

SEXTING U ČESKÝCH DĚTÍ

René Szotkowski a kol.

Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta

Sexting u českých dětí

René Szotkowski a kol.

Olomouc 2020

Sexting u českých dětí

Oponenti: doc. PhDr. Hana Marešová, Ph.D.
Mgr. Miroslav Meier, Ph.D.

Kolektiv autorů: PhDr. René Szotkowski, Ph.D.
doc. Mgr. Kamil Kopecký, Ph.D.
Mgr. Pavla Dobešová, Ph.D.

Tato publikace vznikla za přispění projektu:
Konstruování profesní identity začínajících akademických pracovníků

1. vydání

© René Szotkowski a kol., 2020

© Univerzita Palackého v Olomouci, 2020

Neoprávněné užití tohoto díla je porušením autorských práv
a může zakládat občanskoprávní, správněprávní, popř. trestněprávní odpovědnost.

ISBN 978-80-244-5793-2 (print)

ISBN 978-80-244-5794-9 (online: PDF)

doi: 10.5507/pdf.20.24457932

Obsah

Úvodní slovo	6
1 Online komunikace a její rizika	8
1.1 Specifika komunikace dětí a dospělých v kyberprostoru	9
1.2 Rizikové formy online komunikace	20
2 Sexting – novodobý fenomén v oblasti rizikového sexuálního chování	29
2.1 Terminologické vymezení	30
2.2 Typologie sextingu a motivace k jeho realizaci	33
2.3 Rizikovost sextingu a jeho následky	41
2.4 Prevalence sextingu	45
2.5 Vybrané kauzy sextingu	50
2.5.1 Kauzy z České republiky	50
2.5.2 Zahraniční kauzy	54
3 Sexting a komerční sexuální zneužívání	58
3.1 Dětská pornografie	59
4 Sexting ve spojení s dalšími rizikovými jevy	77
4.1 Sexting jako specifická devastující forma kyberšikany	77
4.2 Webcam trolling	78
4.3 Sexting jako nedílná součást kybergroomingu	79
4.4 Sexting ve spojitosti s kyberstalkingem	82
5 Sexting v systému všeobecné primární prevence	83
5.1 Primární prevence rizikového chování	84
5.2 Primární prevence rizikového chování na úrovni státu	88
5.2.1 Strategické dokumenty, vyhlášky a zákony spjaté s prevencí sextingu	90
5.3 Primární prevence rizikového chování na úrovni školy	91
5.3.1 Sexting, sexuální výchova a česká škola	93

5.3.2	Preventivní aktivity, edukační projekty v oblasti sextingu a jejich cíle.....	103
6	Strategie řešení sextingu.....	110
6.1	Strategie řešení sextingu z hlediska oběti.....	112
6.2	Strategie řešení sextingu z hlediska rodiče	114
6.3	Strategie řešení sextingu z hlediska školy	116
7	Právní rámec sextingu a s ním souvisejících jevů	119
8	Sexting u českých dětí – metodologie výzkumu	138
8.1	Výzkumný problém, výzkumné otázky a hypotézy.....	138
8.2	Výzkumná metodika	141
8.3	Pilotní studie a předvýzkum	142
8.4	Časový harmonogram výzkumu.....	143
8.5	Validita a reliabilita výzkumného nástroje.....	143
8.6	Omezení a limity výzkumu	145
8.7	Participanti výzkumu – zkoumaný výběr z populace.....	146
9	Sexting u českých dětí – výsledky výzkumu	148
9.1	Sexting v podobě odesílání intimních materiálů.....	148
9.1.1	Testování hypotéz.....	149
9.2	Motivace dětí pro provozování sextingu	166
9.3	Kdo provozuje sexting častěji – představa dětí	167
9.4	Komu děti odesílají intimní materiály.....	168
9.5	Sexting v podobě přijímání intimních materiálů.....	168
9.5.1	Testování hypotéz.....	169
9.6	Od koho děti obdržely intimní materiály	185
9.7	Sexting v podobě sdílení intimních materiálů.....	186
9.7.1	Testování hypotéz.....	186
9.8	Vztah mezi odesíláním, přijímáním a sdílením intimních materiálů.....	202
9.9	Dítě jako šířitel a oběť šíření intimních materiálů	203

9.10	Pocity/emoce obětí šíření intimních materiálů.....	204
9.11	Přepínání rolí mezi obětí šíření intimních materiálů a jejich šířitelem	205
9.12	Nástroje pro realizaci sextingu.....	207
9.13	Koho by dítě kontaktovalo v situaci, kdy by byl jeho intimní materiál zneužit	208
9.14	Sexting a webkamery.....	209
9.15	Povědomí dětí o právní rovině sextingu.....	209
9.16	Názory dětí na sexting.....	209
9.17	Negativní zkušenosti dětí se sextingem.....	211
10	Sexting u českých dětí – diskuze výsledků výzkumu.....	213
11	Možnosti minimalizace vzniku a dopadů sextingu	221
	Závěr	225
	Seznam použitých zdrojů	227
	Anotace	263
	Annotation.....	264

Úvodní slovo

Publikace *Sexting u českých dětí* je věnována, jak název napovídá, fenoménu známému od roku 2005 (Rosenberg, 2011), který je realizován prostřednictvím digitálních technologií a v důsledku může vést až k destruktivní kyberšikaně nebo k sexuálnímu či jinému zneužívání dítěte. Sexting s sebou totiž nese mnohá úskalí a rizika, pojící se s dalšími nebezpečnými jevy, jako jsou komerční sexuální zneužívání, tj. dětská pornografie, dětská prostituce a obchod s dětmi, kybergrooming, webcam trolling, kyberšikana, kyberstalking aj. Na aktuálnosti tomuto poměrně novému fenoménu dodávají zejména v zahraničí hojně medializované kauzy s tragickými následky a na našem území pak nárůst trestných činů dotýkajících se této problematiky. Podle Policie ČR (2020a), která eviduje počty trestných činů spáchaných v kyberprostoru od roku 2011, panuje trend setrvalého nárůstu případů kybernetické kriminality s tím, že: *„Největší meziroční nárůst byl registrován v oblasti mravnostních trestných činů. Jednalo se zejména o trestné činy ohrožování výchovy dítěte, šíření pornografie, výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií, zneužití dítěte k výrobě pornografie, účast na pornografickém představení, ale i navazování nedovolených kontaktů s dítětem.“* Policie dále dodává, že je nutné v této oblasti zdůraznit, že se *„trestná činnost často dotýká osob mladších osmnácti let“,* přičemž *„mladiství a nezletilí nejsou pouze oběťmi, ale i pachatelí“*. A to nehovoříme o kriminalitě latentní, tj. o trestné činnosti, která nebyla nikde hlášena a nikým řešena. V předkládané monografii se proto pokusíme o komplexní uchopení fenoménu sexting, který je podle našeho názoru jedním z nejrizikovějších novodobých komunikačních jevů v současnosti.

Znamená to tedy, že nastíníme komunikační základnu tohoto fenoménu – online komunikaci – a její specifika i rizika. Poukážeme na terminologickou nejednotnost sextingu a podrobně rozebereme jeho typologie, zahrnující základní pohnutky vedoucí k tvorbě sextingových materiálů. Dále se zaměříme na nebezpečí s ním spjatá, včetně propojení s dalšími rizikovými jevy, a zařadíme jej do systému všeobecné primární prevence. Také rozebereme právní rámec sextingu a navrhneme možné strategie řešení jeho rizik na úrovni oběti, rodiče a školy, přičemž neopomeneme prevalenci tohoto jevu v Česku i zahraničí. Jedná se totiž o podstatnou oblast výzkumné části monografie, jejímž cílem bylo zmapovat všechny tři vzájemně propojené (sub)dimenze sextingu, tedy přijímání,

odesílání a postování neboli též sdílení intimních materiálů u českých dětí ve věku od 11 do 17 let.

Sexting jakožto forma sexuálního rizikového chování dětí představuje rozsáhlou problematiku, zasahující svou povahou zejména do oblasti sociální pedagogiky s přesahem do dalších vědních oborů, a to především informatiky, psychologie, sociologie a práva. Věříme tak, že bude tato publikace přínosem při navýšení povědomí o sextingu u odborné i laické veřejnosti a že rovněž přispěje k ochraně dětí před tímto fenoménem – ať už z hlediska primární prevence či následné intervence, pokud se stanou oběťmi jeho rizik.

1 Online komunikace a její rizika

Pod pojmem **online komunikace** rozumíme komunikaci realizovanou prostřednictvím digitálních médií, tj. nejčastěji počítače, tabletu, mobilního telefonu, a samozřejmě internetu, kde lze na rozličné projevy sexuality¹ narazit zcela běžně. Jako příklad můžeme uvést bulvární média, prostředí chatových a videochatových místností zahrnující možnost interakce, sociální sítě, hry a samozřejmě stránky pro tuto oblast v užším slova smyslu vyhraněné, tj. pornografické portály, jež bývají (vzhledem k nedostatečnému zabezpečení) – bez ohledu na věková omezení – snadno dostupné všem, kdo mají o tento obsah zájem.

Děti přicházejí s digitálními médii do kontaktu již od útlého dětství (Kabali et al., 2015; Reid Chassiakos et al., 2016) a považují je za běžnou součást svého každodenního života. Naprosto přirozeně je tak využívají v nejrůznějších situacích a s určitými cíli, což nelze samo o sobě označit za problém. Digitální technologie se neustále vyvíjejí a je logické, že jsou do světa lidí přirozeně integrovány. Je ovšem zapotřebí si uvědomit, že komunikace probíhající ve světě reálném, tj. skutečně existujícím, má jiná specifika než komunikace probíhající ve světě virtuálním, tj. za použití internetu a digitálních technologií jakožto prostředků ke komunikaci.

V běžné komunikaci se dorozumíváme verbálně, tj. slovně, a nonverbálně, tedy mimoslovně, kam bychom zařadili výraz a chování (oční kontakt, mimiku, gesta, proxemiku, kinetiku, tón hlasu apod.) jedince v dané situaci. Nutno podotknout, že verbální komunikace slouží jako nástroj ke sdělování abstraktních obsahů, kdežto nonverbální komunikace je

¹ **Sexualita** představuje soubor vlastností a jevů, vyplývajících z rozdílů v pohlaví (Capponi, Hajnová a Novák, 1994). Je jednou ze základních potřeb, zajišťujících reprodukci lidského rodu. Má fyziologické základy (tj. anatomické, hormonální, reprodukční), je úzce propojena s vnitřními psychickými pochody a s emocemi a promítá se do tzv. **sexuálního chování**. Sexualita má dobový charakter a mění se v čase, jde o plně socializovanou a regulovanou osobní zkušenost, nabytou v rámci určité kultury či subkultury ve styku s jinými lidmi, ale též stykem s „duchem doby“ (Linhart a Petrusek, 1996). Otázka mravních norem je tak relativní a podmíněna konkrétním společenstvím, majícím vlastní soubor přesvědčení o tom, co je a není v této oblasti morální (Capponi, Hajnová a Novák, 1994).

prostředkem ke sdělování emocí, situací a snah (Nakonečný, 2009), takže nám může poskytnout důležité informace vedoucí k pochopení úmyslů druhé strany a k případnému odhalení lži a klamavého jednání, např. prostřednictvím hlasu a jeho tónu, kterým bezděčně prozrazujeme, co si doopravdy myslíme (Glass, 2014). V online komunikaci ale nonverbální forma komunikace povětšinou chybí.

Dětem se tak sice po technické stránce dostává znalostí, jak se připojit k internetu, pracovat s elektronickou poštou, sociálními médii apod., navíc jde mnohdy o intuitivní záležitost, ale otázka, jak správně komunikovat v takovém prostředí a jaké jsou vůbec psychologické a sociální rozměry takovéto komunikace (interpretace chování druhé strany, jejího sdělení, problematika motivace k danému jednání, otázka věrohodnosti prezentovaných informací, tvorby identity nebo anonymity, projevy disinhibice), už bývá v praxi opomíjena. **Neznalost a nedostatek komunikačních kompetencí** na tomto poli pak **příspěvá ke vzniku rizikové online komunikace, případně novým formám interpersonálního agresivního chování**, typu kyberšikana, kybergrooming a samozřejmě sexting.

V následující podkapitole se proto zaměříme na **psychologické aspekty a jiná specifika komunikace** dětí a dospělých v tzv. kyberprostoru, abychom pochopili **možná rizika z ní plynoucí** a uvědomili si tenkou hranici mezi bezpečnou a rizikovou komunikací, jež může u dětí vést k jejich psychickému, eventuálně i fyzickému poškození, pokud ji samy překročí nebo se stanou obětí někoho jiného.

1.1 Specifika komunikace dětí a dospělých v kyberprostoru

Internet, tj. globální počítačová síť sestávající z obrovského množství počítačů, představuje podle Lawrence Hagertyho (2000) po stránce sociální i ekonomické centrální nervový systém naší Země, který je zároveň fyzickým manifestem místa zvaného kyberprostor.

Kyberprostor (z angl. cyberspace, označován též jako **virtuální svět** či **online prostředí**) je abstraktním, nikoliv skutečným prostorem (Kohout, 2017), o němž John Suler (2004a) hovoří jako o **psychologickém prostoru** nebo také psychologickém rozšíření intrapsychického světa jedince, v němž se **chování lidí odvíjí od složité interakce mezi specifiky tohoto**

prostředí a vlastnostmi/charakteristikami člověka, který se v něm právě pohybuje. Důležitou roli hrají rovněž věk, sociálně-ekonomické postavení ve společnosti, povolání, digitální a komunikační kompetence, dále cíl/záměr, s jakým je internet využíván atd.

Tento prostor lze označit za dynamický, neboť se neustále mění a vyvíjí, a to jak stran technologií a nabízených online služeb, tak i chování uživatelů v něm. To vše ale bývá častou příčinou nedostatečného uvědomění si, kolik informací sám o sobě na tomto místě sdílím, o jaká data mohu přijít a jak lehce se pak mohu stát obětí virtuálního predátora či kybernetické kriminality (Kohout, 2017).

Komunikaci v kyberprostoru podrobně rozebral J. R. Suler (2004a), jenž zkoumal některé z jeho unikátních psychologických rysů, které utvářejí, jak se v této nové sociální sféře lidé chovají. A došel k závěru, že se v různých online prostředích tyto specifické rysy navzájem kombinují, což má za následek odlišnou psychologickou kvalitu daného prostředí, a že tato specifika můžeme považovat za **základní prvky konceptuálního modelu pro psychologii kyberprostoru**. Mezi aspekty kyberprostoru zařadil:

1. *Reduced Sensations* neboli *Omezené vnímání*.

V kyberprostoru lidé většinou komunikují, i přes rozvoj audio (mikrofon) a video (webová kamera) technologií, prostřednictvím psaného jazyka, takže je jejich vnímání protějšku omezeno na psaný text a obrázky, což se zážitky z komunikace v reálném světě nelze vůbec srovnávat.

2. *Texting* neboli *Psaní* či *Textové zprávy*.

Představuje i přes sníženou smyslovou kvalitu vnímání významnou formu sebevyjádření a nový způsob prezentace vlastní identity. Mezi nejfrekventovanější formy sociální interakce v kyberprostoru patří e-mail, chat, Instant messaging, SMS a blogy, a to z důvodu jejich snadného ovládnutí a nízkých nákladů oproti využití multimediálních nástrojů.

3. *Identity Flexibility* neboli *Flexibilitu identit*.

Absence komunikace tváří v tvář se odráží ve způsobu, jak lidé prezentují svou identitu v kyberprostoru. Na jednu stranu jim čistě textová komunikace umožňuje být sami sebou a zcela se vyjádřit,

například v otázkách společenských tabu, na druhou stranu mohou být anonymní nebo odkrýt jen část ze své pravé identity.

V multimediálním světě se dá skrývat pod tzv. **avatary**, pod nimiž si lze představit virtuální postavičku nebo třeba obrazovou ikonu uživatele v diskuzi či online hrách (Cambridge Dictionary, 2020a).

Identit může mít člověk v online světě hned několik a střídat je podle aktuální potřeby a komunikační situace.

Pokud se uživatel rozhodne být anonymní, setkáváme se v tomto prostředí s tzv. **disinhibicí**, což znamená ztrátu zábran při odkrývání skutečných emocí, sdělování důvěrných informací, nebo naopak vulgární, konfliktní prezentaci názorů a postojů, jež mají za cíl vyvolat hádky a rozepře, ke kterým by v reálném, resp. neanonymním světě v mnohých případech ani nedošlo.

Samotná **možnost experimentovat s virtuální identitou** patří k významným specifikům online komunikace, jelikož nám poskytuje příležitost stát se někým úplně jiným, z dívky může být chlapec, z chudáka boháč, z blondýny bruneta, z osmiletého patnáctiletý atp. (Reid, 1991). Podle Patricie Wallace (in: Divínová, 2005) jde o důležitou **součást lidského vývoje a osobnostního růstu**. Problémem však je, že dnes neexperimentují pouze děti a dospívající, ale také dospělí jedinci, viz rovnost postavení (a neutralizace statusu, o které pojednáme v rámci disinhibice) a její efekt na stírání věkových rozdílů mezi uživateli v kyberprostoru.

V raných fázích navazování vztahů přes internet probíhá online komunikace zpravidla pod rouškou anonymity, jež poskytuje možnost odhalení určitých aspektů „Já“ bez ohledu na následky v reálném světě. Absence sluchových a vizuálních podnětů k tomu pak už jen stimuluje uživatele, aby započali se svými pokusy ohledně identit (Valkenburg, Schouten a Peter, 2005), které může odstartovat nevinné hraní rolí, jež přes přehánění dojde až do fáze sdělování lží a polopravd.

V případech **lží** a klamavého jednání je pak zajímavé sledovat **variabilitu pozic aktérů online komunikace z hlediska submisivity a dominance** (Zhou et al., 2004). Uživatel, mající v úmyslu oklamat někoho jiného, zpočátku zaujímá pozici submisivní, aby svůj protějšek neodradil a aby s ním mohl navázat důvěrnější vztah. Ve chvíli, kdy dosáhne svého, plynule přejde do pozice dominantní, aby eliminoval pravděpodobnost

odhalení jeho lží u klamaného protějšku, což lze spatřovat např. u projevů kybergroomingu.

4. *Altered Perceptions* neboli *Změněné vnímání.*

Kyberprostor umožňuje zažívat věci, které nejsou ve skutečném světě reálné, například procházet zdí, vytvářet předměty z ničeho... Imaginární multimediální světy nabízejí takřka surrealistické zážitky podobné stavům vědomí ve chvílích snění, což zvyšuje jejich uživatelskou přitažlivost a zároveň tak může přispívat ke vzniku závislostního chování.

5. *Equalized Status* neboli *Rovnost postavení.*

Na internetu mají všichni lidé ve většině případů rovné příležitosti bez ohledu na jejich rasu, věk, hendikep, finance, vzdělání či třeba náboženské vyznání. Suler zde hovoří o tzv. internetové demokracii a o tom, že to, co skutečně ovlivňuje naše působení na ostatní uživatele, je naše schopnost komunikace (včetně psaní), kvalita nápadů, vytrvalost atp.

6. *Transcended Space* neboli *Transcendentální prostor.*

Možnost překonat prostor a komunikovat s kýmkoliv a odkudkoliv nám umožňuje nalézat lidi sobě blízké, přátele se stejnými zájmy nebo specifickými potřebami, obchodní partnery apod. Ovšem z hlediska uživatelů s antisociální motivací lze tuto stránku kyberprostoru považovat za negativní aspekt.

7. *Temporal Flexibility* neboli *Časovou flexibilitu.*

Vnímání času je subjektivní záležitostí. V kontextu pozoruhodností, zvuků a lidí, kteří se kolem nás v kyberprostoru rychle mění (je snazší přepsat infrastrukturu softwaru než stavět objekty z cihel, dřeva apod.), a vzhledem ke snadnému pohybu v tomto prostředí nám náš subjektivní smysl pro čas, který je spjat s mírou změny ve světě, ve kterém žijeme, říká, že čas se zrychluje.

Zároveň ale máme u synchronní i asynchronní komunikace² (s výjimkou telefonování a videokonferencí) pocit, že čas – vzhledem

² **Synchronní komunikace** probíhá mezi komunikujícími v jeden okamžik, **asynchronní komunikace** nevyžaduje současnou přítomnost obou stran

k opožděnějším reakcím/odpovědím – ubíhá pomaleji než v reálném světě. U chatu jde zpravidla o sekundy až minuty, v případě e-mailů, blogů a diskusních skupin mluvíme až o hodinách, dnech či týdnech.

8. *Social Multiplicity* neboli *Sociální mnohočetnost*.

Internet poskytuje možnost navázat kontakt se stovkami i tisíci lidmi. Dále lze přes něj komunikovat s více uživateli zároveň, aniž by o tom například měli navzájem tušení. A při výběru protějšku bývají uplatňovány vědomé i nevědomé motivy, vedoucí uživatele k takovému typu lidí, jež odpovídají jeho skrytým potřebám, emocím a zájmům. Jedná se o tzv. interpersonální fenomén, na jehož podkladě si vybíráme jedince, jako jsme my sami.

9. *Recordability* neboli *Možnost záznamu*.

Na rozdíl od interakcí v reálném světě lze většinu aktivit realizovaných online trvale zaznamenávat, ukládat, a tedy s odstupem času opět procházet, číst, zažívat a přehodnocovat podle momentálního stavu mysli – na stejný text jsou totiž naše emocionální reakce s odstupem času odlišné.

Nevýhodou však je, když si uživatel tento aspekt online komunikace připustí až do té míry, že začne trpět úzkostmi, nedůvěrou, nebo dokonce paranoiou z toho, jaké to pro něj může mít následky.

10. *Media Disruption* neboli *Narušení přenosu*.

V současné době již počítáme s dostupností počítače a připojením k internetu v kteroukoliv dobu. Jsme zvyklí technologie neustále ovládat, kontrolovat, a pokud to z nějakého důvodu nejde (např. narušení hardwaru/softwaru, výpadek elektrického proudu, internetu...), dostaví se úzkost, frustrace a tzv. „zážitek černé díry“, který souvisí se ztrátou dat při jejich přenosu a s následným ohrožením probíhající komunikace.

V Sulerových psychologických aspektech kyberprostoru byl zmíněn tzv. **disinhibiční efekt**, který podle Vybírala (2009) znamená „odložení

u počítače/tabletu/chytrého telefonu. Zprávu si lze vyzvednout až po připojení k internetu (Šmahel, 2003).

zábran a skrupulí, ztrátu, nebo překonání nesmělosti, plachosti a ostychu, v krajních podobách může jít o obcházení tabu a zákazů, tedy o jistou odvážanost či nevázanost na normy, která může být až anomální.³ Pozitivní konotace zahrnují slova jako otevřený, uvolněný, smělý, bez zábran.“.

Disinhibiční efekt tedy za určitých okolností posiluje vzájemnou důvěru mezi oběma komunikujícími stranami, ale **doprovází** také **různé formy rizikové komunikace** typu **sexting**, kyberšikana, trolling/flaming, kybergrooming, kyberstalking a další související fenomény. Proto se nad ním pozastavíme a blíže si jej rozebereme.

Mnozí autoři (Reid, 1991; Šmahel, 2003; Divínová, 2005; Vybíral, 2009) zabývající se touto problematikou uvádějí, že je disinhibiční efekt jedním z nejvýznamnějších znaků elektronické komunikace, na kterém se podílí **šest hlavních faktorů**. A těmi podle Sulerova (2004b) zevrubného popisu jsou:

1. Disociativní anonymita – „Neznáš mě.“ (*Dissociative anonymity – „You Don't Know Me.“*).

„Touha zůstat anonymní odráží potřebu člověka eliminovat některé rysy své identity v konkrétním prostředí.“ (Divínová, 2005) V případě zastírání skutečné identity se lidé cítí méně zranitelní, pokud jde o odkrývání niterných pocitů a myšlenek na straně jedné a negativních projevů chování, jako je užívání vulgarismů, verbální napadání ostatních uživatelů atp., na straně druhé.

Kyberprostor ve spojení s anonymitou poskytuje jedinečnou příležitost oddělit slova a činy od vlastní identity a „nenést za ně zodpovědnost“. Cokoliv tedy člověk v kyberprostoru udělá nebo řekne, není automaticky spojováno s jeho osobností a zbytkem života, takže se s tím nemusí ztotožňovat a dávat to do kontextu se svou pravou podstatou – podrobněji viz disociativní představivost.

³ Suler (2004b) zde kupříkladu zmiňuje i touhu prozkoumat temné podsvětí internetu, jež v současnosti prezentuje tzv. **darknet**, na němž se mohou uživatelé setkat s různými formami násilí a podobami pornografie. Toto jednání pak popisuje jako **toxickou disinhibici**. Naopak neobvyklé projevy laskavosti, štedrosti a sdílení osobních informací, tužeb a přání nazývá **disinhibicí benigní**.

„Na internetu můžete říkat cokoliv, můžete mluvit s lidmi, se kterými se normálně nebavíte, a můžete upravovat fotky, abyste vypadali lépe. Je to, jako byste byli někým úplně jiným.“ – Výpověď dítěte ze studie Virtual Lives z roku 2011 realizované na více než dvou tisících dětí ve věku od 11 do 18 let, kde téměř polovina z nich uvedla, že se na internetu chová jinak než v běžném životě (Kidscape, 2011 In: Greenfield, 2016).

2. Solipsistické introjekce – „Vše je v mé hlavě.“ (*Solipsistic introjection – „It's All in My Head.“*).

Solipsismus, tj. dominance našich vlastních představ při tvorbě obrazů o reálném světě, je v našich vztazích jevem zcela přirozeně a odjakživa se vyskytujícím (Vybíral, 2009).

V kyberprostoru se pak absence komunikace tváří v tvář – vzhledem k nedostatku dalších podnětů vystávajících při komunikaci v reálném světě – projevuje takovým způsobem, že svému komunikačnímu protějšku přiřazujeme, ať už vědomě či podvědomě, určitý hlas, vizuální podobu a s ní i další vlastnosti a osobnostní rysy. Ty pramení z našich očekávání, přání a potřeb a samozřejmě z toho, jak se dotyčný projevuje, co nám o sobě sděluje. Pokud nám připomíná někoho známého, vyplňujeme obraz jeho charakteru vzpomínkami na něj a stejně tak činíme třeba u chybějícího hlasu. Jde o naprosto přirozenou reakci na nedostatečné informace a podněty v probíhající komunikaci, na jejímž základě se snažíme vytvořit přesnější, úplnější, a hlavně reálnou představu našeho „virtuálního“ protějšku. Stává se tak postavou z našeho vnitřního světa, se kterou i po ukončení komunikace v kyberprostoru nadále promlouváme – obdobně jako to děláme s dalšími lidmi, jež nás v životě obklopují.

Dialogy v představách bývají poměrně běžnou záležitostí, příkladem může být intimní rozhovor s partnerem nebo otevřená diskuse se šéfem, kterou si tak kompenzujeme neschopnost nebo nemožnost takto jednat doopravdy, aniž bychom za své jednání nesli následky. Vnitřní svět nám na poli komunikačním poskytuje bezpečí, svobodu a možnost dělat věci, jež bychom ve skutečnosti nikdy nezrealizovali. Naneštěstí v nás ale obdobné podmínky nevědomky evokuje i komunikace v kyberprostoru, ve které se rovněž cítíme svobodnější a otevřenější, takže si pod falešným dojmem bezpečí nedáváme pozor na to, jaké informace a s kým sdílíme...

Podle Vybírala (2009) se ten, kdo investuje své emoce a představy do přátelství (lépe řečeno kvazi přátelství) přes internet, přibližuje

k tvorbě vlastního světa o druhých a v podstatě komunikuje zčásti sám se sebou, svými polovědomými sny, očekáváními a tužbami, jež projikuje do osoby, o níž se posléze jen domnívá, že ví, co je to za člověka.

3. Disociativní představivost – „Je to jen hra.“ (*Dissociative imagination – „It's Just a Game.“*).

Tento aspekt je úzce propojen s disociativní anonymitou, díky níž lidé nabývají dojmu, že imaginativní postavy (identity), které v kyberprostoru vytvořili, existují pouze v tomto prostoru a jsou odděleny od požadavků a norem skutečného světa. Navíc se tyto postavy, resp. identity do různé míry překrývají s reálnou identitou uživatele, takže ve výsledku dochází k obdobnému stavu vědomí jako u disociace neboli rozštěpu osobnosti.

Disociace je stav, „*kdy se v rámci psýchy jednoho člověka vyskytuje několik více méně odlišných dílčích osobností, které však není tento člověk schopen integrovat*“ (Šmahel, 2003). O lehké disociaci hovoří Atkinson s Hilgardovou (Nolen-Hoeksema, 2012) v případě **denního snění**, změněného stavu vědomí, ke kterému se uchylujeme, když se nudíme. Dále slouží k relaxaci, plnění potlačovaných přání či regulaci potřeb, které není vhodné nebo nelze realizovat.

V online komunikaci se disociace projevuje tak, že když si myslíme, že nás nikdo nesleduje a nikdo neví, kdo ve skutečnosti jsme, chováme se bez zábran, nezodpovědně a bez svědomí, obdobně jako při denním snění. Jakmile opustíme kyberprostor a vystřízlivíme z něj (Vybíral, 2009), můžeme se dostat do stavu, kdy popíráme, že jsme to byli my, kdo se tak či onak zachoval (např. sledoval dětskou pornografii, agresivně napadal ostatní uživatele, někoho vydíral či ponižoval atp.). Neztotožníme se se svou virtuální identitou.

4. Neviditelnost – „Nevidíš mě.“ (*Invisibility – „You Can't See Me.“*).

Neviditelnost se do určité míry překrývá s anonymitou (tj. s částečným nebo úplným utajením identity), o shodné pojmy však nejde. V rámci neviditelnosti, jak název napovídá, nás nemůže nikdo vidět, většinou ani slyšet, můžeme však vystupovat pod svou vlastní identitou. Výhodou je, že v textové komunikaci není zapotřebí řešit vzhled, mimiku, gesta aj., protože nikdo nepozná, zda se tváříme nesouhlasně, zrudně, nervózně, nebo jestli se nám třese hlas či lžeme. V komunikaci nás tak tyto projevy neomezují a zároveň neovlivňují protistranu v tom, jak o nás smýšlí.

Absence komunikace tzv. face to face, tedy tváří v tvář, zesiluje v tomto ohledu účinky disinhibice.

5. Asynchronicita – „Tak příště.“ (*Asynchronicity – „See You Later.“*).

Asynchronicita znamená opožděnou reakci v rámci komunikace, zejména pak té textové. Typickým příkladem je e-mail, na který lze reagovat až s odstupem několika minut, hodin, dní..., což má své výhody.

V případě, že se nám v komunikaci dostává okamžité zpětné vazby a nemáme dost času na přemýšlení, reagujeme unáhleně, nad odpovědí moc neuvažujeme, a tak o sobě odhalujeme mnohem více, než jsme sami zamýšleli. Když si ale naši odpověď můžeme v klidu promyslet, dokážeme se vyjádřit hlouběji, procítěně a upřímně. Čas totiž v online komunikaci poskytuje pocit bezpečí – nestresuje nás něčí bezprostřední reakce a k rozhovoru se můžeme vrátit až v okamžiku, kdy budeme ochotni, a hlavně schopni slyšet odpovědi na naše otázky.

6. Neutralizace statusu – „Jsme si rovni.“ (*Minimizing authority – „We're Equals.“*).

V online komunikaci se stírají rozdíly mezi lidmi, ať už jde o jejich věk, status, bohatství, barvu pleti nebo pohlaví. Když dotyčného není vidět ani slyšet, tak logicky nepoznáme, zda hovoříme s prezidentem významné korporace, nebo s „obyčejným“ člověkem bez vlivu. Ve skutečnosti mají lidé obavu říci, co si doopravdy myslí, když se ocitnou před autoritou. Strach z nesouhlasu a potrestání od člověka, který je na vyšší úrovni než oni sami, v nich vyvolává silné zábrany. V kyberprostoru je ale zdání autority minimalizováno, čímž nabízí rovnocennou příležitost pro všechny jeho uživatele, kteří jsou ochotni více se otevřít, nebo se naopak chovat nekale.

Co se týče **dalších specifik komunikace** v kyberprostoru rozhodně lze mezi ně zařadit **rychlost zprostředkování kontaktu** a **interaktivnost výměny zpráv** (Vybíral, 2009), čemuž se přizpůsobil i **jazyk online komunikace**, a to po stránce syntaktické, sémantické, kompoziční i stylové. Vyjadřování je vzhledem k rychlosti zjednodušené, záměrně deformované (Vybíral, 2000), využívá se akronym (ILY = I love you, LOL = Laughing out loudly) a zkratk (F2F = Face to Face) (Vybíral, 2009). Hlavním jazykem internetu je angličtina (Divínová, 2005).

Jako prostředek k **vyjádření emocí** slouží **emotikony**, tzv. smajlíci, tedy obrazy tvořené symboly, jako jsou interpunkční znaménka používaná v textových zprávách (Cambridge Dictionary, 2020b). A **emoji**, což jsou digitální obrazy přidávané ke zprávám v elektronické komunikaci za účelem vyjádření konkrétní myšlenky nebo pocitu (Cambridge Dictionary, 2020c). Vybíral (2009) o nich hovoří jako o instantní, předpřipravené komunikaci, jež patří ke **klíčovým znakům nonverbální internetové a smskové komunikace**.

V reálném světě je pro porozumění významu emocí důležitý hlas a vizuální kontakt, přičemž právě zrakové komunikaci je přikládán (Šmahel, 2003) „*klíčový význam v celém sociálním chování člověka*“. Za pomoci zraku můžeme pozorovat a následně hodnotit pozici těla, gesta, výraz tváře, pohled očí nebo také oblečení a fyzický vzhled (věk, pohlaví atd.) jako celek, takže se nám dostává poměrně velkého množství informací. Snahy o **zachycení nonverbální formy komunikace** jsou proto patrné již v dílech minulosti, ať už se jednalo o různé kresby, malby, vitráže či třeba plastiky (Linhart a Petrusek, 1996). V současnosti bychom, vzhledem k snadné dostupnosti digitálních technologií, mohli říci, že zaujímá na tomto poli význačné postavení fotografie.

Fotografie slouží jako nástroj komunikace a zároveň má funkci sebeprezentační, neboť s její pomocí si jednotlivec utváří svou identitu sociální bytosti, a to stran přijímání a ukládání fotografií s cílem dokumentace života a stran výměny fotografií, vyjadřujících identitu jedince coby tvůrce a spotřebitele kultury (Van Dijck, 2008).

Podle teoretika vizuální komunikace Filipa Lába prošla fotografie díky digitalizaci výraznou proměnou. Dříve představovala stabilní, hmotný objekt, ke kterému je zapotřebí se z důvodů vyšších pořizovacích nákladů a jeho jedinečnosti chovat s úctou. Dnes už ale nevzniká, aby vytvářela mementa, nýbrž aby zachytila momenty, a to v kvantech. Nejvíce je tato snaha patrná u tzv. **snapshotové fotografie**, zachycující výjevy všední

⁴ **Snapshot**, česky **momentka**, **mžikový snímek**, je často technicky nedokonalý, nezaostřený a špatně komponovaný druh fotografií, pořízených především amatéry z důvodu záznamu nějaké osobní události (narození, svatba, promoce, cestování...).

každodennosti (jídlo v restauraci, kelímek s kávou od Starbucks, nákup v butiku, selfie v zrcadle atp.), jež prostřednictvím instantní komunikace na sociálních sítích a v mobilních telefonech **začíná fungovat** spíše **jako slovo**. Fotka má totiž výhodu, že „*umožňuje i ve zrychlené a informacemi přehlcené době informace relativně přehledně, rychle a efektivně konzumovat*“ (Trestrová, 2014).

Velké oblibě se, zejména u dětí a dospívajících, těší tzv. **selfie fotografie**, jejichž vznik umožnila digitalizace, chytré mobilní telefony a sociální sítě. Jde o postfotografickou formu autoportrétu, který je pořízen z ruky chytrým telefonem, příp. digitálním fotoaparátem, s úmyslem jej dále sdílet (Halada a Osvaldová, 2017), protože „*fotografie, které nikdo neuvidí, nemá smysl pořizovat*“ (Trestrová, 2014). A pro tyto účely jsou nejvhodnější sociální sítě, jako je Instagram (svým logem a čtvercovým formátem fotografií odkazuje na instantní fotografie polaroidů), Snapchat (název pochází od snapshot fotografií), Facebook, Twitter, Pinterest aj. Mají velkou kapacitu, jsou zdarma, lehce dostupné... a navíc nabízejí i programy a funkce na úpravu publikovaných fotografií.

Z uvedeného je tedy patrné, že **fotografie v kyberprostoru slouží jako prostředek sebe prezentace** a obdobně jako emotikony a emoji **mohou suplovat chybějící nonverbální formu komunikace**, tj. mimoslovní vyjádření škály emocí, situací, snah (Nakonečný, 2009), u něhož ani není zapotřebí slovního komentáře, neboť má výpovědní hodnotu samo o sobě. **Instantnost, simplifikace dorozumívání a další psychologické a jiné aspekty online komunikace tak spoluvytvářejí podmínky pro potenciální rozvoj rizikových forem komunikace typu sexting, kybergrooming, kyberšikana, kyberstalking atd.**

V následující podkapitole proto nastíníme problematiku **rizikových forem online komunikace** a s tím souvisejících **nových forem interpersonálního agresivního chování** v kontextu se strategickými vzdělávacími a preventivními dokumenty.

Původně tedy vznikal tzv. „na památku“, plnil funkci suvenýru (Halada a Osvaldová, 2017).

1.2 Rizikové formy online komunikace

Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 (MŠMT, 2014a), **vychází z potřeby průběžné modernizace a integrace digitálních technologií** (dříve informačních a komunikačních technologií) **do procesu vzdělávání**. Snaží se tak reflektovat požadavky doby, s čímž se však pojí i **možná rizika nevhodného užívání** těchto technologií **s následnou potřebou rozvoje patřičných kompetencí** (Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020) **a preventivních opatření** (Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013–2018, 2019–2027, Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016–2020).

Je zapotřebí brát v potaz, že dnešní děti vyrůstají obklopeny digitálními technologiemi od nejútlejšího dětství – vnímají je tedy jako přirozenou součást svého života, a využívají tak toho, že mají digitální technologie vyjma aspektu vzdělávacího také pro ně velice důležitou funkci relaxační, zábavnou a socializační, čehož si jsou velmi dobře vědomy velké technologické firmy a tvůrci aplikací a sociálních sítí, jako jsou Facebook, Instagram, Snapchat, Netflix, Twitter, TikTok, YouTube aj. Aby ke svým produktům nalákaly co největší množství uživatelů, mnohdy si ve svém počínání nezadají s „*psychologickou manipulací známou z kasina nebo herny plné automatů*“ (Kasík, 2019). Cílem je pak sběr osobních údajů, prezentace reklamy a snaha „*udržet si pozornost uživatelů co nejdéle pomocí chytrých triků*“, což znamená, že „*vám musíme každou chvíli dát malou dávku dopaminu. Je to smyčka sociální zpětné vazby*“, uvedl Sean Parker, bývalý viceprezident Facebooku (Kasík, 2019).

Blíže tuto problematiku osvětlují psychologové a neurovědci, kteří poukazují na důležitou roli Parkerem zmíněného **dopaminu**. Jedná se o neurotransmitter, který významným způsobem ovlivňuje regulaci emocí a proces motivace a odměn (Vokurka a Hugo, 2000; Greenfield, 2016), přičemž v období dospívání dosahuje jeho produkce celoživotního vrcholu. Mimo jiné je veden do frontálních laloků a limbického systému, jenž je znám jako centrum emocionálního chování. Zvýšená, avšak zcela přirozená produkce dopaminu se v této etapě projevuje větší citlivostí na příjemné podněty, intenzivními pocity prožívání a tendencemi žít tady a teď, v přítomném okamžiku. Ohled je brán na pozitivní odměny, nikoliv na

potenciální rizika a zápory – jednání je impulzivní a myšlení hyperracionální, tj. doslovné, bez souvislostí. Dále se objevuje touha upoutat pozornost, být originální, bavit se, vyhledávat vzrušující zážitky, experimentovat, obzvláště pokud jsou prožívány negativní nálady, nuda a stereotyp. Ovšem snaha přispět k navýšení vylučování dopaminu za pomoci určitého jednání může vést k návykovému chování a závislostem, jejichž důsledkem jsou prudké výkyvy hladin tohoto neurotransmiteru vedoucí při jeho nedostatku k podrážděnosti, apatii a vyčerpání (Siegel, 2016).

Prostřednictvím dopaminu tak cítíme slast, dobré pocity, jež jdou ruku v ruce s nutkavostí, vábením a očekáváním odměny, proto jsou sociální média pro lidi, zejména pak pro děti a dospívající, tak přitažlivá (Stránský, 2013). Tvorba jejich prostředí, jak dodal bývalý viceprezident Facebooku, staví na zranitelnosti lidského mozku (Kasík, 2019).

Behaviorální psycholožka Susan Weinschenková (2009, 2012, 2018), která sepsala již několik publikací a článků na toto téma, sestavila **seznam** několika **specifických rysů sociálních sítí**, které mohou mít na **uvolňování dopaminu** vliv.

- Prvním z nich je okamžité uspokojení ze spojení s dalšími lidmi a z toho, že od nich můžeme získat takřka **okamžitou zpětnou vazbu**. Někdo nám naslouchá, věnuje nám pozornost.
- Dalším je **anticipační vzrušení**, jež je doloženo neurozobrazovacími metodami, které prokázaly vyšší aktivitu a stimulaci dopaminu v případě očekávání odměny – v prostředí sociálních sítí jsou odměnou myšleny komentáře, lajky, sdílení obsahu atp. Je zajímavé, že očekávání odměny má větší efekt na vyplavení dopaminu než její samotné dosažení.
- Třetí rys pak představují **kusé informace**, u nichž je dopamin stimulován nejsilněji – pokud je přicházející informace krátká (a navíc doprovázená zvukovým nebo obrazovým upozorněním), např. tweet o max. délce 280 znaků (v minulosti 140), neuspokojuje dostatečně touhu po informacích a vzniká tzv. **dopaminová smyčka**. To znamená, že dopamin vyvolá potřebu hledat další, nové informace, za což se uživateli sice dostane odměny, ale zároveň jej to podněcuje

k opakované kontrole příchozích zpráv a k odpovědím na ně, k opětovnému vyhledávání například stejné informace na Googlu, i když odpověď získal již u prvního odkazu, ke skrolování na zdi Facebooku po delší čas atp. Ovládnout nutkání vykonávat neustále tyto činnosti začne být stále těžší, poněvadž dopaminový systém nelze plně saturovat. Přitom při jeho neustálé stimulaci dochází časem k vyčerpání, obdobně jako je tomu u drogových a jiných závislostí.

- Posledním znakem je **nepředvídatelnost zpětné vazby**. Nevíme, kdo nás bude v prostředí sociální sítě kontaktovat, kdo bude reagovat na naše komentáře, příspěvky. Na tom ale nezáleží, podstatné je, že se nám dostane pozornosti nebo případného uznání.

Potřeba pozornosti a potřeba touhy po uznání z hlediska nebezpečných komunikačních praktik v kyberprostoru se zdá jako poměrně zásadní. Například v rámci výzkumu Kopecký a Szotkowski (2014) u dětí ve věku od 11 do 17 let (výzkumný vzorek čítal 28 232) mezi nejčastějšími důvody rozesílání vlastních erotických fotografií zaznívalo: „*Nestydím se za sebe.*“, „*Chtěl jsem se zalíbit.*“, „*Chtěl jsem jí ho ukázat...*“, „*Machroval jsem svalama před nějakou kočkou.*“, „*Aby mi poslala taky.*“, „*Je to můj kluk, tak proč ne?*“, „*Výměna fotek.*“, „*Poslal mi taky fotografii...*“.

Podle Greenfieldové (2016) jde o nejsilnější odměny, kterých se nám může dostat a které jsou v nás ukotveny již od raného dětství. V rámci vývojové psychologie se dítě postupem času dožaduje pozornosti a souhlasu nejenom ze strany svých rodičů, ale také z okolí, přičemž se věkem tyto potřeby nesnižují. Představují totiž pozitivní zpětnou vazbu propojenou s pocity bezpečí a ochrany. A jak uvedla Weinschenková (2009, 2018), v prostředí sociálních sítí se můžeme na rozdíl od reálného světa vždy spolehnout na rychlou reakci, takže mohou snadno vyplnit mezeru, kterou rodina a blízké okolí nevyplňuje tak důsledně (Oldmeadow, Quinn a Kowert, 2013), což nahrává například útočníkům v kybergroomingu, jehož nedílnou součástí sexting bývá.

S touhou po uznání a pozornosti od druhých také velmi úzce souvisí problematika **soukromí** a **sebeprezentace**. Podle výzkumníků z Harvardovy univerzity (Tamir a Mitchell, 2012) máme jako živočišný druh

– stran naší sociální stránky povahy – potřebu odhalovat se před druhými lidmi a sdělovat jim své pocity a myšlenky. Sdílení informací o sobě, například na sociálních sítích, připodobnili z hlediska systému odměn v mozku k zážitkům z jídla, nebo dokonce ze sexu. Hovoří o mocné formě subjektivní odměny, která se projevuje zvýšenou aktivací v oblastech mozku tvořících mezolimbický dopaminergní systém.

Přitažlivost sociálních sítí má tak co dočinění s biologickým pudem, který je náročné kontrolovat, neboť si jej do značné míry ani neuvědomujeme (Greenfield, 2016). A k tomu, že si nedáváme v kyberprostoru pozor na své soukromí, rovněž přispívá absence face to face komunikace, kterou výzkumníci Jiang, Bazarova a Hancock (2011) označili za příčinu sebeodhalování, neboť bez registrace signálů řeči těla nás nic od odhalení soukromí neodrazuje – zatímco v reálném světě si za pomoci nonverbální komunikace (fyzická vzdálenost, tón hlasu, odvracení zraku apod.) držíme od cizích lidí odstup a nějaký čas trvá, než si je připustíme k tělu a vytvoříme si s nimi důvěrný vztah, v kyberprostoru tuto „klapku“, která by nás zastavila a varovala, nemáme.

Podle již zmíněného výzkumu rizikového chování českých dětí v prostředí internetu z roku 2014 (Kopecký a Szotkowski, 2014) téměř 77 % dětí zveřejňuje na internetu své jméno a příjmení, 56,41 % fotografii obličeje a 55,72 % e-mailovou adresu, přičemž lidem, které nikdy v reálném světě nepotkaly, by na požádání nejčastěji zaslaly své jméno a příjmení (62,86 %), dále fotografii obličeje (39,08 %), e-mail (43,73 %) a telefon (38,01 %). Téměř 8 % dětí (47 % chlapců, 53 % dívek) umístilo svou „sexy“ fotografii nebo video, na kterých jsou částečně nebo úplně nazí, na internet, přitom 77,5 % z nich považuje takové jednání za riskantní.

Stran rizikového chování dětí a dospívajících v kyberprostoru rovněž hraje, kromě několikrát zmíněného dopaminu, důležitou roli **nevyzrálost prefrontální kůry**. Ta je považována za evolučně novější, sofistikovanější oblast mozku a nese s sebou zdrženlivější chování – její laterální část má vztah k intelektu a mediální zase k emocím. Podílí se na sociálním chování a sociálním intelektu, normální emoční interakci s okolím, na vypracování vzorců chování atp. (Myslivoček, 2009).

Z uvedeného nástinu problematiky je patrné, že **proměnných, které se potenciálně mohou podílet na vzniku rizikové online komunikace, do níž řadíme mimo jiné i sexting, a nových forem interpersonálního agresivního chování u dětí a dospívajících, je opravdu mnoho.** Ať už jde o souvislost s bio-psycho-sociálním vývojem jedince, společenskými normami nebo třeba s psychologickými či jinými aspekty kyberprostoru. Abychom riziko těchto fenoménů mohli eliminovat, je ale zapotřebí operovat s tím, co ovlivnit a změnit lze, nikoli naopak. Důležitá je proto osvěta a rozvoj patřičných kompetencí.

Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020 (MŠMT, 2014b) tak klade **důraz na rozvoj digitální gramotnosti⁵ a informatického myšlení⁶,** které hodnotí jako dovednosti 21. století. Konkrétně jde o „*schopnost pracovat s informacemi a digitálními technologiemi, kritické myšlení a kladení správných otázek, kreativitu, schopnost řešit problémy, schopnost spolupracovat a účinně komunikovat jak v rodném, tak nejméně v jednom cizím jazyce, schopnost naslouchat a snahu pochopit stanoviska ostatních*

⁵ **Digitální kompetence** jsou ve Strategii digitálního vzdělávání do roku 2020 pojaty jako „*soubor vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot, které potřebujeme k sebejistému, kritickému a tvořivému využívání digitálních technologií při práci, v zaměstnání, při učení, ve volném čase i při zapojení do společenského života*“. „*Jsou chápány jako průřezové klíčové kompetence, které umožňují dosahovat dalších klíčových kompetencí a souvisejí s mnoha dovednostmi pro 21. století, kterými by měl disponovat každý občan, aby se mohl aktivně uplatnit ve společnosti a na trhu práce*.“ (MŠMT, 2014b).

⁶ **Informatické myšlení (computational thinking)** je „*fenomén, jehož význam se do popředí zájmu dostává až v posledních letech. Jde o relativně nový pojem, který odráží potřebu porozumění světu kolem nás z nové perspektivy. Touto perspektivou jsou informace a způsoby, jakými fungují digitální technologie. Jde o způsob uvažování, který používá informatické metody řešení problémů, a to včetně problémů komplexních či nejasně zadaných. Rozvíjí schopnost analyzovat a syntetizovat, zevšeobecňovat, hledat vhodné strategie řešení problémů a ověřovat je v praxi. Vede k přesnému vyjadřování myšlenek a postupů a jejich zaznamenání ve formálních zápisech, které slouží jako všeobecný prostředek komunikace. Pracuje se základními univerzálními pojmy, které přesahují současné technologie: algoritmus, struktury, reprezentace informací, efektivita, modelování, informační systémy, principy fungování digitálních technologií*“ (MŠMT, 2014b).

a porozumět problému v jeho celistvosti, schopnost pracovat autonomně s vysokým nasazením bez nutnosti neustálé kontroly atd.“. Její vize je proto následující: „Vzdělávací systém bude zajišťovat výbavu každého jedince bez rozdílu takovými kompetencemi, které mu umožní se uplatnit v informační společnosti a využívat nabídky otevřeného vzdělávání v průběhu celého života.“ (MŠMT, 2014b).

Tím, kdo implementuje digitální technologie do školního vzdělávání, je pak učitel, jehož úkolem je naučit žáky učit se za jejich pomoci, na což z mimoškolního prostředí nejsou moc zvyklí (MŠMT, 2014a). **Role učitele** ve vzdělávání se s nástupem digitálních technologií dramaticky proměnila, neboť se z poskytovatele hotových znalostí stal poradcem a tvůrcem vhodného výukového prostředí.

Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020 (MŠMT, 2014b) ovšem nezapomíná ani na **roli rodiče**, kterou považuje za zásadní. Ten by měl dítěti jako první ukázat „vzdělávací **potenciál digitálních technologií (včetně jejich možných slabin a negativních stránek)**“. Musí být v tomto ohledu ovšem sám dostatečně informován a vzdělán!

Poučení dítěte o možných rizicích by tak mělo probíhat zcela přirozeně a samozřejmě, obdobně jako varování před komunikací s cizími lidmi na ulici, nebo požadavek, aby se při přechodu přes cestu pečlivě rozhlédlo na obě strany, a to nejprve vlevo, poté vpravo.

Na celou řadu rizikových typů chování ve školním prostředí včetně rizikových forem komunikace realizovaných prostřednictvím multimédií se zaměřuje Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013–2018 (MŠMT, 2013) a nově na období 2019–2027 (MŠMT, 2019). Tento koncepční dokument obsahuje základní východiska, která jsou v souladu se současným stavem vědeckého poznání a dobré praxe v oblasti primární prevence. Jeho cílem je minimalizace vzniku **rizikového chování**⁷ u dětí a mládeže, kterým jsou míněny

⁷ Termín **rizikové chování** nahradil dříve užívaný termín **sociálně-patologické jevy**, poněvadž je zřejmé, že aktivity spadající do rámce rizikového chování nelze označit jako patologické – v primární prevenci nám jde především o jejich předcházení (MŠMT, 2019).

rozmanité formy chování, jež negativně ovlivňují zdraví a psychologické nebo sociální fungování člověka, nebo ohrožují jeho sociální okolí.

Shrnuje **základní formy rizikového chování**, do kterých z pohledu online komunikace spadá interpersonální agresivní chování, jako **kyberšikana**, vydírání, vyhrožování a **další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií** (není blíže specifikováno). Dále pak zahrnuje **závislostní chování na virtuálních drogách**, tj. **netolismus**, a **sexuální rizikové chování**.

V **metodických dokumentech této strategie** (MŠMT, 2020a), obsahujících doporučení a pokyny, je pak pozornost stran tématu monografie věnována konkrétně rizikovému sexuálnímu chování, otázce kyberšikany, syndromu CAN (Child Abuse and Neglect), jehož určitý přesah můžeme sledovat u kybergroomingu a který zahrnuje týrání a zneužívání dětí včetně komerčního sexuálního zneužívání, a netolismu.

Rizikové sexuální chování má obrovský přesah hned do několika oblastí života dítěte. Negativně jej ovlivňuje jak v daný moment, kdy se jej dopouští, tak i do budoucna, a to hned z několika hledisek. Jednak poznamenává jeho psychický vývoj (např. způsobuje posun hodnot, oploštění emocionality), dále psychologicko-sexuologickou oblast (může se podílet na nezralosti v psychosexuální oblasti a na potenciální preferenci patologických sexuálních aktivit) a zdravotní stránku (riziko venerických onemocnění, gravidity), ale také sociální sféru jeho života (například v podobě nekvalitních vztahových vazeb nebo navazování neadekvátních sociálních vztahů).

Do rizikového sexuálního chování metodický dokument mimo jiné zahrnuje předčasný začátek pohlavního života, jehož součástí je i zvýšená konzumace pornografie před 15. rokem věku a prezentace vlastních explicitně erotických materiálů na internetu. A dále pak *„různé nové fenomény přinášející riziko i jiných než pouze zdravotních dopadů, jako je například zveřejňování intimních fotografií na internetu či jejich zasílání mobilním telefonem, ev. nahrávání na video se zvýšeným rizikem zneužití takového materiálu“* (MŠMT, 2020a). Termín **sexting** se v něm tedy přímo neobjevuje, ale to, co se pod ním skrývá, je v něm prakticky obsaženo. V rámci legislativy pak zmiňuje problematiku znásilnění, pohlavního

zneužívání, zneužití dítěte k výrobě pornografie, obchodu s lidmi aj. A upozorňuje též na fakt, že dítě „*může být buď aktivním konatelem rizikového sexuálního chování, nebo jeho obětí*“ (MŠMT, 2020a).

Kyberšikana je forma agrese, která může vzniknout s jasným záměrem, ale také omylem, například jako nevhodný vtip. Jde o opakovaný jev, který má svá specifika, projevy a formy. Ve spojitosti s rizikovým sexuálním chováním, do něhož sexting bezesporu patří, zahrnuje takové formy agrese, jejichž dopady mohou být pro dítě zcela zdrcující. Jde například o publikování ponižujících videozáznamů, audiozáznamů nebo fotografií, ztrapňování pomocí falešných profilů nebo zveřejňování cizích tajemství s cílem poškodit oběť. Dále sem spadá ponižování a pomlouvání nebo třeba krádež identity a její zneužití.

Kyberšikana má mnoho podob, přičemž v jejím kontextu metodické doporučení zmiňuje i fenomény, jako **happy slapping**, **kyberstalking** či **webcam trolling** (MŠMT, 2020a) – o některých z nich blíže pojednáme v dalších kapitolách.

Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte zahrnuje necitlivé a bezohledné poškozování dítěte za využití fyzické síly nebo psychické nadřazenosti a moci dospělého člověka (MŠMT, 2020a). V kyberprostoru je zpočátku logicky výrazné psychické, nikoliv fyzické týrání dítěte, které může být – stran tématu sexting – za pomoci manipulace, psychického nátlaku, vydírání a vyhrožování nuceno například k fyzickému obnažování a zasílání sexuálně explicitních materiálů.

Pokud však útočník začne usilovat o osobní setkání s dítětem, pak je zde patrný přesah do fenoménu **kybergrooming** (blíže viz 4. kapitola), **jemuž sexting často předchází**. Útok na sexualitu dítěte je totiž velice efektivní, a pokud má sexuální predátor v rukách intimní materiály vyhlédnuté oběti, není pro něj složité přinutit ji k osobnímu setkání a posléze ji zneužít.

Na závěr jen okrajově zmíníme problematiku **netolismu**. Z hlediska osvětlení specifik kyberprostoru a psychologických mechanismů vzniku sociálních sítí a jiných aplikací, her apod. hrozí u dětí a dospívajících i riziko vzniku závislostního chování, u něž dochází k uspokojování lidských potřeb (potřeba pozornosti, uznání, přijetí, lásky) patologickými způsoby.

Netolismus je posléze spojován s poruchami paměti a komunikačních schopností, dále mimo jiné s postupným odtržením od reality v podobě odpoutávání se od reálných vztahů, narušení vnímání reálných následků vlastního chování atp. (MŠMT, 2019). Dítě se tak stává zranitelnější a může například snáze podlehnout svodům sexuálního predátora, jenž se v prostředí online her a sociálních sítí často vyskytuje.

V rámci Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016–2020 (Ministerstvo vnitra ČR, 2016) je ve spojitosti s rizikovými formami online komunikace a interpersonálního agresivního chování důležité poukázat na fakt, že páchání kriminality ve virtuálním prostředí rok od roku výrazným způsobem narůstá (cca o 1/3), což potvrzují statistiky Policie České republiky, jež jsme citovali v úvodu této publikace. Když navíc vezmeme v potaz, že se největší **nárůst kyberkriminality projevuje zejména v oblasti mravnostních trestných činů** (Policie ČR, 2020a) a že **v kyberprostoru panuje „mimořádně vysoký podíl tzv. latentní (skryté) kriminality, a to až 90 %“** (Ministerstvo vnitra ČR, 2016), lze tento problém z hlediska dětských uživatelů označit za závažný, ne-li alarmující.

Sexting je totiž v těsném sepětí s dalšími rizikovými jevy, jako jsou kyberšikana, kybergrooming, webcam trollig, komerční sexuální zneužívání či třeba kyberstalking. Nebudeme však předbíhat a nejprve se zaměříme na sexting jako takový.

2 Sexting – novodobý fenomén v oblasti rizikového sexuálního chování

Lidská sexualita je téma, které je ve společnosti do jisté míry tabuizováno. Otevřená diskuse o sexu v prostředí základních a středních škol u nás až do roku 1989 v podstatě neexistovala, sexuální výchova se omezovala na výklad o lidské hygieně, reprodukci a následné péči o dítě. V řadě škol pak probíhala sexuální výchova zásadně odděleně – dívky a chlapci dostávali jiné informace, společná diskuse o problematice byla nemyslitelná. Erotický a pornografický obsah byl v rozporu s tzv. socialistickou morálkou a byl potírán.

V zemích tzv. západního bloku však pornografický obsah produkován a distribuován byl, a to jak v podobě tištěné, tak i v podobě audiovizuální (VHS, Beta). Do České republiky byl pak tento obsah dovážěn a distribuován mimo oficiální distribuční síť, v tzv. šedé zóně. Kontakt dítěte s erotickým či pornografickým obsahem byl tedy velmi omezen.

Po roce 1989 došlo v oblasti distribuce erotiky a pornografie k uvolnění – trh zaplavila jak zahraniční produkce, tak i produkce domácí. Vzniklo velké množství časopisů orientovaných právě na erotiku a pornografii, přičemž řada z těchto materiálů byla šířena běžnou distribuční sítí (novinové stánky, PNS). Děti a dospívající se tak do kontaktu s erotickým a pornografickým obsahem dostávaly častěji.

S příchodem a rozšířením internetu došlo na jedné straně k poklesu produkce pornografie v tištěné podobě a k omezení distribuce pornografie na audiovizuálních nosičích (CD, DVD), mohutný boom však zaznamenala erotika a pornografie v online prostředí. Vznikly tisíce internetových stránek s erotickým obsahem, které se staly dostupné všem, kteří měli o tento obsah zájem. Erotický obsah byl dostupný zdarma a každému (placený byl v podstatě pouze prémiový obsah ve vysoké kvalitě), přístup k němu byl omezen na věkovou hranici 18 let. Návštěvníkům erotických stránek však stačilo pouze formálně potvrdit (kliknutím, zaškrtnutím formuláře), že jsou starší 18 let, a svět erotiky se jim stal přístupný. Děti se v zásadě dostaly k libovolnému obsahu, o který měly zájem (regulace obsahu se dotýkala především dětské a zoofilní pornografie). Se stále větším rozšířením internetu do domácností se kontakt dítěte s erotickým a pornografickým

obsahem zvyšoval – dítě se k pornografii dostalo přes běžný domácí počítač (odpadla nutnost využít připojení ve škole, v knihovně, u kamarádů).

Zpočátku byl kontakt dítěte především pasivní – dítě bylo téměř výhradně konzumentem erotického obsahu, nikoli jeho aktivním tvůrcem. S příchodem „chytrých telefonů“ – první iPhone byl vyroben v roce 2007 (Schlender a Tetzeli, 2015), které byly vybaveny fotoaparátem či videokamerou, se však role dítěte proměnila. Z dětí se pak postupně kromě konzumentů staly i tvůrci a šířitelé vlastních intimních materiálů. Postupně se tak u nich objevil fenomén, který nazýváme sexting.

2.1 Terminologické vymezení

Sexting je neologismus **sestavající ze dvou slov**, a to „*sex*“ a „*textování*“ (Döring, 2014).

V médiích se první zmínky o projevech sextingu začaly objevovat v roce 2004, a to v souvislosti s kauzou Davida Beckhama a jeho asistentky Rebecca Loos. Jejich vzájemná intimní komunikace realizovaná přes SMS zprávy – vzhledem k naturalističnosti vyjadřování obou aktérů a bohatému grafickému doprovodu zachycených zpráv – vyvolala takový ohlas, že se dokonce začalo hovořit o nové formě sexu po telefonu (Goggin, 2006).

Tzv. „*sext-messaging*“ neboli „*sextování*“ zmínil v roce 2005 americký deník Los Angeles Times, ale o popularitě rozesílání sexuálně explicitních zpráv a fotografií mezi dětmi informovala až The National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy v roce 2008. Ta ve svém průzkumu zjistila, že se jeden z pěti dospívajících aktivně zapojil do této činnosti, tedy že někomu odeslal svou vlastní poloobnaženou/obnaženou fotografii nebo video. Výraz „*sext*“⁸ se začal v tisku regulérně objevovat až od roku 2009 (Rosenberg, 2011). Pojem sexting byl tedy vytvořen médii (Lee et al., 2013).

New Oxford American Dictionary vyhlásil **sexting** spolu s dalšími termíny, jako například hashtag a netbook, **slovem roku 2009** (Oxford Dictionaries, 2009), zatímco English Oxford Living Dictionaries zahrnul

⁸ Podle English Oxford Living Dictionaries (2020) je „*sext*“ sloveso a „*sexting*“ podstatné jméno.

sexting pod vysvětlením, že jde o rozesílání sexuálně explicitních fotografií nebo zpráv prostřednictvím mobilního telefonu, do své databáze až v roce 2011 (Watercutter, 2011). Podle Cambridgeského slovníku spadá **sexting** pod **oblast komunikace** a označuje rozesílání textových zpráv týkajících se sexu, jejichž cílem je sexuální vzrušení příjemce (Cambridge Dictionary, 2020d). Gregussová a Drobný (2013) o sextingu mimo jiné hovoří také jako o flirtování na internetu či psaní sexuálních komentářů na chatu.

Snah o vymezení sextingu se od počátků jeho vzniku objevilo mnoho. Hinduja a Patchin (2010) uvádějí, že jde o odesílání nebo přijímání sexuálně explicitních nebo sexuálně sugestivních obrázků či videí přes mobilní telefon. Streichmanova (2011) definice hovoří o rozesílání fotografií zachycujících nahotu prostřednictvím mobilních telefonů, ale také za využití jiných elektronických médií, například internetu. Obdobné vymezení pak nabízejí autoři Lenhart, Purcell, Smith a Zickuhr (2010), kteří jej popisují jako sdílení sexuálně laděných fotografií, probíhající osobně, prostřednictvím textových zpráv, online či jinými cestami. O sextingu jako o provokativním nebo sexuálně explicitním obsahu, jenž je vyměňován prostřednictvím smartphonů, internetu a sociálních sítí píše Chalfen (2009) a autoři Morelli, Bianchi, Baiocco, Pezzuti a Chirumbolo (2016b). A podle K. Jaishankara (2009) sexting představuje selfie nahého těla nebo jeho částí, přičemž do něj patří i rozesílání obscénních SMS zpráv, které jsou ve většině případů šířeny za pomoci mobilního telefonu.

Pořízený textový nebo obrazový materiál může být (Saleh, Grudzinskas a Judge, 2014) **sexuálně sugestivní** (např. erotické spodní prádlo, smyslný výraz, erotické pózy, gesta, náznaky) nebo **explicitní** (např. obnažené, pornografické materiály) povahy a **může vzniknout nejenom za využití mobilního telefonu, smartphonu**, ale i pomocí **digitálního fotoaparátu, digitální videokamery** případně **webové kamery** (o tom blíže v rámci webcam trollingu).

Šířen je pak **za pomoci různých nástrojů a platforem**, zejména sociálních sítí, jako jsou Facebook a MySpace (Ringrose et al., 2012). A lze předpokládat, že se v kontextu růstu různých sociálních sítí a služeb bude nově rozmáhat také v prostředí Instagramu, Snapchatu či třeba TikToku. Ve výzkumu budeme tedy zjišťovat, jaké komunikační platformy využívají české děti k odesílání vlastních intimních materiálů.

Sexting je podle některých autorů vhodné vnímat jako fenomén, který zahrnuje **tři (sub)dimenze**, a to **přijímání, odesílání a postování neboli také sdílení** intimních materiálů, např. v rámci již zmíněných sociálních sítí (Morelli et al., 2016a). Tyto (sub)dimenze jsou pak vzájemně propojeny a existují mezi nimi signifikantní vztahy, např. ti, kteří materiály sexuální povahy přijímají, je také častěji šíří, přičemž je tento proces obousměrný (Warf, 2018). Platnost tohoto tvrzení se opět pokusíme ověřit v rámci výzkumu.

Jaishankar (2009) upozorňuje na fakt, že se sextingu **dopouštějí většinou teenageři** (dospělí však v žádném případě nejsou výjimkou), což potvrdili autoři národní studie orientované na problematiku sextingu mezi mladými lidmi, která byla realizována v roce 2012 (Mitchell et al., 2012) na 1 560 uživatelích internetu ve věku od 10 do 17 let. Dotázaná věková kategorie ovšem své chování sextingem nenazývá a hovoří spíše o obrázcích (pictures) (Albury et al., 2013) či selfie (Döring, 2014).

Tzv. **Youth-Produced Sexual Images** neboli sexuální snímky produkované mládeží, která nejen pořizuje své sexuálně laděné materiály, ale také je dále rozesílá a zveřejňuje, jsou spjaté s problematikou nelegální **tvorby dětské pornografie** (toto jednání je totiž mnoha zeměmi jako dětská pornografie klasifikováno) a potenciálního **ohrožení budoucnosti** daného aktéra kompromitujícími materiály (Mitchell et al., 2012). Zde je důležité zdůraznit zájmeno „své“ – výměna sexuálně laděných materiálů, které nejsou vlastní výroby, příkladem mohou být pornografické snímky stažené z internetu, do sextingu nepatří (Döring, 2014).

Z uvedených definic sextingu lze konstatovat, že jeho **vymezení není jednoznačné**. V rámci shrnutí základních informací můžeme říci, že má podobu textu, obrázků, fotografií nebo videí, jejichž obsah může mít sexuálně sugestivní či explicitní povahu. Ve své podstatě je sexting formou komunikace (Wolak a Finkelhor, 2011), viz 1. kapitola, neboť je nositelem určité informace nebo sdělení a vzniká na základě určitého popudu a motivace, na což se zaměříme v následující podkapitole. Dále zahrnuje širší spektrum činností, jako tvorba, pořizování a následné sdílení či zveřejňování a rozesílání, ale také přijímání sextingových materiálů, k čemuž jsou využívány moderní komunikační technologie, zejména pak mobilní telefony (Jolicoeur a Zedlewski, 2010).

Z hlediska našeho výzkumu jím tedy budeme rozumět ***elektronické rozesílání, šíření vlastních sexuálně sugestivních či explicitních materiálů, tj. textových zpráv, fotografií či videí, ke kterému dochází prostřednictvím internetu a mobilních telefonů. A dále pak přijímání materiálů této povahy.***

2.2 Typologie sextingu a motivace k jeho realizaci

V první kapitole jsme popsali psychologické aspekty kyberprostoru, disinhibiční efekt a jiná specifika online komunikace, jež spoluvytvářejí podmínky pro potenciální rozvoj rizikových forem komunikace typu sexting. A nyní se zaměříme na další rozměr přispívající k jeho vzniku, a to typologii sextingu, jež ve své podstatě u některých autorů zahrnuje i základní pohnutky k jeho realizaci, které budou taktéž předmětem našeho zájmu.

Döring (2014) uvádí, že je **sexting obvykle interaktivním chováním**. A podle toho, zda se sdílený materiál týká osoby, která jej sdílí, je tedy jeho objektem, rozlišují Simone van der Hof a Bert-Jaap Koops (2011) **dva základní typy sextingu**, a to ***self-sexting*** a ***peer-sexting***. V rámci self-sextingu dochází k posílání vlastních sextingových materiálů neboli jinak také řečeno tzv. „sextů“ (Friedman, Sorrentino a Friedman, 2017). A u peer-sextingu jsou posílány sexty někoho jiného, přičemž ke sdílení dochází nejčastěji mezi vrstevníky, tj. kamarády a známými. Při realizaci sextingu se však oba tyto typy často navzájem prolínají, tzn., že se původně soukromý materiál určený jen někomu (self-sexting) dostane do rukou třetím stranám (peer-sexting), v čemž spočívá jeho největší riziko.

Někteří autoři rozdělují sexting dále na ***experimentální (experimental sexting)*** a ***přítěžující (aggravated sexting)*** (Wolak a Finkelhor, 2011; Wolak, Finkelhor a Mitchell, 2012).

Experimentální proto, že neexistuje důkaz o tom, že by bylo toto jednání normativní. Podle uvedených autorů jde o chování, které je u dospívajících podmíněno potřebou flirtovat, nacházet romantické vztahy, upoutat pozornost ze strany svých vrstevníků nebo třeba experimentovat se sexem. V podstatě experimentují se svou sexualitou v rámci obvyklého sexuálního vývoje.

V následující tabulce si proto ve stručnosti shrneme normální sexuální chování dítěte stran vybraných údobí jeho sexuálního vývoje, které ovšem ve spojitosti s digitálními médii může nabývat zcela jiných rozměrů, blíže viz 2.3 Rizikovost sextingu.

Tabulka 1: Obvyklé sexuální chování stran věkového rozmezí dítěte (sestaveno dle Pondělíčková-Mašlová, 1990; Děti a jejich sexualita, 2014)

Věkové rozmezí ⁹	Obvyklé sexuální chování
9 až 12 let	<ul style="list-style-type: none"> – počátky zájmu o necudnosti, – děti se sexuálně vzrušují vyprávěním sexuálních příběhů a povídáním si na toto téma, – objevují se první pokusy s onanií, zpočátku bez průvodních sexuálních představ, – chlapci a dívky si už dávají najevo svou náklonnost, – panuje touha po prvních polibcích, snaha začít s někým chodit – v tomto ohledu je dokonce na jedince vyvíjen tlak z jeho okolí, aby s někým chodil, trvající cca do 16 let (prezentovaný vztah je pak součástí společenského statusu, jde o tzv. „období statusu“), – příznačné jsou exhibicionistické projevy chování, jako například „vystrkování zadku“.
13 až 15 let	<ul style="list-style-type: none"> – etapa zamilovanosti a prvních, často neopětovaných lásek, – touha po naplnění potřeb lásky a porozumění u opačného pohlaví, což se může projevit i v komunikaci s dospělými¹⁰,

⁹ Sexuální chování dítěte má svá specifika v každém jeho údobí, tedy od narození až po završení dospělosti. V tabulce však nabízíme pouze stručný nástin jen těch etap, které korespondují s výzkumným souborem, sestávajícím z žáků základních a středních škol ve věku od 11 do 17 let.

¹⁰ Autoři poukazují na důležitost vysvětlení rozdílů mezi různými druhy tajemství, příznačných pro toto údobí, které hrají podstatnou roli zejména ve spojitosti sextingu s fenoménem kybergrooming. V jeho rámci totiž často dochází za pomoci tajemství k cílené manipulaci dítěte ze strany sexuálního predátora.

	<ul style="list-style-type: none"> – zájem o erotické materiály – fotografie, videa, – cílená masturbace s charakteristickými průvodními představami¹¹.
16 až 18 let	<ul style="list-style-type: none"> – prohlubování znalostí ze sexuální oblasti, – první sexuální kontakty.

Experimentální sexting Wolak a Finkelhor (2011) dále člení na tři podkategorie:

1. **romantický sexting** (sexting je součástí romantického vztahu),
2. **sexting cílený na vzbuzení pozornosti** (sexting je součástí komunikace teenagerů s cílem upoutat jinou osobu),
3. **ostatní sexting** (zahrnuje další méně časté možnosti).

Přítěžující sexting lze rozdělit podle toho, zda se jej účastní **dospělí** či **děti** a zda je jeho cílem **úmysl ublížit**, poškodit oběť (například v rámci pomsty), nebo spíše materiál **bezohledně zneužít** (tzn. bez úmyslu poškodit oběť, ale přesto bez ohledu na ni a bez jejího souhlasu materiál rozšířit). Zde je patrná **souvislost s dalšími nebezpečnými jevy**, jako jsou **kyberšikana**, **kybergrooming**, **kyberstalking**, **komerční sexuální zneužívání** apod.

Lze tedy konstatovat, že experimentální sexting je potenciálně méně ubližující a nebezpečný než ten přítěžující, ovšem následky sextingu se nemusí projevit okamžitě, nýbrž až s odstupem času. Přesto se objevují

¹¹ Zde v souvislosti s dostupností pornografických materiálů na internetu vyvstává u dětí, zejména chlapců, už u této věkové kategorie potenciální riziko vzniku **závislosti na masturbaci u internetového porna**, blíže viz 3.1 Dětská pornografie.

Zajímavé poznatky v této oblasti přinesl tým výzkumníků z Sapienza University of Rome (Morelli et al., 2016b), který sledoval korelaci mezi sextingem, věkem, konzumací alkoholu a závislostí na online pornografii a prokázal **silný vztah mezi sextingem, závislostí na online pornografii a konzumací alkoholu**. Souvztažnost mezi sledováním pornografie a odesíláním/přijímáním sextingových materiálů potvrdili rovněž Stanley et al. (2016). Co se týče alkoholu Yeung et al. (2014) jej identifikovali jako faktor, který podporuje šíření sextingu a zároveň vytváří prostředí přijatelnější pro sdílení sextů se sníženou pozorností k negativním důsledkům tohoto jednání.

různé **typy a cvičení pro jeho „bezpečnější“ realizaci** (Singh, 2014; Hasinoff, 2020), například za využití **aplikace Snapchat**, která umožňuje lidem posílat texty, videa, zejména pak fotografie, které se po prohlédnutí příjemcem samy smažou – uživatelé si mohou nastavit časový limit zobrazení zprávy v řádu jednotek sekund. Takto zobrazené příspěvky nelze ukládat (ani v soukromém chatu), protistrana je vždy informována o provedení screenshotu (snímku obrazovky digitálního zařízení) a po 24 hodinách služba maže všechny příběhy, ať už si je stihli příjemci prohlédnout, či nikoli. Aplikace tedy v dětech vyvolává při realizaci sextingu pocit bezpečí, a přitom vůbec nemají 100% záruku, že se jejich citlivý materiál časem někde nerozšíří. Bezpečnostní mechanismy Snapchatu lze totiž snadno obejít, čehož jsou si vědomi hlavně sexuální predátoři. Nejjednodušším způsobem zachycení záznamu obrazovky digitálního zařízení je například využití možností externích technických prostředků, jako jsou druhý mobilní telefon, fotoaparát či videokamera. Další variantu pak představuje dočasné přepnutí přístroje do tzv. režimu Letadlo (pořízení screenu obrazovky a následné vypnutí letového režimu), v jehož rámci služba nevaruje protistranu v online komunikaci o provedeném screenu obrazovky přístroje. Zde bychom jen dodali, že v případě i takto realizovaného sextingu u dětí dochází podle mnohých zemí k výrobě dětské pornografie a porušování práv, o čemž blíže pojednáme v kapitole zaměřené na právní rámec sextingu a s ním souvisejících jevů. A ve výzkumu se pokusíme zjistit, jaké je právní povědomí v této oblasti u dětí ve věku od 11 do 17 let.

Další odborníci rovněž upozorňují na to, že je potřeba rozlišovat mezi tzv. **primárním sextingem**, který zahrnuje vlastní produkci intimních materiálů a jejich šíření především mezi dvěma lidmi, tj. bez sdílení s dalšími osobami, a **sekundárním sextingem**, u něž jsou materiály šířeny mezi další osoby, a to často bez souhlasu těch, kteří daný materiál sami vytvořili (Calvert, 2014). Typickým příkladem jsou situace, kdy například chlapec šíří fotografie své přítelkyně mezi své přátele a známé.

Podle Heather K. Hudson (2011) lze vymezit **sexting do čtyř kategorií**:

1. tzv. **consensual sexting** (obě strany se dobrovolně do sextingu zapojují, a to se vzájemným respektem, souhlasem a bez nátlaku nebo

šíření),

2. **sexbullying** (sexting slouží jako nástroj útoku, šikany),

3. **illegal sexting** (nelegální sexting probíhá mezi dospělými a dětmi, tedy osobami mladšími 18 let),

4. a tzv. **at-risk sexting** (sexting má negativní důsledky, jako např. viktimizace, kybernetické pronásledování, ponižování, propuštění z práce, rozvod aj.).

Ačkoli její klasifikace zahrnuje pestrou paletu druhů sextingu, je poněkud nesourodá, např. všechny uvedené kategorie sextingu mohou mít negativní důsledky. Problém nastává také v kategorii ilegálního sextingu – ilegální není pouze sdílení intimních materiálů mezi dospělým a dítětem, ale také mezi dětmi samotnými, jak už jsme několikrát poznamenali.

Z nástinu uvedených typologií sextingu je patrné, že sexting může být realizován jednak **dobrovolně**, tehdy jde o tzv. **konsensuální sexting** (angl. consensual sexting), který podle Döringové (2014) představuje formu intimní komunikace v romantických a sexuálních vztazích mezi dospělými i mezi dospívajícími. Anebo nedobrovolně, **pod nátlakem**, tam hovoříme o tzv. **nekonsensuálním sextingu** (angl. non-consensual sexting), u něž je sextingový materiál distribuován bez souhlasu a získáván pod nátlakem nebo za pomoci vydírání atp. (Reed, Salazar a Raj, 2018; Powell a Henry, 2017).

Sexting tak vzniká z mnoha příčin a popudů, což bude také předmětem našeho zájmu ve výzkumné části monografie.

Kopecký, Szotkowski a Krejčí (2015) nabízejí následující **členění sextingu podle motivace k jeho realizaci**, které obsahuje pět základních bodů:

1. **Sexting je vnímán jako součást romantických vztahů.** V počátcích bývá využíván k navazování vztahů (například v podobě získání si pozornosti vyhlédnutého partnera) nebo k flirtování. Dále se za ním skrývá snaha působit sexy, podpořit vzájemné vzrušení, nebo dokonce přímo iniciovat pohlavní styk mezi partnery (Henderson, 2011).

V rámci již navázaného vztahu je pak sexting projevem vzájemné sexuální touhy, náklonnosti, potěšení, lásky, intimity (Döring, 2014) a důvěry, kterou mládež považuje za jeden z nejdůležitějších rysů jejich romantických vztahů (Gala a Kapadia, 2013).

Setkáváme se s ním také v podobě reakce na fyzické odloučení partnerů (Burkett, 2015), nebo u vztahů na dálku, což se dotýká zejména dospělých jedinců (Le, 2016).

2. *Sexting funguje jako nástroj pro potlačení nudy*, nemusí jít tedy čistě o chování s cílem sexuálního vzrušení. Děti tak mohou provozovat sexting, jelikož toto počínání ve chvílích, kdy se nudí, považují za legraci a vhodnou kratochvíli (Anastassiou, 2017). Autoři Lippman a Campbell (2014), kteří se ve svém šetření sextingu zaměřili obzvláště na adolescenty ve věku od 15 do 18 let, zjistili, že děti skutečně považují sexting za formu vtipu a povyražení. Hovoří o tzv. **pre-sextingu**, tedy výměně sexuálně sugestivních, provokativních, nikoliv však nahých fotografií mezi přáteli. O sextingu jako o zdroji humoru, zábavy v rámci přátelských skupin bez jasné deklarace sexuálního záměru píše také Melissa Burkett (2015).

3. *Sexting vzniká jako produkt sociálního tlaku* konkrétní sociální skupiny, ať už jde o spolužáky ve škole, nebo partnera/partnerku.

Většinou je dívka tím, kdo podléhá tlaku partnera a pod záštitou vzájemné důvěry mu poskytuje své intimní materiály (Ringrose, Gill, Livingstone a Harvey, 2012; Lippman a Campbell, 2014), například proto, aby naplnila jeho očekávání a potřeby, nebo se jen vyhnula případné hádce či konfliktu. Dalším důvodem pak bývá třeba flirt, anebo je sexting vnímán jako součást přede hry atp.

V případě, že je tlak vyvíjen na chlapce, bývá nejčastějším motivem k jeho realizaci popularita, touha po oblíbenosti (Drouin a Tobin, 2014).

Pokud však dojde k narušení vztahu, vzájemné důvěry a jeden z páru, nejčastěji chlapec, začne šířit sextingové materiály dále, rázem se z dívky stává spíše oběť nežli pachatel sextingu (Lippman a Campbell, 2014). Důvodem jsou nevybíravé reakce okolí v podobě posměchu, harrasmentu nebo kyberšikany (Powell a Henry, 2017). Anastassiou (2017) stran genderu uvádí, že chlapci sklízíjí za sexting nejčastěji od svého okolí posměšky, kdežto dívky ponížení a nadto jsou stigmatizovány.

Další ohrožení představuje fenomén kybergrooming, u nějž se pachatel zaměřuje na svou oběť prostřednictvím intimních materiálů získaných z internetu. A sám je tím, kdo „své sextingové materiály“ vytipovaným obětem často rozesílá. Je tak možná i varianta, že dívka/chlapec podlehne psychickému nátlaku „kamaráda“ přes internet, tedy kybergroomera, a intimní materiály mu sama/sám poskytne (Kopecký, 2014a). Sexting se totiž objevuje i jako odpověď na obdržení sext (Renfrow a Rollo, 2014).

Existují ovšem i takové případy sextingu, kdy se domluvila skupina děvčat (kamarádek, spolužaček ze školy), že společně nafotí intimní snímky, které si navzájem přepošlou. Při úniku těchto materiálů pak bohužel nastává obdobný scénář jako u předchozí, párové varianty sextingu (Kopecký, Szotkowski a Krejčí, 2015).

4. Sexting jako produkt konzumní společnosti, jako nástroj sebe prezentace. Lidská sexualita je v současnosti zejména v médiích prezentována velmi otevřeně, příkladem mohou být různé celebrity: herci, zpěváci, modelky a jiné známé osobnosti, které využívají sexting jako nástroj sebe prezentace (Houck et al., 2014), tedy způsob, jak se předvést a zviditelnit. Dokonce se setkáváme i s pornoherečkami a prostitutkami, které veřejně prezentují svůj životní styl na sociálních sítích a blížích v kontextu s luxusními výlety, drahým zbožím a „bezstarostným“ užíváním si života. Vyvolávají tak dojem, že placený sex rovná se blahobyt a nezávislost, přičemž vše dokreslují lákavými sextingovými fotografiemi (Těšínská, 2019). Není se pak čemu divit, když děti tyto projevy celebrit a rádoby celebrit reflektují vlastní aktivitou v touze upoutat pozornost, být populární a hlavně „sexy“ jako jejich vzory (Walrave et al., 2018).

V první kapitole jsme psali o dobovém kontextu sexuálního chování a o tom, že je otázka mravních norem podmíněna konkrétním společenstvím. Když vezmeme v potaz důležitost vzorů k nápodobě v období dětství a dospívání, jehož součástí hledání vzorů bezesporu je, musíme si také uvědomit fakt, že pokud média budou nadále dětem poskytovat informace o tom, že odhalovat se a sdílet svou intimitu je normální (Stanley et al., 2016; Těšínská, 2019), pak nebudou sexting vnímat jako hrozbu, nýbrž jako obvyklý způsob sebe prezentace (Kopecký, Szotkowski a Krejčí, 2015).

Zajímavé zjištění přináší Melissa Burkett (2015), která uvádí, že dívky

a mladé ženy v některých případech sdílí své sextingové fotografie s kamarádkami, aby získaly zpětnou vazbu týkající se jejich vzhledu.

5. Sexting jako nástroj pomsty, tedy útoku na jinou osobu, například v rámci kyberšikany nebo kyberstalkingu. V některých případech může být tento materiál využit i k vydírání dítěte, a to nejčastěji u kybergroomingu (Kopecký, Szotkowski a Krejčí, 2015).

Mnohdy se objevuje u ex-partnerů (Walker, Sanci a Temple-Smith, 2013; Walker a Sleath, 2017) a je popisován jako tzv. **revenge porn (doslovně porno pomsta)** neboli nekonsensuální sdílení intimních fotografií či videí, a to u jedince staršího 18 let. V případě dětí totiž hovoříme spíše o šíření dětské pornografie, nikoliv o porno pomstě. V Cambridgeském slovníku je termín **revenge porn** vymezen jako online sdílení soukromých, sexuálně laděných fotografií/videí bývalým partnerem s cílem ex partnera potrestat či poškodit (Cambridge Dictionary, 2020e).

V praxi dané jednání vypadá tak, že jsou sexty, které byly původně vytvořeny se souhlasem vyobrazeného, bez jeho svolení vyvěšovány na pornografické a jiné webové stránky nebo na sociální sítě, kde vznikají různé profily či skupiny na toto téma, jako např. „Roztahovačky“¹², jež se rozmohly v prostředí Facebooku (LUPA.cz, 2014).

Naneštěstí se tento materiál šíří poměrně rychle, v některých případech až virálně, tedy nekontrolovatelně stejně jako virus, takže je jeho stažení z internetu takřka nemožné (Van der Hof a Koops, 2011). Oběť se poté musí smířit s faktem, že jej bude životem provázet už napořád a že se k němu může kdokoli kdykoliv dostat.

¹² „Roztahovačky“ byly označením pro dívky, které své sextingové materiály měly buďto vyvěšeny bez zabezpečení na sociálních sítích, nebo se o ně podělily se svým „klukem“/partnerem, anebo je sdílely s virtuálním přítelem, jenž je posléze rozeslal dále. „Roztahovačky“ byly kategorizovány podle místa svého bydliště, např. na „Liberecké roztahovačky (6 934 fanoušků), Pražský roztahovačky (7 963 fanoušků), Zlínské roztahovačky (4 248 fanoušků), Plzeňské roztahovačky 2 (5 832 fanoušků), Pardubické roztahovačky (4 569 fanoušků)...“ (LUPA.cz, 2014), a v uvedených skupinách byly dehonestovány a označovány za prostitutky. I za přispění médií, jež začaly o této problematice informovat, došlo ke zvyšování návštěvnosti těchto skupin, kde probíhala kyberšikana zveřejněných dívek, ne zřídka mladších osmnácti let.

Mimo těchto pět oblastí motivace k realizaci sextingu může být sexting provozován také z důvodu **uvolnění sexuální frustrace** u jedinců, kteří chtějí mít sex, ale nemohou, protože nemají partnera (Stanley et al., 2016), nebo ještě nejsou vůbec sexuálně aktivní a připravení na emoce spjaté se sexuálními vztahy. Někteří autoři v tomto případě hovoří o **sextingu jako o součásti sexuálních experimentů dospívajících**, kteří ještě nejsou připraveni zapojit se do fyzického sexuálního života (Anastassiou, 2017; Walrave et al., 2018; Lippman a Campbell, 2014). Svou roli hraje i nesmělost a stud. Yeung et al. (2014) podotýkají, že se uživatelé multimediálních technologií chovají odlišně při komunikaci přes internet na rozdíl od komunikace tváří v tvář (viz např. disinhibiční efekt), což podle nich vede především chlapce k tomu, aby překonali zábrany při realizaci sextingu, ať už se jedná o lákání těchto materiálů od dívek, či jejich vlastní tvorbu a následné sdílení.

Jaké jsou důvody odesílání intimních textových zpráv, fotografií a videí u populace českých dětí jsme zjišťovali v našem výzkumu, jehož výsledky přinášíme v kapitole 9. *Sexting u českých dětí – výsledky výzkumu*.

2.3 Rizikovost sextingu a jeho následky

Sexting ze své podstaty skýtá mnohá rizika, neboť je založen na velice citlivém materiálu, který lze jednoduše zneužít, protože útok na sexualitu, a zejména pak na tu dětskou, bývá velice účinný. Sexting tak figuruje v řadě nebezpečných jevů. Příkladem může být **kyberšikana**, kde je využíván jako prostředek k uskutečnění msty nebo k zesměšnění, ponížení či jen k pobavení se na „cizí účet“ (viz 4. kapitola). Dále je patrná souvislost mezi sextingem a problematikou **komerčního sexuálního zneužívání**, jelikož v případech dětských aktérů jde mnohdy o zpodobnění dětské pornografie, kterou lze za pomoci manipulace využít k nátlaku na realizaci dětské prostituce a ve vyhrocených případech i k obchodu s dětmi (viz 3. kapitola). V rámci **kybergroomingu**, kde panuje snaha útočníka vylákat z oběti intimní materiály (např. prostřednictvím **webcam trollingu**), jimiž ji lze vydírat, pak útočník usiluje o osobní setkání s obětí, na kterém dochází k sexuálnímu zneužití, příp. k nucení k dalším schůzkám a opakovanému sexuálnímu zneužívání (viz 4. kapitola). A v neposlední řadě může sexting posloužit jako nástroj k získání nadvlády a moci u tzv. **stalkingu**

/kyberstalkingu, což je hlavním cílem stalkera/kyberstalkera, který tímto způsobem nutí svou oběť jednat podle jeho vůle (viz 4. kapitola).

Na rizika spojená se sextingem a jeho šířením v online prostředí tak upozorňují výzkumníci z celého světa již řadu let.

Podle autorů Stanley et al. (2016), Walker, Sanci a Temple-Smith (2013) je **vnímání sextingu veřejností silně genderově podmíněné** s tím, že nejvíce je ohrožena pověst dívek a žen, které bývají v reakcích na zveřejněné intimní materiály „publikem“ často uráženy a označovány jako prostitutky (Ringrose et al., 2012; Döring, 2014). Se vzrůstající intenzitou útoků, přenášejících se v mnoha případech ze světa virtuálního do světa reálného, tak sexting přechází v **kyberšikanu**, eventuálně šikanu či rovnou v **sexuální vydírání** neboli **sextortion** (blíže 3. a 4. kapitola), u nějž je cílem výroba pornografie, nebo častěji finanční obohacení se na oběti (Kelley, 2019). A toho všeho se mohou dopustit spolužáci, známí, spolupracovníci či naprosto cizí lidé, přičemž v některých případech spojení těchto jevů vyústilo až v sebevraždu oběti (např. Hope Witsell †13, Jessica Logan †18, Tevan Tobler †16, Daniel Perry †17..., viz 2.5 Vybrané kauzy sextingu), která podlehla tlaku okolí a situaci psychicky nezvládla.

Za těchto okolností je popisován tzv. „**eskalovaný sexting**“, který A. Colenbrander (2016), jak název napovídá, řadí pod přitěžující sexting, neboť nastává v případech, kdy dochází k jeho nekontrolovanému šíření prostřednictvím různých platforem, což s sebou nese **ztrátu společenské pověsti a prestiže oběti**. Ta je v danou chvíli nejenom znemožněna před svým okolím, ale navíc je ohrožena i její budoucnost kvůli trvale dostupným sextům na internetu. Sextingové materiály mohou být zneužity obchodníky s dětskou pornografií, pokud jde o dítě, nebo třeba spolužáky na vysoké škole a posléze kolegy v zaměstnání atp. Oběť je proto nucena řešit neustálé problémy s udržením nebo vůbec získáním si nové práce a s navazováním intimních a přátelských mezilidských vztahů (Wolak a Finkelhor, 2011).

Mladiství šířitelé dětské pornografie mohou být navíc v některých zemích i obžalováni ze závažných sexuálních trestných činů a stigmatizováni zápisem do **registru sexuálních delikventů** (Van der Hof a Koops, 2011; Wolak a Finkelhor, 2011) – stejně jako tomu bylo například u Phillipa Alperta z Floridy, jenž rozeslal obnažené fotografie své šestnáctileté

přítečkyně mezi kamarády. A vzhledem k tomu, že v době řešení kauzy dosáhl osmnáctileté věkové hranice, tak byl exemplárně potrestán zápisem do všem přístupného registru sexuálních útočníků, ve kterém bude veden jako sexuální delikvent až do svých 43 let (Feyerick a Steffen, 2009).

Je zajímavé, že v případě eskalovaného sextingu mají **oběti tendenci samy sebe vinit z toho, co se stalo** (Anastassiou, 2017), k čemuž přispívají názory a postoje okolí, včetně médií, jež je v tom podporují (Hasinoff, 2013).

Nekonsensuální sexting, mnohdy ve spojitosti s **revenge porn**, je z tohoto důvodu některými autory popisován jako „**image-based sexual abuse**“ neboli „**obrazové sexuální zneužívání**“ (DeKeseredy a Schwartz, 2016; Walker a Sleath, 2017), přičemž traumatizace oběti zahrnuje **široké spektrum následků**, odvíjejících se od věku dítěte, doby trvání sexuálního zneužívání a charakteru sociálního prostředí (Täubner, 1996). Samantha Bates (2017) na základě své kvalitativní studie dokonce připodobnila psychické následky revenge porn k pocitům, jež zažívají lidé, kteří prožili skutečné znásilnění či jiný fyzický sexuální útok v „reálném“ světě. Podle ní by tak měl být revenge porn, potažmo nekonsensuální sexting klasifikován jako sexuální trestný čin.

Následky pro oběť pak mohou být **krátkodobého i dlouhodobého charakteru**. Objevuje se strach a úzkost ze znehodnocování vlastního sebevědomí a kompetencí, jež se promítají do nízké sebeúcty dítěte, které prožívá hanbu a vinu za nastalou situaci a zároveň bezmoc cokoliv změnit. Dítě se může začít stavět do role oběti. Dále se cítí jiné než ostatní děti, cítí se poznamenané, stigmatizované. Spolu s úzkostmi se dostávají deprese, tudíž po tělesné stránce může dítě začít trpět poruchami spánku a příjmu potravy, dále bolestmi hlavy, břicha, příp. se u mladších jedinců objevuje enuréza. Poznamenaný psychický i fyzický stav dítěte se promítá do jeho vztahů s vrstevníky v podobě rozporů, navazování neadekvátních vztahů, promiskuitního chování, redukce přátel atp. Dále ovlivňuje jeho výkony ve škole, kde bojuje s kázní i s prospěchem. V důsledku může vše uvedené vést až k destruktivnímu chování vůči sobě samému, tj. k užívání alkoholu, drog, k sebepoškozování (trhání vlasů, kousání se, štípání, řezání atp.) a k suicidálnímu jednání (Dunovský, Dytrych a Matějček, 1995; Täubner, 1996).

Následky sextingu vedoucí k vážným zdravotním problémům obětí popisují též výzkumníci ze zahraničí. Například Walker a Sleath (2017) ve své odborné studii analyzovali spojení online forem obtěžování, zahrnujících sdílení intimních materiálů obětí (jak v podobě videí, tak i fotografií) s vyššími hladinami psychiatrických symptomů, jako jsou deprese a úzkost, s nižší úrovní sebeúcty a vyššími úrovněmi přesvědčení podporujícího znásilnění, počet sexuálních partnerů, konzumaci pornografie, alkoholu, cigaret a jiných drog.

Stejně tak v minulosti někteří autoři potvrdili spojitost sextingu s rizikovým sexuálním chováním, především co do počtu sexuálních partnerů a nechráněných pohlavních styků (Benotsch et al., 2013). Dále pak souvislost s impulzivitou a užíváním návykových látek (Temple et al., 2014), zejména marihuany, cigaret a nárazové konzumace alkoholu (Dake et al., 2012), nebo s tendencí rozvoje suicidálních sklonnů (Curnutt, 2012).

My jsme se v rámci výzkumu zaměřili na to, jaké pocity/emoce převládají u českých dětí ve věku 11–17 let, když zjistí, že někdo umístil jejich intimní materiály na internet. A rovněž nás zajímalo, jaké negativní jevy v této situaci zažívaly.

Australští výzkumníci z Deaking University (Clancy, Klettke a Hallford, 2019) poukázali na **čtyři** důležité **prediktory**, jež **zvyšují pravděpodobnost, že dojde k realizaci nekonsensuálního (nedobrovolného) sextingu**. A těmi jsou: *sexuální aktivita* (dítě je sexuálně aktivní), *obdržení sextingového materiálu*, *normalizace sextingu* (sexting je přijímán jako normální) a *vnímání sextingu jako formy zábavy*. Klettke et al. (2018) dodává, že se úzkostní jedinci častěji zapojují do sextingu, neboť snáze podléhají tlaku a obavám z odmítnutí či nesouhlasu. Clancy et al. (2019) však upozorňují na jeden **prediktor, který snižuje pravděpodobnost realizace sextingu** a tím je *osobní negativní zkušenost se sextingem a jeho důsledky*. Dále se také zaměřili na souvislost sextingu s tzv. **temnou triádou** (souhrnné označení pro tři rozměry osobnosti – narcismus, machiavellismus a psychopatii). A podle jejich výzkumu jsou všechny tři prvky významně propojeny s šířením sextingu, přitom nejsilnější vztah panuje u machiavellismu. Ve všech případech byl však samotný účinek temné triády na šíření sextingu malý, to znamená, že zjistili, že pokud někdo má tyto tři dimenze osobnosti, tak to automaticky neznamená, že bude

aktivně provozovat sexting, nicméně spojitost mezi sextingem a těmito rysy existuje.

2.4 Prevalence sextingu

Přehledové systematické studie realizované v posledních letech (např. Walker a Sleath, 2017) poukazují na fakt, že **nedobrovolné šíření sextingových materiálů je zcela běžné**. Přispívá k tomu, že se sexting dle některých průzkumů (Yeung et al., 2014) stává normalizovanou **součástí sexuálního vývoje** a sexuální interakce mezi mladými lidmi – podle Döring (2014) se totiž vyskytuje ve všech typech **romantických a sexuálních vztahů**. U dospívajících navíc experimentální a rizikové chování představuje součást jejich identity a emocionálního vývoje (Kohnstamm, 2009 In: Van der Hof a Koops, 2011), takže pravděpodobnost vzniku a následného zneužití sextingových materiálů je vysoká. V rámci sexuálních vztahů vždy docházelo ke zneužití a škodám, nové technologie však poskytly platformy umožňující, aby se sexuální aktivita odehrávala v čase a byl o ní proveden i záznam, tudíž tuto oblast rozšířily o zcela nový rozměr.

Podle studie Walker a Sleath (2017) viktimizaci spojenou s nedobrovolným šířením sextingových materiálů potvrdilo 1,5 % až 32 % dětí (1,1 % až 6,3 % dospělých), přičemž autoři také upozorňují, že se nedobrovolné rozšiřování sextingových materiálů u adolescentů pohybovalo v rozmezí od 3,0 % do 24 % (prevalence sextingu).

Výzkumy prevalence sextingu v podstatě **probíhají už od roku 2008**, a to **v celé řadě zemí**, jako jsou Kanada, Spojené státy americké, Austrálie, Velká Británie, Itálie, Německo, Čína, ale také Jižní Amerika (Peru), Afrika (Nigérie) nebo Česká a Slovenská republika.

Předmětem zájmu je oblast jeho (sub)dimenzí, tj. přijímání, odesílání, postování/sdílení. Dále se zjišťuje výskyt četností pohlaví, zastoupení věku a důvody vedoucí k jeho realizaci, tedy motivace. Pozornost je věnována otázce, zda k sextingu dochází bez souhlasu, nebo se souhlasem, online či za pomoci mobilního telefonu a také jakých platform je při něm využíváno. Zjišťuje se rovněž, jestli je sextingový materiál sexuálně sugestivní či explicitní povahy a v jaké podobě, tj. obrazové, video, textové, se vyskytuje nejčastěji. Samozřejmě nejsou opomíjena ani rizika, jež s sebou jeho provozování nese, včetně případných následků pro všechny zúčastněné

strany. V poslední době jsou výzkumy sextingu orientovány i na genderové a národnostní aspekty tohoto fenoménu (např. Baumgartner et al., 2014¹³; Olatunde a Balogun, 2017¹⁴).

My se v rámci výzkumu zaměříme zejména na *prevalenci sextingu* u českých dětí *stran* jejich *pohlaví a věku* (výzkumný soubor zahrnuje věkové rozpětí od 11 do 17 let). Dále se budeme orientovat na jeho vzájemně propojené *(sub)dimenze* – přijímání, odesílání, postování/sdílení – a *vztahy mezi nimi*. Také se dotkneme motivace k jeho realizaci, ale především se zaměříme na *souvislost mezi prevalencí sextingu a účastí dětí na sexuální výchově* ve škole, *účastí dětí na besedě o nebezpečí na internetu* (např. o kyberšikaně, sextingu apod.) a *snahou rodičů limitovat čas dítěte trávený na internetu, stejně tak omezovat jeho přístup k některým stránkám*. Bude nás zajímat i *souvislost všech třech (sub)dimenzí sextingu s využíváním webkamer v rámci online komunikace s internetovým známým/kamarádem či seznamování se přes sociální sítě, video chaty apod.*

Pohled na sexting jako na součást intimních vztahů potvrdil už jeden z prvních výzkumů amerického projektu The National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy (2008), který se zaměřil na dvě věkové kategorie respondentů – teenagery (653 ve věku 13–19 let) a dospělé (627 ve věku 20–26 let), přitom zjistil, že 19 % nezletilých a 32 % dospělých někomu odeslalo své vlastní obnažené fotografie a že 71 % dívek a 67 % chlapců tak činí kvůli svému partnerovi/partnerce.

¹³ Výzkum Susanne E. Baumgartner et al. (2014) probíhal na vzorku 14 946 dospívajících ve věku 11–16 let z 20 evropských zemí a mimo jiné dospěl k závěru, že ve více tradičních zemích jsou rozdíly mezi pohlavími výraznější než v méně tradičních zemích s tím, že se do sextingu zapojuje více chlapců nežli dívek.

¹⁴ Průřezová studie sextingu realizovaná v Ibadanu v Nigérii čítala 575 respondentů ve věku od 14 do 24 let a zjistila, že 20 % dotázaných někomu odeslalo svůj sexuálně sugestivní/explicitní materiál a 33,2 % jej od někoho dostalo. Dále prokázala, že prevalence sextingu mezi populací mladých lidí z rozvojových zemí je vyšší, a to i mezi mladšími věkovými skupinami, na rozdíl od zemí vyspělých, např. USA. A že podíl dotázaných zapojených do sextingu je větší u mužů než u žen (Olatunde a Balogun, 2017).

Z hlediska mladých dospělých (dle výzkumů „young adult“) můžeme pro názornost a srovnání uvést výzkum Deborah Gordon-Messer et al. (2013) realizovaný na více než třech tisících respondentech ve věku od 18 do 24 let, kterým se zjistilo, že 28 % dotázaných provozuje sexting v podobě odesílání a přijímání intimních materiálů a 12 % z nich tento materiál pouze přijímá a nepřeposílá jej dále. V témže roce však dospěli Klettke et al. (2014) na základě rozboru systematických studií k závěru, že průměrná míra prevalence pro zasílání sextů u osob starších 18 let je mnohem vyšší, a to 53,31 %.

Ybarra a Mitchell (2014) ve svém výzkumu dospívajících Američanů z roku 2014 ve věku od 13 do 18 let prokázaly, že 7 % dětí odesílá vlastní intimní materiály svým vrstevníkům, a zároveň uvedly, že nejde o problém způsobený primárně digitálními technologiemi a jejich možnostmi, nýbrž tím, že sexting představuje **součást sexuálního vývoje mládeže**.

Zajímavé výsledky poskytl také italský výzkum uskutečněný výzkumníky z Sapienza University of Rome (Morelli et al., 2016b), do kterého se zapojilo 610 osob ve věku 13–20 let (ženy tvořily 63,1 % souboru) rekrutovaných z italských státních škol a univerzit. Podle jeho výsledků 77,2 % participantů potvrdilo přijímání sexuálně laděných materiálů, 54,8 % minimálně jednou odeslalo sexuálně laděný materiál jiné osobě a 8,5 % potvrdilo, že materiál šířili prostřednictvím sociálních sítí.

Hinduja a Patchin (2018) také v roce 2016 zrealizovali výzkum sextingu, a to u amerických žáků ve věku 12–17 let, přičemž se zaměřili na jeho prevalenci stran věku respondentů. Z výsledků jejich výzkumu bylo patrné, že se množství odesílaného intimního obsahu **s přibývajícím věkem respondentů zvyšuje**, neboť v kategorii 17 let tyto materiály odesílá už více než 18 % dětí, kdežto ve 12 letech jen 5,5 %. Platí tedy vztah – čím starší jedinec, tím vyšší prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů.

Systematický přehled o prevalenci sextingu v Evropě a USA sestavili výzkumníci Klettke, Hallford a Mellor (2014), jež doplnili výzkumníci Cooper, Quayle, Jonsson a Svedin (2016).

Novější systematická studie realizovaná výzkumníky z Kanady, USA a Belgie (Madigan et al., 2018), pak zahrnuje analýzu 39 dílčích studií

s celkovým počtem respondentů 110 380. Data, která v ní byla za pomoci meta-analýzy zpracována, pochází z databází MEDLINE, PsycINFO, EMBASE a Web of Science (1990–2016) a jejich extrakce a syntéza splňuje požadavky stanovené metodologií PRISMA. Všechny zpracované studie pak mapují (sub)dimenze sextingu, tedy odesílání, přijímání a přeposílání sextingových materiálů jiným osobám.

Podle výsledků této systematické studie **prevalence sextingu trvale roste a s věkem se zvyšuje**. Metaanalýza rovněž odhalila, že je **prevalence přijímaných sexuálně laděných zpráv vyšší než prevalence odesílaných** sexuálně laděných zpráv, a protože se pro měření používají v podstatě shodné nástroje, nelze říci, že by tato odlišnost byla způsobena využitou metodou či samotnou metodologií. Naopak, její příčiny jsou pravděpodobně zcela jiné.

Klettke et al. (2014 In: Madigan et al., 2018) přichází s vysvětlením, že zkrátka někteří respondenti nechtějí přiznat svou aktivní účast v šíření sextingu, další pak mohou stejný materiál rozesílat více lidem současně a jiní například sextingový materiál přijmou, ale odesílateli už svůj na oplátku neodešlou atp.

Nárůst prevalence sextingu v závislosti na zvyšujícím se věku dětí **odpovídá době, v níž mladí lidé objevují svou sexualitu** – a jak již bylo několikrát uvedeno, může být sexting podle některých autorů považován za normální součást sexuálního vývoje a chování jedince (Temple a Choi, 2014 In: Madigan et al., 2018). S tím pak souvisí zjištění, že **sexting téměř nerealizují děti mladší 12 let**, pouze jedna studie (Mitchell et al., 2012 In: Madigan et al., 2018), která byla zahrnutá do metaanalýzy, odhalila přítomnost sextingu u dětí ve věku od 10 do 11 let, jednalo se ovšem o pouhé jedno procento dotázaných, a navíc studie proběhla již před 7 lety, tj. v době 2010–2011, kdy nebyly mezi dětmi tak rozšířeny chytré mobilní telefony (smartphony), jako je tomu dnes. Její data lze tedy považovat za zastaralá. Nicméně uvedená věková kategorie dětí může být ohrožena jinými fenomény zneužívajícími intimitu, jako je například sextortion neboli vydírání skrze sexuálně laděné fotografie a videa (Açar, 2016; Canadian Centre for Child Protection, 2017; Kopecký, 2017).

Metaanalýza se dále zabývala tezí, že jsou to především ženy a dívky, které v rámci sextingu podléhají tlaku ze strany mužů/chlapců a sexting pak realizují v reakci na tento tlak (Hoy et al., 2012; Madigan et al., 2018). K tomu také mnohdy přispívají média, která dívky vykreslují jako odesílatele intimních materiálů a chlapce jako jejich příjemce (Temple et al., 2012 In: Madigan et al., 2018). Výsledky srovnávaných výzkumů však tento závěr neprokazují – metaanalýza neprokázala žádné signifikantní rozdíly mezi pohlavím příjemců a odesílatelů.

Přehledová studie se rovněž zaměřila na problémy, které jsou spjaty s nekonsensuálním sextingem, v němž jsou intimní materiály šířeny bez souhlasu zachycené osoby. K rizikům tohoto typu sextingu patří kyberšikana, vydírání, sexuální harašení, sexuální útok (zneužití, znásilnění) a v extrémních případech i sebevražda (Lester, McSwain a Gunn, 2013). V rámci výzkumného souboru, který byl metaanalýze podroben, tvořil však nekonsensuální sexting pouze malou část, tudíž nelze jednoznačně říci, že by bylo pravidlem, aby sexting automaticky vedl k výše uvedeným rizikovým situacím.

Poměrně zajímavé výsledky poskytují také studie realizované mimo Evropu – např. výzkum sextingu u peruánských adolescentů (West et al., 2014), který prokázal, že 20 % dotázaných ze vzorku 949 středoškoláků realizovalo sexting alespoň jednou, přičemž **chlapci jsou v tomto ohledu aktivnější než dívky**, což by korespondovalo např. se závěry autorů Olatunde a Balogun (2017).

Výzkumy rizikového chování českých a slovenských dětí (Kopecký, Szotkowski, a Krejčí, 2014) donedávna prokazovaly, že sexting v české a slovenské populaci provozuje 7–9 % dětí ve věku 11–17 let, přičemž více než 70 % dětí potvrdilo, že vědí, že je sexting rizikový.

Nová data poskytuje výzkum EU Kids Online IV (Bedrošová et al., 2018), podle kterého 10 % českých dětí zveřejnilo (publikovalo) v průběhu roku 2017 v online prostředí svůj sexuálně laděný materiál s tím, že není zásadní rozdíl mezi chlapci a dívkami. Podle tohoto výzkumu také 35 % dětí přijalo v daném roce sexuálně motivovanou zprávu.

2.5 Vybrané kauzy sextingu

Sexting, jak vyplynulo z předcházející podkapitoly, představuje **ve spojení s dalšími fenomény velmi nebezpečný jev**, který může být v případě jeho eskalace završen až suicidálním jednáním oběti, jež pod nápořem **kyberšikany/šikany**, např. v podobě **sexuálního vydírání (sextortion)**, danou situaci nezvládne a sáhne si na život.

V následujícím textu tak pro dokreslení tohoto fenoménu ve stručnosti nastíníme pár kauz s nejfrekventovanějšími scénáři sextingu z Česka i ze zahraničí, přičemž u českých případů budeme vycházet z Poradny projektu E-Bezpečí Centra prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci (Centrum PRVoK PdF UP), v níž autoři zastávají pozice odborných poradců a spolu se specialisty pomáhají řešit případy rizikové komunikace dětí a dospělých v kyberprostoru, kterých jen v roce 2018 poradna zaznamenala přes tři sta (Poradna projektu E-Bezpečí, 2018).

2.5.1 Kauzy z České republiky

Případy pocházejí z poradny a některé z nich byly publikovány v tematických monografiích. Jména obětí jsou fiktivní.

Případ 1: „Případ z Měřína“ (sexting jako způsob upoutání pozornosti druhého pohlaví v „reálném světě“)

Žákyně devátého ročníku vytvořila vlastní intimní snímek určený pro kamaráda ze školy, jehož pozornost chtěla touto cestou upoutat. Chlapec však fotografii rozeslal mezi své přátele, ti zase mezi další spolužáky, a nakonec se do šíření fotografie zapojilo přes 30 dětí. Vzhledem k tomu, že se sextingový materiál dostal až k rukám vyučujících, celý případ byl oznámen na Policii České republiky, a to s podezřením ze šíření dětské pornografie, neboť se jednalo o osoby mladší 18 let. Nakonec byl dořešen v následujícím roce a mladiství žáci, kteří se do šíření fotografie zapojili, byli z důvodu svého věku potrestáni tresty společensky prospěšných prací (Szotkowski a Kopecký, 2018).

Případ 2: „Žaneta“ (sexting jako součást navazování vztahů v online prostoru; vydírání)

Patnáctiletá dívka se v prostředí sociální sítě GIFYO seznámila s šestnáctiletým vyznavačem stylu EMO, Michele, který pocházel z Francie a stejně jako Žaneta hojně využíval nejen sociální síť GIFYO, ale také Facebook, kam se jejich komunikace později přemístila.

Michel zásoboval profily obou sociálních sítí poloobnaženými fotografiemi, na nichž ukazoval svá tetování, přičemž po navázání komunikace s Žanetou ji pobídl ke konverzaci na Facebooku a přes něj jí odeslal několik svých odvážnějších snímků. Žaneta mu za nějaký čas odpověděla vlastním sextem, který zachycoval nejen její ňadra, ale také zcela zřetelně obličej Žanety, což je nejnebezpečnější sextingový materiál umožňující jednoznačnou identifikaci oběti, kterým ji lze začít velice snadno vydírat.

Michel po obdržení snímku začal vyžadovat další obdobné fotografie, a když Žaneta odmítla, způsob jejich komunikace se radikálně proměnil. Michel si stáhl kontakty přátel z Facebookového profilu Žanety a pohrozil jí, že pokud neuposlechne, pošle jim odkaz na pornografické stránky, na kterých zveřejní její sext. Žaneta nevěřila, a tak Michel sestavil falešnou erotickou fotogalerii obsahující její snímek, viz obrázek 1 a zavěsil ji na veřejném úložišti fotografií s tím, že přístup k nim mají zatím jen on a Žaneta.

V tento moment dívka kontaktovala Poradnu projektu E-Bezpečí, která ve spolupráci s týmem ze Seznamu.cz odhalila, že profily Michela jsou falešné, fotografie pocházejí ze zahraničních úložišť emo-fotografií a IP adresy jsou využívány k rozesílání spamu a nejsou lokalizovány na území Francie.

Michel se po ukončení komunikace ze strany Žanety pokusil o napadení jejího Facebookového účtu, vydíral ji přes Skype, e-mail a opakovaně se snažil o navázání kontaktu. Žaneta celou dobu prožívala pocity strachu a úzkosti, že se o sextingu dozvědí přátelé, rodiče, blízké okolí, měla tedy obavu celou věc nahlásit a řešit s policií. Pro tyto situace platí, že výhrůžkami a vydíráním demonstruje útočník svou moc a nadvládu nad obětí, která z obavy před ostudou odmítá pomoc a řešení situace.

Nakonec byl však z důvodu stupňujícího se tlaku a vydírání případ postoupen Policii České republiky (Szotkowski, Kopecký a Krejčí, 2013).

Obrázek 1: Falešná erotická fotogalerie využitá k vydírání (Szotkowski, Kopecký a Krejčí, 2013)

Případ 3: „Kristýna a Jana“ (sexting „na oplátku“ a jako součást sexuálního vývoje dospívajících; vydírání, dětská pornografie, sexuální útočník)

Tento případ poukazuje na to, jak snadné je vylákat sextingový materiál „na oplátku“ z dítěte, pokud se druhá strana prezentuje jako „dobrý kamarád“.

V prostředí sociální sítě Facebook byla dvanáctiletá dívka Jana kontaktována třináctiletou Kristýnou s tím, že ji omylem poslala žádost o přátelství, ale pokud by jí to nevadilo, tak se spolu mohou začít kamarádit. Jana si tedy Kristýnu přidala do přátel a navázaly spolu komunikaci. Kristýna se chovala velmi mile, příjemně a často Janě pochlebovala. Časem si spolu začaly vyměňovat různé obrázky a jen tak mimochodem se Kristýna Jany zeptala, zda jí už rostou prsa nebo jestli už má nějaké „chlupy tam dole“. Jana odpověděla, že nikoliv a bavily se dále. Kristýna se však k tématu vrátila, a aby Janě dokázala, že ona už je ve třinácti letech vyvinutější, poslala jí sérii svých devíti obnažených fotek nafocených v posteli, které zachycovaly jak její tvář, tak i celé tělo včetně rozkroku. Na oplátku pak požadovala, aby jí Jana také něco ukázala, přičemž jí stačila jediná fotografie, která však měla být opatřena osobním vzkazem. V tomto případě se jedná o poměrně častý požadavek kybergroomerů, kteří si chtějí ověřit, zda skutečně mluví s dítětem. Jana si dala načas, ale nakonec vyfotila svůj rozkrok, aniž by zároveň zachytila i svou tvář, a v rukách držela na snímku papírek s nápisem „Kristýnka :-)“.

Jejich vzájemná komunikace pokračovala normálně dále až do bodu, kdy Kristýna začala požadovat další materiál a Jana řekla ne. V 17.12 hod. Kristýna poslala Janě následující vzkaz:

*„rozešlu to všem co mám v přátelích a který mám v odběrech
takže se mi ještě párkrát vyfotíš a pošleš mi to jak budu chtít
doopravdy nebo to dám na internet a všichni tvoji kamarádi to
uvidí a bude trapas je ti to jasný?“*

Kristýna po dívce požadovala, aby se vyfotila „nahore bez“ i se svým obličejem. Jana stále odmítala, a tak se ve 20.40 hod. začalo vydírání stupňovat. Kristýna najednou začala psát v mužském rodě a dala Janě ultimátum, aby zvýšila tlak a dosáhla svého:

„nechtěj, abych ti fotky poslal tvému tátovi“

Jana odpověděla:

„Ty víš, jak se jmenuje?“

Kristýna:

„že by Petr?“

„takže mi to všechno hezky pošli“

jinak to skončí u jeho“

„a budeš mít hrozný problém“

20.45 hod.:

„tak dělej co říkám :-“

„máš na to 3 minuty aby sis je vyfotila“

Ve 20.47 hod. Jana udělala, co po ní Kristýna chtěla, a odeslala jí obnaženou fotku „nahore bez“ i se svým obličejem, čímž tak Kristýně poskytla ještě nebezpečnější materiál než dříve.

Jana dostala strach a vzápětí hledala pomoc na internetu – obrátila se na Poradnu projektu E-Bezpečí, kde byla přemluvena, aby si promluvila se svým tatínkem a ten pak poradně poskytl její přihlašovací údaje na Facebook. Za spolupráce kriminální policie byla převzata následná komunikace mezi Kristýnou a Janou, následkem čehož se zjistilo, že žádná Kristýna neexistuje a celou dobu se za ní skrýval muž mezi třiceti a čtyřiceti lety, který udržoval obdobou komunikaci s desítkami dalších děvčat ve věku Jany a lákal od nich pornografické materiály (Poradna projektu E-Bezpečí).

2.5.2 Zahraniční kauzy

Případ 1: „Hope Witsell †13“ (*sexting jako způsob upoutání pozornosti druhého pohlaví v „reálném světě“; šikana*)

Hope navštěvovala jednu ze základních škol na Floridě a ve třídě patřila mezi výborné a aktivní žáky. Netrpěla žádnými psychickými problémy, depresi, a přesto si sáhla na život – oběsila se ve svém pokoji na baldachýnu postele.

Vše začalo sextingovou fotografií, kterou pořídila pro chlapce jménem Alex Eargood, aby upoutala jeho pozornost. Naneštěstí se k mobilnímu telefonu Alexe dostala jedna spolužačka, která si jej vypůjčila na školním výletě, a nalezený snímek Hope přeposlala dalším dětem. Během pár hodin tento materiál začal kolovat i v okolních základních a středních školách.

Hope byla za sexting potrestána jak v rámci školy (týdenním vyloučením na začátku následujícího školního roku), tak ze strany dětí, spolužáků, kteří ji začali ponižovat, urážet a pronásledovat. I přesto se rozhodla zúčastnit výročního setkání organizace Future Farmers of America (FFA), jež se zaměřuje na vzdělávání v oblasti zemědělství a chovatelství, protože studium v tomto oboru na Floridské univerzitě bylo jejím snem. Na uvedeném setkání ji však oslovila parta chlapců s žádostí o intimní fotografii a jeden z nich se choval obzvláště agresivně. Hope jej neustále odmítala, ale po vystupňovaném tlaku z jeho strany podlehl, intimní snímek pořídila a telefon položila za dveře na chodbu. Tam jej však našli dospělí a po návratu do školy bylo Hope jejím vedením zakázáno kandidovat za studentského zástupce na další akci FFA. Týden nato pak byla obtěžována skupinkou chlapců v kavárně, kam vyrazila se svou spolužačkou. Řekli jí, že mají její nahou fotku a těší se, až ji navštíví ve škole. Hope ze strachu z kavárny utekla.

Pár dní poté školní sociální pracovnice zjistila, že má Hope na nohou řezné rány a sebepoškozuje se. Snažila se s ní proto promluvit, a dokonce spolu sepsaly „no-harm contract“ neboli smlouvu o neublížování si. Následující den zůstala Hope doma a po večeři s rodiči jí měl ve 20.30 hod. zazvonit telefon – rodičům pověděla, že volá Tereza, ale na displeji telefonu stálo Michael. Ve 21.10 hod. ji matka zkontrolovala v jejím pokoji a o hodinu později ji našla mrtvou. Její poslední deníkový záznam byl následující: „*Jsem*

rozhodnuta. Cítím to v žaludku. Zkusím se oběsit. Doufám, že se mi to podaří." (Kopecký, 2011; Szotkowski, Kopecký a Krejčí, 2013).

Případ 2: „Jessica Logan †18“ (sexting realizovaný s kamarádkami a jako součást romantických vztahů; šikana/kyberšikana)

Jessica Renne Logan je jednou z prvních obětí sextingu, který byl médií hojně dokumentován. Tato středoškolačka se se svými dvěma kamarádkami dohodla, že vytvoří sextingové fotografie, kterými pak obdarují své partnery. Jessica poslala snímek svému příteli a toho nenapadlo nic lepšího než jej přeposlat dále, konkrétně čtyřem děvčatům navštěvujícím stejnou a okolní střední školy.

Jessica se po rozšíření sextu stala terčem posměchu nejen ve škole, ale i mimo ni. Snažila se proto vyhledat pomoc a oslovila školního poradce, právníka i důstojníka městské policie, ale nikdo z nich jí nedokázal poradit, jelikož jí v době tvorby sexy fotografie bylo již 18 let. Vystoupila dokonce anonymně v místní televizi, kde hovořila o nesnesitelných útrapách stran spolužáků, ale i cizích lidí, kteří ji neustále pomlouvají, urážejí, ponižují a vysmívají se jí. Po odvysílání pořadu se však šikana i kyberšikana (ta se odehrávala v prostředí mobilních telefonů a sociálních sítí MySpace a Facebook) Jessicy vystupňovala, neboť ji i přesto, že měla zakrytý obličej a změněný hlas, spolužáci poznali. Rozhodla se tedy chodit za školu, čímž ohrozila svou maturitu, kterou však nakonec za pomoci učitelského sboru úspěšně složila. Problém byl v tom, že kamkoliv šla, všude o její fotce věděli, podle přátel byla dokonce vyhozena z několika večírků, kde byla označena za prostitutku...

Krátce po maturitě se Jessice oběsil velmi dobrý, teprve šestnáctiletý kamarád. A po absolvování jeho pohřbu se zabila i sama Jessica. Její matka ji našla oběšenou v šatníku a popsala, že v tu dobu měla zrovna rozpálenou žehličku, chystala se totiž jít ven, a její mobilní telefon ležel na zemi uprostřed pokoje. Podle matky se tak nejspíše jednalo o impulzivní rozhodnutí podmíněné dlouhodobým tlakem a momentálním akutním stresem.

Rodiče se po smrti Jessicy obrátili na soud a zažalovali několik studentů, kteří vše rozpoutali, za obtěžování, šikanu, úmyslné působení emocionální úzkosti, narušení soukromí atd. Soudní stíhání nakonec

zahájeno nebylo, ovšem s odstupem času právníci konstatovali, že Jessica byla sice v té době plnoletá, což znamená, že se musí bránit sama, a to občanskoprávní cestou, ale její snímky byly rozesílány mezi děti mladší osmnáct let, tudíž mohli být pachatelé potrestáni za tento trestný čin – za zpřístupňování pornografie dětem a mladistvým... (Hastings, 2009; McConnell, 2009; Szotkowski, Kopecký a Krejčí, 2013).

U chlapců se se sextingem s tragickým koncem setkáváme také, v jejich případech však častěji hrají roli další nebezpečné související jevy, a to **sextortion** neboli **sexuální vydírání** a **webcam blackmailing**, tedy **vydírání skrze webovou kameru** (blíže viz 3. kapitola), jež patří mezi devastující formy kyberšikany. Scénář bývá povětšinou stejný.

Případ 3: „Daniel Perry †17“

Daniel se stal obětí podvodu ze strany filipínského gangu, který si prostřednictvím sociálních sítí (nejčastěji Facebook, Skype) vyhledával své oběti, vydával se za mladé americké dívky či ženy a pobízel oslovené chlapce k sexu přes internet. Ve chvíli, kdy tak Daniel učinil, začali s vydíráním: „*Přinutím tě trpět, zaplat', nebo raději zemři.*“, a dokonce jej přes sociální síť Ask.fm pobízeli k tomu, aby se zabil. Daniel nakonec skočil z visutého mostu Forth Road Bridge. Podle vyšetřovatelů obětí tohoto jevu přibývá, přičemž nejmladší z nich zaznamenali ve věku 11 let a nejstarší 82 let (Jackson, 2016).

Případ 4: „Tevan Tobler †16“

Příběh Tevana zveřejnili jeho rodiče, aby varovali mladé chlapce před nebezpečím fenoménů sexting a sextortion. Tento šestnáctiletý chlapec se seznámil s dívkou přes internet, která z něj vylákala intimní video a po jeho obdržení pak požadovala peníze. Vyhrožovala, že pokud nezaplatí, tak sextingové video nasdílí s jeho rodinou a bude mít problémy. Tevan dívce peníze nakonec odeslal, čímž ji však podnítil k dalšímu vydírání. Když odmítl znovu zaplatit, začala jej povzbuzovat, aby se zabil.

Policisté odhalili, že se za dívkou skrývali lidé z Pobřeží slonoviny v Africe, kteří své oběti kontaktují zejména přes sociální síť Facebook – zasílají jim žádosti o přátelství a lákají je na atraktivní profilové fotografie. Komunikace poté probíhá přes službu Messenger a mobilní telefon. Útočníci oběti povzbuzují k výměně erotických videí, a jakmile nějaké obdrží, začnou

ji finančně vydírat. Podle vyšetřovatelů jsou doslova neodbytní a kontaktují svou oběť všemi možnými způsoby a prostředky (Reavy, 2019).

Případ 5: „Ronan Hughes †17“

Student gymnázia Ronan Hughes si vzal svůj život poté, co byl nigerijským gangem vydírán za to, že mu odeslal své sextingové fotografie. Domníval se totiž, že komunikuje s krásnou dívkou, se kterou se seznámil na Facebooku... Útočníci, skrývající se za jejím profilem, stáhli Ronanův seznam přátel na Facebooku a požadovali 3 000 liber za to, že fotky mezi jeho kamarády nerozešlou. Ronan se se svým problémem svěřil rodičům a s tatínkem několikrát navštívil policejní stanici, tam jim však nedokázali pomoci. Poté, co útočníci splnili svou hrozbu, Ronan spáchal sebevraždu (Kearney, 2017; The Irish Times, 2015).

Další případy spjaté s touto problematikou jsou zpracovány například v rozsáhlém příspěvku Katherine Kelley (2019) s názvem „*Nová data o sextortionu: 124 dalších publikovaných případů*“. Stran převážně dospělých obětí byl pak natočen dokument *Sakawa* (Asamoah, 2018), zachycující výnosný byznys mladých mužů z Ghany, kteří se prostřednictvím seznamovacích portálů snaží nalákat na výměnu intimních materiálů nezletilé chlapce a dospělé muže z Evropy a Ameriky, aby se na nich skrze podvodné komunikace, případně vydírání finančně obohatili (Rubinsztein-Dunlop, Robinson a Dredge, 2019).

V následující kapitole si osvětlíme spojitost sextingu s komerčním sexuálním zneužíváním a jeho jednotlivými formami.

3 Sexting a komerční sexuální zneužívání

Fenomén sexting je úzce propojen s komerčním sexuálním zneužíváním neboli také vykořisťováním dětí, angl. **Commercial Child Sexual Abuse (CSEC)**, které bylo definováno Stockholmským kongresem v roce 1996 jako každé užití dítěte pro sexuální účely za finanční či jinou odměnu (Burčíková, Kutálková a Hůle, 2008).

Komerční sexuální zneužívání sestává ze třech hlavních forem, a to z (Dunovský et al., 2005):

- **dětské pornografie** (jakékoliv zobrazení dítěte, které se skutečně nebo předstíraně zúčastní sexuálně explicitní aktivity, patří sem zpodobení dítěte, jeho sexuálních orgánů a rovněž samotná realizace sexuální aktivity), které se dnes v prostředí internetu a mobilních telefonů mnohdy nevědomky dopouštějí děti samotné,
- **dětské prostituce** (využití dítěte k sexuálním aktivitám za úplatu anebo za poskytnutí jiného plnění),
- a **obchodu s dětmi** (jakákoliv transakce, při které je dítě jednou osobou či skupinou osob předáno jiné osobě či skupině osob za úplatu anebo za poskytnutí jiného plnění za účelem sexuálního průmyslu, dětské práce, prodeje orgánů atd.).

Všechny uvedené formy se spolu navzájem prolínají, to znamená, že například dětská pornografie uvádí dětskou prostituci nebo v ní přechází a obráceně.

Komerční sexuální zneužívání představuje miliardový byznys, a proto v roce 2000 druhý opční protokol k *Úmluvě o právech dítěte* (1991) vymezil kriminální jednání, které do oblasti komerčního sexuálního zneužívání spadá. V letech 2001 (kongres v Jokohamě), 2008 (symposium v Rio de Janeiru) pak proběhla další setkání, jejichž účelem byla tvorba celosvětových směrnic, jež by umožnily proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání bojovat (Blatníková, 2009).

Dalo by se říci, že výraznou měrou přispěla k rozvoji komerčního sexuálního zneužívání dostupnost moderních technologií a hlavně internet,

který z něj napomohl vytvořit globální problém. Jen pro zajímavost, z celkového počtu lidí na planetě Zemi – 7,7 miliard – má cca 4,7 miliardy z nich přístup k internetu (Worldometers, 2020), kde se setkávají se službami, jež mají bezesporu mnoho výhod, ale zároveň mohou skýtat příležitost k pořízení a sdílení dětské pornografie včetně lákání dětí k osobnímu setkání (kybergrooming). Na něm pak nejčastěji dochází k sexuálnímu zneužití dítěte, které mnohdy bývá nuceno k dalším schůzkám, a to za pomoci vydírání skrze foto/video záznam pořízený útočníkem, nebo dokonce obětí samotnou, které se její naivní nebo nerozvážné chování takto vymstí.

Internet je masmédiu, neomezené a „anonymní“ prostředí, jež snižuje citlivost dětí vůči sexuální tematice „*a za současného stavu naprosto nedostatečné sexuální výchovy v rodinách i ve školách přispívá k vytvoření domněnky, že mít sex jako dítě a mít sex s nezletilým je něco naprosto normálního a kdo se odlišuje, je divný*“ (Vaníčková, 2004).

Děti si dostatečně neuvědomují, že je na internetu obklopují stejní lidé jako v jejich okolí. Ztrácejí zábrany v domnění, že je tzv. virtuální svět jiný než svět reálný. A nedochází jim, že když se obnaží na síti, tak je to stejné, jako kdyby tak učinily na ulici nebo ve škole, jelikož jsou oba světy spolu navzájem úzce propojeny (internet má však navíc takřka trvalou paměť!). Svým chováním tak nahrávají útočníkovi, který od nich snadno získává **materiály intimní povahy** a skrze ně pak jednoduše s dítětem manipuluje, protože útok na sexualitu dítěte je považován za ten nejúčinnější!

V následující podkapitole se proto zevrubně podíváme na oblast dětské pornografie, která z hlediska sextingu představuje dominantní problematiku komerčního sexuálního zneužívání.

3.1 Dětská pornografie

Dětská pornografie vychází z **pornografie** jako takové, která od dob jednoho z prvních pornografických děl – *Kámasútry aneb Poučení o rozkoši* ze 4. stol. př. n. l. prošla poměrně dlouhým vývojem. Spory o to, zda je zobrazování sexu škodlivé či nikoliv, však vyvstávají až v posledních staletích (Poštulka, 2007).

Co za pornografii označit lze a co už nikoli se vždy odvíjelo od uznávaných norem morálky a slušnosti dané společnosti, následkem čehož vznikly **různé definice**, které se dle Radima Uzla (In: Weiss et al., 2010) povětšinou neshodují v obsahu, ale pouze v účelu pornografie, a tím je vyvolání sexuálního vzrušení.

V následujícím textu proto poukážeme na terminologickou nejednotnost pornografie a dětské pornografie, která se promítá do jejího právního pojetí, jež bude blíže rozebráno v kapitole nazvané *Právní rámec sextingu a s ním souvisejících jevů*, a která má s hodnocením a řešením fenoménu sexting zásadní souvislost.

Poté se zaměříme na snahy o typologii dětské pornografie a na její konzumenty. Dále pojednáme o tom, kdy se děti s pornografií obvykle setkávají, jaké mohou být potenciální následky jejího sledování a stejně tak i sledování a distribuce pornografie dětské.

Název pornografie sestává z řeckých slov **pórnē** (nevěstka) a **grafein** (psát) a dle *Etymologického slovníku* (Rejzek, 2015) pochází z 18. století z francouzského **pornographie**, což doslova znamená „kdo píše o prostitutkách“ nebo „autor obscénních článků“.

Z uvedeného vyplývá spíše negativní konotace tohoto pojmenování, což podporují další definice, jako například ta z *Pařížské úmluvy* z roku 1910 (dílo necudného obsahu) nebo z *Německého encyklopedického slovníku* z roku 1987 (nemorální, vulgární a naturalistické zpodobnění pohlavního života) (Poštulka, 2007).

Psychologický slovník (Hartl a Hartlová, 2015) pak rovněž označuje pornografii za „text či vizuální výtvar obscénního charakteru, jehož jediným účelem je sexuální vzrušení“. Navíc rozlišuje mezi tzv. pornografií měkkou, která „popisuje běžný sex a je víceméně neškodná“, a tvrdou, jež „popisuje sexuální úchylinky“. Detailní deskripci toho, co můžeme pokládat za tzv. běžné, neškodné a co nikoli, však neuvádí.

Za zajímavou lze považovat definici ze všeobecné encyklopedie *Nové universum A-Ž* (Čermák, 2003), která chápe pornografii jako „dílo zdůrazňující sexualitu a podněcující sexuální vzrušení, kt. překračuje obecně uznávané normy morálky a slušnosti.“ A pro doplnění sděluje, že

pornografické dílo „*může mít podobu lit., výt., film., zvukovou apod.*“, a vysvětluje, že „*Samotné zobrazení nahého lidského těla však není pornograf. dílem. To platí např. pro um. díla moderní i díla hist. hodnoty, studijní materiály, odb. lit. apod. Rozhodnutí, zda se jedná o p., závisí na posouzení díla v jeho komplexnosti, způsobu a formě jeho užití apod.*“ Dotýká se tak problematického hodnocení toho, co za pornografii považovat můžeme a co už ne.

Poměrně neutrální formulaci pornografie nabízí Uzel v publikaci *Sexuologie* (In: Weiss et al., 2010), jež o ni píše jako o sexuálně explicitním materiálu (slovesném, obrazovém, zvukovém, multimediálním), který je primárně zacílen na vyvolání pohlavního vzrušení. A zároveň dodává, jak bylo předesláno v úvodu této podkapitoly, že s přihlédnutím k variabilitě lidského sexuálního chování a pružnosti a nejednotnosti sexuálních norem v konkrétní společnosti, které jsou samy o sobě obtížně definovatelné, **neexistuje jednotná definice** (po obsahové stránce, účel je jasný) **pornografie**. A také pokusy o její kategorické vymezení jsou většinou z tohoto důvodu odsouzeny k neúspěchu (Uzel In: Weiss et al., 2010).

Když přitom vezmeme v potaz rychlý rozvoj moderních technologií, jejichž prostřednictvím přesáhla pornografie svou původní textovou/obrazovou podobu a nabyla forem nových, atraktivnějších, jako je například fotografie, video, virtuální porno apod. Dále anonymitu internetu a možnost šíření pornografie mezi masy, nacházíme se stran ochrany dětí a mládeže v poměrně komplikované situaci, která je dovršena právní nejistotou v této oblasti.

Termín **dětská pornografie** (vztahující se dle *Úmluvy o právech dítěte* k jedincům do 18. roku věku) je úzce spjat s řadou mezinárodněprávních a unijních dokumentů, které jsou orientovány na ochranu dětí před zneužíváním a sexuálním vykořisťováním. A ten poslední, aktuální představuje *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU¹⁵ ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu*

¹⁵ Směrnice byla původně publikována pod označením 2011/92/EU, které bylo následně upraveno na 2011/93/EU, na stránkách EUR-Lex (Access to European Law) je však vyvěšena pod svým původním označením 2011/92/EU. Obsah se nemění.

vykořisťování dětí a proti dětské pornografii (EUR-Lex, 2011a), v níž je konstatováno, že dětská pornografie a jiné závažné formy pohlavního zneužívání a pohlavního vykořisťování dětí „*stále narůstají a šíří se pomocí nových technologií a internetu*“, který navíc nabízí možnost „*navazování kontaktu s dětmi k sexuálním účelům prostřednictvím sociálních sítí a diskusních fór*“, o tom však blíže ve 4. kapitole.

Samotná dětská pornografie je pak charakterizována jako:

- „*jakýkoli materiál, který zobrazuje dítě, které se účastní skutečného nebo předstíraného jednoznačně sexuálního jednání,*
- *jakékoli zobrazení pohlavních orgánů dítěte prvotně k sexuálním účelům,*
- *jakýkoli materiál, který zobrazuje osobu se vzhledem dítěte, která se účastní skutečného nebo předstíraného jednoznačně sexuálního jednání,*
- *nebo každé zobrazení pohlavních orgánů osoby se vzhledem dítěte k prvotně sexuálním účelům, nebo*
- *realistické obrázky dítěte, které se účastní jednoznačně sexuálního jednání,*
- *nebo realistické obrázky pohlavních orgánů dítěte k prvotně sexuálním účelům*“ (EUR-Lex, 2011a).

Její jasná definice se však liší v závislosti na právním nástroji té či oné země. Trestní zákoník České republiky (Zákon č. 40/2009 Sb., 2009a) žádnou definici dětské pornografie neuvádí, a dokonce ani nepopisuje objektivní znaky nebo okolnosti, které by dětské pornografické dílo charakterizovaly. V praxi tedy závisí jeho hodnocení na znalcích a orgánech činných v trestním řízení.

Podle Interpolu (2020a) by však bylo vhodnější místo termínu „*dětská pornografie*“ užívat spojení „***child sexual abuse material***“ neboli „***CAM***“, tedy „*materiál obsahující sexuální zneužívání dětí*“, neboť pornografie je termín užívaný v souvislosti se sexuální aktivitou dospělých, jež je zaznamenávána a posléze většinou legálně distribuována dále, kdežto u dětí, jako aktérů tohoto materiálu, mluvíme o zločinu, jehož se stávají oběti a se kterým nemohou a nebudou souhlasit – dítě není schopno (vzhledem ke svému věku a psychosociálnímu vývoji) posoudit danou situaci a jeho

následná „dobrovolnost“ bývá jen následkem manipulace, uplácení nebo předchozího násilí.

Ve vztahu k sextingu můžeme říci, že se jej sice dítě mnohdy dopouští dobrovolně a bezděčně vytváří svůj vlastní pornografický materiál, ale časem se může dostat do situace, kdy se toto jednání promění v záležitost nedobrovolnou, a to z důvodu vylákávání intimních materiálů druhou osobou, nebo rovnou vydírání, tzv. sextortion.

Sexuální vydírání (sextortion) nebo vydírání skrze webovou kameru (webcam blackmailing) představují formu digitálního nátlaku a vydírání dětí prostřednictvím sexuálně laděných fotek a jiných materiálů spojených se sexem za účelem získání dalších těchto materiálů, anebo dokonce sexuálních služeb či financí (Europol, 2017). Tyto **formy internetového zneužívání a vydírání dětí** se v posledních letech značně rozšířily, stále však zůstávají podhodnoceny, a hlavně v mnoha případech **latentní**. Děti se jednak stydí za materiály, které útočníkovi poskytly, a jednak si mnohdy vůbec neuvědomují, že se staly obětí trestného činu. Následky pak mohou být tragické – v některých případech vedly od sebepoškozování až po sebevraždu (viz podkapitola 2.5 Vybrané kauzy sextingu). A přitom se podle Europolu (2017) stávají oběťmi tohoto internetového zneužívání a vydírání již sedmileté děti.

U zločinů páchaných proti dětem za pomoci internetu je totiž v posledních letech zaznamenán obrovský nárůst, protože internet umožňuje pachatelům snadné šíření a zpřístupňování materiálů o zneužívání dětí a také jim nabízí možnost přímého kontaktu s vyhlédnutým dítětem prostřednictvím diskusních fór a sociálních sítí (Interpol, 2020b). Internet je tak půdou pro vznik nového, efektivního a anonymního způsobu, jak kontaktovat potenciální oběť a online ji sexuálně svádět/obtěžovat (**kybergrooming**), pronásledovat a zneužívat k osobním i komerčním účelům (Office for Victim of Crime, 2001).

Převážná část kriminálního jednání ohledně dětské pornografie je proto realizována právě přes internet, což s sebou nese problémy **s identifikací oběti i pachatele**. V případě, že je sexuální zneužívání dítěte zdokumentováno, panuje u takového materiálu snaha dohledat aktéry v reálném světě, neboť fotografie a filmy zobrazující sexuální zneužívání dětí

nalezené na síti nepředstavují pouze online zločiny postihující virtuální oběti, ale jde o zachycení skutečných lidí a jejich utrpení. Obětím by tedy měla být poskytnuta patřičná pomoc a útočníci by měli být náležitě potrestáni.

Na identifikaci obětí i pachatelů pracují specializovaní vyšetřovatelé z celého světa, jež vytvořili mezinárodní obrazovou a video databázi sexuálního zneužívání dětí (Interpol, 2020c). Někdy však bývá složité rozlišit, zda se na zachyceném materiálu vyskytuje dítě reálné či nikoliv.

Jako příklad si pro zajímavost můžeme uvést práci jedné nizozemské mezinárodní skupiny *Terre des Hommes Netherlands* (Terre des Hommes, 2020), která se zaměřuje na ochranu práv dětí a která v roce 2013 vytvořila – jako upozornění na šířící se **webkamerovou dětskou sexuální turistiku** – virtuální (animovanou) desetiletou filipínskou holčičku jménem Sweetie (Drahoušek). Veškerá gesta a mimika animované dívky byla v reálném čase ovládána programátory organizace Terre des Hommes. Virtuální Sweetie po dobu deseti týdnů navštěvovala různé chatovací místnosti na internetu a za tu dobu ji kontaktovalo přes 20 tisíc sexuálních predátorů (mužů) ze 71 zemí, z nichž 1 000 bylo identifikováno a předáno Interpolu. Účastníci konverzace (sexuální predátoři) nejen že nepoznali, že dívka není skutečná, ale naopak za úplatu požadovali, aby se Sweetie svlékla nebo předváděla různé sexuální aktivity. Technologii k tvorbě Sweetie pak skupina poskytla policii k dalšímu využití a data o útočnících, jež byla zaznamenávána, předala Interpolu (Crawford, 2013; Mail Online News, 2013). V roce 2015 zahájila organizace Terre des Hommes vývoj automatizovaného chatovacího robota (ChatBot¹⁶) s názvem Sweetie 2.0 (Terre des Hommes, 2015; Van der Hof (eds.) et al., 2019), který by měl za přispění umělé inteligence fungovat autonomně, bez nutnosti ovládání prostřednictvím živého operátora. Cílem organizace je vytvořit univerzálně použitelného chatbota pro odhalování sexuálních predátorů využitelného v mezinárodním měřítku.

¹⁶ **ChatBot** – počítačový program k autonomní komunikaci s člověkem na internetu simulující lidskou konverzaci nebo chatování skrze umělou inteligenci (Cambridge Dictionary, 2020f; IT-slovník.cz, 2019).

V případě Sweetie tedy hovoříme o **virtuální dětské pornografii**, která může být nejen animovaná, kreslená, ale i v podobě literární. Existují však úvahy, zda lze do dětské pornografie zařadit právě také povídky, modifikované fotografie (např. fotka dítěte v plavkách, které byly digitálně odstraněny), kreslené nebo animované obrázky, jež nezachycují skutečnou osobu nebo díla, u nichž dítě nebylo zneužito (Blatníková, 2009). A podle našeho zákona zní odpověď ano – „*Kdo přechovává fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem, bude potrestán...*“ (Zákon č. 40/2009 Sb., 2009b).

V souvislosti s tímto problémem se proto objevují snahy odborníků o tvorbu klasifikace dětské pornografie, tj. hodnocení toho, co za dětskou pornografií označeno bude, a co nikoliv. Za tímto účelem například vznikla **posuzovací škála z projektu COPINE** (*Combating Paedophile Information Networks in Europe = Boj proti pedofilním informačním sítím v Evropě*), jež usnadňuje určit typ pornografického materiálu (nudistický, naturistický, eroticky laděný ve spodním prádle, tajně pořízený – poloobnažené fotografie ve spodním prádle apod.) – podrobněji viz Taylor, Holland a Quayle, 2001. Projekt byl realizován Univerzitou v Corku, která nadto spravuje databázi obrazových abuzivních materiálů zneužívaných dětí, kterou tvůrci projektu sestavili z materiálů získaných na internetu. A z ní vyplývá, že je asi polovina dětí zachycených na uvedených materiálech ve věku 9–12 let a že více jak polovinu z nich tvoří děvčata (Taylor, Holland a Quayle, 2001; Taylor a Quayle, 2003).

Policie, podle Tonyho Krona (2004), však nejčastěji rozlišuje **5 základních kategorií dětských pornografických materiálů**, jež vycházejí z původní desetibodové typologie projektu COPINE a jež uvádíme v následující tabulce.

Tabulka 2: Kategorie dětské pornografie (upraveno dle Krone, 2004)

	POPIS	TYOLOGIE COPINE
1.	<i>Obrázky, na nichž je dítě buď nahé, nebo v sexuálně explicitní (erotické) póze</i>	<ul style="list-style-type: none"> - nudistické materiály, tj. obnažené nebo poloobnažené - implicitní erotické materiály zobrazující dítě ve spodním prádle nebo nahé

		<ul style="list-style-type: none"> - pózování znázorňující sexuální obsah - sexuálně explicitní materiály s důrazem na genitální oblast dítěte
2.	Materiál obsahující masturbaci dítěte nebo sexuální aktivitu mezi dětmi navzájem	- materiály zachycující explicitní sexuální aktivitu, která nezahrnuje dospělou osobu
3.	Materiál znázorňující sexuální aktivitu mezi dítětem a dospělým, u níž nedochází k penetraci	- materiál, který zachycuje sexuální útok dospělého na dítě
4.	Materiál zachycující penetrační sexuální aktivitu mezi dítětem a dospělým	- záznam hrubého sexuálního útoku dospělého na dítě, při němž dochází k penetraci, tj. k orálnímu, vaginálnímu či análnímu styku
5.	Sadistická/zoofilní pornografie	- pornografický materiál zahrnující bolest, utrpení nebo sexuální aktivitu se zvířetem

U některých z nich však o dětské pornografii z právního hlediska vždy hovořit nelze, například u implicitně erotických materiálů, které zobrazují dítě v plavkách, např. foto z plavání, z dovolené, nebo třeba ve spodním prádle, jako je tomu u reklamních fotografií.

Ve spojitosti s reklamními fotografiemi proběhla v České republice v letech 2008 až 2014 tzv. **kauza Ateliér** (Vitovská, 2018), do které byla zatažena stovka dětí (chlapců i dívek) ve věku od sedmi do osmnácti let. Byla při ní odhalena skupina čtyř osob, která si pronajímala v Červeném Kostelci ateliér, do něhož lákala děti ze sociálně slabších rodin, a to pod záminkou přivýdělnku při tvorbě reklamy. Děti byly následně fotografovány a natáčeny (ve spodním či erotickém prádle, v různých kostýmech, nahé...), přičemž série fotografií vždy postupovala od oblečených dětí k méně oblečeným, na kterých například dívky otevíraly ústa, posílaly polibky nebo roztahovaly nohy. Podle předsedy soudu Miloslava Ježka a státního zástupce Milana Šimka tak z většiny materiálu bylo zřejmé, že hlavním cílem nebylo zachytit „dětskou přirozenost a krásu“, jak tvrdil obžalovaný Pavel Rohel, ale tvorba pornograficky laděných materiálů pro zahraniční klientelu. Dále podle nich byly „děti na fotografiích zesměšňovány a znevažovány“. Soudní znalec z oboru psychiatrie a sexuologie Vladimír Šupina k tomu dodal, že na

hodnocených snímcích byla zachycená témata a situace, které fotografované děti poškozují, i když si toho ony samy v dané chvíli nejsou třeba vůbec vědomy. A **pokud někdo záměrně exponuje děti takovým způsobem, aby vyvolávaly zájem pedofilních mužů, mluvíme o dětské pornografii.** Jako příklad uvedl fotografii jedenáctileté dívky oblečené v krajkovém spodním prádle a síťovaných punčochách s vysokými podpatky, která se svádívě dívala do objektivu. Takové chování je pro zachycenou dívku naprosto nepřirozené, tudíž mluvíme o dětské pornografii, protože pedofilnímu, hebefilnímu či efebofilnímu muži přináší pohled na nedospělé jedince v pozicích, ve kterých ho svádí, vzrušení (Hejtmánek, 2015).¹⁷ Důležitou roli tedy hrají okolnosti i kontext, ve kterém k výrobě daného materiálu došlo, a na tomto základě je pak určováno, zda došlo ke kriminálnímu jednání.

Obdobně by byly nejspíše znalci posuzovány i **fotografie naturistů/nudistů**. Autor Jan Chmelík (2003) upozorňuje na tenkou hranici mezi dětskou pornografií a tímto tzv. „nezáludným“ materiálem, který je prost detailů na genitálie dítěte a který lze charakterizovat jako neprofesionální *„rodinné záběry nahých příslušníků rodiny nebo blízkých příbuzných nebo i známých“*. Je potřeba si však uvědomit, že pokud takový materiál vznikne a je následně zveřejněn někde na internetu, např. na sociální síti zaměřené na sdílení fotografií (*Rajče.net* apod.), tak se dítě na něm zveřejněné může reálně stát potenciálním terčem sexuálního agresora nebo pedofilního jedince, který cíleně v úložištích fotografií a na sociálních sítích tento materiál vyhledává, popř. profesionálně upravuje a dále sdílí.

Češi většinou ukládají dětský pornografický materiál na zahraniční servery a cizinci na ty české, anebo tam, kde zkrátka není tomuto problému přikládán přílišný důraz a zákony nejsou tak přísné.

Kromě snah o klasifikaci dětské pornografie se tak objevují i pokusy o **typologii konzumentů dětského porna**. A jednu takovou sestavil T. Krone ve spolupráci s Australian Institute of Criminology a Australian High Tech Crime Centre, viz tabulka 3 (Krone, 2004). Považuje totiž dětskou

¹⁷ Zde jen pro doplnění odkážeme na § 203 o *Beztrestnosti dítěte*: Trestní zákoník, Zákon č. 40/2009 Sb. (2009c), který budeme citovat v 7. kapitole a který konstatuje, že dítě není v případě úplaty za takovéto jednání trestné.

pornografii za celosvětově ohrožující fenomén, jenž kombinuje jak propojené, tak vysoce individualizované kriminální chování.

Tabulka 3: Typologie online dětské pornografie stran jejích konzumentů (upraveno a doplněno podle Krone, 2004)

Typ pachatele dle druhu zapojení, profil pachatele	Rysy zapojení pachatele	Úroveň networking u pachatele	Povaha zneužití
Prohlížeč webu, náhodný divák, který na dětskou pornografii narazí na internetu náhodou a neúmyslně, např. prostřednictvím spamu, na úložišti fotografií..., ale poté se rozhodne si ji uchovat	- reakce na prohlížení úložiště fotografií (Rajce.net, Ulož.to apod.), na spam, na zprávu ze sociální sítě (Messenger apod.)	žádná	nepřímá
Uživatel se soukromou fantazií, tj. člověk, který sní o sexu s dítětem	- vědomá tvorba online textu, digitálních obrázků... pro soukromé účely	žádná	nepřímá
Trawler, - 3 typy dle motivace (M. Taylor, 1999): 1. sexuálně všežravý uživatel – dětská pornografie není středem jeho zájmu, ale jeho součástí, orientuje se na jakékoliv sexuálně explicitní materiály 2. sexuálně zvědavý uživatel – s dětskou pornografií pouze experimentuje, primárně ji ale nevyhledává 3. liberál – tvrdí, že má otevřený přístup k jakémukoliv pornografickému materiálu	- aktivní vyhledávání dětského porna na veřejně dostupných stránkách na internetu, pachatel nevyužívá vysokého zabezpečení, online jej lze snadno dohledat	nízká	nepřímá
Nezabezpečený sběratel, pachatel, který stahuje/nakupuje dětskou pornografii z otevřených zdrojů na internetu	- aktivní vyhledávání dětské pornografie na internetu prostřednictvím peer-to-peer sítí - pachatel nevyužívá bezpečnostních bariér, jako jsou hesla, šifrování apod.	vysoká	nepřímá

<p>Zabezpečený sběratel, pachatel, který aktivně vyhledává dětskou pornografii na internetu, a to ze zabezpečených zdrojů</p> <p>- potenciální uživatel darknetu (temného webu) = uzavřené sítě pro bezpečnou komunikaci</p>	<p>- aktivní vyhledávání dětského porna</p> <p>- pachatel využívá bezpečnostních bariér, tj. hesel, šifrování, podmínky obchodovat s minimálním počtem snímků dětské pornografie</p>	vysoká	nepřímá
<p>Online groomer / kybergroomer, osoba, která online komunikuje s dítětem s cílem navázání sexuálního vztahu v podobě kybersexu nebo fyzického sexuálního zneužití</p>	<p>- dětská pornografie je využívána ke snižování zábran u vyhlédnutého dítěte</p> <p>- pachatel navazuje online kontakt s jedním nebo vícero dětmi</p>	různá	přímá
<p>Fyzický násilník, pachatel fyzického sexuálního zneužití dítěte, který využívá dětské pornografie ke zvýšení či doplnění svého sexuálního uspokojení</p>	<p>- dětská pornografie je využívána k usnadnění fyzického zneužití dítěte</p> <p>- záznam zneužití dítěte bývá obvykle využíván pro osobní potřebu pachatele</p>	různá	přímá
<p>Výrobce/producent, pachatel, který se podílí na fyzickém zneužívání dítěte a materiál z něj poskytuje dalším uživatelům dětské pornografie</p>	<p>- záznam zneužití dítěte pro potřebu pachatele i dalších konzumentů dětské pornografie</p> <p>- nabádání dítěte k tvorbě dětské pornografie</p>	různá	přímá
<p>Distributor, pachatel motivovaný ziskem, který může a nemusí mít zájem o dětskou pornografii</p>	<p>- prodej pornografického materiálu dalším osobám</p>	různá	nepřímá

Do této typologie pachatelů bychom mohli zařadit i **dětského** nebo **mladistvého uživatele** internetu a mobilních telefonů, který pořizuje (přechovává, sdílí) buď své vlastní intimní snímky, anebo člověka jemu blízkého, mladšího osmnácti let. Dopouští se tak výroby (přechovávání, šíření) dětské pornografie a zároveň i sextingu, který K. Jaishankar (2009) vymezil jako autopornografii.

Autoři Stanley a Kovacs (2003, In: Krone 2004) uvádějí, že děti ve věku do 10 let, které byly vystaveny sexuálně vykořisťujícímu materiálu, se samy staly jeho uživateli (včetně dětské pornografie) a také měly tendence tímto způsobem zneužívat i ostatní děti.

Dostáváme se tak k otázce **prvního setkání dítěte s pornografií**, kterou například zjišťovala německá studie autorů Quandt a Vogelgesang z Universitäten Hohenheim a Münster realizovaná v průběhu roku 2017 na vzorku 1 024 respondentů – dětí a mladistvých ve věku od 14 do 20 let (Quandt a Vogelgesang, 2017). Ta došla k závěru, že první kontakt nastává kolem čtrnáctého roku věku, přičemž v polovině z případů došlo ke kontaktu neúmyslnému, a to v prostředí internetu nebo zprostředkovaně od třetí strany. Zde bychom mohli spekulovat o spolužácích a kamarádech, a to i těch virtuálních, za kterými se potenciálně mohou skrývat tzv. kybergroomeři.

K prvotnímu setkání s pornografií ovšem dle tvůrců studie dochází již v průměru u 12,7 let starého dítěte, které na ni narazí opět v prostředí internetu, přitom u 60 % dívek jde znovu o kontakt neúmyslný, u chlapců je pak hodnota mnohem nižší, pouze 37 % z nich uvedlo, že na pornografii narazilo náhodně.

To by potvrzovaly dřívější závěry Marka B. Kastlemana (2007), který uvedl, že devět z deseti dětí mezi 8–16 lety s přístupem na internet se na něm s pornografií již setkala.

Na pornografii mohou děti a mladiství narazit i prostřednictvím nového fenoménu zvaného **kyberflashing**. V případě telefonů s operačním systémem Apple iOS při současném využití aplikace Airdrop, která je jeho součástí, je možno sdílet soubory prostřednictvím telefonu nebo tabletu. A pokud je v nastavení uvedeno, že lze přijímat data od kohokoliv, může nastat situace, že ten, kdo se vyskytuje v blízkosti daného přístroje, může bez problému odeslat zprávu s nevyžádaným obsahem, aniž by příjemce tušil, od koho byl materiál odeslán. Dříve se tak dělo za pomoci bluetooth – tam bylo ovšem zapotřebí data před zobrazením stáhnout, kdežto u Airdrop se zobrazí automaticky. Oběť tak může být zcela anonymně tímto způsobem kontaktována, resp. obtěžována neznámým člověkem někde na náměstí, v kině, restauraci nebo třeba v městské hromadné dopravě. Důvody k tomuto jednání jsou dle odborníků různé (Doug, 2019). Název pochází

z angl. **cyber-** a **flash**, přičemž flash znamená veřejné vystavování genitálií (Sex-Lexis.com, 2016), příp. masturbaci. U žen jde nejčastěji o expozici prsou/podprsenky, u mužů penisu. Jde tedy o typ exhibicionismu, který představuje jednu z nejčastěji se vyskytujících sexuálních deviací, jež je silně nutkavého charakteru s vysokou recidivou. Vyjadřuje snahu muže stimulovat u dívky/ženy sexuální odezvu. Často totiž žije v iluzi, že se ženám takovéto chování líbí a sexuálně je vzrušuje (Weiss, 2008). Nebo má naopak touhu vybít si na ženě svůj vztek a následně se vyžívat v její šokované a znechucené reakci. Prostřednictvím moderních technologií má tak pachatel/útočník usnadněnu svou aktivitu¹⁸ – místo toho, aby „obléknul pověstný baloňák a vyrazil do ulic“, odešle fotografii svého genitálu přes mobil a následně sleduje reakci oběti, aniž by se obával následků svého jednání.

S obdobným chováním se mohou děti a dospívající setkat i v prostředí různých **videochatů**, jako je například dětmi oblíbený a navštěvovaný portál Omegle, který nevyžaduje registraci nově příchozího návštěvníka a je zcela anonymní. Tam se odhalující, případně masturbující muži před webkamerou vyskytují velmi často. Vystává zde však otázka, zda jde ve všech případech o exhibicionisty. Weiss (2008) uvádí, že pokud se dotýčný „*dopouští exhibice před dětmi, je velmi pravděpodobné, že se jedná o pedofila*“. Zároveň však dodává, že není vždy jednoduché toto rozlišit, cituje přitom Freunda (1990), který poukázal na spojení mezi exhibicionisty a jinými deviacemi v aktivitě (voyeurismus, tušérství, sexuálně agresivní činy).

V souvislosti s uvedeným nás ve výzkumu bude zajímat, zda existuje souvislost mezi navštěvováním těchto stránek a provozováním sextingu u dětí a dospívajících. Dále se zaměříme na vztah mezi zapovězeným či omezeným (časově, pod dozorem rodiče) přístupem na tyto stránky a následnou tvorbu vlastních sextingových materiálů, viz závěry autorů Stanley a Kovacs (2003, In: Krone 2004).

Co se týče **komunikace s dalšími lidmi ohledně pornografického materiálu**, který dítě/dospívající zhlédl (Quandt a Vogelgesang, 2017), ta se pak odvíjí od pocitu, jenž zažíval, když přišel s daným materiálem do

¹⁸ Jde o deviaci v aktivitě, tj. poruchu „*ve způsobu dosahování sexuálního vzrušení a uspokojení*“ (Weiss, 2008).

kontaktu. Hohenheim Jens Vogelgesang však uvádí, že schopnost mluvit o své sexualitě je mezi dospívajícími stále ještě tabu, pouze 4 % z nich by informovala o svém incidentu rodiče či učitele. S kamarády je o svém zážitku ochotna hovořit polovina z nich, ale jen v případě, že považují to, co zhlédli, za zábavné nebo odporné. Pokud z viděného cítili nadšení, tak nikoliv. Ve většině případů by pak porno sledovali dotázaní doma nebo na večírcích.

Zajímavá je také otázka **odlišností mezi pohlavími při kontaktu s pornografií**. Mary Muller (2014) uvádí, že dívky/ženy inklinují více k pornografii v podobě textu než chlapci/muži, jež vzrušují spíše vizuální podněty. Dívky navíc, oproti chlapcům, mají sklon posílat mobilem vlastní, sexuálně explicitní fotografie, čehož by mohli potenciální útočníci využít ve svůj prospěch. Jak uvádí Šárka Blatníková (2009) ve své publikaci *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání*, stále více pachatelů sexuálně motivovaných trestných činů se snaží využít ke své činnosti internet a nové digitální technologie.

Snadná dostupnost pornografie na internetu s minimálním zabezpečením stran poskytovatelů/zprostředkovatelů tohoto materiálu v podobě neefektivního ověřování věku návštěvníků stránek, plus potenciální anonymita v tomto prostředí z něj činí lákavý zdroj informací pro dospívající, kteří jsou v rámci svého sexuálního vývoje přirozeně zvědaví a chtějí se o sexu dozvědět více.

Problém tkví v tom, že to, co je zpodobňováno v pornografických materiálech, nemá s reálným sexem mnoho společného. Pornografie totiž poskytuje **zkreslený pohled na sexuální vztah** mezi mužem a ženou, kde je žena povětšinou zpodobňována jako nástroj pro potěšení muže, někdy je s ní zacházeno s despektem a násilně. Samotný akt je nepřirozeně dlouhý, vyžaduje až artistické umění a herci, kteří jej ztvárňují, svými tělesnými proporcemi (nadměrně velký penis, umělá ňadra, výplně rtů, implantáty v pozadí apod.) neodpovídají běžnému společenskému standardu. Sex je dále vykreslen bez závazků, nezohledňuje se riziko možné nákazy pohlavně přenosnou cestou nebo potenciální otěhotnění při nechráněném styku. Prezentují se zdraví ohrožující sexuální praktiky.

Objevují se také polemiky ohledně předčasné erotizace dětí a mládeže, přičemž zde svou roli hraje i druh pornografického materiálu, se kterým se

dítě/dospívající setká, jestli jde o pornografii tzv. měkkou, tj. nedevariantní, nenásilnou (Weiss et al., 2005), či tvrdou, která popisuje sexuální úchytky, zvláště sadismus (Hartl a Hartlová, 2015), například inscenované znásilnění, potrestání otrocka/žačky..., snuff, zoofilii atp.

Je nesporné, že se právě **v dětství a dospívání formují základy sexuálních pocitů a postojů** – vedoucí buď k sexuálnímu zdraví, nebo nemoci (Uzel, 2004), které mohou být časnou expozicí pornografie, obzvláště u nepoučeného jedince, narušeny. Jak uvádí Dana Štěrbová (In: Volfová et al., 2008) vlastní sexuální vývoj je „*mnohostranný proces, pevně spojený se základními lidskými potřebami být přijímán, akceptován, vzájemně s druhými sdílet příjemné myšlenky a city, být pro ostatní přitažlivý. Netýká se jen tělesných funkcí, ale souvisí také s nabytím vědomostí o sexualitě, důvěrou, postoji a hodnotami každého jedince. Sexualita by proto neměla být posuzována jen v kontextu s pohlavním stykem, zahrnuje také socializaci rolí souvisejících s pohlavím, fyzické dozrávání a tělesný vzhled, sociální vztahy a budoucí sociální aspirace.*“

Dle publikací *The Sex Industrial Complex* (Harmer a Smith, 2007), *Nezralá sexualita* (Pondělíčková-Mašlová, 1990) či jednoho z posledních výzkumů *The age of adolescence* (Sawyer, Azzopardi a Wickremarathne, 2018) **dozrává mozek** člověka po psychické a sociální stránce až do pětadvaceti let života. Děti a dospívající tak mohou snadněji podlehnout závislostem než dospělí jedinci. Z bio-psycho-sociálního vývojového hlediska totiž přirozeně inklinují k impulzivnímu, rizikovému chování, což je dáno nedokončeným neurobiologickým vývojem některých částí jejich mozku (viz podkapitola 1.2). Výzkumníci hovoří o triadickém modelu vysvětlujícím adolescentní závislost a rizikové chování – jde především o **neefektivní systém regulace/kontroly, silný systém odměn a slabý systém ohrožení** mající na starost prevenci úrazů, rizikové chování či užívání návykových látek (Hammond, Mayes a Potenza, 2014). U postpubertálních dětí je dokonce oproti dospělým čtyřikrát vyšší riziko, že se stanou účastníky autonehody, a třikrát vyšší riziko, že ji nepřežijí. Totéž platí pro sport, hazard, konzumaci drog... Rizikovost chování navíc skokem narůstá za přítomnosti vrstevníků (Höschl, 2005). Dospívající tak snáze podléhají různým svodům a návykům, a to i přesto, že vědí o možných rizicích u závislosti látkové (drogy, alkohol), nebo následcích svého jednání v případě závislosti nelátkové, behaviorální, kde mluvíme o tzv.

závislostním chování (závislost na užívání internetu, hraní videoher, nakupování, sledování pornografie atp.) (Hammond, Mayes a Potenza, 2014).

O problematice **závislosti na masturbaci u internetového porna**¹⁹, zejm. u chlapců, hovoří například Hana Fifková (Štrunc, 2018). Podle její praxe se ve své sexuologické ordinaci setkává s generací pětadvacetiletých mladých mužů navyklých masturbovat před displejem mobilního telefonu, tabletu nebo počítače a neschopných navazovat a následně udržet tzv. normální sexuální vztahy (partnerka je nebaví, nevzrušuje, mají potíže s erekcí, vyvrcholením atp.). Obavy má pak Fifková o teprve nastupující generaci mladých mužů, kteří si už své počátky masturbace kolem dvanáctého, třináctého roku věku mohou snadno spojit s obrazy na displeji a vytvořit si tak po letech návyk, který je doprovázen touhou vyhledávat stále intenzivnější a explicitnější sexuální podněty. Ostatně o erektilní dysfunkci u mladých mužů a dospívajících chlapců spjaté s pravidelnou konzumací internetové pornografie hovoří i četné zahraniční studie (Wilson, 2017), které vznik tohoto jevu vysvětlují trvalým předávkováním mozku dopaminem – neurotransmiterem, jenž aktivuje tělesné reakce na sexuální rozkoš, vyvolanou opakovaným sledováním pornografie.

Tento jev přibližují výzkumníci Kühn a Gallinat (2014) z berlínského Institutu Maxe Plancka. Odměňování souvisí s rozvojem návykového chování – kde je odměna, tam se objevuje riziko nutkavého jednání. *„Mezidruhový výzkum zjistil, že se slast manifestuje ve vědomí (subjektivním pocitem ‚mám to rád‘), dále objektivně v mozku a v chování (‚mám to rád‘). Kromě pocitu ‚mám to rád‘ jsou složkami odměny chtění, které je motivací pro zisk odměny, a učení, které je podkladem asociací, reprezentací a předpovědí týkajících se zisku příští odměny“* (Koukolík, 2013). Odměny může být dosaženo chemikálií v podobě drogy nebo třeba zážitkem v podobě sledování pornografického materiálu. A pravidelné sledování pornografie vede k útlumu reakcí v oblastech mozku zvaných striata, jež jsou aktivovány

¹⁹ Jen pro zajímavost, v České republice sídlí společnost WGCZ, která je majitelem serverů XNXX.com, Xvideos.com, jež co do objemu dat představují největší a nejnavštěvovanější pornostránky světa. XNXX.com má měsíční návštěvnost cca 3,4 miliardy lidí a Xvideos.com cca 2,9 miliardy lidí. Velkou evropskou pobočku má v Praze také Pornhub.com, Beeg.com a další...

ve chvílích odměny. Ty se časem zmenší a pracují méně efektivně, takže jejich další stimulace musí být silnější než ta předešlá, a to co do množství i obsahu, aby došlo k vyvolání žádoucího účinku (Kühn a Gallinat, 2014).

Kromě možného vzniku závislosti na pornografii někteří autoři zmiňují u tzv. tvrdé pornografie i riziko **aktivace nějaké sexuální deviace**, nověji označované jako **parafilie**, a to u disponovaného jedince, u něhož se mohou probouzet nebo podporovat jeho deviantní rysy (Pondělíčková, 1990; Hartl a Hartlová, 2015).

V souvislosti s parafiliky (dříve sexuálními devianty), tedy lidmi s jiným intenzivním a přetrvávajícím sexuálním zájmem, než je „*zájem o genitální stimulaci či přípravné mazlení s fenotypově normálními, fyzicky zralými, souhlasícími lidskými partnery*“ (Weiss, 2017), je diskutována **otázka držení dětské pornografie**. Na jednu stranu se objevuje názor (Herczeg, 2008), že by dětská virtuální pornografie mohla představovat potenciální alternativu pro pedofily, kteří by mohli své potřeby ukájet na úrovni masturbačních fantazií. Na druhou stranu je zde však možnost, že by tento materiál mohl některé pedofilní jedince naopak stimulovat a ve finále ponoukat k realizaci jejich potřeb.

Šárka Blatníková (2009) shrnula své **protiargumenty** následovně:

1. Pornografický materiál zobrazující dítě **podporuje** u pachatele **kognitivní distorzi**, tedy zkreslení reality, posun v jejím vnímání, jde o racionalizaci s obrannou funkcí, která má za následek redukci pocitů viny a „normalizaci“ sexuálních aktivit s obětí (*zas tak moc se nestalo, oběť si za to může sama, společnost není dost demokratická...*). Tyto tendence lze často spatřovat v diskusních fórech, kde se pachatelé v tomto smyslu vyjadřují.
2. Pornografický materiál, jehož aktérem je dítě, podporuje a **dráždí fantazii pachatele**, který může časem přejít až ke kriminálnímu jednání.
3. **Zákaz držení** dětské pornografie má **význam z hlediska redukce její produkce** (tedy přímého zneužívání dítěte), **užití i distribuce**.
4. Dětská pornografie má velmi úzkou **souvislost s kybergroomingem**, v jehož rámci je využívána.

5. Konzument dětské pornografie ***se stává*** jejím ***spolupachatelem***, neboť většina dětské pornografie zobrazuje reálné aktéry, a tedy oběti.

Není pochyb o tom, že je důležité proti dětské pornografii bojovat, neboť je na různých úrovních úzce propojena s dalšími nebezpečnými jevy – sextingovými materiály počínaje a kybergroomingem, sexuálním zneužíváním či dětskou prostitucí konče.

4 Sexting ve spojení s dalšími rizikovými jevy

Kapitola, jak název napovídá, bude pojednávat o spojitosti fenoménu sexting s dalšími nebezpečnými jevy, konkrétně s kyberšikanou, webcam trolingem, kybergroomingem, a kyberstalkingem, které souvisí nejen s lákáním sextingových materiálů od obětí, ale také s jejich zneužitím za různými účely – zesměšnění, ponížení, diskreditace, získání moci apod.

4.1 Sexting jako specifická devastující forma kyberšikany

V rámci kyberšikany bývá **sextingový materiál zneužíván jako prostředek k zesměšnění, ponížení, kyberobtěžování nebo vydírání** oběti útočníkem, a to **s až devastujícími účinky** na její psychiku.

Kyberšikana představuje opakovaný jev, charakteristický nevyvážeností sil mezi agresorem a obětí. Její definice vychází z již existujících definic tradiční šikany – např. „*Jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně týrá a zotročuje spolužáka či spolužáky a používá k tomu agresi a manipulaci.*“ (Kolář, 2011), a protože se odehrává v kyberprostoru, rozšiřuje ji o další specifika vyplývající ze spojení s digitálními technologiemi, jako jsou (Szotkowski a Kopecký, 2018):

- **anonymita** (útočník se většinou skrývá za přezdívku, falešným profilem),
- **časová a místní neomezenost** (kyberšikana se může odehrávat kdykoliv a kdekoliv, stačí, když je oběť online nebo má u sebe mobilní telefon),
- **velikost publika** (sextingový materiál mohou zhlédnout např. stovky, tisíce lidí, komentovat jej, přeposílat, a dopouštět se tak kyberšikany jako sekundární útočníci),
- nebo třeba **absence rozdílů mezi obětí a agresorem** (fyzicky slabší jedinec může šikanovat silnějšího, dítě dospělého atp.).

Podle Hinduji a Patchina (2006) je kyberšikana **záměrnou, opakovanou a zraňující činností využívající počítač, mobilní telefon a jiné elektronické přístroje**. Má **několik forem**, stran sextingu nás bude

ovšem zajímat kyberobtěžování, zveřejňování cizích tajemství, ztrapňování pomocí falešných profilů a vydírání.

Kyberobtěžování (cyberharassment) probíhá za pomoci výhružných či urážlivých zpráv, jejichž cílem je oběť tzv. rozhodit a znepříjemnit jí život, tato snaha však může časem vést až k rozvoji tzv. kyberstalkingu neboli nebezpečného vyhrožování a pronásledování.

Nejnebezpečnější formu kyberútoku ve spojení se sextingovým materiálem pak představuje **zveřejňování cizích tajemství**, jež může vést až k suicidálnímu jednání oběti (viz 2. kapitola). Ať už se totiž jedná o „tajemství“ v podobě fotografie nebo videa, povětšinou výrazným způsobem zasahuje do společenské prestiže oběti a nadlouho poškozuje její pověst, neboť trvalé odstranění takového materiálu z kyberprostoru nemůže nikdo zaručit.

Sextingový materiál může oběť útočníkovi sama poskytnout (v rámci partnerského, přátelského aj. vztahu), nebo jej od ní útočník může vylákat (například prostřednictvím webcam trolingu) či získat za pomoci technických prostředků (průnik do e-mailu, profilu na sociální síti), popř. od jiné osoby (např. spolužáka).

Intimní fotografie/video lze pak zneužít k **ztrapňování za pomoci falešných profilů** na sociálních sítích (Facebook, Ask.fm), nebo k tvorbě ponižujících webových stránek, blogů zaměřených na danou osobu. A samozřejmě k **vydírání v podobě sextortionu či blackmailingu**.

4.2 Webcam trolling

Webcam trolling představuje v rámci sextingu sofistikovaný **způsob, jak vylákat z vyhlédnuté oběti intimní až pornografické, tedy sextingové materiály**, jež bývají posléze využity k vydírání. Jedná se o formu interaktivní sexuální aktivity – tzv. **kybersex** (též virtuální sex), která však bývá jen zdánlivě oboustranná (Divínová, 2005).

Pojmenování pochází z výrazů **webcam**, tj. *webová kamera*, a **trolling**, který **původně označuje** činnost tzv. **internetového trolla**, obvykle anonymního, záměrně provokujícího uživatele, vyskytujícího se zejména v prostředí chatu, blogů a diskusních fór. Hlavním smyslem jeho činnosti

bývá provokace ostatních uživatelů k emotivní odezvě (Greenfield, 2016) a snaha narušit normální diskusi, k čemuž využívá přehánění, lží a urážek – podle studie autorů Buckels, Trapnell a Paulhus (2014) trollové stejně jako sadisté pociťují radost ze strachu druhých a za pomoci internetu se snaží „pobavit“ vlastním způsobem.

Podstatou webcam trollingu je **využití specializovaného programu** (virtuální webkamery) a tzv. **videosmyček** (stažených videí z internetu), zachycujících reálné osoby z videochatů, které lze do programu nahrávat a následně prezentovat protistraně. Protistrana tak netuší, že ve skutečnosti nesleduje člověka, s nímž právě komunikuje, ale pouze staženou (v některých případech odcizenou, tajně pořízenou, příp. zakoupenou) videonahrávku. Ta bývá vesměs lehce erotického charakteru, aby v obdobném stylu dostatečně navnadila chlapce či dívku na druhé straně (Szotkowski, Kopecký a Krejčí, 2013).

Webcam trolling tímto spadá mezi **techniky sociálního inženýrství**, neboť slouží k získávání citlivých (často sextingových) materiálů oběti, ale také k vylákávání jejích osobních údajů (Xing et al., 2010), přičemž na internetu existují četné tipy a tutoriály, jak si falešnou webovou kameru vytvořit. Tu lze pak propojit jak s **videochatovacími službami** (nejčastěji Omegle, Ome.tv, Chatroulette, CamSurf, Coomeet apod.), tak s běžnými **instant messengery** (Facebook Messenger, Skype apod.) (Kopecký, 2015b).

4.3 Sexting jako nedílná součást kybergroomingu

Do oblasti **technik sociálního inženýrství** bychom mohli částečně zařadit také problematiku kybergroomingu, jehož nedílnou součástí sexting je. Kybergrooming představuje takové **chování uživatelů internetu (predátorů, kybergroomerů), které má v oběti vyvolat falešnou důvěru a přimět ji k osobní schůzce** (Kopecký, 2010). Co se děje na osobním setkání v uvedeném kontextu je zřejmé, oběť bývá povětšinou nucena k tvorbě dalších sextingových (pornografických) materiálů, nežádka dochází k jejímu sexuálnímu zneužití či opakovanému sexuálnímu zneužívání a v krajních případech může být nucena i k prostituci (Berson, 2002). Kauzy ze zahraničí pak dokládají, že ani zabít dítěte v těchto případech nebývá výjimečné.

Specifika kyberprostoru, o nichž jsme psali v první kapitole, hlavně tzv. disinhibiční efekt, jdou v případě kybergroomingu ruku v ruce s manipulací realizovanou na vyhlédnuté oběti, která má – pokud narazí na zkušeného útočníka – minimální šanci odhalit, s kým má co do činění. Děti totiž, na rozdíl od dospělých, nedisponují dostatečnými životními zkušenostmi a sociálními a komunikačními kompetencemi, aby byly schopny správně interpretovat útočnickovo jednání. V této situaci hovoříme o tzv. **dětských prekonceptích online komunikace**, tj. nezralých, naivních, zkreslených domněnkách/představách (Kohoutek, 2020).

Pro kybergroomery je typické, že většinou komunikují s několika desítkami, stovkami až tisíci dětmi zároveň, dokladem čehož jsou zabavené databáze útočníků medializovaných kauz (E-Bezpečí, 2012). Jednak tím zvyšují svou šanci nějakou oběť nalákat ke komunikaci a jednak tímto způsobem sbírají zkušenosti, díky kterým do budoucna nabývají na věrohodnosti. Je totiž logické, že nevystupují sami za sebe, ale vydávají se spíše za vrstevníky vytipovaných obětí, což jim umožňuje snáze navazovat kontakty.

Internet dětem slouží nejen jako zdroj informací, ale především zábavy a nových sociálních vazeb. V jeho prostředí mohou poznávat nové lidi – známé, přátele, potenciální partnery, s nimiž mohou sdílet své koníčky, postoje a názory na nejrůznější témata, sexuální oblast nevyjímaje. A to je cesta, prostřednictvím které predátoři získávají citlivé informace, aby je následně využili k manipulaci a vydírání dítěte.

Kybergrooming má své určité **charakteristické rysy** a **sestává z několika etap** (blíže viz Szotkowski, Kopecký a Krejčí, 2013).

Nejčastěji se s ním potýkáme **v rámci služeb, jež jsou u dětí zrovna populární**, tj. například v prostředí sociálních sítí, instant messengerů, VoIP, např. Facebook, Facebook Messenger, Snapchat, Twitter, WhatsApp, Skype atp.

Délka manipulace se většinou odvíjí od vytipované oběti – zatímco u jednoho dítěte nemá útočník problém domluvit schůzku třeba po týdnu od seznámení, u druhého si musí získávat důvěru po měsíce. Trvání online komunikace se rovněž odvíjí od věku dítěte, jsou známy případy, kdy pachatel čekal roky, než se s obětí sešel, byl si totiž vědom, že pokud by ji

zneužil před zákonem stanovou hranicí věku pro sexuální styk, dostal by přísnější trest, než kdyby si počkal.

Obětí bývá nejčastěji **dítě ve věku od 11 do 17 let** a **útočníkem v podstatě kdokoliv**. Kybergroomeři tvoří heterogenní skupinu a těžko usuzovat, jaká poznávací znamení je spojují. Mohou však navzájem spolupracovat a tehdy mluvíme o tzv. **sítích predátorů**, tedy organizovaných skupinách online útočníků.

Když bychom ve stručnosti shrnuli **průběh manipulace**, tak se dostaneme k několika základním bodům, kterými jsou (Szotkowski, Kopecký a Krejčí, 2013):

1. Příprava na kontakt s obětí – zahrnuje *tipování oběti, tvorbu falešné identity* (uzpůsobené vyhlédnuté oběti), *popř. authority* (útočník nevystupuje jako fyzická osoba, ale jako představitel firmy, např. Apple, která mu v očích dítěte dodá na důležitosti).

2. Navázání kontaktu a prohlubování vztahu s obětí – k úspěšnému udržení vztahu s obětí, kterou se útočníkovi podařilo zkontaktovat, využívají kybergroomeři často *profilování oběti – fishing* (aby o ní získali co nejvíce informací), *efekt zrcadlení* (principem je napodobování protějšku ve snaze prolomit jeho zábrany), *techniku uplácení oběti* (využití „dárků“ za účelem získání důvěry a osobních informací, včetně sextingových materiálů), *jednání, které vede ke snižování zábran dítěte vůči sexuálnímu obsahu*, a *cílené snahy o izolaci oběti* (útočník se dostává do role nejbližšího člověka dítěte, aby si zajistil jeho mlčenlivost a mohl pokračovat v manipulaci).

3. Příprava na osobní schůzku s dítětem – v této fázi má útočník k dispozici dostatek kompromitujících materiálů vůči vyhlédnuté oběti, zná její osobní údaje a získal si už takovou důvěru, že nebude mít problém ji na setkání nalákat, a pokud ano, má možnost začít vydírat; *technika k překonání věkového rozdílu* (útočník se vydává např. za svého vlastního otce) pak slouží k realizaci schůzky, i přes to, že je pachatel starší, než udával v komunikaci.

4. Realizace osobního setkání s obětí – na osobní schůzce, jež byla celou dobu cílem snah predátora, buď pokračuje *další manipulace* oběti, nebo je na ni zahájen *útok*.

Kybergrooming tak nepochybně v současnosti představuje **jedno z největších rizik online seznamování**.

4.4 Sexting ve spojitosti s kyberstalkingem

Stalking označuje nebezpečné, tj. úmyslné, zlovolné a systematické, pronásledování a obtěžování, jehož cílem je navázání a udržení kontaktu s pronásledovanou osobou, a to i přes její nesouhlas. Dochází tak k narušení její osobní svobody, soukromí, což snižuje kvalitu jejího života a ohrožuje osobní bezpečnost – v závažných případech vede stalking k poškození jak tělesného, tak i duševního zdraví (Policie ČR, 2020b).

Kyberstalking pak představuje jeho obdobu v kyberprostoru, kde **sextingové materiály slouží jako nástroj k ovládnutí a vydírání pronásledované osoby**, nejčastěji bývalého partnera/partnerky, který je vystaven permanentnímu strachu z pronásledování ve světě reálném i virtuálním.

Vzhledem k narůstajícímu počtu tragických případů, kdy stalking končil až smrtí oběti, byl tento jev v roce 2010 včleněn do trestního zákoníku, blíže viz 7. kapitola.

5 Sexting v systému všeobecné primární prevence

Informační společnost je postavena na integraci digitálních technologií do různých oblastí života člověka, které následně ovlivňuje a proměňuje bez ohledu na věkové limity. V rámci českého školství je tato situace **reflektována strategickými vzdělávacími dokumenty**, jako jsou Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 a Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020, reagujícími na stávající potřeby digitální společnosti. Jedním z cílů uvedených strategií je implementace digitálních technologií do vzdělávání, přičemž jsou **doplňovány dalšími strategickými dokumenty zaměřenými na prevenci v této oblasti** (Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013–2018, Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027, Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016–2020) – děti jsou totiž s využitím těchto technologií vystaveny **online rizikům**, jež dle rozmanitosti Simone van der Hof a Bert-Jaap Koops (2011) člení do třech širokých skupin na:

- **obsah** (např. pornografické nebo agresivní obrazy),
- **kontakt** (účast dítěte na online aktivitách, které vedou k potenciálně rizikovým kontaktům),
- a **jednání** (chování, které zahrnuje peer to peer komunikaci, kde jsou mladí lidé pachateli, oběťmi nebo obojím).

S tím, že **sexting představuje součást všech těchto skupin, zahrnujících i jiné jevy**, jako jsou kyberšikana, kybergrooming, webcam trolling apod.

Na jednu stranu tedy vyvstávají potřeby informační společnosti, na druhou stranu je však nutné brát v potaz možná rizika s digitálními technologiemi spjatá, takže zde hraje důležitou roli **prevence**, jež bude nyní předmětem našeho zájmu.

Nejprve si uvedeme její **vymezení, členění** a ve stručnosti nastíníme **zařazení fenoménu sexting do systému primárně preventivních aktivit na úrovni státu a školy**, v rámci čehož zmíníme základní strategické dokumenty, vyhlášky a zákony k této problematice se vztahující. Posléze se budeme orientovat na oblast pro prevenci sextingu v české škole

nejdůležitější – na sexuální výchovu, přičemž neopomeneme ani možnosti konkrétních primárně preventivních aktivit, například v podobě edukačních projektů. A také na shrnutí základních cílů primární prevence nejen ve školských zařízeních zaměřené na sexting a s ním spjaté související jevy.

5.1 Primární prevence rizikového chování

Prevence (z lat. *preventia*) značí předcházet závadám, poruchám a chorobám. Jedná se o běžně užívaný termín (Bělík, Hofferková a Kraus, 2017), jenž lze dle autorů Průcha, Mareš a Walterová (2013) definovat jako „*soubor opatření zaměřených na předcházení nežádoucím jevům,*“ například rizikovému chování, do kterého bychom sexting zařadili.

Primární prevenci rizikového chování vymezuje Miovský et al. (2015) jako „*jakýkoliv typ výchovných, vzdělávacích, zdravotních, sociálních či jiných intervencí směřujících k předcházení výskytu rizikového chování, zamezujících jeho další progresi, zmírňujících již existující formy a projevy rizikového chování nebo pomáhajících řešit jeho důsledky.*“

Primární prevence rizikového chování je dále členěna na prevenci *nespecifickou*, podporující žádoucí formy chování obecně, a *specifickou*, která je specificky zaměřena na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků.

V České republice je **specifická primární prevence realizována na třech úrovních**, kterými jsou (MŠMT, 2019):

- *Všeobecná primární prevence* – zohledňuje pouze věkové složení, eventuálně specifika daná sociálními a jinými faktory. Je zaměřena na běžnou populaci dětí a zahrnuje programy pro větší počet osob, například pro školní třídu či menší sociální skupinu.
- *Selektivní primární prevence* – pracuje se skupinami osob, u nichž jsou ve zvýšené míře přítomny rizikové faktory pro vznik a vývoj různých forem rizikového chování. Cílí tedy na jednotlivce či menší skupiny osob se zvýšeným rizikem, pro které je navrhován selektivní program.
- *Indikovaná primární prevence* – indikuje jedince do vybrané skupiny na podkladě posouzení jejich individuální situace, zaměřuje se tak na jedince nebo skupinu, jež je vystavena působení výrazně rizikových

faktorů a u které se již vyskytly projevy rizikového chování. Tato úroveň prevence klade vysoké nároky na specializaci preventisty (měl by mít speciálně pedagogické, adiktologické či psychologické vzdělání) a jeho praxi.

Termín **rizikové chování** nahradil dříve užívaný termín sociálně-patologické jevy a rozumíme jím **vzorce chování, v jejichž důsledku dochází „k prokazatelnému nárůstu zdravotních, sociálních, výchovných a dalších rizik pro jedince nebo společnost“** (Miovský et al., 2015).

Mezi **základní formy** rizikového chování patří dle Miovského et al. (2015) a Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027 (MŠMT, 2019):

- 1. interpersonální agresivní chování** (např. šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace realizované prostřednictvím multimédií, poté násilné chování, týrání, rasová nesnášenlivost a diskriminace některých skupin, extremismus),
- 2. rizikové chování ve vztahu ke společenským institucím** (např. problémové chování ve škole – záškoláctví, neplnění školních povinností, nedokončení studia na střední škole),
- 3. delikventní chování ve vztahu k hmotnému majetku** (např. krádeže, vandalismus, sprejerství),
- 4. rizikové zdravotní návyky** (např. pití alkoholu, kouření, užívání drog, ale i nezdravé stravovací návyky, nedostatečná nebo nadměrná pohybová aktivita),
- 5. sexuální rizikové chování** (např. předčasné zahájení pohlavního života, promiskuita, nechráněný pohlavní styk, pohlavní styk s rizikovými partnery, předčasné mateřství a rodičovství),
- 6. rizikové sportovní aktivity** (např. provozování adrenalinových a extrémních sportů),
- 7. závislostní chování** (např. netolismus, gambling),
- 8. negativní působení sekt.**

V oblasti základních forem rizikového chování představuje sexting **spojení sexuálního rizikového chování** (jmenovitě se zde o něm ale nehovoří) s **interpersonálním agresivním chováním** (kybernetická šikana často využívá materiály sexuálního charakteru) včetně **rizikových forem komunikace prostřednictvím multimédií**, kam lze zařadit i další související jevy (např. rizikové online seznamování, webcam trolling apod.).

Sexting můžeme do systému prevence zapojit hned na několika úrovních, neboť spadá jak do oblasti všeobecné primární prevence, tak i primární prevence selektivní a indikované.

Výhodou všeobecné *primární prevence* je zasažení velkého počtu jedinců, a hlavně nedochází k jejich stigmatizaci, dopady na jednotlivce však bývají malé a povaha intervencí je obtížně motivuje ke změně. Mezi výhody *selektivní a indikované prevence* pak patří profit skupiny nebo jednotlivce z cíleného programu (MŠMT, 2019), **problém ale nastává v rámci identifikace osob, jichž se sexting a rizikové sexuální chování týká**. Navíc zde panuje **přesah i do oblasti syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte** (tzv. syndrom CAN – Child Abuse and Neglect) (Kalibová a Kaliba, 2014), tudíž je **mnoho případů tzv. latentních**. Podle strategie *Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí* (Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2014) v oblasti týrání, zneužívání a zanedbávání dětí přetrvávají nedostatky v mezioborové spolupráci mezi lékaři, psychology, policií, oddělením sociálně právní ochrany dětí atd. A jak uvádí Šárka Blatníková (2009), je velmi obtížné zjistit přesnou statistiku, jež by odrážela skutečný stav těchto jevů ve společnosti. Údaje, jež bývají k dispozici, jsou odrazem činnosti úřadů, které danou trestnou činnost evidují, přehled tak máme jen o kriminalitě registrované. Statistiky vycházejí např. z počtu případů hlášených Policii ČR (policejní statistiky, tj. Policejního prezidia ČR), z počtu odsouzených osob (statistiky státního zastupitelství, soudů, tj. Ministerstva spravedlnosti ČR), z údajů orgánů pomocných v trestním řízení (např. Český statistický úřad, Probační a mediační služba, Vězeňská služba ČR), nevládních organizací (např. Bílý kruh bezpečí sloužící obětem trestných činů, Světová viktimologická společnost aj.), nebo třeba Ministerstva zdravotnictví či závěrů České školní inspekce, poskytující meziroční srovnání identifikovaných případů rizikového chování žáků, v němž sice pojem sexting chybí, avšak zahrnuje jevy s jeho riziky spjaté, a to kyberšikanu, šikanu, agresi, násilí atp.

V průběhu předcházejících kapitol jsme poukázali na to, jak složitý fenomén sexting je a o co vše (specifika komunikace v kyberprostoru, obvyklý sexuální vývoj jedince, souvislost s dalšími nebezpečnými jevy atp.) se jeho geneze a realizace opírá. Jak uvádí *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016–2020* (Ministerstvo vnitra ČR, 2016): „Každý trestný čin, přestupek, či jiné kriminálně rizikové chování,“ mohli bychom říct rizikové chování vůbec „*má svůj důvod, své příčiny, prostředí, ve kterém k němu mohlo dojít.*“ **Sexting tak jako forma rizikové komunikace a rizikového chování** spadá do **multifaktoriální teorie rizikového chování** (Jessor a Jessor, 1977; Hays, 1985; Jessor, Donovan a Costa, 1991; Collins a Ellickson, 2004, In: Miovský et al, 2015), sestávající z velkého množství proměnných, jež bývají ve vzájemné interakci, přičemž dominantní model představuje tzv. teorie problémového chování.

Podstatou **teorie problémového chování** je premisa, že rizikové chování vzniká jako následek interakce osobnosti člověka a prostředí, jež jej obklopuje, na základě čehož lze identifikovat **faktory podílející se na vzniku rizikového chování**, které Jessor, Donovan a Costa (1991; In Miovský et al., 2015) rozčlenili do **5 systémů** – *biologického, osobnostního, sociálního, systému chování a percipovaného environmentálního* – v jejichž rámci pak ještě působí tzv. **protektivní a rizikové faktory** (Sobotková, 2014).

Stran možností ovlivnění rozvoje rizikového chování se jako nejobtížnější jeví systém biologický a sociální. *Biologický systém* zahrnuje pohlaví, tělesnou konstituci, rozumové předpoklady nebo například obvyklý sexuální vývoj jedince, *sociální systém* pak rodinnou konstelaci (např. dosažené vzdělání rodičů, jejich povolání, finanční příjem, vyznání atp.), lokalitu, ve které dítě žije, školu, jíž navštěvuje atd. A u obou těchto systémů hraje zásadní roli, jak jedinec – konkrétní dítě subjektivně hodnotí percipované prostředí, zejména z hlediska vztahů s druhými lidmi, tj. s rodiči, vrstevníky, učiteli, ale i přáteli na internetu... Velký význam má rovněž míra stresových podnětů působících na dítě či dospívajícího a zároveň dostatečná kontrola aktivit dítěte/dospívajícího jeho rodiči. Rodičovský monitoring je důležitý i během dospívání, i když je v uvolněnější formě (van der Hof a Koops, 2011). Pokud totiž mají na dítě/dospívajícího větší vliv než rodiče jeho přátelé, jež vykazují kladný postoj k rizikovému chování, může se snadno k rizikovému chování samo uchýlit. Indikací určité

dispozice k rizikovému chování jsou také motivace, postoje nebo sebehodnota a seberegulační mechanismy osobnosti, které souvisejí s dosahováním cílů, úspěchů a s volbou způsobů chování, kterými jich je dosahováno, poněvadž v situacích opakovaného nezdaru se lehce stává, že se dítě přikloní k rizikovým způsobům chování, jimiž se snaží vytčeného cíle dosáhnout. A za těchto okolností je podstatná otázka přijetí a zvnitřnění hodnot, norem a zvyklostí společnosti, ve které se dítě pohybuje, protože pokud v ní zažívá pocity sounáležitosti a dění okolo sebe vnímá jako něco, co je ovlivnitelné, bude se za své jednání cítit více zodpovědné, než kdyby tomu bylo naopak (Miovský et al., 2015).

Nároky kladené na komplexnost a dlouhodobost realizace prevence jsou tedy vysoké. Navíc je nutné, aby probíhala na několika úrovních a aby spolu navzájem spolupracovaly všechny dotčené subjekty. I přesto se však výsledky dostavují až s odstupem času a nemalé úskalí též představuje jejich obtížná měřitelnost, tj. odhalení, s jakým úspěchem jednotlivé preventivní programy výskyt rizikového chování vlastně ovlivňují (MŠMT, 2019; Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2014).

5.2 Primární prevence rizikového chování na úrovni státu

Koordinace primární prevence rizikového chování na úrovni státu se odvíjí od činnosti několika ministerstev, přičemž z hlediska tématu monografie můžeme uvést:

- **Ministerstvo zdravotnictví České republiky**, které otázku sexuálního zdraví ve spojitosti se zdravím duševním zahrnuje v dokumentu *Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí* (Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2014) a upozorňuje, že by toto téma nemělo být opomenuto. Dává jej do kontextu se zdravým životním stylem mladých lidí, nijak blíže jej ovšem dále nespecifikuje.

V oblasti prevence a podpory zdraví ministerstvo spolupracuje s dalšími subjekty, jako jsou například zdravotní ústavy, krajské hygienické stanice atp.

- Problematika sexuálního rizikového chování je rovněž úzce spjata s prevencí kriminality, která je v gesci Republikového výboru pro prevenci kriminality zřízeného při **Ministerstvu vnitra České republiky**. Tento výbor vytváří a sjednocuje koncepci preventivní

politiky vlády České republiky na meziresortní úrovni a metodicky napomáhá při její realizaci na všech úrovních veřejné správy, dále vládě předkládá Strategii prevence kriminality pro stanovené období s tím, že každoročně vyhodnocuje její vytýčené cíle a úkoly (Ministerstvo vnitra ČR, 2020).

- Zaměříme-li se na školskou prevenci, spadající pod **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky**, neboť monografie je orientována především na tuto oblast, tak ta má v návaznosti na schválené vládní dokumenty zaměřené na primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů za úkol zpracovat koncepční materiál resortu na dané období, tj. strategii, akční plán, a metodicky podporovat, koordinovat aktivity v oblasti primární prevence českého školství, což zahrnuje i vlastní evaluační činnost, kterou plní Česká školní inspekce a v případě certifikovaných programů Národní ústav pro vzdělávání²⁰.

V praxi to znamená, že z dílny Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky vychází základní strategický dokument *Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027*, jenž tvoří hlavní rámec politiky primární prevence rizikového chování v České republice. A že ministerstvo dále metodicky vede a koordinuje síť školských koordinátorů, sestávající z krajského školského koordinátora prevence, metodika prevence v pedagogicko-psychologické poradně a školního metodika prevence neboli vybraného pracovníka konkrétní školy/školského zařízení.

Cílem školní prevence je taktéž spolupráce s odbornou veřejností, tj. s nestátním neziskovým sektorem, pedagogickými fakultami, pedagogicko-psychologickými poradnami, středisky výchovné péče atd., přičemž všechny aktivity by ve výsledku měly vést k minimalizaci vzniku rizikového chování u dětí a dospívajících a ke snížení míry jeho výskytu (MŠMT, 2019; MŠMT, 2020b).

²⁰ Evaluace procesu hodnocení odborné způsobilosti (certifikace) poskytovatelů programů primární prevence rizikového chování (PPRCH) ve školách, kterou realizuje Národní ústav pro vzdělávání (2020), se řídí Standardy PPRCH, blíže viz publikace Pavlas Martanové et al., 2012. Procesem certifikace prošel například program primární prevence E-Bezpečí.

5.2.1 Strategické dokumenty, vyhlášky a zákony spjaté s prevencí sextingu

V této podkapitole uvedeme výčet stěžejních zákonů, vyhlášek a strategických dokumentů, jimiž se řídí prevence na úrovni státu (a posléze preventivní aktivity na úrovni krajů, měst a jednotlivých škol) a které jsou spjaté s oblastí našeho zájmu – sextingem. Vzhledem k realizované evaluaci mnohé z nich procházejí, například po terminologické či obsahové stránce, neustálým procesem revize a aktualizace.

V prvé řadě lze jmenovat *Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*, ve znění pozdějších předpisů (Zákon č. 561/2004 Sb.), který klade důraz na bezpečnost a ochranu zdraví dětí ve školách a školských zařízeních a ukládá povinnost vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj (§ 29).

Dále *Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů (Zákon č. 563/2004 Sb.), a *Vyhlášku č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků* k tomuto zákonu vydanou, jež zahrnuje § 9 *Studium k výkonu specializovaných činností* a § 10 *Studium k prohlubování odborné kvalifikace*, zajišťující nezbytné kvalifikační předpoklady pro výkon školního metodika prevence (Vyhláška č. 317/2005 Sb.).

Také nelze opomenout již zmiňované základní strategické dokumenty, a to *Národní strategii primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027* (MŠMT, 2019) a *Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2016–2020* (Ministerstvo vnitra ČR, 2016), na které v průběhu monografie opakovaně odkazujeme. Důležitou součástí prvně jmenované je pak *Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j.: 21291/2010-28* (MŠMT, 2010a) a jeho *Příloha č. 18 Rizikové sexuální chování č.j.: MŠMT-1999/2015* (Jonášová, 2015).

Ve spojitosti s riziky sextingu a potenciálními následky pro oběť můžeme uvést i:

- *Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci*

a řešení šikany ve školách a školských zařízeních č.j.: MŠMT-21149/2016 (MŠMT, 2016),

- Přílohu č. 7 *Kyberšikana a další formy kybernetické agrese č.j.: MŠMT-32550/2017-1 (Kopecký a Szotkowski, 2017),*
- Přílohu č. 6 *Školní šikanování (Kolář, 2015),*
- Přílohu č. 5 *Syndrom týraného dítěte – CAN (MŠMT, 2015),*
- popř. Přílohu č. 16 *Sebepoškozování č.j.: MŠMT-1999/2015 (Platznerová, 2015).*

5.3 Primární prevence rizikového chování na úrovni školy

V rámci školy se primární prevence rizikového chování odvíjí od povinností stanovených **školským zákonem** (Zákon č. 561/2004 Sb.) a podílí se na ní **celá řada osob**, neboť **vzájemná spolupráce a podpora pedagogů** je v této sféře zásadní.

Ředitel školy vydává povinný školní dokument – **školní řád, vnitřní řád**, zahrnující „*podrobnosti k výkonu práv a povinností dětí, žáků, studentů a jejich zákonných zástupců ve škole nebo školském zařízení a podrobnosti o pravidlech vzájemných vztahů se zaměstnanci ve škole nebo školském zařízení*“ (Zákon č. 561/2004 Sb.). Dále provoz a vnitřní režim školy/školského zařízení, pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání a hlavně pak „*podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků nebo studentů a jejich ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí*“ (Zákon č. 561/2004 Sb.). Zodpovídá za školní poradenské služby a za vytvoření preventivního programu školy (Zapletalová In: Miovský et al., 2010). Svým přístupem a prací se rovněž podílí na sociálním klimatu školy.

Školní metodik prevence koordinuje tvorbu a kontroluje **realizaci preventivního programu školy**. Dále koordinuje spolupráci školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají primární prevenci rizikového chování v kompetenci. Jeho úkolem je také metodické vedení pedagogických pracovníků školy stran primární prevence rizikového chování, včetně zajištění jejich vzdělávání v této oblasti, neboť i oni jsou samozřejmě nositeli výchovného a preventivního potenciálu. Z hlediska **sextingu** bychom pak

mohli jmenovat zejména učitele výchovy ke zdraví a k občanství a učitele etické, osobnostní či sociální výchovy, blíže viz následující podkapitola. Školní metodik prevence se spolupodílí i na realizaci různých primárně preventivních aktivit školy a vede písemné záznamy umožňující doložit rozsah a obsah jeho činností, navržených a realizovaných opatření (MŠMT, 2019).

Role výchovného neboli také **kariérového poradce** spočívá především v kariérovém poradenství, a to ve spolupráci s třídními učiteli. Zabývá se též procesem integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (Zapletalová In: Miovský et al., 2010).

Školní psycholog a speciální pedagog realizují na školách program pedagogicko-psychologického poradenství, zaměřují se tak na děti s výukovými obtížemi nebo s rizikovým chováním a zajišťují rovněž intervenci v krizových situacích (Zapletalová In: Miovský et al., 2010).

Školní metodik prevence, výchovný poradce, případně školní psycholog/školní speciální pedagog dohromady sestavují konzultační tým z vybraných pedagogů na škole a zajišťují služby **školního poradenského pracoviště**. Vycházejí přitom z každoročně připravovaného a pravidelně aktualizovaného **školního programu (strategie) pedagogicko-psychologického poradenství**, který je zacílen na žáky, učitele, pedagogický sbor jako celek, rodiče i na širší veřejnost (Zapletalová In: Miovský et al., 2010). **Spolupracují** ještě **s dalšími zařízeními** poradenského, diagnostického či volnočasového typu, jako jsou pedagogicko-psychologické poradny, speciálně pedagogická centra, střediska výchovné péče, orgán sociálně právní ochrany dětí neboli OSPOD (např. v případě podezření na týrání, zanedbávání či zneužívání dítěte) atd. Jejich náplň práce vymezuje *Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních* (Vyhláška č. 72/2005 Sb.).

Školní preventivní program, dříve Minimální preventivní program (MPP), je konkrétní dokument školy, jenž je definován v rámci *Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28* (MŠMT, 2010a). Pověřenou osobou k jeho přípravě je školní metodik prevence, který

ovšem spolupracuje se všemi pedagogickými pracovníky školy a v případě potřeby kontaktuje nejbližší pedagogicko-psychologickou poradnu a konzultuje s jejím metodikem prevence.

Školní preventivní program vychází z preventivní strategie školy a je orientován zejména na výchovu a vzdělávání žáků ke zdravému životnímu stylu a na jejich emočně sociální a osobnostní rozvoj s důrazem na komunikační dovednosti. Je založen na „*podpoře vlastní aktivity žáků, pestrosti forem preventivní práce s žáky, zapojení celého pedagogického sboru školy a spolupráci se zákonnými zástupci nezletilých žáků školy*“ (MŠMT, 2010a).

Preventivní program se zpracovává na období jednoho roku a podléhá kontrole České školní inspekce, blíže viz publikace Návrh doporučené struktury minimálního preventivního programu prevence rizikového chování pro základní školy (Miovský et al., 2012).

Krizové plány školy jsou specifickými dokumenty školy, jež definují intervenční, komunikační a bezpečnostní postupy některých krizových situací, které mohou nastat, v našem případě v kontextu s projevy rizikového chování žáků ve škole. Určují konkrétní zodpovědnost jednotlivých zaměstnanců školy a popisují, v kterých případech informovat zákonného zástupce dítěte, Policii České republiky, OSPOD atp. (Miovský, 2012).

Z hlediska prevence rizikového chování ve školním prostředí v podobě sextingu je důležitá otázka edukace dětí v této oblasti – jednak za pomoci sexuální výchovy a jednak prostřednictvím preventivních aktivit a projektů zacílených konkrétně na problematiku sextingu a s ním souvisejících jevů.

5.3.1 Sexting, sexuální výchova a česká škola

Sexting v systému rizikových forem chování, specifikovaných v *Národní strategii primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027* (MŠMT, 2019), **řadíme**, jak jsme již uvedli, **do sexuálního rizikového chování** s přesahem do oblasti interpersonálního agresivního chování, neboť v případě zneužití sextingových materiálů bývá oběť často terčem šikany, kyberšikany a jiných souvisejících jevů.

Sexuální rizikové chování je definováno v rámci samostatné přílohy č. 18 *Rizikové sexuální chování, která jej vymezuje jako „soubor behaviorálních projevů doprovázejících sexuální aktivity a vykazujících prokazatelný nárůst zdravotních, sociálních a dalších typů rizik“* (Jonášová, 2015). **Konkrétně si pod ním tedy lze představit předčasný začátek pohlavního života, včetně zvýšené konzumace porna před 15. rokem věku, dále vysokou frekvenci pohlavních styků, náhodné známosti, promiskuitu, prostituční chování, ale také prezentování vlastních explicitně erotických materiálů na internetu (jinými slovy sexting), přičemž dítě může být jak aktivním konatelem rizikového sexuálního chování, tak i jeho obětí** (Jonášová, 2015).

Z citovaného je patrné, že se **podrobněji problematikou sextingu příloha nezabývá** a že jej **ani zdaleka nepokrývá jako třidimenzionální fenomén**. Sexting tak sice tvoří jedno z témat všeobecné primární prevence rizikového chování v prostředí školy, ale vzhledem k jeho primárně neagresivní povaze je spíše upozadován, přitom se projevy a následky tohoto fenoménu vymykají z běžných forem rizikového chování v prostředí školy, a dokonce je lze zařadit mezi trestné činy, blíže viz kapitola 7 Právní rámec sextingu a s ním souvisejících jevů. **Otázka prevence** je tudíž v této oblasti nesporná a zásadní roli hraje **edukace dítěte**. To by v jednotlivých údobích svého sexuálního vývoje mělo získávat patřičné informace, dovednosti a postoje, jež by jej měly před potenciálním rizikovým sexuálním chováním chránit.

Podle **Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání** (dále RVP ZV) je **problematika sexuálního chování člověka součástí několika vzdělávacích oblastí** (MŠMT, 2017). Důvodem je nezbytnost pojetí sexuální výchovy v širších souvislostech a jejího uchopení z hlediska biologického, sociálního, psychologického, ale také pedagogicko-didaktického, neboť **sexuální výchova „představuje dlouhodobé, záměrné, cílevědomé a systematické působení na žáka, které ovlivňuje formování jeho osobnosti v otázkách rodiny a lidské sexuality“** (MŠMT, 2010b). Pro její realizaci jsou stěžejní následující vzdělávací oblasti – **Člověk a jeho svět, Člověk a zdraví**.

Člověk a jeho svět je jedinou vzdělávací oblastí, která je koncipována jen pro **první stupeň základní školy**. Člení se do pěti tematických okruhů

a vymezuje vzdělávací obsah týkající se člověka, rodiny, společnosti, vlasti, přírody, kultury, techniky, zdraví, bezpečí aj. témat, čímž vytváří základ pro budoucí specializovanější výuku ve vzdělávacích oblastech *Člověk a společnost*, *Člověk a příroda* a hlavně ve vzdělávacím oboru *Výchova ke zdraví*.

Z hlediska sexuální výchovy je důležitý tematický okruh **Lidé kolem nás**, v němž si žáci mimo jiné postupně osvojují a upevňují základy vhodného jednání s druhými lidmi, příkladem čehož může být následující minimální očekávaný výstup ČJS-3-2-01p: „*při setkání s neznámými lidmi se chová adekvátně*“ (MŠMT, 2017), který by měl platit i při komunikaci s lidmi v prostředí internetu. Nebo třeba výstup ČJS-5-2-03p: „*rozpozná nevhodné jednání a chování vrstevníků a dospělých*“ (MŠMT, 2017).

Významný je pak tematický okruh **Člověk a jeho zdraví**, kde žáci po bio-psycho-sociální stránce poznávají především sami sebe a osvojují si bezpečné vzorce chování vztahující se k různým životním situacím, což dokládá výstup pro 2. období ČJS-5-5-08: „*uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku*“ (MŠMT, 2017).

V samotném učivu okruhu *Člověk a jeho zdraví* sexting spadá mezi témata partnerství, manželství, rodičovství a základy sexuální výchovy, kam jsou zařazeny partnerské, osobní vztahy a jejich etická stránka, včetně etické stránky sexuality člověka. Sexuální život dospívajících tak není uchopen pouze z pohledu fyziologického či zdravotního, ale je bráno v potaz i hledisko psychické a etické. V učivu rovněž najdeme část věnovanou osobnímu bezpečí a krizovým situacím, kde toto téma figuruje jako součást sexuálního aj. zneužívání (např. v rámci vydírání, vyhrožování, sexuálního nátlaku či komplexnějších jevů, kam můžeme zařadit třeba kybergrooming) – RVP ZV předpokládá jeho nasazení jako výstup 2. období do 5. ročníků základních škol (MŠMT, 2017).

Na **druhém stupni základní školy** je téma lidské sexuality doménou vzdělávací oblasti **Člověk a zdraví**, resp. jejího vzdělávací oboru **Výchova ke zdraví**, kde v posledním ročníku nacházíme následující očekávané výstupy: VZ-9-1-12: „*respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli; chápe význam zdrženlivosti*

v dospívání a odpovědného sexuálního chování“, VZ-9-1-13: „uvádí do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým“, VZ-9-1-14: „vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi“ (MŠMT, 2017).

V 9. ročníku je lidská sexualita zařazena mezi **učivo** *Změny v životě člověka a jejich reflexe – sexuální dospívání a reprodukční zdraví*. Ačkoli je učební látka zaměřena především na fyziologické aspekty sexuality člověka (zdraví reprodukční soustavy, těhotenství a rodičovství, poruchy pohlavní identity, zdrženlivost, promiskuita, ochrana před pohlavními chorobami), RVP ZV ani zde její psychickou složku neopomíjí, neboť definuje sexualitu člověka jako součást formování jeho osobnosti, tzn. všech jejích složek.

S ohledem na to, že sexting spadá mezi témata spjatá s rizikovým chováním, tak jej můžeme zařadit i mezi učivo *Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence*, kde tvoří součást problematiky týkající se skrytých forem a stupňů individuálního násilí, zneužívání a sexuální kriminality (sexuální zneužívání dětí, kriminalita mládeže apod.).

Výchova ke zdraví, resp. otázka lidské sexuality se ve své komplexnosti prolíná do ostatních vzdělávacích oblastí (MŠMT, 2017):

- **Výchova k občanství** – zaměřuje se na orientaci žáků v sociální realitě a na jejich začlenění do různých společenských vztahů a vazeb, čímž otevírá cestu „*k realistickému sebepoznání a poznávání osobnosti druhých lidí a k pochopení vlastního jednání i jednání druhých lidí v kontextu různých životních situací*“ (MŠMT, 2017).

Učivo je cíleno na vnitřní svět člověka (tj. jeho vnímání, prožívání, poznávání a posuzování skutečnosti, sebe i druhých lidí, dále sem spadá systém osobních hodnot, sebehodnocení; stereotypy v posuzování druhých lidí), ale i na problematiku podobností a odlišností mezi lidmi (stran jejich projevů v chování, rozdílů v prožívání, myšlení a jednání; osobních vlastností, dovedností a schopností, charakteru; vrozených předpokladů, osobního potenciálu) (MŠMT, 2017).

V úseku *Člověk, stát a právo* jsou očekávanými minimálními výstupy VO-9-4-10p: „rozeznává nebezpečí ohrožení sociálně patologickými jevy“ a VO-9-4-10p: „v krizových situacích využívá služby pomáhajících organizací“ (MŠMT, 2017).

- **Etická výchova** – patří mezi tzv. aplikační témata, jejichž součástí je mimo jiné sexuální zdraví. Ve svém učivu se zaměřuje především na zdraví sexuální v podobě zodpovědného vztahu k sexualitě, mládí, přípravě na lásku atp. Poskytuje tak možnost v tomto ohledu pozitivně pedagogicky působit na děti a má potenciál ovlivnit sexuální rizikové chování v podobě sextingu. I přesto, že nevěnuje lidské sexualitě samotný výstup, v širším kontextu lze sexting zařadit mezi jiné – obecněji definované výstupy, jako např. (MŠMT, 2017) EV-9-1-08: „žák analyzuje etické aspekty různých životních situací“, výstup EV-9-1-09: „žák se rozhoduje uvážlivě a vhodně v každodenních situacích a nevyhýbá se řešení osobních problémů“ a EV-9-1-10: „žák aplikuje postoje a způsobilosti, které rozvíjejí mezilidské vztahy“.

Ale také do průřezových témat, jako je **Mediální výchova**, jež může snížit negativní účinky médií a tím eliminovat nevhodné chování u dětí, a hlavně pak **Osobnostní a sociální výchova**, v jejímž rámci si žáci rozšiřují a prohlubují poznatky nejenom o sobě, ale i o vztazích mezi lidmi, tedy o partnerských vztazích, manželství, rodině, škole a společenství vrstevníků vůbec (MŠMT, 2017).

Ve školní praxi se tak sexuální výchova vyučuje v celé škále předmětů/oblastí – Člověk a jeho svět, Výchova ke zdraví, Rodinná výchova, Občanská výchova, Přírodopis, Biologie (MŠMT, 2011) apod., kde je zcela přirozeně tematicky integrována.

Na gymnáziích (Národní ústav pro vzdělávání, 2016)²¹ pak výuka probíhá v rámci **vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví**, jenž spadá pod **vzdělávací oblast Člověk a zdraví** a který by měl mít především praktický a aplikační charakter. V návaznosti na přírodovědné a společenskovední

²¹ Co se týče **Rámcových vzdělávacích programů pro střední odborné vzdělávání**, tam je zastoupení problematiky sexuální výchovy velmi individuální, nebo dokonce vůbec žádné.

vzdělávání totiž **směřuje k hlubšímu poznávání rizikového a nerizikového chování** (v partnerských vztazích, rodičovských rolích, při ohrožení bezpečí atp.) **a k osvojování praktických postupů** vhodných pro všestrannou aktivní podporu jak osobního, tak i komunitního a globálního zdraví. Jako příklad lze uvést následující očekávané výstupy: „*uplatňuje odpovědné a etické přístupy k sexualitě, rozhoduje se s vědomím možných důsledků, orientuje se v problematice reprodukčního zdraví z hlediska odpovědnosti k budoucímu rodičovství*“, „*zaujímá odmítavé postoje ke všem formám rizikového chování*“, „*uvede důsledky porušování paragrafů trestního zákona souvisejících s výrobou a držením návykových látek a s činností pod jejich vlivem, sexuálně motivovanou kriminalitou, skrytými formami individuálního násilí a vyvozuje z nich osobní odpovědnost*“. Stran učiva jsou probírány modely vzájemného chování souvisejícího s etickými a psychosociálními aspekty partnerského a sexuálního života (tzn. odpovědnost, sebeúcta, respekt, rozhodování atd.), dále rizika v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví (např. promiskuita, předčasné ukončení těhotenství, sexuálně motivovaná kriminalita, jako je pornografie, pedofilie, dětská prostituce, obchod se ženami...).

Kromě vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví bychom mohli ještě uvést **vzdělávací obor Biologie** – Biologie člověka (**vzdělávací oblast Člověk a příroda**), jehož součástí je učivo týkající se rozmnožovací soustavy člověka. A **Člověk ve společnosti** (**vzdělávací oblast Občanský a společenskovědní základ**) s těmito očekávanými výstupy: „*objasní podstatu některých sociálních problémů současnosti a popíše možné dopady sociálně-patologického chování na jedince a společnost*“; a učivem: „*sociální fenomény a procesy – rodina, práce, masmédia, životní prostředí; sociální deviace, sociální problémy (nezaměstnanost, kriminalita, extremismus)*“, „*...problémy v mezilidských vztazích*“, „*...jedinec ve skupině (vztahy, role, normy chování)*“.

Kompetence sociální a personální z pohledu našeho tématu kladou důraz na odhalení důsledků vlastního jednání a chování (včetně jejich korekce) v nejrůznějších situacích, stejně tak na rozhodování jedince podle vlastního úsudku, aby dokázal odolat tlakům společenským i mediálním.

Záměrem sexuální výchovy je tedy kromě základních informací také snaha předat dětem morální principy a formovat jejich jednání a postoje.

Dále je cílem rozvoj jejich citové oblasti a podpora osobnostní autonomie (MŠMT, 2010b). Přehled zařazení sexuální výchovy do výuky ve školách nabízí *Doporučení MŠMT k realizaci sexuální výchovy v základních školách* (MŠMT, 2010b), které doplňuje **příručka pro učitele** s názvem *SEXUÁLNÍ VÝCHOVA – vybraná témata* (MŠMT, 2009). Nutno dodat, že lze obě publikace vzhledem k jejich datu a k tomu, že nebyly aktualizovány ani revidovány, považovat za zastaralé a neaktuální.

Na **učitele sexuální výchovy** jsou kladeny specifické nároky, jelikož je hned po rodině další osobou, která by měla žáka o vztazích a sexualitě poučit (MŠMT, 2010b). Konkrétně je po nich vyžadována dostatečná odborná vybavenost (především v oblasti didaktiky sexuální výchovy) a s ní související nutnost dalšího vzdělávání v tématech sexuální výchovy. Samotný učitel sexuální výchovy by měl být pozitivně smýšlejícím, kreativním a empatickým člověkem, schopným vést konstruktivní dialog a diskuzi. Dále by se měl orientovat v legislativě vztahující se k jednotlivým tématům sexuální výchovy (např. v oblasti pohlavního styku, zletilosti, kuplířství, dětské pornografie, obchodu s lidmi atp.) a rovněž by si měl být vědom povinností vázících se k dohledu nad žáky a k případům, u kterých získá podezření ze spáchání mravního ohrožení dítěte. To znamená, že by měl vědět, na koho se může v případě potřeby obrátit, a mít přehled o existenci specializovaných pracovišť (pedagogicko-psychologická poradna, sexuologické pracoviště atd.). V neposlední řadě je také důležitá schopnost učitele spolupracovat s rodiči a uvědomovat si etickou hranici své osobní povědi, neboť je vzorem pro mládež.

Mezi další aktéry zabývající se různými aspekty sexuální výchovy v prostředí školy patří vedení školy (koordináční činnost), koordinátor Školního vzdělávacího programu, výchovný poradce, **školní metodik prevence**, eventuálně školní speciální pedagog či psycholog nebo jednotliví učitelé, jež témata vztahující se k sexuální výchově vyučují. V případě školního metodika prevence dle *Doporučení MŠMT k realizaci sexuální výchovy v základních školách* (MŠMT, 2010b) platí, že by měl při přípravě, realizaci a kontrole preventivního programu školy zohledňovat témata sexuální výchovy, doporučovat aktivity v oblasti prevence sexuálního zneužívání a rizikového chování, stejně jako doporučovat vhodné vzdělávací aktivity z oblasti sexuální výchovy. Zde je samozřejmě prostor pro **zařazení témat spojených s problematikou sextingu a z něj plynoucích rizik**, na

což *Doporučení MŠMT* (MŠMT, 2010b) reaguje následovně: „*apelujeme na nutnost komplexního přístupu k otázkám nebezpečí, které dětem hrozí při užívání internetu, zejména při komunikaci přes tzv. „sociální sítě“... Žáci by měli být systematicky seznamováni s pravidly bezpečného užívání internetu.*“. A odkazuje mimo jiné na materiál MŠMT z roku 2004 s názvem *Pravidla pro rodiče k bezpečnějšímu užívání internetu č. j.: 11 691/2004-24* (MŠMT, 2004).

O tom, **jak je sexuální výchova ve skutečnosti v prostředí systému základního školství realizována**, existuje velmi málo relevantních dat – výzkumy, které se na území ČR v oblasti sexuální výchovy uskutečňují, jsou obvykle prováděné v rámci bakalářských či magisterských diplomových prací. A na základě rozboru nejen těchto prací je podle Sadkové (2018) sexuální výchova realizována v prostředí škol **v několika základních formách**:

1. Sexuální výchova je zajišťována vyučujícími přímo na školách

Témata sexuální výchovy jsou zařazována obvykle až na 2. stupni základních škol, a to hlavně **v 8. a 9. ročníku**, kde **výuka probíhá koedukovaně**. K nejčastěji probíraným oblastem patří problematika partnerství a rodičovství, dále dětství a dospívání z biologického hlediska, stejně jako téma antikoncepce nebo sexuálně přenosných nemocí a sexuálního zneužívání. Z toho plyne, že sexuální výchova **není pojímána komplexně** a že otázky spojené s pubertou jsou zcela nelogicky probírány až v době, kdy celý tento proces změn dávno probíhá. Navíc je velmi **malá pozornost věnována problematice sexuality v souvislosti s potenciálním nebezpečím využívání digitálních technologií** (Sadková, 2018).

Podle příspěvku Weisse a Zvěřiny (Zdroje informací o sexualitě u obyvatel ČR In: Štěrbová et al., 2012) z roku 2012 neplní v České republice rodina ani škola v oblasti sexuální výchovy dostatečně svou funkci, neboť se **děti dozvídají o otázkách sexu zejména prostřednictvím svých vrstevníků**. A podle nejnovějších výzkumů představuje **primární zdroj informací internet** (Kopecký a Szotkowski, 2017), o čemž také mimo jiné pojednáme ve výzkumu.

Žáci na 2. stupni, kteří nemají ve svém rozvrhu zařazený předmět sexuální výchova, by si jeho zařazení přáli (Sadková, 2018). A co se týká zařazení sexuální výchovy jakožto samostatného předmětu na 1. stupni základní školy, tam si většina vyučujících myslí, že nejde o dobrý nápad

(Vallová, 2012 In: Sadková, 2018) – obecně sice souhlasí s tím, že by se témata sexuální výchovy měla s dětmi probírat již v mateřské škole, ale polovina z nich se s tím v praxi vůbec nezabývá. Škola má totiž v pojetí výuky sexuální výchovy (a volby materiálů) značnou volnost. Ta ale ve spojení s **absencí jejího pevného rámce**, a hlavně **příslušných kompetencí** důležitých k její realizaci vyvolává v učitelích spíše rozpaky. Podle Lenky Šilerové (2003) mají nejenom oni, ale i rodiče strach, že děti tematikou sexuální výchovy vyděsí, nebo v nich naopak předčasně podnítl sexualitu a s ní spjaté brzké zahájení sexuálního života. Přitom podle zprávy Světové zdravotnické organizace, která vznikla na základě 35 studií (Weiss a Zvěřina: *Zdroje informací o sexualitě u obyvatel ČR* In: Štěrbová et al., 2012), **vede sexuální výchova dospívající v sexuálních aktivitách k zodpovědnějšímu přístupu, oddaluje zahájení prvního pohlavního styku a země, které preferují otevřenou sexuální výchovu, hlásí nejnižší výskyt gravidit u dospívajících s nejnižší potratovostí.**

Mohli bychom tedy říct, a dokládají to i palcové titulky v tisku, neboť jde o téma hojně diskutované odbornou i laickou veřejností, např. článek *Třetina učitelů tápe v sexuální výchově. Jako pomůcky volí okurky a banány* (Brzybohatá, 2019), že **učitelé** mnohdy **nevědí, jak mají sexuální výchovu učit**. A to se v důsledku promítá nejen ve znalostech dětí v této oblasti, čímž se dostáváme k dalšímu problému, kterým jsou chybějící data.

Poslední velký **průzkum mapující sexuální chování české populace proběhl** pod vedením sexuologů Petra Weisse a Jaroslava Zvěřiny v roce 2008, tedy **před 11 lety** (Weiss a Zvěřina, 2009).

2. V oblasti sexuální výchovy spolupracuje rodina a škola

Spolupráce rodiny a školy v oblasti sexuální výchovy není vždy funkční – rodiče sice obecně vyjadřují souhlas s tím, že je sexuální výchova ve školách důležitá (Konášová, 2014 In: Sadková, 2018), nicméně je potřeba zdůraznit, že by **primárně sexuální výchovu měla zajišťovat rodina**, protože rodič je tím, kdo za dítě a jeho bezpečnost zodpovídá, ať už v reálném nebo virtuálním světě, a navíc jej zná lépe než učitel (Van der Hof a Koops, 2011).

Objevují se **rozporuplné názory** na to, zda **začít s výukou** sexuální výchovy **na 1., nebo až na 2. stupni** základní školy, případně **jaká konkrétní témata** by bylo vhodné ve škole **probírat**. Rodiče by rádi

věnovali více prostoru především otázkám antikoncepce a prevence HIV/AIDS. Také by podle jejich názoru měl tato témata s dětmi probírat především třídní učitel, případně by jeho výklad mohl být doplněn přednáškou z řad externích odborníků (Cilečková, 2012; Jirků, 2015). Zajímavé je, že sami žáci by pak před vyučujícím rozhodně upřednostnili výuku od externího odborníka.

Z hlediska informovanosti rodičů o průběhu sexuální výchovy ve školách se zjistilo, že ačkoliv rodiče projevují v tomto směru o informace zájem, školy je informují asi jen v polovině případů (Kadlčíková, 2012 In: Sadková, 2018).

3. Sexuální výchova a její výuka je zajištěna externími organizacemi

Další možností, jak lze zajistit výuku sexuální výchovy v prostředí školy, je realizace některého z externě poskytovaných programů sexuální výchovy zabezpečeného jinou organizací, zpravidla z neziskového sektoru. Škola je zodpovědná za kvalitu poskytovaného vzdělávání a za dohled nad žáky, takže **MŠMT (MŠMT, 2010) doporučuje při výběru výukového programu zajišťovaného externími organizacemi dodržovat několik zásad:**

- a) zvážit potřebnost a využitelnost programu (program by měl být součástí komplexní preventivní či vzdělávací strategie),
- b) dodržovat zásady odbornosti, přiměřenosti, systematičnosti a komplexnosti (zvážit odbornou úroveň programu, případně odbornou část zajistit před realizací samotného externího programu),
- c) vyměňovat si zkušenosti s jinými školami v regionu (získávat reference na vzdělávací programy, doporučení atd.).

Do poslední uvedené formy lze stran sextingu zařadit rovněž **preventivní aktivity, edukační kampaně a projekty**, jež mohou být využity jak v rámci **primární prevence ve školním prostředí**, tak z hlediska **zvýšení povědomí o fenoménu sexting a s ním souvisejících jevů u rodičů** dětí, kteří v této oblasti hrají velice významnou úlohu. Vzhledem k tomu, že jsou se svými potomky dennodenně ve styku a ovlivňují jejich vzorce chování a různé názory, **měli by mít přehled o tom, co jejich děti na internetu dělají a s kým v tomto prostředí tráví čas.** Podle toho by pak měli učinit **příslušná opatření** (např. vytvořit dětem

na počítači dětský účet, využívat specializované dětské prohlížeče, rodičovskou ochranu...), která také budeme ve výzkumu zjišťovat, a především dítě poučit o možném nebezpečí komunikace s cizími lidmi přes sociální sítě či o bezpečném užívání webkamery atp. Hovoříme zde o realizaci tzv. **digitálního rodičovství**²², které je v prevenci sextingu poměrně zásadní, neboť podle výzkumu *Sexting a rizikové seznamování českých dětí v kyberprostoru* (Kopecký a Szotkowski, 2017) se v případech zneužití intimní fotografie dítěte svěřil svým rodičům pouze 38,8 % obětí a 32,9 % dětí neřekne o svém problému vůbec nikomu.

V následující podkapitole si proto nastíníme přehled preventivních a edukačních aktivit, online projektů orientovaných na sexting a s ním související jevy.

5.3.2 Preventivní aktivity, edukační projekty v oblasti sextingu a jejich cíle

Níže uvedený text představuje náhled významných preventivních aktivit, edukačních kampaní, projektů a videí zabývajících se sextingem, ale i jinými nebezpečnými komunikačními fenomény, jako jsou například kybernetická šikana, kybergrooming, kyberstalking, webcam trolling a další.

Projekt E-Bezpečí

Neziskový projekt E-Bezpečí je celorepublikovým **certifikovaným projektem** v oblasti primární prevence rizikového chování a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, který se zaměřuje na **prevenci, vzdělávání** (terénní práce s nejrozličnějšími cílovými skupinami), **výzkum** (pravidelná celorepubliková výzkumná šetření), **intervenci (Poradna E-Bezpečí) a osvětu** spojenou s rizikovým chováním na internetu. Mezi konkrétní fenomény, jimž věnuje pozornost, patří vyjma sextingu také kyberšikana, kybergrooming, kyberstalking a stalking, rizika sociálních sítí,

²² **Digitální rodičovství** označuje koncept výchovy, ve které rodič aktivně podporuje rozvoj digitální gramotnosti svého dítěte a zároveň jej rozvíjí v oblasti sociálních dovedností, kritického myšlení či mediální gramotnosti (Kopecký, 2015c; Kopecký a Szotkowski, 2018).

hoax, spam a fake news, online závislosti (netolismus, nomofobie), youtubering a další.

E-Bezpečí je uznávaný projekt podporovaný klíčovými ministerstvy (MVČR, MŠMT), Policií České republiky a dalšími významnými subjekty, představuje tak důležitý článek v oblasti prevence online kriminality, a to na národní úrovni. **Spolupracuje** dále s firmami a organizacemi, jako jsou Seznam.cz, Seznam se bezpečně, Google, Vodafone, Microsoft, O2 Czech Republic, Aukro, Linka bezpečí, Nebud' obět', server Hoax.cz aj. (E-Bezpečí, 2020).

V roce 2012 v kooperaci s Point Film a za přispění Preventivně informační skupiny policie České republiky v Olomouci natočil interaktivní snímek s názvem *Jít či nejít*.

Projekt Jít či nejít

Jde o interaktivní DVD sestávající z příběhu, jehož součástí je posílání sextingových materiálů. Primárně pojednává o nebezpečném online seznamování a slouží jako didaktický materiál pro pedagogy na základních a středních školách. Scénář byl sestaven z reálných kauz a na podkladě typických projevů chování pachatelů.

Principem snímku je přenést zodpovědnost na diváka – žáka/studenta, jenž v klíčovém momentech rozhoduje za hlavní postavu, a ovlivňuje tak průběh prezentovaného příběhu.

Hrdinkou filmu je patnáctiletá Míša, která se na chatu seznámila s dospělým mladým mužem a postupem času s ním navázala virtuální vztah, v jehož rámci došlo nejen na výměnu osobních údajů (telefonní kontakt, adresa bydliště...) za účelem obdržení kreditu do mobilu či různých dárků a pozorností, ale také fotografií v plavkách z dovolené, ba dokonce intimních, tedy sextingových materiálů.

Celý příběh směřuje k jedinému, a to k osobnímu setkání obou aktérů, takže ve finále je divák postaven před rozhodnutí, zda Míša na schůzku se svým virtuálním přítelem dorazí, a pokud ano, tak za jakých podmínek, například jestli tam půjde sama, nebo s kamarádkou, anebo se svěří svému tatínkovi a požádá jej o doprovod. Ať už se divák rozhodne jakkoliv, dostává

se mu okamžité zpětné vazby na všechny nabízené varianty volby, takže si děti mohou tímto způsobem nanečisto vyzkoušet, kam až může virtuální vztah vést, narazí-li na sexuálního útočníka/kybergroomera (E-Bezpečí, 2012; Bartoněk, 2013).

Sexting.cz

Webové **stránky E-Bezpečí** na téma sexting, které nabízejí kromě jeho vymezení a charakteristiky také kauzy z České republiky a ze zahraničí, včetně právního rámce tohoto fenoménu (Sexting.cz, 2020).

Projekt Seznam se bezpečně!

Vznikl v roce 2008 a ve svém úvodu deklaruje, jaká událost stála u jeho zrodu: „*V roce 2007 jsme bohužel nedokázali pomoci 15leté dívce, která kvůli úniku svých nahých fotek spáchala sebevraždu. Proto jsme založili projekt Seznam se bezpečně!*“ (Televize Seznam, 2020). S tvůrci projektu Martinem Kožíškem (tehdejší bezpečnostní expert společnosti Seznam.cz a mimo jiné také správce sociální sítě Lidé.cz) a Václavem Píseckým (v té době vedoucí oddělení informační kriminality SKPV Krajského ředitelství hl. m. Prahy) navázal spolupráci tým z projektu E-Bezpečí a společně podnikali vzdělávací a jiné osvětové akce orientované zejména na problematiku rizik sociálních sítí, rizikového seznamování přes internet (kybergrooming) a s tím související sexting, dětskou pornografii a dětskou prostituci.

Projekt disponoval vlastní poradnou a za dobu svého působení pomohl více než 14 tisícům lidem. Naneštěstí byl společností Seznam.cz po deseti letech ukončen, nicméně preventivní kampaně a filmy, které vznikly z jeho dílny, jsou nadále volně přístupné pro potřeby škol i široké veřejnosti.

V roce 2009 byl natočen první ze série tří filmů *Seznam se bezpečně! 1*, který demonstruje reálné hrozby komunikace přes internet a varuje před sdílením osobních údajů na sociálních sítích. Na skutečných kauzách pak ukazuje, jak pracují sexuální útočníci na internetu a jak je pro ně snadné získat intimní fotografie nebo nalákat své oběti na osobní setkání.

V pořadí druhý snímek *Seznam se bezpečně! 2* se na tentýž problém podíval z jiného úhlu pohledu a poukázal na fakt, že se role obrací a že jsou to děti, kdo „loví“ kybergroomery na internetu. Za peníze a dárky jsou jim

totiž ochotny posílat své „sexy“ fotky, obnažovat se před webkamerou, či dokonce dorazit na osobní schůzku s úmyslem provozovat dětskou prostituci.

Seznam se bezpečně! 3 je pak zaměřen na rozbor konkrétního případu dvou skautských vedoucích, kteří v Ústí nad Labem v letech 2007 až 2012 rafinovaným způsobem manipulovali s několika desítkami chlapců přes sociální sítě, lákali od nich sextingové materiály, nutili je k výrobě dětské pornografie a mnohé z nich rovněž sexuálně zneužili (Televize Seznam, 2020).

V projektu *Seznam se bezpečně!* vznikla mimo jiné i aktivita zaměřená výhradně na fenomén sexting s názvem **Na hory** nebo projekt **Nahá celebrita**.

Aktivita Na hory

Film *Na hory* je volně dostupný krátký film (se stopáží 17 minut), který se sice zaměřuje na otázku rizikového seznamování na internetu, ale hlavní roli v něm hraje online sexuální nátlak a vydírání dítěte s využitím intimních, tedy sextingových materiálů.

Součástí snímku je i metodika, která popisuje, jak jej lze využít jako preventivní aktivitu ve výuce na základní škole (Televize Seznam, 2018).

#SayNo! – Celoevropská kampaň proti zneužívání dětí online

Evropský policejní úřad Europol zahájil v roce 2017 celoevropskou kampaň s názvem **#SayNo!** („ŘEKNI NE!“) varující před rychlým nárůstem počtu případů sexuálního nátlaku a vydírání dětí v online prostředí. Na kampani spolupracovala i Policie České republiky prostřednictvím odborné spolupráce Národní centrály proti organizovanému zločinu.

Kampaň je realizována prostřednictvím krátkého, preventivně zaměřeného filmu dostupného v jazycích Evropské unie. Edukační klip pomáhá lidem rozpoznat potenciálně rizikový kontakt, resp. online komunikaci vedoucí k sexuálnímu nátlaku a vydírání, poskytuje preventivní rady a upozorňuje na důležitost nahlásit případné závadové jednání kompetentním orgánům (Policie ČR, 2017).

Dokument „V SÍTI“

Celovečerní dokument Barbory Chalupové a Víta Klusáka, na němž se jako odborní konzultanti podíleli i členové projektu E-Bezpečí, se pokouší upozornit na možná rizika zneužívání dětí na internetu.

Autoři snímku pro jeho potřeby vytvořili falešné profily tří dvanáctiletých dívek – ve skutečnosti dospělých hereček s mladistvým vzhledem, a následně natáčeli pokusy mužů je kontaktovat a vylákat od nich obnažené fotografie a jiné sextingové materiály (Česká televize, 2020).

Dokumenty jsou k vidění ve 2 verzích: standardní verze dokumentu s názvem „V SÍTI“ má délku 100 minut a je do 15 let věku nepřístupna, speciální (edukační) verze dokumentu s názvem „V SÍTI: Za školou“ má délku 63 minut a je určena pro diváky od 12 let. Pro osvětový potenciál dokumentu byl vytvořen speciální web www.vsitifilm.cz, na kterém jsou uvedeny další podrobnosti o filmu, včetně studijních a metodických materiálů určených rodičům, učitelům i široké veřejnosti.

#martyisdead

Internetová televize Mall.tv a producentská společnost Bionaut natočily ve spolupráci s odborníky na internetovou bezpečnost seriál s názvem #martyisdead, který je orientován na problematiku kyberšikany a s ní souvisejících rizikových jevů. V osmi 12minutových epizodách prezentuje příběh náctiletého kluka, jenž před svou náhlou smrtí musel čelit kyberšikaně (Mall.tv, 2020).

Projekt Nahá celebrita

Jedná se o virální kampaň, jejímž cílem bylo upozornit na to, jak rychle se sextingové materiály mohou šířit po internetu a také jak negativně mohou ovlivnit dobrou pověst člověka, který je na nich vyobrazen.

Hlavní protagonista, známý zpěvák Ben Cristovao, se pro potřeby kampaně svlékl donaha před webkamerou a posléze předstíral nechtěný únik tohoto materiálu na internet. Simuloval tak proces jeho tvorby, nekontrolovaného šíření a možného zneužití dalšími stranami (SBlog, 2014).

Nebud' obět! Rizika internetu a komunikačních technologií

Organizace *Nebud' obět!* se zaměřuje na preventivně-osvětové aktivity, které mají děti chránit před riziky moderních digitálních technologií. Působí na území Moravskoslezského kraje a pravidelně organizuje přednášky a besedy zabývající se rizikovými jevy, jako jsou sexting, kyberšikana, stalking, netolismus, kybergrooming a další. Primární cílovou skupinou jsou žáci 2. stupně základních škol a studenti středních škol nebo učňovských oborů (Nebud' obět!, 2020).

Za zmínku stojí ještě program, který sice již není aktuální, ale byl unikátní v tom ohledu, že fungoval na principu peer programů, jelikož si kladl za cíl vyškolit děti ve věkovém rozmezí od 13 do 16 let v oblasti rizikových forem online komunikace, aby pak mohly svým vrstevníkům prostřednictvím různých preventivních aktivit ukázat, jak lze bezpečně a smysluplně využívat internet. Jednalo se o program realizovaný českým Googlem ve spolupráci s E-Bezpečím a Google EDU Group ČR s názvem **Web Rangers**.

Cílem všech uvedených preventivních aktivit zaměřených na sexting a s ním související jevy je především ovlivnění postojů dětí/žáků a posílení pozitivních a bezpečných vzorců jejich chování. Nezbytným cílem je také již zmíněná potřeba zvýšení informovanosti žáků, ale i pedagogů a rodičů o této problematice, například vzhledem k dopadům sextingu, jeho právním aspektům či vlivu na budoucí sexuální život a partnerství apod. Komplexním cílem je rovněž posílení zdravého klimatu ve školním prostředí, minimalizace vzniku rizikových forem chování v prostředí školy, případně zabezpečení rychlého vyřešení jednotlivých incidentů (srovnej s Miovský et al., 2015).

Mezi dílčími cíli prevence sextingu ve školách bychom mohli uvést, že by žák měl umět:

- vysvětlit, které věkové hranice jsou s lidskou sexualitou a se samotným sextingem spojeny, tj. od kterého věku lze mít legálně v České republice sex (od 15 let) a od které hranice lze realizovat sexting (od 18 let),
- vyjmenovat příklady rizik, která jsou se sextingem spojena (poškození pověsti, snížení šance získat zaměstnání, agresivní útoky na zobrazenou

osobu, dehonestování atd.),

- rozpoznat základní formy manipulace, která je se sextingem v online prostředí spojena (citové formy vydírání, strategie zaměřené na zvýšení tolerance dítěte vzhledem k lidské sexualitě, podplácení dítěte s cílem získat jeho intimní materiály apod.),
- navrhnout konkrétní příklady opatření (např. aktivity, konkrétní materiály) vedoucí k prevenci rizikových forem chování v jeho škole,
- navrhnout postup, jak lze pomoci osobě, která se stala terčem útoku využívajícího intimní materiály,
- znát kontakty na odborná pracoviště, která mu mohou pomoci s řešením obtížné situace spojené s únikem materiálů intimního charakteru.

V případech nedostatečné prevence cílené na sexting, nebo absence její realizace, mohou nastat situace, kdy se dítě sextingu dopustí, aniž by domyslelo potenciální rizika svého jednání, a dojde k zneužití jeho intimních materiálů (např. k vydírání, ke kyberšikaně apod.). Jak extrémně zátěžová může tato situace pro oběť být, jsme již rozebírali v podkapitole *2.3 Rizikovost sextingu a jeho následky*. V následující kapitole se proto zaměříme na návrh strategií řešení rizik sextingu, a to jak z pohledu školy, rodiče, tak samozřejmě dítěte samotného.

6 Strategie řešení sextingu

Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016–2020 (Ministerstvo vnitra ČR, 2016) konstatuje, že **neexistuje „žádné univerzální preventivní opatření, které by bylo aplikovatelné na řešení všech problémů“** a že příčina určité kriminality, tedy to, na co je potřeba se v prevenci zaměřit, vychází z řady kriminologických teorií. Například podle **teorie rutinních činností**, kterou lze aplikovat na kybernetické prostředí, „*dochází k tzv. predátorskému činu (zločin) v okamžiku, kdy se pravděpodobný pachatel a vhodný cíl/oběť ocitnou ve stejné době na stejném místě za absence účinného ochránce. Výstupem této teorie je trojúhelník analýzy kriminality, jehož tři strany představují pachatele, místo a cíl/oběť*“ (tamtéž, 2016).

V **kyberprostoru** (vzhledem k absenci stálého dozoru) **tak stačí opravdu málo k tomu, aby se dítě stalo obětí tzv. internetového predátora**, ať už jím bude sexuální útočník, nebo třeba „jen“ spolužák ze školy, který se v případě sextingových materiálů dopustí kyberšikany. **Prevence** je proto v této sféře **zásadní** a její **nedílnou součástí** by mělo být také poskytnutí **informace, kam se dítě může v případě nouze obrátit o pomoc**. Ideální stav samozřejmě je, pokud má ve svém blízkém okolí člověka – nejlépe rodiče, kterému se může s důvěrou svěřit. Ovšem podle specialisty na internetovou bezpečnost Martina Kožíška (SBlog, 2018) **je to často rodič, jemuž se dítě snaží vyhnout a raději hledá cizí, anonymní pomoc** na internetu, což bude také jedna z premis, na kterou se zaměříme ve výzkumu. Důvodem bývá fakt, o kterém jsme psali již v předešlé kapitole, že **primárním zdrojem informací o sexualitě u dospívajících** jsou především média a vrstevníci (srovnej např. s Epstein a Ward, 2008), neboť rodiče a děti spolu o sexu moc často nemluví (blíže viz závěry srovnávací studie z roku 2002 – Eilean G. Moskey). Ale i to, že útočník ve většině případů vyhrožuje dítěti odkrytím sextingových materiálů právě jeho rodině či blízkému okolí (spolužáci, přátelé...), pokud se nezachová tak, jak po něm vyžaduje. Strach, stud a obava z nepochopení (příp. z určité formy trestu ze strany rodičů) doprovázející odhalení intimních fotografií či videí pak vede oběť k vyhledání podpory mimo domov, přičemž se může někdy uchýlit až k tragickým způsobům řešení dané situace, viz kauzy sextingu ve druhé kapitole monografie.

Otázka informovanosti ohledně specializovaných center pomoci tak může podstatně ovlivnit budoucnost vydíraného dítěte. **Vydírání** je totiž podle Europolu (2017), případů ze zahraničí i Poradny projektu E-Bezpečí jedním z nejčastějších rizik sextingu. Bývá součástí **kyberšikany** (například s cílem finančního obohacení se na oběti), **kybergroomingu** (např. za účelem získání dalších intimních materiálů nebo vynucení si osobního setkání), **kyberstalkingu** (např. jako způsob, jak přinutit bývalého partnera/partnerku pokračovat ve vztahu) a zároveň **komerčního sexuálního zneužívání** (nabádání k výrobě dětské pornografie). Ve spojitosti s materiálem intimní povahy je vydírání označováno jako tzv. **sextortion**. Dalším frekventovaným způsobem zneužití sextingových materiálů je tzv. **revenge porn** neboli **porno pomsta** (např. s cílem ponižit, zesměšnit, poškodit oběť), u které dochází k nekontrolovanému šíření sextingových materiálů mezi velké množství lidí bez souhlasu zachycené osoby, tedy k **nekonsensuálnímu sextingu**.

Oběť se tak nejčastěji dostává do situace, kdy je jí vyhrožováno zveřejněním intimních materiálů, jejichž prostřednictvím je také vydírána, anebo už ke sdílení sextů rovnou došlo.

V následujících podkapitolách si proto **nastíníme postup řešení sextingu z pohledu dítěte, rodiče i školy**. Vycházet přitom budeme z reálných kauz, českých i zahraničních, a zejména pak z případů řešených v Poradně projektu E-Bezpečí, kde jsou na toto téma zpracovávány odborné posudky policisty, psychology, právníky atd. Dále z *Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních* č.j.: 21291/2010-28 (MŠMT, 2010a), především z Přílohy č. 7 *Kyberšikana a další formy kybernetické agrese* č.j.: MŠMT-32550/2017-1 (Kopecký a Szotkowski, 2017) a velmi okrajově z Přílohy č. 18 zaměřené na *Rizikové sexuální chování* č.j.: MŠMT-1999/2015 (Jonášová, 2015).

Jak jsme uvedli, rizika sextingu tvoří nedílnou součást dalších nebezpečných komunikačních jevů typu kyberšikana, kybergrooming, kyberstalking aj., tudíž se i jejich řešení odvíjí od tohoto faktu. To znamená, že **u sextingu ve spojení s kyberšikanou** (vydírání, msta, zesměšnění atp.) **postupujeme podle strategie řešení kyberšikany** – stran žáka, rodiče i školy. U **kybergroomingu** či **kyberstalkingu** strategii řešení v prostředí

školy nenacházíme, neboť se jedná o fenomény přesahující její kompetence a měly by být rovnou postoupeny k řešení Policii České republiky. Sexting samotný je složitým fenoménem také z toho hlediska, že je ve své podstatě těsně spjat s problematikou **komerčního sexuálního zneužívání**, zejména s dětskou pornografií, protože mnohé obrazové či video sexty jako dětské porno charakterizovat lze. **Každý případ** je však nutno **posuzovat v kontextu a individuálně dle závažnosti nastalé situace**.

Přínos strategií řešení sextingu z pohledu dítěte, rodiče a školy spatřujeme především v upozornění na nezbytnou implementaci termínu sexting do dokumentu *Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027* (MŠMT, 2019). A v potřebě začlenění této problematiky do *Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j.: 21291/2010-28* (MŠMT, 2010a) a jeho přílohy č. 18 s názvem *Rizikové sexuální chování č.j.: MŠMT-1999/2015* (Jonášová, 2015), jimiž se posléze řídí krizové plány školy. V neposlední řadě je lze využít v prevenci sextingu, resp. rizikového sexuálního chování, například v hodinách sexuální výchovy.

6.1 Strategie řešení sextingu z hlediska oběti

O potenciálních rizicích sextingu a jeho možných následcích pro oběť, ať už z krátkodobého či dlouhodobého hlediska, jsme psali již ve druhé kapitole monografie. Citovali jsme tam odborníky, kteří zneužití sextingových materiálů popisovali jako „**image-based sexual abuse**“ neboli „**obrazové sexuální zneužívání**“ (DeKeseredy a Schwartz, 2016; Walker a Sleath, 2017) a dopady **revenge porn** připodobňovali k **znásilnění** v reálném světě (Bates, 2017). Je tak evidentní, že stres spojený s útokem na intimitu dítěte je obrovský. Zásadní je proto **okamžitá pomoc v podobě blokace sextů, zastavení agresora a podpory oběti**, aby na svůj strach, obavy a úzkosti nezůstala sama, eventuálně pachateli a jeho případné manipulaci napospas.

Nejprve je ale logicky nutné, abychom se o útoku vůbec dozvěděli, neboť dle Europolu (2017) zůstává **mnoho kauz latentních**. Důležité je tak pozitivní klima ve škole, které podpoří navození vzájemné důvěry mezi učiteli a dětmi. A samozřejmě otevřený a chápající přístup ze strany rodičů dítěte, kterému se o tak citlivé oblasti nebude s nimi snadno hovořit.

Postup strategie řešení sextingu z pohledu dítěte navrhujeme následující, přičemž jednotlivé body na sebe nemusí přímo navazovat (dítě může například oznámit útok dospělé osobě již v prvotních fázích).

1. Snažit se zachovat klid a pachatele neblokovat z důvodu zachování kompletní komunikace a následného pořízení důkazních materiálů. U některých online služeb (např. Omegle) může totiž dojít v rámci blokace ke ztrátě veškeré komunikace na straně oběti, nikoliv útočníka, která se tak připraví o možnost identifikovat agresora a získat kontrolu nad svým citlivým materiálem.

2. Okamžitě ukončit komunikaci s pachatelem a nesnažit se ho žádným způsobem odradit od jeho počínání. Dítě by mu rovněž nemělo vyhrožovat a pachateli se nemstít, protože ať už bude zneužití intimních materiálů ze strany útočníka (např. sexuálního predátora, kyberstalkera, bývalého partnera atp.) jakékoliv povahy a cíle, jeho reakce se budou vždy odvíjet od zpětné vazby oběti.

3. Pořídit a uschovat si veškeré důkazy (např. vytvořit screenshoty obrazovky zachycující komunikaci, zálohovat SMS zprávy, e-mailové zprávy, zprávy z chatu, uložené www stránky atp.), pomocí nichž může být odhalena identita útočníka, který vystupuje anonymně nebo se vydává za někoho jiného. Materiály je pak ale nutné schraňovat po delší čas – pachatel se mnohdy odmlčí a po určité době znovu pokračuje ve svých útocích.

4. Nebát se vyhledat pomoc a co nejrychleji oznámit útok dospělým. Zásadní je nezůstávat na takový problém sám a někomu se svěřit, například rodiči, učiteli nebo anonymní poradně na internetu. U sextingových materiálů totiž hraje důležitou roli čas, protože pokud dojde k jejich zveřejnění, může nastat jejich nekontrolované šíření, což posléze znesnadňuje jejich blokaci a stažení z internetu. Většinou je tak zapotřebí přizvat odborníka s vyšší IT gramotností²³, například z řad erudovaných pracovníků specializovaných poraden či Policie České republiky, který je schopen briskně zasáhnout a útočníka nejen zastavit, ale také odhalit, aby mohl být za své aktivity následně potrestán.

²³ IT (Information Technology) – zkratka pro informační technologie.

6.2 Strategie řešení sextingu z hlediska rodiče

Rodiče mají v oblasti sexuality dítěte nesmírně důležité postavení, protože to, **zda s ním komunikují o sexu, a hlavně jakým způsobem, ovlivní jeho pozdější sexuální chování** (Wyckoff et al., 2008). Měli by tak preventivně působit na své děti po celou dobu jejich sexuálního vývoje a v období dospívání je navíc v tomto ohledu i kontrolovat. Jak uvádí publikace *Děti a jejich sexualita: rádce pro rodiče a pedagogy* (2014), **rodičovská kontrola** může souviset se **snížením rizikového sexuálního chování**, s používáním ochrany, menším počtem sexuálních partnerů, pozdějším nástupem sexuálního života atd. Podstatné ovšem je, aby byl přístup rodiče v této oblasti přátelský, nikoliv dominantní či dramatický, a to z důvodu pozitivního ovlivnění sexuality dítěte (Mueller a Powers, 1990), které by nemělo mít v případě nouze obavy oslovit rodiče se svým problémem a požádat je o pomoc.

Pokud bychom tedy uvedené vztáhli k specifické problematice rizikového sexuálního chování, jež je předmětem našeho zájmu, tak lze předpokládat, že i zde mohou rodiče kladně působit na své děti a realizaci sextingu otevřenou komunikací předcházet, eventuálně ji eliminovat.

V případě, že se dítě stane obětí vlastních sextingových materiálů, **rodiče by měli postupovat následovně:**

1. Zajistit podporu a bezpečí dítěti, které by nemělo být rodičem trestáno za to, že za ním s důvěrou přišlo a se svým problémem se mu svěřilo. Pocit bezpodmínečné opory a porozumění ze strany rodičů je pro dítě, obzvláště u sextingu ve spojení s dalšími negativními jevy, jako jsou vydírání, manipulace, ponižování, zesměšňování aj., zásadní.

2. Zorientovat se ve vzniklé situaci, vyšetřit ji. Porozumět tomu, co se dítěti stalo a proč. Zjistit, za jakých okolností vznikly sextingové materiály (motiv, příčina), kdo je do sextingu zapojen (spolužák/spolužáci ze školy, kamarád nebo cizí člověk z internetu, přítel/přítelkyně dítěte atp.) a z jakého důvodu. Podstatná je rovněž informace, kde všude se citlivé materiály dítěte nacházejí, např. zda jsou v rukách agresora, který zatím jen vyhrožuje jejich rozšířením, nebo si je spolužáci dítěte přeposlali mezi sebou ve škole či jsou zavěšeny v cloudovém úložišti, na sociální síti atp. To vše může vypovídat o záměrech agresora (revenge porn, sextortion,

manipulace s cílem vylákat z dítěte další materiály nebo jej přinutit k osobní schůzce...), od nichž se mimo jiné bude odvíjet intervence rodiče.

3. Zajistit co nejvíce důkazních materiálů, tzn. vytvořit screenshoty obrazovky zachycující komunikaci, zálohovat SMS zprávy, e-mailové zprávy, zprávy z chatu, uložené www stránky atp., pomocí nichž může být odhalena identita útočníka, který vystupuje anonymně nebo se vydává za někoho jiného.

4. Vyhledat odbornou pomoc, kontaktovat specializovanou instituci, školu, rodiče agresora. V tomto bodě je cílem okamžitá blokace intimních materiálů dítěte a jejich stažení z oběhu (např. z mobilních telefonů zúčastněných dětí) a virtuálního prostoru, aby nedošlo k dalšímu sdílení, přeposílání a nekontrolovanému šíření sextů mezi masou lidí. To znamená, že by měl rodič, pokud to bude možné, kontaktovat poskytovatele služby, v jejímž rámci došlo k výskytu šíření, případně sdílení intimních materiálů dítěte. Pokud je známa identita agresora a je jím kamarád/spolužák dítěte, měl by se rodič obrátit na jeho rodiče, aby zajistil blokaci závadového materiálu. Za těchto okolností je rovněž vhodné kontaktovat školu a požádat ji o spolupráci řešení problému, pokud se sexting odehrává na její půdě nebo se dotýká jejich žáků. Při podezření ze spáchání trestného činu – komerční sexuální zneužívání (dětská pornografie, dětská prostituce, obchod s dětmi), kybergrooming, kyberstalking, vyhrožování či vydírání – je na místě kontaktovat Policii České republiky. S blokací materiálů, odhalením identity útočníka a promýšlením postupu řešení může také pomoci specializovaná poradna, např. Poradna projektu E-Bezpečí, disponující odborníky z řad psychologů, pedagogů, právníků, policistů atd.

5. Nepoužívat nefunkční metodu zákazu práce s digitálními technologiemi. Tato strategie vzniklou situaci nijak neřeší a nemá ani preventivní efekt. Zákazy používání elektronických komunikačních nástrojů jen omezují přirozenou komunikaci dětí, které jsou zvyklé internetové služby (e-mail, sociální sítě, instant messengery aj.) aktivně využívat.

6. Požadovat konečný verdikt, vyvodit důsledky a stanovit opatření. Rodič by měl vždy požadovat konečný verdikt týkající se toho, jak budou

pachatelé potrestáni a jaká opatření budou učiněna, aby nedošlo k dalšímu zneužití a šíření intimních materiálů dítěte. V případě, že již nelze šíření sextů zastavit – došlo k rozvoji nekonsensuálního sextingu, měl by být rodič dítěti oporou a zajistit mu, např. ve spolupráci se školou, odbornou psychologickou pomoc, neboť se bude muset smířovat s faktem, že jej dané materiály mohou provázet celým životem, což s sebou nese značná rizika (šikana, kyberšikana, ztráta prestiže atp.).

7. Spolupráce se školou – preventivní opatření. I po skončení řešení sextingu ve škole by měl rodič nadále se školou spolupracovat a podpořit její úsilí o zajištění bezpečnosti žáků v této oblasti.

6.3 Strategie řešení sextingu z hlediska školy

V zahraničí bývá **sexting** mnohdy klasifikován jako trestný čin, v rámci České republiky jsou však **jednotlivé případy hodnoceny individuálně** – záleží na povaze pořízeného materiálu a na tom, za jakých okolností vznikl, čemuž se budeme věnovat až v další kapitole. Škola by tak nejprve měla **mít snahu sexting příliš nekriminalizovat a pokud nastanou rizika s ním spjatá**, měla by být na ně ve svém krizovém plánu připravena a **včasně a erudovaně zasáhnout**, aby nedošlo k případnému psychickému poškození dítěte.

Intervence školy by vzhledem k potenciálním dopadům rizik sextingu měla proběhnout i tehdy, kdy k jeho samotné realizaci nedojde přímo na půdě školy. Jednak proto, že má **povinnost oznámit trestný čin nebo jej přikazít**, pokud tedy případ bude nabývat skutkové podstaty trestného činu, například tím, že mezi dětmi dojde k zneužití sextů za účelem vydírání či výroby dětské pornografie atp. A jednak je třeba brát v potaz, že **pokud dojde k narušení sociálních vazeb dítěte v kyberprostoru, tak je více než pravděpodobné, že se tato skutečnost promítne i do prostředí školy**. Příkladem může být kybernetická šikana, u níž jsou podle nejnovějšího výzkumu *České děti v kybersvětě* (Kopecký, Szotkowski, 2019) útočníky vrstevníci obětí, přičemž ve 30 % případů jde o jejich spolužáky ze stejné třídy a v 16,40 % o bývalé přátele. Nelze tedy předpokládat, že mimo školu budou spolužáci obětí šikanovat/kyberšikanovat a ve škole nikoliv. Sexting jakožto tří dimenzionální fenomén zahrnující přijímání, odesílání a postování neboli také sdílení intimních materiálů může

ve spojení s dalšími nebezpečnými jevy probíhat prostřednictvím digitálních technologií dětí (mobilní telefon, tablet...) během přestávky ve škole či třeba ve výuce, aniž by o tom učitelé věděli. Děti si mohou intimní materiály spolužáka navzájem mezi sebou rozesílat, komentovat je, vyvěšovat na sociálních sítích atp.

Škola by tak stran výskytu sextingu a jeho rizik měla reagovat následovně:

1. Podpořit a uklidnit oběť, pro kterou může stres spojený se zneužitím intimních materiálů v podobě jejich zveřejnění a dalšího šíření nabývat enormních rozměrů. Lze očekávat přehnané reakce dítěte, které v případě eskalovaného sextingu mohou vést až k suicidálnímu chování, a protože učitel je hned po rodičích dítěti nejbližší, může v této oblasti sehrát klíčovou roli.

2. Zorientovat se ve vzniklé situaci, případ důkladně vyšetřit. Podstatné je, aby se co nejdříve zajistil závadný obsah a nedošlo k eskalaci sextingu. K tomu je však důležité porozumět vzniklé situaci a odhalit, kdo všechno se na ni podílí. To znamená zjistit, za jakých okolností sextingové materiály vznikly (motiv, příčina), kdo ze školy (event. i mimo ni, např. žák z jiné základní školy, sourozenec oběti) je do případu zapojen a jakou v něm hraje roli. Dále, kde všude a u koho se citlivé materiály dítěte nacházejí. A s kterým nebezpečným komunikačním jevem jsou spojeny, např. s revenge porn, sextortion, s manipulací dítěte s cílem vylákat z něj další intimní materiály apod.

3. Zajistit důkazní materiál, a to od oběti, zúčastněných dětí (v pozici agresora/agresorů i publika) a z internetu. Učitel by měl např. pořídit screenshoty obrazovek, stáhnout inkriminované internetové stránky do lokálního počítače, udělat zálohu SMS zpráv, e-mailových zpráv, zpráv z chatu atp. Dále by měl zajistit seznam žáků, kteří se na daném případě podílejí, např. v rámci diskusní skupiny na sociální síti (za těchto okolností je dobré zajistit i odkazy na jejich profily). V případě problémů s obstaráním důkazů – materiál je například zavěšen v uzavřené diskusní skupině na sociální síti, do které mají přístup jen některé děti/vybraní žáci, kteří tam oběť kyberšikanují – by měl učitel kontaktovat specialisty, jež jsou schopni si za těchto okolností poradit, tj. specializovanou

poradnu, popř. kriminalisty z oddělení informační kriminality Policie ČR. Důkazní materiály jsou zásadní pro zahájení vyšetřování a také při komunikaci s rodiči agresora/agresorů i oběti. V případě svědků je pak zapotřebí neodhalit jejich identitu a zajistit jim bezpečí.

4. Využít odborné pomoci, kontaktovat rodiče oběti i agresora.

Pokud škola zajistí důkazy, může využít podpory odborných externích institucí, např. specializované poradny typu E-Bezpečí, pedagogicko-psychologické poradny, eventuálně České školní inspekce aj. Rovněž by měli být informováni rodiče aktérů případu, tedy oběti i útočníka/útočníků, aby byli poučeni o postupu řešení ze strany školy. V případech, kdy situace přesahuje kompetence školy, je nutné kontaktovat Policii ČR, OSPOD. Rodičům lze poradit, aby využili právních služeb, např. mohou zažalovat agresora u občanského soudu za obtěžování, úmyslné vystavování nepříjemným zážitkům, stresu apod.

5. Na základě konečného verdiktu zvolit odpovídající opatření a realizovat prevenci.

Je nutné po vyšetření celé situace trvat na konečném stanovisku všech zainteresovaných institucí (např. Policie ČR, OSPOD, pedagogicko-psychologické poradny...) a dalších subjektů (např. rodičů), aby se předešlo opětovnému zneužití a šíření intimních materiálů dítěte. Škola by při trestání agresora/agresorů měla postupovat v souladu se školním řádem v kombinaci s dalšími strategickými dokumenty školy, např. krizovým plánem, minimálním preventivním programem, popř. využít konzultací s Českou školní inspekcí. Prevence by měla spočívat například ve vytvoření sady preventivních materiálů z oblasti rizikového chování na internetu, v přípravě přednášky o důležitosti odpovědného používání moderních technologií, v realizaci projektových dnů zaměřených na tuto problematiku, v začlenění otázky sextingu a jeho rizik do výuky sexuální výchovy, v seznámení dětí s protiprávním jednáním, kterého se mohou u sextingu dopouštět, i s jeho důsledky atd. Podstatná je rovněž vzájemná podpora a spolupráce rodičů a školy, včetně podpory dalšího vzdělávání pedagogů.

7 Právní rámec sextingu a s ním souvisejících jevů

Termín sexting není, například na rozdíl od některých států USA²⁴, v českých právních normách definován jako trestný čin, může však svým charakterem naplňovat některé znaky protiprávního jednání, a to na úrovni přestupku, nebo dokonce trestného činu.

V předešlých kapitolách jsme uváděli sexting do kontextu s dalšími fenomény, jako jsou **komerční sexuální zneužívání** (konkrétně **dětská pornografie**), **kybergrooming**, **webcam trolling**, **kyberšikana** či **kyberstalking**. Zaměříme se tedy na právní rámec, do kterého mohou některé projevy těchto oblastí zasahovat, anebo do nich již přímo zasahují, čímž naplňují skutkovou podstatu přestupku nebo trestného činu. Vycházet přitom budeme z českého *trestního zákoníku* (Zákon č. 40/2009 Sb., 2009a) (dále jen TZ) a také normativního právního aktu Evropské unie – *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV* (EUR-Lex, 2011a) – sloužícího jako nástroj k harmonizaci předpisů členských států, tedy i České republiky.

Vzhledem k tomu, že **v České republice specifický zákon o sextingu neexistuje**, tak může být jeho realizace v případě tvorby sexuálně explicitních materiálů u nezletilých řazena do zákona o dětské pornografii, a to konkrétně do § 192 TZ, ve kterém je konstatováno následující:

§ 192

Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií

Vymezení výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií dle zákona č. 40/2009 Sb. TZ (Zákon č. 40/2009 Sb., 2009a):

²⁴ Např. Arizona, Arkansas, Connecticut, Florida, Georgia, Havaj, Illinois, Louisiana, Nebraska, Nevada, New Jersey, New York, Severní Dakota, Pennsylvania, Rhode Island, Jižní Dakota, Texas, Utah, Vermont, západní Virginie aj., blíže Hinduja a Patchin, 2019.

„(1) **Kdo** přechovává fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem, bude potrestán odnětím svobody až na dva roky.

(2) Stejně bude potrestán ten, **kdo** prostřednictvím informační nebo komunikační technologie získá přístup k dětské pornografii.

(3) **Kdo** vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem, anebo kdo kořistí z takového pornografického díla, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až šest let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 3

a) jako člen organizované skupiny,

b) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo

c) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(5) Odnětím svobody na tři léta až osm let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 3

a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo

b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.“

Zákon sice nabízí poměrně **detailní výčet postihovaného jednání**, jež sestává z různých způsobů nakládání s pornografickým dílem, ale co se pod termínem pornografické dílo skrývá, neuvádí. Jak už jsme zmínili v podkapitole věnované dětské pornografii, samotná **definice dětské pornografie** v zákoně chybí a její hodnocení se v praxi odvíjí od znalců a orgánů činných v trestním řízení. Podle směrnice *Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU* (EUR-Lex, 2011a) (dále jen směrnice) si však pod dětskou pornografií můžeme představit jakýkoliv materiál zobrazující dítě (pohlavní orgány dítěte), osobu se vzhledem dítěte (a její pohlavní orgány), realistické obrázky dítěte (tj. virtuální dětskou pornografii), které se účastní buď skutečného, nebo předstíraného jednoznačně sexuálního jednání.

Obětí je tedy dítě nebo osoba, jež se jeví být dítětem, přičemž dle směrnice je „dítětem“ myšlena každá osoba mladší 18 let. U „osoby se

vzhledem dítěte“ jde logicky o jedince staršího, který ovšem svým vzezřením může na konzumenty dětské pornografie jako dítě působit a ve výsledku je negativní efekt existence dětského pornografického materiálu stejný. Dříve byly užívány pojmy skutečné a neexistující dítě, ty byly ale zrušeny a nahrazeny prostým, všeobecným pojmem „dítě“.

Z několikrát uvedeného vztažného zájmena „**KDO**“ pak plyne, že se **pachatelem** výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií může stát v podstatě kdokoli, a protože zde není pachatel specifikován věkem ani nijak jinak vymezen, může jím být i jedinec mladší 18 let – jak upozorňují již citované policejní statistiky, mladiství a nezletilí nejsou pouze oběťmi, ale také pachateli (viz Policie České republiky, 2019a).

Nutno dodat, že k tvorbě a šíření dětské pornografie mohou v krajních případech nevědomky přispívat i sami **rodiče** (tzv. **sharenting**), a to vyvěšováním obnažených fotografií svých dětí v online fotoalbech, na sociálních sítích či veřejných blozích apod.

Daný materiál pak bývá pedofilními jedinci nebo kybergroomery schraňován a dále šířen například prostřednictvím internetových stránek, zejména pak na zahraničních serverech. Směrnice (EUR-Lex, 2011a) proto požaduje, aby členské státy Evropské unie přijaly nezbytná opatření k zajištění neprodleného odstranění stránek, které šíří dětskou pornografii a které jsou spravovány na jejich území. Dále také žádá, aby bylo vyvinuto veškeré úsilí k odstranění i těch stránek, které jsou spravovány mimo jejich území. Snaha o likvidaci takovýchto stránek se však mnohdy může jevit jako nereálná, a to hned ze dvou důvodů. Jedním bývá neochota státu, v jehož rámci je server spravován, spolupracovat, a druhým je případ spolupráce příslibené, ale neefektivní, a to když se ukáže, že se odstranění materiálů z daného serveru stává zdoluhavým procesem. Můžeme potvrdit, že naše zkušenost z praxe v rámci poradny, která je spravována Centrem prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, s tímto plně koresponduje. Setkáváme se v ní s delšími reakčními lhůtami vlastníků serverů, na kterých se mohou takovéto materiály objevit, nebo s možností absence kontaktních údajů na majitele serveru, a tedy nemožností s ním navázat spojení, či s častým přemísťováním uvedeného materiálu na jiná úložiště/servery, například na darknet apod.

Je zajímavé, že v zákoně ani ve směrnici není zohledňována hranice pohlavní dospělosti dítěte, tj. věková hranice pro legální pohlavní styk, která je v České republice stanovena na 15 let. Narážíme zde tak na jakýsi **právní paradox**, kdy osoby starší 15 let mohou mít pohlavní styk (nedopouští se trestného činu), ale nesmí se při něm fotografovat, natáčet nebo si o něm vést intimní deník, protože by se mohly dopustit výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií. Ve výzkumu nás proto bude zajímat, zda si toho děti jsou vůbec vědomy. A jestli má tato informace souvislost s realizací sextingu či nikoliv. Pokud se totiž svým jednáním podílejí na výrobě takového materiálu (u fotografií jako „modelka/model“, u videí jako „herečka/herec“), měly by být za něj potrestány a nést následky svého jednání. Dětská pornografie nemůže být v žádném případě považována za vyjádření názoru. Její úzká propojenost se sexuálním zneužíváním dětí vede ke snaze ji ve společnosti potírat. Právní restrikce proto neberou ohled na skutečnou vůli osob, které mají chránit, a nepřiznávají osobám mladším 18 let právo rozhodovat o tom, zda chtějí být pornograficky zobrazeny. Ony samy se rovněž nesmí zpodobnit způsobem, který lze označit jako pornografický. A podle tohoto zákona by teoreticky ani v dospělosti neměly mít právo využít svůj pornografický materiál vyrobený v dobách dětství či dospívání, poněvadž by tímto opět podpořily produkci, nikoliv redukci vzniku a šíření dětské pornografie ve společnosti. Ta může u konzumentů dětského porna přispívat k rozvoji kognitivní distorze, erotických fantazií atp., viz 3. kapitola.

Na druhou stranu však narážíme na paragraf o **beztrestnosti dítěte**, podle něž by dítě v případě úplaty či jiné výhody nebo prospěchu za takové jednání nemělo být trestné.

§ 203

Beztrestnost dítěte

Vymezení beztrestnosti dítěte dle zákona č. 40/2009 Sb. TZ (Zákon č. 40/2009 Sb., 2009a):

„Dítě, které žádá nebo přijme za pohlavní styk s ním, své pohlavní sebeukájení, obnažování nebo jiné srovnatelné chování úplatu nebo jinou výhodu či prospěch, není pro takový čin trestné, a to ani podle ustanovení o návodci nebo pomocníkovi.“

K němu lze ještě dodat § 25 vztahující se k věku účastníka/spolupachatele/pachatele trestného činu, který říká, že: „*Kdo v době spáchání činu nedovrší patnáctý rok svého věku, není trestně odpovědný.*“ (Zákon č. 40/2009 Sb., 2009a). Stran mladistvých § 109 hovoří o tom, že jsou jim sankce ukládány dle **zákona 218/2003 Sb, o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)** (Zákon č. 218/2003 Sb., 2003), který konstatuje, že je **osoba trestně odpovědná až od patnáctého roku věku** a pokud se dopustí trestného činu, tak je nazýván proviněním (u dítěte mladšího 15 let se hovoří o činu jinak trestném) a soudem pro mládež mu za něj pak mohou být uložena opatření sloužící k jeho nápravě.

Jen pro doplnění, **pachatelem** je ten, kdo svým jednáním naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu (jeho pokusu, přípravy), nebo ten, kdo k provedení činu užije jiné osoby, jež není trestně odpovědná pro nízký věk, nebo osoby s nedostatkem přičetnosti či jedince, který jedná v nutné obraně, nouzi, nebo za jiných okolností vylučujících protiprávnost. **Návodcem** je míněn člověk, který úmyslně v jiném vzbudí rozhodnutí spáchat trestný čin. **Pomocníkem** ten, kdo úmyslně umožňuje nebo usnadňuje spáchání trestného činu (opatřením prostředků nebo odstraněním překážek, dále vylákáním poškozeného na místo činu a hlídáním při činu, nebo radou, utvrzováním v předsevzetí či slibem přispět po trestném činu) (Zákon č. 40/2009 Sb., 2009a).

S § 192 TZ má úzkou spojitost § 193 TZ, který pojednává o zneužití dítěte k výrobě pornografického díla.

§ 193

Zneužití dítěte k výrobě pornografie

Vymezení zneužití dítěte k výrobě pornografie dle zákona č. 40/2009 Sb. TZ (Zákon č. 40/2009 Sb., 2009a):

*„(1) **Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti dítěte na takovém pornografickém díle, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.***

(2) Odnětím svobody na dvě léta až šest let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny, nebo

b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo

b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.“

V případě zneužití dítěte k výrobě dětské pornografie můžeme citovat směrnici (EUR-Lex, 2011a), jež upozorňuje na to, že **u členských států neupravuje legislativu, pokud jde o sexuální praktiky, které jsou realizovány se souhlasem všech zúčastněných stran, kterých se mohou zúčastnit děti a které lze považovat za „normální objevování sexuality při vývoji lidského jedince s přihlédnutím k různým kulturním a právním tradicím, a také k novým formám navazování a udržování vztahů u dětí a dospívající mládeže, mimo jiné prostřednictvím informačních a komunikačních technologií“**. Zde se dostáváme k otázce sextingu jakožto projevu přirozeného sexuálního vývoje dospívajících, který jsme již rozebírali.

Co se týká **pachatele**, opět není specifikován. Dříve se zákony o dětské pornografii vztahovaly k dospělým lidem, kteří sexuálně vykořisťovali děti, dnes však tímto materiálem disponují děti samotné, a dokonce jej samy vytvářejí, sdílejí a přechovávají. Je tedy otázkou, jak z hlediska zákona postupovat, jak děti za jejich jednání „potrestat“. Jsou chráněny zákonem, tak by potrestány být neměly, jako tomu bylo v případě dnes již neexistujícího ustanovení § 217c TZ, který vyjadřoval (EPRAVO.CZ, 2003) „*obecnou právní zásadu, že nemůže být trestná osoba, k jejíž ochraně je příslušné trestněprávní ustanovení určeno*“. Jak tedy postupovat v případě, kdy jde v rámci kauzy pouze o děti, a to jak v roli útočníka, tak i oběti? Směrnice sice hovoří o normálním objevování sexuality mezi dospívajícími, a to i za využití informačních a komunikačních technologií, ale stoupající počet tragických případů sextingu poukazuje jasně na neuváženost a rizika tohoto jednání, což ostatně potvrzují i nově vznikající zákony o sextingu ve Spojených státech amerických.

Na jednu stranu panuje snaha chránit **dítě-oběť sextingu**, neboť pro ni tento materiál může mít fatální následky, na druhou stranu **dítě-pachatel**, který někoho svým chováním může takto doživotně poškodit (virální šíření těchto materiálů na internetu a nemožnost je stáhnout s sebou může nést psychické problémy oběti, sebepoškozování, suicidální myšlenky apod., viz 2. kapitola), například v rámci **kyberšikany**, vyvázne bez trestu kvůli své věkové hranici. Nabízí se tedy otázka, zda v daném případě **chráníme oběť nebo pachatele**.

Samotná výroba dětské pornografie samozřejmě nemusí vždy znamenat zneužití dítěte, pokud jde například o výrobu odvozenou typu rozmnožování fotografií atp., v zákoně je však nejspíše myšlena pouze tvorba původní.

Pokud bychom na tento problém pohlédli z hlediska **kybergroomingu**, tak v případě snahy útočníka vylákat, např. přes sociální sítě, z dítěte erotické či pornografické fotografie za úplatu, bude toto jednání rozhodně považováno za zneužití dítěte k výrobě pornografie.

A u kybergroomingu ještě zůstaneme, protože § 193 TZ zahrnuje další dva paragrafy, a to účast na pornografickém vystoupení (§ 193a), jehož aktérem je dítě, což bychom mohli dát do souvislosti s fenomény sexting, kybergrooming a s nimi úzce spjatý webcam trolling. A navazování nedovolených kontaktů s dětmi (§ 193b), poměrně nový trestný čin, který do kybergroomingu plně přesahuje.

§ 193a

Účast na pornografickém představení

Vymezení účasti na pornografickém představení dle zákona č. 40/2009 Sb. TZ (Zákon č. 40/2009 Sb., 2009a):

„Kdo se účastní pornografického představení nebo jiného obdobného vystoupení ve kterém účinkuje dítě, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.“

Pornografické představení **není**, stejně jako dětská pornografie, v zákoně **definováno**, takže opět nastává situace, kdy jeho přesný význam vyvstává až na základě aplikační praxe.

Podle směrnice (EUR-Lex, 2011a) je však pornografickým představením myšleno „*živé vystoupení určené určitému publiku, a to i prostřednictvím informačních a komunikačních technologií: i) dítěte, které se účastní skutečného nebo předstíraného jednoznačně sexuálního jednání, nebo ii) pohlavních orgánů dítěte k prvotně sexuální účelům*“. V její preambuli je dále specifikováno, že se tato směrnice vztahuje na **činy představující organizovaná živá vystoupení** (= snímání aktivit dítěte webovou kamerou v reálném čase) **cílená na určité publikum**, přičemž je z této definice vyloučen bezprostřední osobní styk mezi přihlížejícími osobami ve věku pohlavní dospělosti a dětmi ve věku pohlavní dospělosti a jejich partnery, u kterého by šlo o přirozený sexuální vývoj dospívajících, o němž jsme psali v předešlém textu.

Pornografické představení prostřednictvím informačních a komunikačních technologií odpovídá především **webcam trollingu** a zároveň v sobě zahrnuje i další nebezpečné jevy, jako jsou sexting a kybergrooming. Webcam trolling bývá realizován za pomoci služeb typu Skype, videochatové portály (např. Omegle, Chatroulette) nebo sociální sítě. A materiály při něm získané pak mohou sloužit ke **kybershikaně** oběti či k přechodu do další etapy rizikové komunikace mezi obětí a pachatelem v rámci kybergroomingu, a to k navazování nedovolených kontaktů.

§ 193b

Navazování nedovolených kontaktů s dítětem

Vymezení navazování nedovolených kontaktů s dítětem dle zákona č. 40/2009 Sb. TZ (Zákon č. 40/2009 Sb., 2009a):

„Kdo navrhne setkání dítěti mladšímu patnácti let v úmyslu spáchat trestný čin podle § 187 odst. 1, § 192, 193, § 202 odst. 2 nebo jiný sexuálně motivovaný trestný čin, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.“

Tento paragraf se naneštěstí vztahuje pouze k dětem mladším patnácti let, neboť dle zákona mohou mít děti od této hranice pohlavní styk, a pokud si je pachatel vytipuje s cílem je na osobní schůzce zneužít, ocitá se v mnohem příznivější situaci, než kdyby jim patnáct let ještě nebylo. Není výjimkou, že si útočník z obavy před tvrdými tresty raději na osobní schůzku se svou obětí ještě nějaký měsíc či rok počkal. A nejen z tohoto důvodu lze

věkovou kategorii dětí od 15 do 18 let označit za rizikovější. Z hlediska vývojové psychologie (viz 2. a 3. kapitola) je totiž pro tento věk příznačný zvýšený zájem o sex, ochota více riskovat, se kterou se pojí rizikové navazování online partnerských vztahů a následná realizace sextingu nebo domluva osobní schůzky v reálném světě s „kamarádem“ přes internet apod. V našem výzkumu jsme se tedy zaměřili na to, zda má prevalence sextingu souvislost s věkem respondentů.

Internet a digitální technologie nabízejí pachatelům velké možnosti. Kromě zdánlivé anonymity si mohou snadno nalézt objekt svého zájmu – oběť, posléze s ní navázat kontakt a začít s manipulací vedoucí k osobnímu setkání – **kybergrooming**, přičemž se k tomuto jednání pojí celá řada dalších paragrafů.

Důležitou roli hraje šíření **pornografie** (§ 191), ať už klasické či rovnou dětské, jež slouží ke snižování zábran oběti v oblasti sexuálních témat.

§ 191

Šíření pornografie

Vymezení šíření pornografie dle zákona č. 40/2009 Sb. TZ (Zákon č. 40/2009 Sb., 2009a):

*„(1) **Kdo** vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, v němž se projevuje násilí či neúcta k člověku, nebo které popisuje, zobrazuje nebo jinak znázorňuje pohlavní styk se zvířetem, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.*

(2) Kdo písemné, fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo

a) nabízí, přenechává nebo zpřístupňuje dítěti, nebo

b) na místě, které je dětem přístupné, vystavuje nebo jinak zpřístupňuje,

bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

a) jako člen organizované skupiny,

b) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo

c) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo

b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.“

Stejně jako u § 192 (Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií) i zde se setkáváme, mohli bychom říci, se zastaralým konceptem „tisk, film a televize“, ke kterému je přidán pojem „veřejně přístupná počítačová síť“. V dnešní digitalizované době a nadvládě internetu a moderních digitálních médií se potýkáme s šířením pornografie, příp. dětské pornografie, hlavně skrze webové stránky, sociální sítě, e-maily atp. Je tedy zajímavé, jak v praxi řešit postih například u elektronické pošty, kterou lze popsat jako schránku chráněnou heslem a § 182 (Porušení tajemství dopravovaných zpráv) a jež zároveň odpovídá charakteru veřejně přístupné počítačové sítě, neboť jejím prostřednictvím dochází k rozesílání zpráv přes internet, což skýtá poměrně velký potenciál i z hlediska šíření pornografie (včetně té dětské) a jejího zpřístupňování dětem. Bez ohledu na soukromou povahu e-mailové schránky totiž může navíc dojít ke sdílení jejího přístupového hesla. Obdobná situace pak panuje také v rámci sociálních sítí, nabízejících možnost přenosu zpráv interní komunikací a jak jinak než za použití veřejně přístupné počítačové sítě.

V případě rozesílání pornografie dětem, např. s již zmíněným cílem snížení jejich zábran, takovéto jednání naplňuje znak spáchání trestného činu za pomoci veřejně přístupné počítačové sítě a mělo by být postihováno.

Tím se také dostáváme k § 201 ohrožování výchovy dítěte.

§ 201

Ohrožování výchovy dítěte

Vymezení ohrožování výchovy dítěte dle zákona č. 40/2009 Sb. TZ (Zákon č. 40/2009 Sb., 2009a):

„(1) **Kdo**, byť i z nedbalosti, ohrozí rozumový, citový nebo mravní vývoj dítěte tím, že

a) svádí ho k zahálčivému nebo nemravnému životu,

b) umožní mu vést zahálčivý nebo nemravný život,

c) umožní mu opatřovat pro sebe nebo pro jiného prostředky trestnou činností nebo jiným zavrženíhodným způsobem, nebo

d) závažným způsobem poruší svou povinnost o ně pečovat nebo jinou svou důležitou povinnost vyplývající z rodičovské zodpovědnosti, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) **Kdo** umožní, byť i z nedbalosti, dítěti hru na výherním hracím přístroji, který je vybaven technickým zařízením, které ovlivňuje výsledek hry a které poskytuje možnost peněžité výhry, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ze zavrženíhodné pohnutky,

b) pokračuje-li v páchání takového činu po delší dobu,

c) spáchá-li takový čin opětovně, nebo

d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.“

Ten zahrnuje nabádání dítěte k vedení zahálčivého způsobu života, a to za pomoci opatřování prostředků trestnou činností či jiným zavrženíhodným způsobem, tedy třeba výrobou dětské pornografie, prostitucí apod. Toto jednání bylo příkladně zachyceno v dokumentu *Seznam se bezpečně 2* (2014), kde je popsáno, jak se z úplatku pro dítě (jde o jednu z etap kybergroomingu zvanou uplácení oběti) stává mocná zbraň, jež ve finále vede k tomu, že se dítě-oběť k útočníkovi opakovaně vrací, a dokonce se od něj nechá za úplatky **sexuálně zneužívat**, čímž se dostáváme k § 202 Svádění k pohlavnímu styku, § 186 Sexuální nátlak, § 187 Pohlavní zneužití a § 185 Znásilnění.

§ 202

Svádění k pohlavnímu styku

Vymezení svádění k pohlavnímu styku dle zákona č. 40/2009 Sb. TZ (Zákon č. 40/2009 Sb., 2009a):

*„(1) **Kdo** nabídne, slíbí nebo poskytne dítěti nebo jinému za pohlavní styk s dítětem, pohlavní sebeukájení dítěte, jeho obnažování nebo jiné srovnatelné chování za účelem pohlavního uspokojení úplatu, výhodu nebo prospěch, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.*

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let,

b) spáchá-li takový čin ze zavrženíhodné pohnutky,

c) pokračuje-li v páchání takového činu po delší dobu, nebo

d) spáchá-li takový čin opětovně.“

§ 186

Sexuální nátlak

Vymezení sexuálního nátlaku dle zákona č. 40/2009 Sb. TZ (Zákon č. 40/2009 Sb., 2009a):

*„(1) **Kdo** jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování, nebo kdo k takovému chování přiměje jiného zneužívaje jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo zákazem činnosti.*

(2) Stejně bude potrestán pachatel, který přiměje jiného k pohlavnímu styku, k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování zneužívaje jeho závislosti nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

a) na dítěti, nebo

b) nejméně se dvěma osobami.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 se zbraní,

b) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 na osobě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy anebo v jiném místě, kde je omezována osobní svoboda, nebo

c) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny.

(5) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let, nebo

b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.

(6) Odnětím svobody na deset až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 smrt.

(7) Příprava je trestná.“

§ 187

Pohlavní zneužití

Vymezení pohlavního zneužití dle zákona č. 40/2009 Sb. TZ (Zákon č. 40/2009 Sb., 2009a):

„(1) **Kdo** vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let nebo **kdo** je jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let svěřeném jeho doзору, zneužívaje jeho závislosti nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná.“

§ 185

Znásilnění

Vymezení znásilnění dle zákona č. 40/2009 Sb. TZ (Zákon č. 40/2009 Sb., 2009a):

„(1) **Kdo** jiného násilím nebo pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku, nebo **kdo** k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) souloží nebo jiným pohlavním stykem provedeným způsobem srovnatelným se souloží,

b) na dítěti, nebo

c) se zbraní.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let,

b) spáchá-li takový čin na osobě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy anebo v jiném místě, kde je omezována osobní svoboda, nebo

c) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná.“

V extrémních případech může vést kybergrooming – pokud útočníci navzájem spolupracují – až k organizovanému **obchodu s dětmi** (§ 168 Obchod s lidmi), čímž částečně zasahuje i do § 189 Kuplířství, případně § 200 Únos dítěte a osoby stížená duševní poruchou.

§ 168

Obchodování s lidmi

Vymezení obchodování s lidmi dle zákona č. 40/2009 Sb. TZ (Zákon č. 40/2009 Sb., 2009a):

*„(1) **Kdo** přiměje, zjedná, najme, zláká, svede, dopraví, ukryje, zadržuje, přijme nebo vydá dítě, aby ho bylo užito*

a) jiným k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla,

b) jiným k odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jeho těla,

c) k službě v ozbrojených silách,

d) k otroctví nebo nevolnictví, nebo

e) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, anebo kdo kořistí z takového jednání, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.

*(2) Stejně bude potrestán, **kdo** jinou osobu než uvedenou v odstavci 1 za použití násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy nebo lsti anebo zneužívá jejího omylu, tísne nebo*

závislosti, přiměje, zjedná, najme, zláká, svede, dopraví, ukryje, zadržuje, přijme nebo vydá, aby jí bylo užito

a) jiným k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla,

b) jiným k odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jejího těla,

c) k službě v ozbrojených silách,

d) k otroctví nebo nevolnictví, nebo

e) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, anebo kdo kořistí z takového jednání.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,

b) vydá-li takovým činem jiného v nebezpečí těžké újmy na zdraví nebo smrti,

c) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo

d) spáchá-li takový čin v úmyslu, aby jiného bylo užito k prostituci.

(4) Odnětím svobody na osm až patnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 těžkou újmu na zdraví,

b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo

c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

(5) Odnětím svobody na deset až osmnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 smrt.

(6) Příprava je trestná.

§ 189

Kuplířství

Vymezení kuplířství dle zákona č. 40/2009 Sb. TZ (Zákon č. 40/2009 Sb., 2009a):

~~„(1) Kdo jiného přiměje, zjedná, najme, zláká nebo svede k provozování prostituce, nebo kdo kořistí z prostituce provozované jiným, bude potrestán odnětím svobody na~~

šest měsíců až na čtyři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo

b) jako člen organizované skupiny.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na osm až patnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.“

§ 200

Únos dítěte a osoby stížené duševní poruchou

Vymezení únosu dítěte a osoby stížené duševní poruchou dle zákona č. 40/2009 Sb. TZ (Zákon č. 40/2009 Sb., 2009a):

„(1) ~~Kdo dítě nebo osobu stíženou duševní poruchou odejme z opatrování toho, kdo má podle jiného právního předpisu nebo podle úředního rozhodnutí povinnost o ně pečovat, bude potrestán~~ ~~odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem.~~

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému majetkový prospěch, nebo

b) ~~ohrozí-li takovým činem mravní vývoj unesené osoby.~~

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,

b) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví, nebo

c) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt, nebo

b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

(5) Příprava je trestná.“

Ve čtvrté kapitole jsme kromě kybergroomingu poukázali také na úzkou spojitost mezi sextingem a **kyberstalkingem**. Stalking byl na podkladě mnoha tragických kauz implementován mezi trestné činy (1. 1. 2010), aby uchránil oběť, nejčastěji bývalého partnera/partnerku, před nebezpečným vyhrožováním a pronásledováním, jež v minulosti mnohdy končilo i smrtí. **Kyberstalking** pak představuje jeho elektronickou podobu a stejně jako u stalkingu, jehož je v dnešní době nedílnou součástí, je i zde cílem útočníka ovládnout oběť a přinutit ji k tomu, co on sám požaduje. Útočníkovi jde tedy na rozdíl od kyberšikany, kde převládá touha zesměšnit, pomstít se, ztrapnit apod., hlavně o pocit moci a nadvlády nad obětí.

§ 353

Nebezpečné vyhrožování

Vymezení nebezpečného vyhrožování dle zákona č. 40/2009 Sb. TZ (Zákon č. 40/2009 Sb., 2009a):

„(1) Kdo jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny,

b) vůči dítěti nebo těhotné ženě,

c) se zbraní,

d) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti, nebo

e) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.“

§ 354

Nebezpečné pronásledování

Vymezení nebezpečného pronásledování dle zákona č. 40/2009 Sb. TZ (Zákon č. 40/2009 Sb., 2009a):

„(1) Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že

a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmou jemu nebo jeho osobám blízkým,

b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,

c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,

d) omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo

e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu,

a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) vůči dítěti nebo těhotné ženě,

b) se zbraní, nebo

c) nejméně se dvěma osobami.“

Musí být však splněny tři základní podmínky (eLAW.cz, 2010), a to jednoznačnost, že pronásledovatel tak činí evidentně proti vůli oběti. Dále musí být pronásledování oběti intenzívní – zákon ovšem blíže nespecifikuje, co si pod tím máme představit. A taktéž by měla být splněna podmínka dlouhodobosti tohoto jednání, která je stanovena na cca 4 až 6 týdnů.

Na závěr bychom rádi zmínili paragrafy vztahující se k **povinnosti oznámit trestný čin** (§ 368 Neoznámení trestného činu), **případně jej přikazít** (§ 367 Nepřekážení trestného činu), které s problematikou sextingu rovněž souvisejí. Jak jsme popsali v úvodu, sexting není v českých právních normách definován jako trestný čin, ale svým charakterem a v kontextu s dalšími rizikovými komunikačními jevy může naplňovat některé znaky protiprávního jednání (na úrovni přestupku nebo trestného činu), přičemž u některých z nich trestní zákoník ukládá povinnost je ohlásit, eventuálně jim zabránit.

Ohlašovací povinnost se váže především k obchodování s lidmi (§ 168) a zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193). Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný spáchal tyto trestné činy, je povinen je neprodleně

ohlásit státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu. Pokud tak neučiní a nebránily mu v tom okolnosti vyjmenované v tomto ustanovení, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

Povinnost překazít páčání nebo spáchání trestného činu je pak mimo jiné vyžadována u obchodování s lidmi (§ 168), vydírání podle § 175 odst. 3 a 4, znásilnění (§ 185), pohlavního zneužití (§ 187) a zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193). A opět zde platí, že ten, kdo se dozví, že jiný páčá trestné činy v tomto ustanovení, nebo se připravuje na to je spáchat, má povinnost tomuto zabránit, například včasným oznámením státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, jinak bude potrestán odnětím svobody až na tři léta (Zákon č. 40/2009 Sb., 2009a).

V dalších případech sice zákonná povinnost dané jednání ohlásit nebo překazít nevystává, to ale neznamená, že je oznámit nebo řešit nelze. Je nutné uvědomit si, že dítě – vzhledem ke svému bio-psycho-sociálnímu nastavení – není dostatečně kompetentní svá práva účinným způsobem vymáhat a povětšinou si dokonce ani neuvědomuje, že by tak vůbec mohlo učinit. Je tak odkázáno na pomoc dospělých, kteří jej obklopují, jako jsou například rodiče, učitelé, vychovatelé, trenéři a další, kteří by ovšem měli v rámci oznamování a zjišťování dalších informací o problému pomýšlet nejen na zájmy dítěte, ale také na možnou presumpci nevinu toho, vůči komu byla vina vyslovena.

8 Sexting u českých dětí – metodologie výzkumu

V této kapitole popíšeme metodologii výzkumu, tedy výzkumný problém, výzkumné otázky a hypotézy, výzkumnou metodiku, pilotní studii a předvýzkum, časový harmonogram výzkumu, validitu a reliabilitu výzkumného nástroje, omezení a limity výzkumu, včetně zkoumaného výběru populace.

8.1 Výzkumný problém, výzkumné otázky a hypotézy

Stanovili jsme si ústřední výzkumný problém: *„Jaká je prevalence sextingu dle formy realizovaného sextingu v podobě odesílání, přijímání a sdílení intimních materiálů u populace českých dětí ve věku 11–17 let a s jakými proměnnými má sexting dané populace dětí souvislost?“*, který jsme poté **dekomponovali do dílčích** (zpřesňujících) **výzkumných otázek**.

V první, **deskriptivní fázi výzkumu** jsme se zaměřili na popis aktuálního stavu sextingu u **českých dětí ve věku 11–17 let**. A ve druhé, **relační fázi výzkumu** jsme se zaměřili na relační výzkumné otázky a odpovídající testování **formulovaných hypotéz**.

Deskriptivní výzkumné otázky:

- *Jaká je prevalence sextingu v podobě odesílání, přijímání a sdílení intimních materiálů u populace českých dětí?*
- *Jaké jsou důvody k odesílání intimních textových zpráv, fotografií a videí u populace českých dětí?*
- *Komu odesílají české děti své intimní textové zprávy, fotografie a videa?*
- *Od koho dostávají české děti intimní textové zprávy, fotografie a videa?*
- *Od koho umísťují české děti intimní textové zprávy, fotografie a videa na internet?*
- *Jaké komunikační platformy využívají české děti k realizaci sextingu v podobě odesílání vlastních intimních materiálů?*
- *Jaké jsou názory českých dětí na odesílání a sdílení vlastních intimních materiálů?*
- *Jaké jsou pocity/emoce českých dětí, když zjistí, že někdo umístil jejich intimní materiály na internet?*
- *Jaké negativní jevy spojené se sextingem zažívají české děti?*

- *Komu by se české děti svěřily, pokud by jim někdo ubližoval prostřednictvím jejich intimních materiálů?*
- *Jaká je četnost českých dětí, které se obnažovaly před webkamerou?*
- *Jaká je četnost českých dětí, před kterými se někdo obnažoval před webkamerou?*
- *Jaké mají české děti povědomí o právní rovině sextingu?*

Relační výzkumné otázky:

- *Jaký je vztah mezi prevalencí sextingu v podobě odesílání, přijímání a sdílení intimních materiálů a pohlavím českých dětí?*
- *Jaký je rozdíl mezi prevalencí sextingu v podobě odesílání, přijímání a sdílení intimních materiálů a jednotlivými věkovými kategoriemi českých dětí?*
- *Jaký je vztah mezi prevalencí sextingu v podobě odesílání, přijímání a sdílení intimních materiálů a sexuální výchovou ve škole?*
- *Jaký je vztah mezi prevalencí sextingu v podobě odesílání, přijímání a sdílení intimních materiálů a poučením o sexu?*
- *Jaký je vztah mezi prevalencí sextingu v podobě odesílání, přijímání a sdílení intimních materiálů a účastí dětí na besedě o nebezpečí na internetu, jako např. o kyberšikaně, sextingu apod.?*
- *Jaký je vztah mezi prevalencí sextingu v podobě odesílání, přijímání a sdílení intimních materiálů a limitováním (omezováním) času stráveného na internetu rodičem dítěte?*
- *Jaký je vztah mezi prevalencí sextingu v podobě odesílání, přijímání a sdílení intimních materiálů a omezováním přístupu k některým stránkám na internetu rodičem dítěte?*
- *Jaký je vztah mezi prevalencí sextingu v podobě odesílání, přijímání a sdílení intimních materiálů a komunikací dítěte na internetu s lidmi, které nezná osobně?*
- *Jaký je vztah mezi prevalencí sextingu v podobě odesílání, přijímání a sdílení intimních materiálů a navštěvováním video chatových portálů, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod.?*
- *Jaký je vztah mezi prevalencí sextingu v podobě odesílání, přijímání a sdílení intimních materiálů a setkáním dětí se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod.?*

- *Jaký je vztah mezi prevalencí sextingu v podobě odesílání, přijímání a sdílení intimních materiálů a komunikací dítěte s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako např. Omegle, ChatRoulette apod.?*
- *Jaký je vztah mezi prevalencí sextingu v podobě odesílání, přijímání a sdílení intimních materiálů a obnažováním dítěte před webkamerou?*
- *Jaký je vztah mezi prevalencí sextingu v podobě odesílání, přijímání a sdílení intimních materiálů a setkáním dítěte s obnažováním při komunikaci přes webkameru?*
- *Jaký je vztah mezi prevalencí sextingu v podobě odesílání, přijímání a sdílení intimních materiálů a povědomím dítěte o právních důsledcích pořizování vlastních intimních materiálů?*
- *Jaký je vztah mezi setkáním se s šířením intimního materiálu v roli oběti a následným šířením intimního materiálu v roli šířitele (příp. pachatele)?*

Hypotézy:

Hlavní hypotézy (hypotézy **H1–H14**) jsme dle formy realizovaného sextingu v podobě odesílání, přijímání a sdílení intimních materiálů odpovídajícím způsobem rozdělili a **modifikovali do subhypotéz**, viz uvedený příklad u hypotézy H1.

H1: Prevalence sextingu u českých dětí má souvislost s pohlavím respondentů.

H1.1: Prevalence sextingu v podobě **odesílání** intimních materiálů u českých dětí má souvislost s pohlavím respondentů.

H1.2: Prevalence sextingu v podobě **přijímání** intimních materiálů u českých dětí má souvislost s pohlavím respondentů.

H1.3: Prevalence sextingu v podobě **sdílení** intimních materiálů u českých dětí má souvislost s pohlavím respondentů.

H2: Prevalence sextingu u českých dětí má souvislost s věkem respondentů.

H3: Prevalence sextingu u českých dětí má souvislost s účastí dětí na sexuální výchově ve škole.

H4: Prevalence sextingu u českých dětí má souvislost s poučením dětí o sexu.

H5: Prevalence sextingu u českých dětí má souvislost s účastí dětí na besedě o nebezpečí na internetu, jako např. o kyberšikaně, sextingu apod.

H6: Prevalence sextingu u českých dětí má souvislost s limitováním (omezováním) času stráveného na internetu ze strany jejich rodičů.

H7: Prevalence sextingu u českých dětí má souvislost s omezováním přístupu k některým stránkám na internetu rodičem dítěte.

H8: Prevalence sextingu u českých dětí má souvislost s komunikací dětí na internetu s lidmi, které neznají osobně.

H9: Prevalence sextingu u českých dětí má souvislost s navštěvováním video chatových portálů, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod.

H10: Prevalence sextingu u českých dětí má souvislost se setkáním dětí se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod.

H11: Prevalence sextingu u českých dětí má souvislost s komunikací dětí s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako např. Omegle, ChatRoulette apod.

H12: Prevalence sextingu u českých dětí má souvislost s obnažováním dětí před webkamerou.

H13: Prevalence sextingu u českých dětí má souvislost se setkáním dětí s obnažováním při komunikaci přes webkameru.

H14: Prevalence sextingu u českých dětí má souvislost s povědomím dětí o právních důsledcích pořizování vlastních intimních materiálů.

H15: Mezi setkáním se s šířením intimního materiálu na internetu v roli oběti a následným šířením intimního materiálu v roli šířitele (příp. pachatele) u českých dětí je statisticky významný vztah.

8.2 Výzkumná metodika

Výzkum byl vzhledem k zamýšlenému počtu respondentů a zajištění statistické zobecnitelnosti výsledků realizován v rámci **kvantitativní výzkumné strategie**. Jako výchozí metoda sběru dat byl zvolen **dotazník**.

Výzkumný nástroj byl sestaven z kombinace již ověřených výzkumných nástrojů a obsahoval různé typy položek (dichotomické, polytomické výběrové, výčtové, polouzavřené, otevřené i škálové).

Administrace anonymního výzkumného nástroje probíhala elektronicky prostřednictvím specializovaného systému E-Bezpečí (Centra prevence rizikové virtuální komunikace), který disponuje rozsáhlou databází e-mailových adres škol, školských zařízení, spolků zaměřených na děti a mládež a jiných institucí na území České republiky. Online podoba dotazníku byla vytvořena v prostředí Google Forms. Cílové skupině (žákům) byl elektronický dotazník následně administrován prostřednictvím učitelů základních a středních škol na celém území České republiky. Distribuce dotazníku probíhala také v součinnosti s krajskými a městskými manažery a koordinátory prevence rizikového chování, kteří zajistili distribuci dotazníku mezi žáky jednotlivých regionů. **Anonymní dotazník** nabízel možnost uvedení e-mailové adresy školy, díky níž mohli být její zástupci v kontaktu s výzkumným týmem. Výhodou elektronické podoby dotazníku byla automatizace sběru dat a jejich přímá distribuce do příslušných tabulek. Následně bylo provedeno zpracování, třídění a vyhodnocení získaných dat, přičemž k jejich detailnímu vyhodnocení byl využit statistický software Statistica 12.

8.3 Pilotní studie a předvýzkum

Vzhledem k citlivosti a obtížnosti výzkumného záměru proběhla v rámci **pilotní studie** řada rozhovorů a konzultací s odborníky, které vedly k důkladnému rozboru výzkumného nástroje, jenž byl posléze komentován vybraným vzorkem respondentů. Na základě zpětné vazby jsme tak získali cenné informace, jež jsme do něj posléze zapracovali, a vedly k jeho finální podobě.

Dílčí část výzkumného nástroje sestávala z již v minulosti otestovaných položek z výzkumů *Nebezpečí internetové komunikace I–III*, které pravidelně od roku 2010 realizujeme v rámci Centra prevence rizikové virtuální komunikace, a to na území celé České republiky, jak jsme již ostatně zmínili v úvodu. Baterii položek zaměřených na měření sextingu a rizikové komunikace v online prostředí, jež jsme využívali a testovali v předchozích výzkumech, jsme doplnili o vybrané položky z nástroje *Sex and Tech Survey*,

který byl použit v roce 2008 ve Spojených státech amerických ve výzkumu neziskové organizace *The National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy* (Sex and Tech: Results from a Survey of Teens and Young Adults 2008). A o vybrané položky z nástroje *Dating Relationship, Sexting and Personality Traits*, který byl použit v rámci mezinárodního výzkumu sextingu 10 států (Polsko, USA, Itálie, Česká republika, Turecko, Belgie, Čína, Rusko, Irsko, Uganda) a jehož výsledky byly publikovány v příspěvku *The role of HEXACO personality traits in different kinds of sexting: A cross-cultural study in 10 countries* (Morelli et al., 2020). Překlad vybraných položek výzkumného nástroje z anglického jazyka do jazyka českého byl zabezpečen odbornými překladateli.

Výsledný výzkumný nástroj byl podroben **předvýzkumu**, na jehož základě jsme přistoupili k dalším dílčím úpravám některých položek v podobě jejich upřesnění, rozšíření, příp. doplnění o vysvětlující komentáře.

8.4 Časový harmonogram výzkumu

Příprava výzkumu a ověření základních vlastností výzkumného nástroje (validita a reliabilita) probíhaly v rámci předvýzkumu od 1. 1. 2018 do 13. 5. 2018. Sběr dat byl uskutečněn v době od 1. 8. 2018 do 1. 8. 2019, přičemž poté následovalo vyhodnocení dílčích výstupů, včetně jejich interpretace pro publikace příspěvků v odborných periodících.

8.5 Validita a reliabilita výzkumného nástroje

Vlastní výzkumný nástroj prošel potřebnou validizací a byl určen (vypočítán, stanoven) jeho koeficient reliability.

V rámci **validizace výzkumného nástroje** bylo využito několika přístupů. Zaměřili jsme se na validitu vnitřní, validitu obsahovou, validitu přímou, případně validitu logickou, kde je hlavní akcent kladen na logický úsudek (Vodáková, 1972, 2018). Validizace byla v tomto případě orientována na znění jednotlivých položek (otázek), z nichž byl výzkumný nástroj sestaven. Sestavení jednotlivých položek (otázek) dotazníku doprovázela precizace operacionalizace, prověřování a korekce logicko-sémantických pravidel používaných při transformaci pojmů, otázek z teoretických vstupů do empirické terminologie a kontrola zachování

původního obsahu pojmů. Pozornost byla věnována srozumitelnosti, adekvátnosti měrné stupnice, relevantnosti měření a reprezentativnosti vzorku (Rabušic, 2009). Obsahová validita výzkumného nástroje pak byla zaručena důkladnou operacionalizací našeho konstruktů do měřitelné podoby. Ve výzkumném nástroji jsme toho dosáhli např. zaměřením položek na incidenci jednotlivých forem sextingu apod. Položky (otázky) v dotazníku neobsahovaly obtížné (nesrozumitelné) termíny, respondenti byli často dotazováni prostřednictvím situací, které zažili. Zvolené položky (otázky) byly v rámci předvýzkumu testovány v prostředí školy, respondenti nám tak na základě položkové analýzy potvrdili jejich srozumitelnost a zaměření.

Při **sestavování položek (otázek) dotazníku** jsme dodržovali pravidla pro jejich tvorbu. Používali jsme srozumitelný jazyk, varianty odpovědi byly vyvážené. Ve většině případů jsme u položek volili tzv. tvrdé dotazování (forced choices) bez únikových otázek (nebyla nabídnuta středová varianta). Vybrané položky dotazníku byly podrobeny analýze rozložení četnosti odpovědí respondentů často indikujících např. přítomnost sugestivních (návodných) položek, které by mohly způsobit zkreslení dat. U dichotomických položek s nominálními daty ovšem nebylo možné analýzu rozložení provést.

U výzkumného nástroje byl rovněž proveden rozbor z hlediska jeho **dramaturgie** (rozložení jednotlivých položek dotazníku a struktura dotazníku) (Rabušic, 2009). Dotazník obsahoval všechny požadované části: průvodní dopis k dotazníku, vstupní oslovení respondentů, screeningové (identifikační) položky, věcné položky, kontrolní položky apod. Položky dotazníku byly rozděleny do tematických bloků. Po dramaturgické stránce byl tedy dotazník adekvátní a neohrožil validitu získaných údajů.

Veškeré položky výzkumného nástroje odpovídaly požadovaným kritériím srozumitelnosti, relevantnosti a adekvátnosti měření a byly formulovány v duchu metodologických zásad pro pedagogický, popř. sociologický výzkum. Neměly sugestivní a návodnou povahu. **Výsledky výzkumu jsou tak v souladu s tzv. prediktivní validitou, vycházející z výsledků tuzemských** (opakované měření od roku 2010), **ale i zahraničních výzkumů sextingu.**

Pro **výpočet koeficientu reliability u dichotomických položek** jsme využili možností Kuderova-Richardsonova vzorce 20 (KR-20) (Schubert, 2010). Vypočítaná hodnota pro koeficient KR-20 našeho výzkumného nástroje činila $\rho_{KR20} = 0,755$, což dokládá jeho vysokou spolehlivost.

Reliabilita škálových položek v podobě Likertových škál byla stanovena pomocí Cronbachova koeficientu alfa. Hodnota Cronbachova koeficientu alfa byla pro baterii tří škálových položek týkajících se sextingu v podobě odesílání intimních materiálů $\alpha = 0,838$, pro baterii tří škálových položek týkajících se sextingu v podobě přijímání intimních materiálů $\alpha = 0,899$ a pro baterii tří škálových položek týkajících se sextingu v podobě sdílení intimních materiálů $\alpha = 0,919$. Hodnota Cronbachova koeficientu alfa pro baterii třinácti škálových položek týkajících názorů respondentů na sexting byla $\alpha = 0,770$. Vypočítané hodnoty Cronbachova koeficientu alfa při relativně malém počtu škálových položek jsou vyšší než 0,7, což znamená vysokou konzistenci a reliabilitu.

Realibilita podstatné části položkové baterie aplikovaného výzkumného nástroje byla navíc **opakovaně ověřována** provedenými výzkumy v ročních intervalech v rozmezí let 2010–2014. Výzkumné soubory námi provedených výzkumů v uvedených letech čítaly více než 10 000 respondentů a od roku 2013 více než 20 000 respondentů.

8.6 Omezení a limity výzkumu

V rámci výzkumu jsme využili **přístup dotazování**, tzn., že jsme se respondentů ptali na sexting v podobě odesílání, přijímání a sdílení intimních materiálů. Tímto způsobem lze totiž velmi dobře deskriptivně zmapovat konkrétní podoby realizovaného sextingu, event. odhalit možné relace zkoumaných jevů. Jedním z limitů námi provedeného výzkumu je tak jeho převažující deskriptivní a relační charakter, který byl dán citlivostí (ožehavostí) zkoumané problematiky. Případné kauzality zkoumaných jevů by tak byly přinejmenším obtížně měřitelné.

Problematické pasáže (vybrané položky výzkumného nástroje), které vyplynuly z pilotní studie a předvýzkumu, byly poupraveny nebo opatřeny operacionalizovanými komentáři tak, aby byly pro všechny respondenty přesně a jednoznačně srozumitelné. Přesto se nelze vyhnout potenciálnímu

zkreslení získaných dat, což bychom označili za další limit našeho výzkumu, plynoucí z použité výzkumné metody či problematické formulace položky dotazníku.

Jisté limity skýtají i data naměřená na nominální, ordinální úrovni a použité neparametrické statistické testy významnosti, které mají menší statistickou účinnost (schopnost testu rozpoznat i malé odchylky od nulové hypotézy) než parametrické statistické testy. Limity spočívající v použití neparametrických testů jsme ovšem významnou měrou eliminovali větším počtem respondentů, viz následující text.

8.7 Participanti výzkumu – zkoumaný výběr z populace

Základním souborem pro námi realizovaný výzkum byli z hlediska zamýšlené reprezentativnosti výzkumu všichni žáci základních a středních škol na území České republiky ve věku **od 11 do 17 let**. Z důvodu zaručení proporcionality výsledného výzkumného souboru byly osloveny školy všech krajů. K vyhledání e-mailových adres základních a středních škol byl využit Rejstřík škol a školských zařízení (MŠMT, 2018) a specializovaný systém vyvinutý v Centru prevence rizikové virtuální komunikace. Tímto způsobem se nám podařilo oslovit většinu základních a středních škol v České republice. Školy jednotlivých krajů, které měly ochotu zúčastnit se výzkumu, byly zařazeny do základního souboru, z něhož byli posléze vícenásobným výběrem vybráni jednotliví žáci. Vyplňování elektronických dotazníků probíhalo v počítačových učebnách škol pod dohledem učitelů, kteří byli pečlivě instruováni o způsobu jejich administrace a vyplňování. Vzhledem k citlivosti měřených dat byl kladen důraz na dodržování anonymity při vyplňování dotazníku.

Do výzkumu se zapojilo celkem **5 675 respondentů**, jejichž průměrný věk činil $\bar{x} = 14,20$. Podrobnější deskriptivní statistiku věku uvádíme v následující tabulce 4.

Tabulka 4: Věk respondentů – základní deskriptivní statistiky

	Věk respondentů								
	N platných	Průměr	Medián	Modus	Četnost modu	Minimum	Maximum	Rozptyl	Sm.odch.
Věk	5 675	14,30	14	14	1 206	11	17	2,98	1,73

Z hlediska pohlaví respondentů lze považovat výzkumný soubor za vyvážený, jelikož v něm bylo **51,75 % chlapců** a **48,25 % dívek**.

Rozložení respondentů ve výzkumném souboru odpovídalo rozložení populace v jednotlivých krajích v České republice, a to k datu 31. 12. 2018. Rozsah a rozložení vzorku respondentů lze považovat za unikátní v tuzemském i celosvětovém měřítku.

9 Sexting u českých dětí – výsledky výzkumu

Při analýze prevalence sextingu u českých dětí jsme vycházeli z definice sextingu, podle které termínem sexting označujeme **elektronické rozesílání, šíření vlastních sexuálně sugestivních či explicitních materiálů, tj. textových zpráv, fotografií či videí, ke kterému dochází prostřednictvím internetu a mobilních telefonů. A dále pak přijímání materiálů této povahy** (viz 2. kapitola).

Zaměřili jsme se tedy na **tři základní formy sextingu**, tj. na *text* (sexuálně explicitní text), *fotografii* (zobrazení zachycující zcela či částečně obnažené tělo) a *video* (videozáznam částečně či zcela obnažené osoby či osob). A dále na **oblast jeho tří (sub)dimenzí**, kterými jsou *odesílání intimního materiálu jiné osobě* (příteli, přítelkyni, kamarádovi – probíhá zpravidla prostřednictvím soukromé komunikace), *přijímání intimního materiálu* a *sdílení intimního materiálu* (probíhá obvykle veřejně či ve skupině s více uživateli, kteří jsou schopni daný materiál dále šířit).

Na základě uvedených východisek vznikl **soubor 43 položek monitorujících klíčové proměnné sextingu** (prevalenci sextingu ve formě odesílání, přijímání a sdílení intimních materiálů; důvody pro realizaci sextingu; cílové osoby odeslaných sextingových materiálů; osoby, od kterých respondenti přijímají materiály intimní povahy a v některých případech je následně sdílejí na internetu; služby použité pro realizaci sextingu; názory respondentů na sexting; emoce respondentů spjaté se zneužitím jejich intimních materiálů; zažité negativní jevy ve spojení se zneužitými intimními materiály; prevalenci sextingu prostřednictvím webkamer apod.).

9.1 Sexting v podobě odesílání intimních materiálů

Sexting **ve formě textu (intimních, erotických zpráv) provozuje 25,92 %** českých dětí (1 471 dětí z 5 675). Intimní, erotickou zprávu rozeslalo 54,81 % chlapců a 45,19 % dívek. Více než 83 % z nich pak tuto formu provozuje zřídka, pravidelně pak intimní zprávy rozesílá přibližně 16 %. Tato forma sextingu v zásadě není nebezpečná tak, jako formy ostatní, může být však zneužita např. v situaci, kdy je zpráva s intimním obsahem

určeným pro „milenku“ či „velmi dobrého kamaráda“ odhalena současným partnerem odesílatele.

Sexting ve formě **rozesílání vlastních intimních fotografií provozuje 15,68 %** českých dětí. 74 % z nich sdílí své intimní fotografie zřídka, 26 % často. Z celkového počtu jde o 51,82 % dívek a 48,18 % chlapců. U této formy sextingu je nutno dodat, že ji lze v rámci šíření považovat za vysoce rizikovou, neboť může vést k vydírání, vyhrožování či dalším formám online i offline agrese, a to zejména v situacích, kdy lze danou osobu na fotografii jednoznačně identifikovat (např. podle obličeje).

Je zajímavé sledovat, zdali se sexting objevuje i u dospělých osob starších 18 let, které se do našeho výzkumu také zapojily a jejichž data jsme z výsledků výzkumu vyřadili. V tomto místě však považujeme za důležité upozornit na to, že podle našeho výzkumu sexting ve formě **odesílání intimní fotografie** provozovalo přes **39 % osob ve věku 18–25 let** (106 osob z 271). Vzhledem k nízkému počtu respondentů starších 18 let však **nelze tento závěr aplikovat na celou populaci dospělých**.

Svá vlastní **intimní videa odesílá v online prostředí přibližně 5,9 % českých dětí** (335 dětí z 5 675). Častěji tak činí chlapci (63,96 %) než dívky (36,04 %) a opět považujeme za důležité dodat, že jde o vysoce rizikové jednání. Rozesílání materiálu této povahy může být totiž zneužito k vydírání, vyhrožování a dalším formám online i offline agrese, zejména pak v případech, kdy lze zobrazenou osobu jednoznačně identifikovat (např. podle obličeje).

9.1.1 Testování hypotéz

V této fázi analýzy dat jsme se zaměřili na **testování hypotéz**. Obsáhlý soubor hypotéz formulovaný na základě relačních výzkumných otázek jsme formulovali tak, aby bylo možné **podrobně analyzovat vztahy mezi závisle proměnnými** (prevalence sextingu, riziková online komunikace, využívání webkamer v rámci rizikové online komunikace atd.) **a řadou nezávislých proměnných**, které byly identifikovány v rámci teoretické analýzy zkoumané problematiky.

Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů vs. pohlaví respondentů

Zajímalo nás, zda skórování odpovědí dětí na jednotlivé otázky týkající se odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa má statisticky signifikantní souvislost s pohlavím respondentů.

Věcná hypotéza:

H1.1: Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů u českých dětí má souvislost s pohlavím respondentů.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu českými dětmi je u chlapců i dívek stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu českými dětmi je u chlapců i dívek rozdílná.

Otázky výzkumného nástroje:

Otázka 1: Poslal/-a jsi někdy někomu provokativní „sexy, erotickou“ textovou zprávu?

Otázka 2: Poslal/-a jsi někdy někomu SVOU provokativní „sexy, erotickou“ fotografii, na které jsi částečně svlečený/-á nebo úplně nahý/-á?

Otázka 3: Poslal/-a jsi někdy někomu SVĚ provokativní „sexy, erotické“ video, na kterém jsi částečně svlečený/-á nebo úplně nahý/-á?

Otázky ve výzkumném nástroji byly respondenty hodnoceny na pětistupňové posuzovací škále (ANO a dělám to stále, ANO a dělám to velmi často, ANO a dělám to často, ANO, ale dělám to zřídka, NE, nikdy). Pro potřeby statistických analýz a následných interpretací získaných výsledků byly jednotlivým stupňům na škále přiřazeny následující číselné kódy: (5) ANO a dělám to stále, (4) ANO a dělám to velmi často, (3) ANO a dělám to často, (2) ANO, ale dělám to zřídka, (1) NE, nikdy.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrické

statistické testy významnosti – Mann-Whitney U Test, Kruskal-Wallisova ANOVA.

Dle námi provedené statistické analýzy získaných dat můžeme konstatovat, že odesílání intimně laděných textových zpráv a intimně laděných videí má souvislost s pohlavím respondentů. Dle vypočítaných hodnot $p = 0,000$ je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **chlapci častěji, než dívky odesílají provokativní „sexy, erotické“ textové zprávy a videa**.

Odesílání intimních fotografií souvislost s pohlavím nemá. V odesílání intimních fotografií byl u chlapců a dívek zaznamenán rozdíl, který však dle vypočítané asymptotické hodnoty $p = 0,0621$ není statisticky signifikantní. Přijímáme tak hypotézu nulovou a odmítáme hypotézu alternativní.

Vzhledem k podobnosti a vnitřní konzistenci otázek (škálových položek) 1–3 (hodnota Cronbachova koeficientu alfa pro baterii škálových položek 1–3 $\alpha = 0,838$) byly otázky 1–3 grupovány do souboru rizikových faktorů 1–3 a podrobeny dalším statistickým analýzám.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení rizikových faktorů 1–3 využili následující neparametrické statistické testy významnosti – Mann-Whitney U Test, Kruskal-Wallisova ANOVA.

V prvním fázi analýzy grupované skupiny dat (data týkající se odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa) nás zajímalo, jak dalece mají rizikové faktory 1–3 souvislost s pohlavím respondentů.

Dle námi provedené statistické analýzy získaných dat můžeme konstatovat, že rizikové faktory 1–3 týkající se odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa nemají souvislost s pohlavím respondentů. Dle vypočítané hodnoty $p = 0,147$ není vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu nulovou a odmítáme hypotézu alternativní**. Výsledná data tak můžeme interpretovat následovně: **Chlapci i dívky**

vykazují stejnou ochotu k odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa.

Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů vs. věk respondentů

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s jejich věkem.

Věcná hypotéza:

H2.1: Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů u českých dětí má souvislost s věkem respondentů.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu českými dětmi je u jednotlivých věkových kategorií dětí stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu českými dětmi je u jednotlivých věkových kategorií dětí rozdílná.

Pro určení statisticky signifikantních rozdílů v jednotlivých věkových kategoriích dětí jsme využili následující neparametrické statistické testy významnosti – Kruskal-Wallisova ANOVA, Mediánový test.

Provedenou statistickou analýzou byl mezi prevalencí sextingu v podobě odesílání intimních materiálů a věkem respondentů prokázán vztah. Dle vypočítaných hodnot **$p = 0,000$** je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **S věkem dětí roste ochota k odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa. Nejmarkantnější nárůst prevalence sextingu je možné pozorovat u 15–17letých jedinců.** Vykazovaný rozdíl mezi jednotlivými věkovými skupinami dětí nijak zásadní, přesto je ovšem statisticky signifikantní.

Dále nás zajímalo, zda má rizikové jednání dětí týkající se odesílání intimních materiálů reprezentované rizikovými faktory 1–3 souvislost

se sexuální výchovou ve škole, poučením o sexu, účasti dětí na besedě o nebezpečí na internetu, jako např. o kyberšikaně, sextingu apod., limitováním (omezováním) času stráveného na internetu ze strany jejich rodičů, omezováním přístupu k některým stránkám na internetu rodičem dítěte, komunikací dítěte na internetu s lidmi, které nezná osobně, navštěvováním video chatových portálů, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., setkáním dětí se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., komunikací dítěte s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako např. Omegle, ChatRoulette apod., přes webkameru, obnažováním dítěte před webkamerou, setkáním dítěte s obnažováním při komunikaci přes webkameru a povědomím dítěte o právních důsledcích pořizování vlastních intimních materiálů.

Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů vs. účast dětí na sexuální výchově ve škole

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s účastí dětí na sexuální výchově ve škole.

Věcná hypotéza:

H3.1: Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů u českých dětí má souvislost s účastí dětí na sexuální výchově ve škole.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu je u skupiny dětí, které dle jejich názorů absolvovaly i neabsolvovaly sexuální výchovu, stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu je u skupiny dětí, které dle jejich názorů absolvovaly i neabsolvovaly sexuální výchovu, rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že účast dětí na sexuální výchově ve škole má souvislost s prevalencí sextingu v podobě odesílání intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty $p = 0,000$ je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které uváděly, že se ve škole účastnily sexuální výchovy, vykazují větší ochotu k odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa než děti, které uváděly, že se sexuální výchovy nezúčastnily.** Tento překvapivý výsledek lze interpretovat např. zkreslenou představou dětí o sexuální výchově, nevhodnou nebo nedostatečnou sexuální výchovou, kdy děti nejsou upozorněny na možné důsledky sextingové komunikace apod.

Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů vs. poučení dětí o sexu

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s poučením dětí o sexu.

Věcná hypotéza:

H4.1: Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů u českých dětí má souvislost s poučením dětí o sexu.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu je u skupiny dětí, které byly někým poučeny o sexu, stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu je u skupiny dětí, které byly někým poučeny o sexu, rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili neparametrický statistický test významnosti Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že poučení dětí o sexu má souvislost s prevalencí sextingu v podobě odesílání intimních

materiálů. Dle vypočítané hodnoty $p = 0,000$ je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které uváděly, že byly někým poučeny o sexu, vykazují větší ochotu k odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa než děti, které uváděly, že nikým poučeny nebyly**. Tento opět překvapivý výsledek lze interpretovat např. nevhodným zdrojem informací týkajících se sexu, sexuality, intimity apod.

Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů vs. účast dětí na besedě o nebezpečí na internetu, jako např. o kyberšikaně, sextingu apod.

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s účastí dětí na besedě o nebezpečí na internetu, jako např. o kyberšikaně, sextingu apod.

Věcná hypotéza:

H5.1: Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů má u českých dětí souvislost s účastí dětí na besedě o nebezpečí na internetu, jako např. o kyberšikaně, sextingu apod.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu je u skupiny dětí, které se dle jejich názorů zúčastnily i nezúčastnily besedy o nebezpečí na internetu, jako např. o kyberšikaně, sextingu apod., stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu je u skupiny dětí, které se dle jejich názorů zúčastnily i nezúčastnily besedy o nebezpečí na internetu, jako např. o kyberšikaně, sextingu apod., rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že účast dětí na besedě o nebezpečí na internetu, jako např. o kyberšikaně, sextingu apod., nemá souvislost s prevalencí sextingu v podobě odesílání intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty $p = 0,376$ není vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu nulovou a odmítáme hypotézu alternativní.** Výsledná data interpretovat následovně: **Děti, které se zúčastnily, i děti, které se nezúčastnily besedy o nebezpečí na internetu, vykazují stejnou ochotu k odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa.** Tento výsledek lze vysvětlit např. nevhodnými programy všeobecné primární prevence, které děti v průběhu vzdělávání absolvovaly. Jistý podíl na tomto zjištění může korespondovat i s nevhodným, nedostatečným, případně zcela chybějícím působením pedagogických pracovníků škol v oblasti prevence rizikového jednání v online prostředí.

Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů vs. limitování (omezování) času stráveného na internetu rodičem dítěte

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s limitováním (omezováním) času stráveného na internetu rodičem dítěte.

Věcná hypotéza:

H6.1: Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů u českých dětí má souvislost s limitováním (omezováním) času stráveného na internetu ze strany jejich rodičů.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu je u skupiny dětí, kterým dle jejich názorů rodiče limitují (omezují) čas strávený na internetu, i u skupiny dětí, kterým nelimitují (neomezují) čas strávený na internetu, stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu je u skupiny dětí, kterým dle jejich názorů rodiče limitují (omezují) čas

strávený na internetu, i u skupiny dětí, kterým nelimitují (neomezují) čas strávený na internetu, rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že limitování (omezování) času stráveného na internetu rodičem dítěte má souvislost s prevalencí sextingu v podobě odesílání intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty $p = 0,00$ je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, kterým rodiče limitují (omezují) čas strávený na internetu, vykazují menší ochotu k odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa.**

Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů vs. omezování přístupu k některým stránkám na internetu rodičem dítěte

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s omezováním přístupu k některým stránkám na internetu rodičem dítěte.

Věcná hypotéza:

H7.1: Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů u českých dětí má souvislost s omezováním přístupu k některým stránkám na internetu rodičem dítěte.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu je u skupiny dětí, kterým dle jejich názorů rodiče omezují přístup k některým stránkám na internetu, i u skupiny dětí, kterým neomezují přístup k některým stránkám na internetu, stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu je u skupiny dětí, kterým dle jejich názorů rodiče omezují přístup k některým

stránkám na internetu, i u skupiny dětí, kterým neomezují přístup k některým stránkám na internetu, rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že omezování přístupu k některým stránkám na internetu rodičem dítěte má souvislost s prevalencí sextingu v podobě odesílání intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty $p = 0,000$ je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, kterým rodiče omezují přístup k některým stránkám na internetu, vykazují menší ochotu k odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa.**

Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů vs. komunikace dětí na internetu s lidmi, které neznají osobně

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s komunikací dětí na internetu s lidmi, které neznají osobně.

Věcná hypotéza:

H8.1: Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů u českých dětí má souvislost s komunikací dětí na internetu s lidmi, které neznají osobně.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu je u skupiny dětí, které komunikují na internetu s lidmi, které neznají osobně, i u skupiny dětí, které nekomunikují na internetu s lidmi, které neznají osobně, stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu je u skupiny dětí, které komunikují na internetu s lidmi, které neznají

osobně, i u skupiny dětí, které nekomunikují na internetu s lidmi, které neznají osobně, rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že komunikace dětí na internetu s lidmi, které neznají osobně, má souvislost s prevalencí sextingu v podobě odesílání intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty $p = 0,00$ je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které na internetu komunikují s lidmi, které neznají osobně, vykazují větší ochotu k odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa.**

Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů vs. navštěvování video chatových portálů, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod.

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s navštěvováním video chatových portálů, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod.

Věcná hypotéza:

H9.1: Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů u českých dětí má souvislost s navštěvováním video chatových portálů, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu je u skupiny dětí, které navštěvují video chatové portály, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., i u skupiny dětí, které nenavštěvují video chatové portály, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu je u skupiny dětí, které navštěvují video chatové portály, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., i u skupiny dětí, které nenavštěvují video chatové portály, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že navštěvování video chatových portálů, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., má souvislost s prevalencí sextingu v podobě odesílání intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty **p = 0,00** je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které navštěvují video chatové portály, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., vykazují větší ochotu k odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa.**

Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů vs. setkání dětí se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod.

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost se setkáním dětí se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod.

Věcná hypotéza:

H10.1: Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů u českých dětí má souvislost se setkáním dětí se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu je u skupiny dětí, které se setkaly se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., i u skupiny

dětí, které se nesetkaly se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu je u skupiny dětí, které se setkaly se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., i u skupiny dětí, které se nesetkaly se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že setkání dětí se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., má souvislost s prevalencí sextingu v podobě odesílání intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty $p = 0,00$ je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které se v prostředí video chatových portálů, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., setkaly se sexuálně laděným obsahem (někdo se ve video chatu před dětmi obnažoval apod.), vykazují větší ochotu k odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa.**

Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů vs. komunikace dítěte s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako je např. Omegle, ChatRoulette apod.

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s komunikací dětí s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako je např. Omegle, ChatRoulette apod., přes webkameru.

Věcná hypotéza:

H11.1: Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů u českých dětí má souvislost s komunikací dětí s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako např. Omegle, ChatRoulette apod.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu je u skupiny dětí, které komunikují s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako např. Omegle, ChatRoulette apod., i u skupiny dětí, které nekomunikují s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako např. Omegle, ChatRoulette apod., stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu je u skupiny dětí, které komunikují s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako např. Omegle, ChatRoulette apod., i u skupiny dětí, které nekomunikují s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako např. Omegle, ChatRoulette apod., rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že komunikace dětí s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako je např. Omegle, ChatRoulette apod., přes webkameru má souvislost s prevalencí sextingu v podobě odesílání intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty **p = 0,00** je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které v prostředí video chatových portálů, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., komunikují přes webkameru s neznámým člověkem, vykazují větší ochotu k odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa.**

Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů vs. obnažování dítěte před webkamerou

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s obnažováním dětí před webkamerou.

Věcná hypotéza:

H12.1: Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů u českých dětí má souvislost s obnažováním dětí před webkamerou.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu je u skupiny dětí, které se obnažují před webkameru, i u skupiny dětí, které se před webkameru neobnažují, stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu je u skupiny dětí, které se obnažují před webkameru, i u skupiny dětí, které se před webkameru neobnažují, rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že obnažování dětí před webkamerou má souvislost s prevalencí sextingu v podobě odesílání intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty **p = 0,00** je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které se v minulosti při komunikaci před webkamerou obnažovaly, vykazují větší ochotu k odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa.**

Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů vs. setkání dítěte s obnažováním při komunikaci přes webkameru

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost se setkáním dětí s obnažováním při komunikaci přes webkameru.

Věcná hypotéza:

H13.1: Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů u českých dětí má souvislost se setkáním dětí s obnažováním při komunikaci přes webkameru.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu je u skupiny dětí, které se setkaly s obnažováním při komunikaci přes webkameru, i u skupiny dětí, které se s obnažováním před webkamerou nesetkaly, stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu je u skupiny dětí, které se setkaly s obnažováním při komunikaci přes webkameru, i u skupiny dětí, které se s obnažováním před webkamerou nesetkaly, rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že setkání dítěte s obnažováním při komunikaci přes webkameru má souvislost s prevalencí sextingu v podobě odesílání intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty **p = 0,00** je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které se v minulosti setkaly při komunikaci před webkamerou s obnažováním (někdo se před dětmi na webkameře obnažoval), vykazují větší ochotu k odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa.**

Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů vs. povědomí dětí o právních důsledcích pořizování vlastních intimních materiálů

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s povědomím dětí o právních důsledcích pořizování vlastních intimních materiálů.

Věcná hypotéza:

H14.1: Prevalence sextingu v podobě odesílání intimních materiálů u českých dětí má souvislost s povědomím dětí o právních důsledcích pořizování vlastních intimních materiálů.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu je u skupiny dětí, které si myslí, že je osobám mladším 18 let zákonem zakázáno pořizování vlastních intimních materiálů, i u skupiny dětí, které si myslí, že je osobám mladším 18 let zákonem povoleno pořizování vlastních intimních materiálů, stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě odesílání intimního materiálu je u skupiny dětí, které si myslí, že je osobám mladším 18 let zákonem zakázáno pořizování vlastních intimních materiálů, i u skupiny dětí, které si myslí, že je osobám mladším 18 let zákonem povoleno pořizování vlastních intimních materiálů, rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrické statistické testy významnosti – Kruskal-Wallisova ANOVA, Mediánový test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že povědomí dítěte o právních důsledcích pořizování vlastních intimních materiálů má souvislost s prevalencí sextingu v podobě odesílání intimních materiálů. Dle vypočítaných hodnot **p = 0,000** je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které si myslí, že je**

osobám mladším 18 let zákonem povoleno pořizování vlastních „sexy, erotických“ fotografií, videí, na kterých jsou částečně svlečeni nebo úplně nahí, vykazují větší ochotu k odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa.

9.2 Motivace dětí pro provozování sextingu

V rámci našeho výzkumu jsme se zaměřili na to, proč vlastně podle samotných dětí sexting probíhá. Zajímaly nás jak představy dětí o motivaci pro provozování sextingu, tak i reálná data. Výsledky jsme rozdělili podle pohlaví, data jsme následně komparovali.

Ústředním motivem dívek i chlapců pro realizaci sextingu je dle představ dětí **upoutání pozornosti (64,72% u dívek, 53,94 % u chlapců), flirtování s člověkem, který se jim líbí (63,22 % u dívek, 51,93 % u chlapců), a získání přítele/přítelkyně (46,82 % u dívek, 51,12 % u chlapců).**

Představa dětí o motivech dívek a chlapců pro realizaci sextingu se od skutečné motivace velmi odlišuje. Děti sexting provozují především v rámci partnerských vztahů – intimní materiály jsou často vnímány jako „**dárky pro přítele/přítelkyni (39,74 %)**“. Dále jsou využívány při **flirtování**, a to **ve více než třetině případů (37,21 %)**, ale také jako **odpověď na obdržený sext, tj. „sexy“ fotografii, video či zprávu (36,88 %)**. Zde však hrozí riziko lákání intimních materiálů dítěte ze strany sexuálního predátora (kybergroomera). Ten je v této oblasti velmi aktivní a vyhlédnutým obětí, zejm. chlapcům, zasílá „své“ intimní snímky (ve skutečnosti stažené z internetu) jako první, neboť očekává, že mu jako odpověď, na oplátku pošlou ty své. Jejich prostřednictvím pak s obětmi manipuluje a snaží se je vydírat.

Méně často jsou intimní materiály odesílány z legrace či nudy, případně z potřeby získat v online prostředí ocenění. **Alarmující je, že více než 6 % dětí provozujících sexting bylo k tomuto jednání donuceno jinou osobou, takže intimní materiál nebyl odeslán zcela dobrovolně.** Mnohdy jde za těchto okolností o následek „dobrovolného“ sextingu, kdy dítě neuváženě odešle svůj intimní snímek člověku, se kterým se seznámí na internetu, a ten daného jednání využije k jeho vydírání za účelem získání dalších materiálů.

Tabulka 5: Z jakého důvodu děti zasílají své intimní fotografie a videa jiným uživatelům internetu

Kategorie	Skutečné důvody dětí k zasílání svých intimních materiálů jiným osobám	
	Četnost	Rel. četnost (%)
Byl to dárek pro mou přítelkyni / mého přítele.	362	39,74
Důvodem byl flirt.	339	37,21
Byla to odpověď na zaslanou „sexy“ fotografii, video nebo zprávu.	336	36,88
Byla to hra, zábava.	157	17,23
Z legrace.	144	15,81
Nudil/-a jsem se.	131	14,38
Chtěl/-a jsem získat ocenění.	108	11,86
Chtěl/-a jsem získat přítele/přítelkyni.	108	11,86
Chtěl/-a jsem upoutat pozornost.	104	11,42
Někdo mě donutil zaslat tento materiál.	61	6,7
Nic z toho.	69	7,57
N	911	

9.3 Kdo provozuje sexting častěji – představa dětí

Dětí jsme se rovněž zeptali, kdo podle jejich názoru sdílí provokativní „sexy, erotické“ materiály v prostředí internetu častěji, zda chlapci, nebo dívky.

Podle **70,86 %** dětí **realizují sexting častěji dívky** než chlapci. Chlapci dle dětí realizují sexting častěji než dívky v pouhých 8,26 %. Stejně často uskutečňuje sexting dle představ dětí 18,29 % chlapců a dívek. S tímto **prekonceptem** se setkáváme **i u dospělých** v rámci besed všeobecné primární prevence rizikového chování na internetu realizovaných v rámci projektu E-Bezpečí. Nejedná se proto o nijak překvapivý výsledek. Srovnáme-li však tuto představu se skutečností, musíme konstatovat, že **není v odesílání intimně laděných fotografií mezi pohlavími žádný rozdíl**. Co se týče intimně laděných textových zpráv a intimně laděných videí tam jsou chlapci dokonce aktivnější než dívky.

9.4 Komu děti odesílají intimní materiály

Velmi důležitou otázkou je, komu vlastně děti intimní materiály odesílají a z jakého důvodu. Děti nejčastěji odesílají intimní materiály **současnému příteli či přítelkyni 47,86 %**, nebo **bývalému příteli či přítelkyni 36,88 %**. Velmi znepokojujícím zjištěním je vysoké procento (22,83 %) odesílání intimních materiálů **člověku (chlapci/dívce), který se dětem líbil** a chtěly s ním chodit, případně krátké známosti, nebo dokonce člověku (chlapci/dívce), kterého znaly pouze z internetu. Děti tak mohou intimní materiály odesílat zcela neznámým lidem, nebo dokonce jedincům, kteří se schovávají za virtuální a zcela vymyšlenou identitu.

Tabulka 6: Komu děti odesílají své intimně laděné fotografie nebo videa

Kategorie	Komu děti odesílají své intimně laděné fotografie nebo videa	
	Četnost	Rel. četnost (%)
Současnému příteli/přítelkyni.	436	47,86
Bývalému příteli/přítelkyni.	336	36,88
Současnému kamarádovi/kamarádce.	273	29,97
Člověku (chlapci/dívce), který se mi líbil a chtěl/-a jsem s ním chodit.	208	22,83
Krátké známosti.	135	14,82
Člověku (chlapci/dívce), se kterým jsem se znal/-a jen na internetu.	123	13,5
Bývalému kamarádovi/kamarádce.	82	9
N	911	

9.5 Sexting v podobě přijímání intimních materiálů

V našem výzkumu jsme se zaměřili také na to, zda děti dostávají (přijímají) od ostatních uživatelů intimní materiály, tj. zdali jsou do sextingu zapojeny jako příjemci (nikoli odesílatelé či šířitelé) eroticky laděných fotografií a videí. Dítě tak sexting aktivně neprovozuje (nic neodesílá, nesdílí), ale účastní se ho pasivně – jako příjemce.

Provokativní „sexy, erotickou“ textovou zprávu **obdrželo od jiné osoby 44,19 % dětí**. Více než **40 % dětí (40,65 %)** potvrdilo, že **v prostředí internetu obdrželo od jiné osoby provokativní erotickou či pornografickou fotografii**, na které je někdo částečně svlečený nebo úplně nahý. Pětina dětí **(21,04 %)** rovněž potvrdila, že **od někoho obdržela erotické či pornografické video**.

9.5.1 Testování hypotéz

Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů vs. pohlaví respondentů

Zajímalo nás, zda skórování odpovědí dětí na jednotlivé otázky týkající se přijímání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa má statisticky signifikantní souvislost s pohlavím respondentů.

Věcná hypotéza:

H1.2: Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů u českých dětí má souvislost s pohlavím respondentů.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu u českých dětí je u chlapců i dívek stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu u českých dětí je u chlapců i dívek rozdílná.

Otázky výzkumného nástroje:

Otázka 1: Dostal/-a jsi někdy provokativní „sexy, erotickou“ textovou zprávu?

Otázka 2: Dostal/-a jsi někdy provokativní „sexy, erotickou“ fotografii, na které je někdo částečně svlečený nebo úplně nahý?

Otázka 3: Dostal/-a jsi někdy provokativní „sexy, erotické“ video, na kterém je někdo částečně svlečený nebo úplně nahý?

Otázky ve výzkumném nástroji byly respondenty hodnoceny na pětistupňové posuzovací škále (ANO a dostávám je stále, ANO a dostávám je

velmi často, ANO a dostávám je často, ANO, ale dostávám je zřídka, NE, nedostal/-a). Pro potřeby statistických analýz a následných interpretací získaných výsledků byly jednotlivým stupňům na škále přiřazeny následující číselné kódy: (5) ANO a dostávám je stále, (4) ANO a dostávám je velmi často, (3) ANO a dostávám je často, (2) ANO, ale dostávám je zřídka, (1) NE, nedostal/-a.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrické statistické testy významnosti – Mann-Whitney U Test, Kruskal-Wallisova ANOVA.

Z provedené statistické analýzy získaných dat můžeme konstatovat, že přijímání intimně laděných fotografií a videí má souvislost s pohlavím respondentů. Dle vypočítané hodnoty $p = 0,0197$ je rozdíl v přijímání intimních fotografií velmi malý, u přijímání intimních videí je pak dle vypočítané hodnoty $p = 0,000$ rozdíl o něco větší. V obou případech je vykazovaný rozdíl statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Chlapci častěji přijímají (dostávají) provokativní „sexy, erotické“ fotografie i videa než dívky.**

V přijímání intimních textových zpráv byl rovněž u chlapců a dívek zaznamenán rozdíl, ovšem nejedná se dle vypočítané asymptotické hodnoty $p = 0,1997$ o rozdíl statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy v tomto případě **přijímáme hypotézu nulovou a odmítáme hypotézu alternativní**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Chlapci i dívky přijímají (dostávají) provokativní „sexy, erotické“ textové zprávy stejně často.**

Vzhledem k podobnosti a vnitřní konzistenci otázek (škálových položek) 1–3 (hodnota Cronbachova koeficientu alfa pro baterii škálových položek 1–3 $\alpha = 0,899$) byly otázky grupovány do souboru rizikových faktorů 1–3 a podrobeny dalším statistickým analýzám.

Ke statistickým analýzám vybraných dat jsme v důsledku absence normálního rozdělení rizikových faktorů 1–3 využili následující

neparametrické statistické testy významnosti – Mann-Whitney U Test, Kruskal-Wallisova ANOVA.

V prvním fázi analýzy dané skupiny dat (data týkající se přijímání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa) nás zajímalo, jak dalece mají rizikové faktory 1–3 **souvislost s pohlavím respondentů**.

Z námi provedené statistické analýzy získaných dat můžeme konstatovat, že rizikové faktory 1–3 týkající se přijímání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa nemají souvislost s pohlavím respondentů. Dle vypočítané hodnoty $p = 0,0833$ není vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu nulovou a odmítáme hypotézu alternativní**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Četnost přijímaných intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa je u chlapců i dívek stejná**.

Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů vs. věk respondentů

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se přijímání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s jejich věkem.

Věcná hypotéza:

H2.2: Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů u českých dětí má souvislost s věkem respondentů.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu českými dětmi je u jednotlivých věkových kategorií dětí stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu českými dětmi je u jednotlivých věkových kategorií dětí rozdílná.

Pro určení statisticky signifikantních rozdílů v jednotlivých věkových kategoriích dětí jsme využili následující neparametrické statistické testy významnosti – Kruskal-Wallisova ANOVA, Mediánový test.

Provedenou statistickou analýzou byl mezi prevalencí sextingu v podobě přijímání intimních materiálů a věkem respondentů prokázán vztah. Dle vypočítaných hodnot $p = 0,000$ je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **S věkem dětí roste ochota přijímat intimní materiály v podobě textu, fotografie či videa**. Mírný nárůst je možné pozorovat u jedinců ve věku 13–14 let, **nejmarkantnější nárůst** pak u dětí ve věkovém rozmezí **15–17 let**. Vykazovaný rozdíl není mezi jednotlivými věkovými skupinami dětí nijak zásadní, přesto je ovšem statisticky signifikantní.

Dále nás zajímalo, zda má rizikové jednání dětí týkající se přijímání intimních materiálů reprezentované rizikovými faktory 1–3 souvislost se sexuální výchovou ve škole, poučením o sexu, účastí dětí na besedě o nebezpečí na internetu, jako např. o kyberšikaně, sextingu apod., limitováním (omezováním) času stráveného na internetu ze strany jejich rodičů, omezováním přístupu k některým stránkám na internetu rodičem dítěte, komunikací dítěte na internetu s lidmi, které nezná osobně, navštěvováním video chatových portálů, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., setkáním dětí se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., komunikací dítěte s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako je např. Omegle, ChatRoulette apod., přes webkameru, obnažováním dítěte před webkamerou, setkáním dítěte s obnažováním při komunikaci přes webkameru a povědomím dítěte o právních důsledcích pořizování vlastních intimních materiálů.

Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů vs. účast dětí na sexuální výchově ve škole

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se přijímání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s účastí dětí na sexuální výchově ve škole.

Věcná hypotéza:

H3.2: Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů u českých dětí má souvislost s účastí dětí na sexuální výchově ve škole.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu je u skupiny dětí, které dle jejich názorů absolvovaly i neabsolvovaly sexuální výchovu, stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu je u skupiny dětí, které dle jejich názorů absolvovaly i neabsolvovaly sexuální výchovu, rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že účast dětí na sexuální výchově ve škole má souvislost s prevalencí sextingu v podobě přijímání intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty **p = 0,000** je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které uváděly, že se ve škole účastnily sexuální výchovy, přijímají (dostávají) intimní materiály v podobě textu, fotografie či videa častěji než děti, které uváděly, že se sexuální výchovy nezúčastnily.** Tento překvapivý výsledek lze interpretovat např. zkreslenou představou dětí o sexuální výchově, nevhodnou nebo nedostatečnou sexuální výchovou, kdy děti nejsou upozorněny na možné důsledky sextingové komunikace apod.

Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů vs. poučení dětí o sexu

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se přijímání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s poučením dětí o sexu.

Věcná hypotéza:

H4.2: Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů u českých dětí má souvislost s poučením dětí o sexu.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu je u skupiny dětí, které byly někým poučeny o sexu, stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu je u skupiny dětí, které byly někým poučeny o sexu, rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že poučení dětí o sexu má souvislost s prevalencí sextingu v podobě přijímání intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty **p = 0,00** je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které uváděly, že byly někým poučeny o sexu, přijímají (dostávají) intimní materiály v podobě textu, fotografie či videa častěji než děti, které uváděly, že nikým poučeny nebyly.** Tento překvapivý výsledek lze interpretovat např. nevhodným zdrojem informací týkajících se sexu, sexuality, intimity apod.

Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů vs. účast dětí na besedě o nebezpečí na internetu, jako např. o kyberšikaně, sextingu apod.

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se přijímání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s účastí dětí na besedě o nebezpečí na internetu, jako např. o kyberšikaně, sextingu apod.

Věcná hypotéza:

H5.2: Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů u českých dětí má souvislost s účastí dětí na besedě o nebezpečí na internetu, jako např. o kyberšikaně, sextingu apod.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu je u skupiny dětí, které se dle jejich názorů zúčastnily i nezúčastnily besedy o nebezpečí na internetu, jako např. o kyberšikaně, sextingu apod., stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu je u skupiny dětí, které se dle jejich názorů zúčastnily i nezúčastnily besedy o nebezpečí na internetu, jako např. o kyberšikaně, sextingu apod., rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že účast dětí na besedě o nebezpečí na internetu, jako např. o kyberšikaně, sextingu apod., má souvislost s prevalencí sextingu v podobě přijímání intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty **p = 0,026** je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které se zúčastnily besedy o rizicích na internetu, přijímají (dostávají) intimní materiály v podobě textu, fotografie či videa častěji než děti, které se besedy o rizicích na internetu nezúčastnily.** Tento výsledek lze vysvětlit např. nevhodnými programy všeobecné primární prevence, které děti v průběhu vzdělávání absolvovaly.

Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů vs. limitování (omezování) času stráveného na internetu rodičem dítěte

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se přijímání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s limitováním (omezováním) času stráveného na internetu rodičem dítěte.

Věcná hypotéza:

H6.2: Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů u českých dětí má souvislost s limitováním (omezováním) času stráveného na internetu ze strany jejich rodičů.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu je u skupiny dětí, kterým dle jejich názorů rodiče limitují (omezují) čas strávený na internetu, i u skupiny dětí, kterým nelimitují (neomezují) čas strávený na internetu, stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu je u skupiny dětí, kterým dle jejich názorů rodiče limitují (omezují) čas strávený na internetu, i u skupiny dětí, kterým nelimitují (neomezují) čas strávený na internetu, rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že limitování (omezování) času stráveného na internetu rodičem dítěte má souvislost s prevalencí sextingu v podobě přijímání intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty **p = 0,00** je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, kterým rodiče limitují (omezují) čas strávený na internetu, přijímají (dostávají) intimní materiály v podobě textu, fotografie či videa v menší míře než děti, kterým rodiče čas strávený na internetu nijak nelimitují.**

Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů vs. omezování přístupu k některým stránkám na internetu rodičem dítěte

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se přijímání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s omezováním přístupu k některým stránkám na internetu rodičem dítěte.

Věcná hypotéza:

H7.2: Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů u českých dětí má souvislost s omezováním přístupu k některým stránkám na internetu rodičem dítěte.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu je u skupiny dětí, kterým dle jejich názorů rodiče omezují přístup k některým stránkám na internetu, i u skupiny dětí, kterým neomezují přístup k některým stránkám na internetu, stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu je u skupiny dětí, kterým dle jejich názorů rodiče omezují přístup k některým stránkám na internetu, i u skupiny dětí, kterým neomezují přístup k některým stránkám na internetu, rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že omezování přístupu k některým stránkám na internetu rodičem dítěte má souvislost s prevalencí sextingu v podobě přijímání intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty **p = 0,00** je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, kterým rodiče omezují přístup k některým stránkám na internetu, přijímají (dostávají) intimní materiály v podobě textu, fotografie či videa v menší míře než děti, kterým rodiče přístup k některým stránkám nijak neomezují.**

Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů vs. komunikace dítěte na internetu s lidmi, které nezná osobně

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se přijímání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s komunikací dětí na internetu s lidmi, které neznají osobně.

Věcná hypotéza:

H8.2: Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů u českých dětí má souvislost s komunikací dětí na internetu s lidmi, které neznají osobně.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu je u skupiny dětí, které komunikují na internetu s lidmi, které neznají osobně, i u skupiny dětí, které nekomunikují na internetu s lidmi, které neznají osobně, stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu je u skupiny dětí, které komunikují na internetu s lidmi, které neznají osobně, i u skupiny dětí, které nekomunikují na internetu s lidmi, které neznají osobně, rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že komunikace dětí na internetu s lidmi, které neznají osobně, má souvislost s prevalencí sextingu v podobě přijímání intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty **p = 0,00** je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které na internetu komunikují s lidmi, které neznají osobně, přijímají (dostávají) intimní materiály v podobě textu, fotografie či videa častěji než děti, které na internetu s neznámými lidmi nekomunikují.**

Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů vs. navštěvování video chatových portálů, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod.

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se přijímání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s navštěvováním video chatových portálů, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod.

Věcná hypotéza:

H9.2: Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů u českých dětí má souvislost s navštěvováním video chatových portálů, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu je u skupiny dětí, které navštěvují video chatové portály, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., i u skupiny dětí, které nenavštěvují video chatové portály, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu je u skupiny dětí, které navštěvují video chatové portály, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., i u skupiny dětí, které nenavštěvují video chatové portály, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že navštěvování video chatových portálů, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., má souvislost s prevalencí sextingu v podobě přijímání intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty **$p = 0,00$** je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které navštěvují video chatové portály, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., přijímají (dostávají) intimní materiály v podobě textu, fotografie či videa častěji než děti, které video chatové portály, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., nenavštěvují.**

Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů vs. setkání dětí se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod.

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se přijímání intimních materiálů v podobě textu,

fotografie či videa souvislost se setkáním dětí se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod.

Věcná hypotéza:

H10.2: Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů u českých dětí má souvislost se setkáním dětí se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu je u skupiny dětí, které se setkaly se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., i u skupiny dětí, které se nesetkaly se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu je u skupiny dětí, které se setkaly se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., i u skupiny dětí, které se nesetkaly se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že setkání dětí se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., má souvislost s prevalencí sextingu v podobě přijímání intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty **p = 0,00** je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které se v prostředí video chatových portálů, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., setkaly se sexuálně laděným obsahem (někdo se ve video chatu před dětmi obnažoval apod.) přijímají (dostávají) intimní materiály v podobě textu, fotografie či videa častěji než děti, které se v prostředí video chatových portálů, jako jsou např. Omegle,**

ChatRoulette apod., se sexuálně laděným obsahem nesetkaly, nebo podobný portál nenavštívily.

Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů vs. komunikace dítěte s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako je např. Omegle, ChatRoulette apod.

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se přijímání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s komunikací dětí s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako je např. Omegle, ChatRoulette apod.

Věcná hypotéza:

H11.2: Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů u českých dětí má souvislost s komunikací dětí s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako např. Omegle, ChatRoulette apod.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu je u skupiny dětí, které komunikují s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako např. Omegle, ChatRoulette apod., i u skupiny dětí, které nekomunikují s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako např. Omegle, ChatRoulette apod., stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu je u skupiny dětí, které komunikují s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako např. Omegle, ChatRoulette apod., i u skupiny dětí, které nekomunikují s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako např. Omegle, ChatRoulette apod., rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že komunikace dětí s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako je např. Omegle, ChatRoulette apod., přes webkameru má souvislost s prevalencí sextingu v podobě přijímání intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty

$p = 0,00$ je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které v prostředí video chatových portálů, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., komunikují přes webkameru s neznámým člověkem, přijímají (dostávají) intimní materiály v podobě textu, fotografie či videa častěji než děti, které v prostředí video chatových portálů, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., s nikým nekomunikovaly.**

Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů vs. obnažování dítěte před webkamerou

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se přijímání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s obnažováním dětí před webkamerou.

Věcná hypotéza:

H12.2: Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů u českých dětí má souvislost s obnažováním dětí před webkamerou.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu je u skupiny dětí, které se obnažují před webkamerou, i u skupiny dětí, které se před webkamerou neobnažují, stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu je u skupiny dětí, které se obnažují před webkamerou, i u skupiny dětí, které se před webkamerou neobnažují, rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že obnažování dětí před webkamerou má souvislost s prevalencí sextingu v podobě přijímání intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty **$p = 0,00$** je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené

statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které se v minulosti při komunikaci před webkamerou obnažovaly, přijímají (dostávají) intimní materiály v podobě textu, fotografie či videa výrazně častěji než děti, které se při komunikaci před webkamerou neobnažovaly.**

Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů vs. setkání dítěte s obnažováním při komunikaci přes webkameru

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se přijímání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost se setkáním dětí s obnažováním při komunikaci přes webkameru.

Věcná hypotéza:

H13.2: Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů u českých dětí má souvislost se setkáním dětí s obnažováním při komunikaci přes webkameru.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu je u skupiny dětí, které se setkaly s obnažováním při komunikaci přes webkameru, i u skupiny dětí, které se s obnažováním před webkamerou nesetkaly, stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu je u skupiny dětí, které se setkaly s obnažováním při komunikaci přes webkameru, i u skupiny dětí, které se s obnažováním před webkamerou nesetkaly, rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že setkání dítěte s obnažováním při komunikaci přes webkameru má souvislost s prevalencí sextingu v podobě přijímání intimních materiálů. Dle

vypočítané hodnoty $p = 0,00$ je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které se v minulosti setkaly při komunikaci před webkamerou s obnažováním (někdo se před dětmi na webkameře obnažoval), přijímají (dostávají) intimní materiály v podobě textu, fotografie či videa výrazně častěji než děti, které se s obnažováním (někdo se před dětmi na webkameře obnažoval) nesetkaly.**

Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů vs. povědomí dítěte o právních důsledcích pořizování vlastních intimních materiálů

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se přijímání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s povědomím dětí o právních důsledcích pořizování vlastních intimních materiálů.

Věcná hypotéza:

H14.2: Prevalence sextingu v podobě přijímání intimních materiálů u českých dětí má souvislost s povědomím dětí o právních důsledcích pořizování vlastních intimních materiálů.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu je u skupiny dětí, které si myslí, že je osobám mladším 18 let zákonem zakázáno pořizování vlastních intimních materiálů, i u skupiny dětí, které si myslí, že je osobám mladším 18 let zákonem povoleno pořizování vlastních intimních materiálů, stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu je u skupiny dětí, které si myslí, že je osobám mladším 18 let zákonem zakázáno pořizování vlastních intimních materiálů, i u skupiny dětí, které si myslí, že je osobám mladším 18 let zákonem povoleno pořizování vlastních intimních materiálů, rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrické statistické testy významnosti – Kruskal-Wallisova ANOVA, Mediánový test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že povědomí dítěte o právních důsledcích pořizování vlastních intimních materiálů má souvislost s prevalencí sextingu v podobě odesílání intimních materiálů. Dle vypočítaných hodnot $p = 0,000$ je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které uvádí, že není osobám mladším 18 let zákonem zakázáno pořizování vlastních „sexy, erotických“ fotografií, videí, na kterých jsou částečně svlečeni nebo úplně nahí, přijímají (dostávají) intimní materiály v podobě textu, fotografie či videa častěji než děti, které považují pořizování vlastních intimních fotografií, videí za zakázané.**

9.6 Od koho děti obdržely intimní materiály

Nejčastěji děti uváděly, že dostaly „sexy, erotickou“ fotografii/video, na kterých je někdo částečně svlečený nebo úplně nahý, **od člověka (chlapce/dívky), kterému se líbily a chtěly s ním chodit (30,80 %), nebo od současného kamaráda/kamarádky (30,55 %)**. Velmi vysoké procento dětí pak obdrželo sexuálně laděný obsah **od neznámého člověka (24,01 %), nebo od jedince (chlapce/dívky), kterého znají jen z internetu (21,21 %)**, což považujeme za **alarmující s ohledem na dříve uvedené zjištění, že je sexting dětmi v 36,88 % případů realizován jako odpověď na obdržení sext** neboli „sexy“ laděnou fotografii, video či zprávu. Tohoto jednání totiž využívají sexuální predátoři, kteří se v kyberprostoru často vydávají za dítě, vrstevníka své oběti.

Tabulka 7: *Od koho děti obdržely intimní fotografie a videa*

Kategorie	Od koho děti obdržely intimní materiály	
	Četnost	Rel. četnost (%)
Od člověka (chlapce/dívky), kterému jsem se líbil/-a a chtěl se mnou chodit.	726	30,80
Od současného kamaráda/kamarádky.	720	30,55
Od bývalého přítele/přítelkyně.	647	27,45

Od současného přítele/přítelkyně.	613	26,01
Od neznámého člověka.	566	24,01
Od člověka (chlapce/dívky), se kterým jsem se znal/-a jen na internetu.	500	21,21
Od krátké známosti.	467	19,81
Od bývalého kamaráda/kamarádky.	347	14,72
N	2357	

V kontextu uvedených dat lze konstatovat, že velké množství dětí se sextingem setkává, aniž jej aktivně provozuje. Nicméně v situaci, kdy dítě intimní materiál obdrží, je schopno jej samozřejmě dále prostřednictvím online komunikačních služeb šířit.

9.7 Sexting v podobě sdílení intimních materiálů

Poslední (sub)dimenzi sextingu tvoří jeho sdílení, které se u dětských uživatelů děje především prostřednictvím sociálních sítí. Sexting ve formě sdílení vlastních intimních materiálů provozuje ve formě **textu 5,33 %** dětí, ve formě **fotografie 4,51 %** dětí a ve formě **videa 2,85 %** dětí.

9.7.1 Testování hypotéz

Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů vs. pohlaví respondentů

Zajímalo nás, zda skórování odpovědí dětí na jednotlivé otázky týkající se sdílení vlastních intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa má statisticky signifikantní souvislost s pohlavím respondentů.

Věcná hypotéza:

H1.3: Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů u českých dětí má souvislost s pohlavím respondentů.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu u českých dětí je u chlapců i dívek stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu u českých dětí je u chlapců i dívek rozdílná.

Otázky výzkumného nástroje:

Otázka 1: Umístil/-a jsi někdy na internet svou provokativní „sexy, erotickou“ textovou zprávu?

Otázka 2: Umístil/-a jsi někdy na internet svou provokativní „sexy, erotickou“ fotografii, na které jsi částečně svlečený/-á nebo úplně nahý/-á?

Otázka 3: Umístil/-a jsi někdy na internet své provokativní „sexy, erotické“ video, na kterém jsi částečně svlečený/-á nebo úplně nahý/-á?

Otázky ve výzkumném nástroji byly respondenty hodnoceny na pětistupňové posuzovací škále (ANO a umisťuji je stále, ANO a umisťuji je velmi často, ANO a umisťuji je často, ANO, ale umisťuji je zřídka, NE, nikdy). Pro potřeby statistických analýz a následných interpretací získaných výsledků byly jednotlivým stupňům na škále přiřazeny následující číselné kódy: (5) ANO a umisťuji je stále, (4) ANO a umisťuji je velmi často, (3) ANO a umisťuji je často, (2) ANO, ale umisťuji je zřídka, (1) NE, nikdy.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrické statistické testy významnosti – Mann-Whitney U Test, Kruskal-Wallisova ANOVA.

Dle námi provedené statistické analýzy získaných dat můžeme konstatovat, že sdílení intimně laděných textových zpráv, fotografií i videí má souvislost s pohlavím respondentů. Dle vypočítaných hodnot $p = 0,000$ je vykazovaný rozdíl statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Chlapci častěji umisťují (sdílejí) v online prostředí své provokativní „sexy, erotické“ textové zprávy, fotografie i videa než dívky.**

Vzhledem k podobnosti a vnitřní konzistenci otázek (škálových položek) 1–3 (hodnota Cronbachova koeficientu alfa pro baterii škálových položek 1–3 $\alpha = 0,919$) byly otázky grupovány do souboru rizikových faktorů 1–3 a podrobeny dalším statistickým analýzám.

Ke statistickým analýzám vybraných dat jsme v důsledku absence normálního rozdělení rizikových faktorů 1–3 využili následující

neparametrické statistické testy významnosti – Mann-Whitney U Test, Kruskal-Wallisova ANOVA.

V prvním fázi analýzy dané skupiny dat (data týkající se sdílení vlastních intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa) nás zajímalo, jak dalece mají rizikové faktory 1–3 souvislost s pohlavím respondentů.

Dle námi provedené statistické analýzy získaných dat můžeme konstatovat, že rizikové faktory 1–3 týkající se sdílení vlastních intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa mají souvislost s pohlavím respondentů. Dle vypočítané hodnoty $p = 0,000$ není vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Chlapci vykazují větší ochotu ke sdílení vlastních intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa než dívky.**

Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů vs. věk respondentů

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se sdílení vlastních intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s jejich věkem.

Věcná hypotéza:

H2.3: Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů u českých dětí má souvislost s věkem respondentů.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu českými dětmi je u jednotlivých věkových kategorií dětí stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu českými dětmi je u jednotlivých věkových kategorií dětí rozdílná.

Pro určení statisticky signifikantních rozdílů v jednotlivých věkových kategoriích dětí jsme využili následující neparametrické statistické testy významnosti – Kruskal-Wallisova ANOVA, Mediánový test.

Provedenou statistickou analýzou byla mezi prevalencí sextingu v podobě sdílení intimních materiálů a věkem respondentů prokázána souvislost. Dle vypočítaných hodnot $p = 0,000$ je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **S věkem dítěte roste ochota ke sdílení vlastních intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa**. Vykazovaný rozdíl mezi jednotlivými věkovými skupinami dětí není nijak zásadní, přesto je ovšem statisticky signifikantní. **Nejmarkantnější nárůst** je možné pozorovat **u jedinců ve věku 14 let**.

Dále nás zajímalo, zda má rizikové jednání dětí týkající se sdílení vlastních intimních materiálů reprezentované rizikovými faktory 1–3 souvislost se sexuální výchovou ve škole, poučením o sexu, účastí dětí na besedě o nebezpečí na internetu, jako např. o kyberšikaně, sextingu apod., limitováním (omezováním) času stráveného na internetu ze strany jejich rodičů, omezováním přístupu k některým stránkám na internetu rodičem dítěte, komunikací dítěte na internetu s lidmi, které nezná osobně, navštěvováním video chatových portálů, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., setkáním dětí se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., komunikací dítěte s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako např. Omegle, ChatRoulette apod., přes webkameru, obnažováním dítěte před webkamerou, setkáním dítěte s obnažováním při komunikaci přes webkameru a povědomím dítěte o právních důsledcích pořizování vlastních intimních materiálů.

Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů vs. účast dětí na sexuální výchově ve škole

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se sdílení intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s účastí dětí na sexuální výchově ve škole.

Věcná hypotéza:

H3.3: Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů u českých dětí má souvislost s účastí dětí na sexuální výchově ve škole.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu je u skupiny dětí, které dle jejich názorů absolvovaly i neabsolvovaly sexuální výchovu, stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu je u skupiny dětí, které dle jejich názorů absolvovaly i neabsolvovaly sexuální výchovu, rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že účast dětí na sexuální výchově ve škole má souvislost s prevalencí sextingu v podobě sdílení intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty **p = 0,000** je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které uváděly, že se ve škole účastnily sexuální výchovy, vykazují větší ochotu ke sdílení vlastních intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa než děti, které uváděly, že se sexuální výchovy nezúčastnily.** Tento překvapivý výsledek lze interpretovat např. zkreslenou představou dětí o sexuální výchově, nevhodnou nebo nedostatečnou sexuální výchovou, kdy děti nejsou upozorněny na možné důsledky sdílení vlastních intimních materiálů v kyberprostoru apod.

Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů vs. poučení dětí o sexu

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se sdílení intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s poučením dětí o sexu.

Věcná hypotéza:

H4.3: Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů u českých dětí má souvislost s poučením dětí o sexu.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu je u skupiny dětí, které byly někým poučeny o sexu, stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu je u skupiny dětí, které byly někým poučeny o sexu, rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že poučení dětí o sexu má souvislost s prevalencí sextingu v podobě sdílení intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty **p = 0,000** je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které uváděly, že byly někým poučeny o sexu, vykazují větší ochotu ke sdílení vlastních intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa než děti, které uváděly, že nikým poučeny nebyly.** Tento překvapivý výsledek lze interpretovat např. nevhodným zdrojem informací týkajících se sexu, sexuality, intimity apod.

Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů vs. účast dětí na besedě o nebezpečí na internetu, jako např. o kyberšikaně, sextingu apod.

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se sdílení intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s účastí dětí na besedě o nebezpečí na internetu, jako např. o kyberšikaně, sextingu apod.

Věcná hypotéza:

H5.3: Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů u českých dětí má souvislost s účastí dětí na besedě o nebezpečí na internetu, jako např. o kyberšikaně, sextingu apod.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu je u skupiny dětí, které se dle jejich názorů zúčastnily i nezúčastnily besedy o nebezpečí na internetu, jako např. o kyberšikaně, sextingu apod., stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu je u skupiny dětí, které se dle jejich názorů zúčastnily i nezúčastnily besedy o nebezpečí na internetu, jako např. o kyberšikaně, sextingu apod., rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že účast dětí na besedě o nebezpečí na internetu, jako např. o kyberšikaně, sextingu apod., nemá souvislost s prevalencí sextingu v podobě sdílení intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty **$p = 0,886$** není vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu nulovou a odmítáme hypotézu alternativní**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které se zúčastnily, i děti, které se nezúčastnily besedy o nebezpečí na internetu, vykazují stejnou ochotu ke sdílení vlastních intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa.** Tento výsledek lze vysvětlit např. nevhodnými programy všeobecné primární prevence, které děti v průběhu vzdělávání absolvovaly.

Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů vs. limitování (omezování) času stráveného na internetu rodičem dítěte

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se sdílení intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s limitováním (omezování) času stráveného na internetu rodičem dítěte.

Věcná hypotéza:

H6.3: Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů u českých dětí má souvislost s limitováním (omezováním) času stráveného na internetu ze strany jejich rodičů.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu je u skupiny dětí, kterým dle jejich názorů rodiče limitují (omezují) čas strávený na internetu, i u skupiny dětí, kterým nelimitují (neomezují) čas strávený na internetu, stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu je u skupiny dětí, kterým dle jejich názorů rodiče limitují (omezují) čas strávený na internetu, i u skupiny dětí, kterým nelimitují (neomezují) čas strávený na internetu, rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že limitování (omezování) času stráveného na internetu rodičem dítěte má souvislost s prevalencí sextingu v podobě sdílení intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty **p = 0,000** je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, kterým rodiče limitují (omezují) čas strávený na internetu, vykazují menší ochotu ke sdílení vlastních intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa.**

Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů vs. omezování přístupu k některým stránkám na internetu rodičem dítěte

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se sdílení intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s omezování přístupu k některým stránkám na internetu rodičem dítěte.

Věcná hypotéza:

H7.3: Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů u českých dětí má souvislost s omezováním přístupu k některým stránkám na internetu rodičem dítěte.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu je u skupiny dětí, kterým dle jejich názorů rodiče omezují přístup k některým stránkám na internetu, i u skupiny dětí, kterým neomezují přístup k některým stránkám na internetu, stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu je u skupiny dětí, kterým dle jejich názorů rodiče omezují přístup k některým stránkám na internetu, i u skupiny dětí, kterým neomezují přístup k některým stránkám na internetu, rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že omezování přístupu k některým stránkám na internetu rodičem dítěte má souvislost s prevalencí sextingu v podobě sdílení intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty **p = 0,012** není vykazovaný rozdíl příliš velký, ale je statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, kterým rodiče omezují přístup k některým stránkám na internetu, vykazují menší ochotu ke sdílení vlastních intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa.**

Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů vs. komunikace dítěte na internetu s lidmi, které nezná osobně

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se sdílení intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s komunikací dětí na internetu s lidmi, které neznají osobně.

Věcná hypotéza:

H8.3: Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů u českých dětí má souvislost s komunikací dětí na internetu s lidmi, které neznají osobně.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu je u skupiny dětí, které komunikují na internetu s lidmi, které neznají osobně, i u skupiny dětí, které nekomunikují na internetu s lidmi, které neznají osobně, stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu je u skupiny dětí, které komunikují na internetu s lidmi, které neznají osobně, i u skupiny dětí, které nekomunikují na internetu s lidmi, které neznají osobně, rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že komunikace dětí na internetu s lidmi, které neznají osobně, má souvislost s prevalencí sextingu v podobě přijímání intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty **p = 0,000** je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které na internetu komunikují s lidmi, které neznají osobně, vykazují větší ochotu ke sdílení vlastních intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa.**

Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů vs. navštěvování video chatových portálů, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod.

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se sdílení intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s navštěvováním video chatových portálů, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod.

Věcná hypotéza:

H9.3: Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů u českých dětí má souvislost s navštěvováním video chatových portálů, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu je u skupiny dětí, které navštěvují video chatové portály, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., i u skupiny dětí, které nenavštěvují video chatové portály, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu je u skupiny dětí, které navštěvují video chatové portály, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., i u skupiny dětí, které nenavštěvují video chatové portály, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že navštěvování video chatových portálů, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., má souvislost s prevalencí sextingu v podobě sdílení intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty **p = 0,000** je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které navštěvují video chatové portály, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., vykazují větší ochotu ke sdílení vlastních intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa.**

Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů vs. setkání dětí se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod.

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se sdílení intimních materiálů v podobě textu, fotografie

či videa souvislost se setkáním dětí se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod.

Věcná hypotéza:

H10.3: Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů u českých dětí má souvislost se setkáním dětí se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu je u skupiny dětí, které se setkaly se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., i u skupiny dětí, které se nesetkaly se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu je u skupiny dětí, které se setkaly se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., i u skupiny dětí, které se nesetkaly se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že setkání dětí se sexuálně laděným obsahem na video chatových portálech, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., má souvislost s prevalencí sextingu v podobě sdílení intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty **p = 0,00** je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které se v prostředí video chatových portálů, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., setkaly se sexuálně laděným obsahem (někdo se ve video chatu před dětmi obnažoval apod.) vykazují větší ochotu ke sdílení vlastních intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa.**

Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů vs. komunikace dítěte s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako je např. Omegle, ChatRoulette apod.

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se sdílení intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s komunikací dětí s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako je např. Omegle, ChatRoulette apod.

Věcná hypotéza:

H11.3: Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů u českých dětí má souvislost s komunikací dětí s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako např. Omegle, ChatRoulette apod.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu je u skupiny dětí, které komunikují s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako např. Omegle, ChatRoulette apod., i u skupiny dětí, které nekomunikují s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako např. Omegle, ChatRoulette apod., stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu je u skupiny dětí, které komunikují s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako např. Omegle, ChatRoulette apod., i u skupiny dětí, které nekomunikují s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako např. Omegle, ChatRoulette apod., rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že komunikace dětí s neznámým člověkem v prostředí video chatu, jako je např. Omegle, ChatRoulette apod., přes webkameru má souvislost s prevalencí sextingu v podobě sdílení intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty **p = 0,000** je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat

následovně: **Děti, které v prostředí video chatových portálů, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., komunikují přes webkameru s neznámým člověkem, vykazují větší ochotu ke sdílení vlastních intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa.**

Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů vs. obnažování dítěte před webkamerou

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se sdílení intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s obnažováním dětí před webkamerou.

Věcná hypotéza:

H12.3: Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů u českých dětí má souvislost s obnažováním dětí před webkamerou.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu je u skupiny dětí, které se obnažují před webkamerou, i u skupiny dětí, které se před webkamerou neobnažují, stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě přijímání intimního materiálu je u skupiny dětí, které se obnažují před webkamerou, i u skupiny dětí, které se před webkamerou neobnažují, rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že obnažování dětí před webkamerou má souvislost s prevalencí sextingu v podobě sdílení intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty **p = 0,00** je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které se v minulosti při komunikaci před webkamerou obnažovaly, vykazují větší ochotu ke sdílení vlastních intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa.**

Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů vs. setkání dítěte s obnažováním při komunikaci přes webkameru

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se sdílení intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost se setkáním dětí s obnažováním při komunikaci přes webkameru.

Věcná hypotéza:

H13.3: Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů u českých dětí má souvislost se setkáním dětí s obnažováním při komunikaci přes webkameru.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu je u skupiny dětí, které se setkaly s obnažováním při komunikaci přes webkameru, i u skupiny dětí, které se s obnažováním před webkamerou nesetkaly, stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu je u skupiny dětí, které se setkaly s obnažováním při komunikaci přes webkameru, i u skupiny dětí, které se s obnažováním před webkamerou nesetkaly, rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrický statistický test významnosti – Mann-Whitney U Test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že setkání dítěte s obnažováním při komunikaci přes webkameru má souvislost s prevalencí sextingu v podobě sdílení intimních materiálů. Dle vypočítané hodnoty **p = 0,00** je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které se v minulosti setkaly při komunikaci před webkamerou s obnažováním (někdo se před dětmi na webkameře obnažoval), vykazují větší ochotu ke sdílení vlastních intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa.**

Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů vs. povědomí dítěte o právních důsledcích pořizování vlastních intimních materiálů

Ve vztahu k rizikovým faktorům 1–3 nás zajímalo, zda má rizikové chování dětí týkající se sdílení intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa souvislost s povědomím dětí o právních důsledcích pořizování vlastních intimních materiálů.

Věcná hypotéza:

H14.3: Prevalence sextingu v podobě sdílení intimních materiálů u českých dětí má souvislost s povědomím dětí o právních důsledcích pořizování vlastních intimních materiálů.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu je u skupiny dětí, které si myslí, že je osobám mladším 18 let zákonem zakázáno pořizování vlastních intimních materiálů, i u skupiny dětí, které si myslí, že je osobám mladším 18 let zákonem povoleno pořizování vlastních intimních materiálů, stejná.

H_A: Četnost realizovaného sextingu v podobě sdílení intimního materiálu je u skupiny dětí, které si myslí, že je osobám mladším 18 let zákonem zakázáno pořizování vlastních intimních materiálů, i u skupiny dětí, které si myslí, že je osobám mladším 18 let zákonem povoleno pořizování vlastních intimních materiálů, rozdílná.

K testování formulovaných hypotéz jsme v důsledku absence normálního rozdělení otázek 1, 2, 3 využili následující neparametrické statistické testy významnosti – Kruskal-Wallisova ANOVA, Mediánový test.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že povědomí dítěte o právních důsledcích pořizování vlastních intimních materiálů má souvislost s prevalencí sextingu v podobě sdílení intimních materiálů. Dle vypočítaných hodnot **$p = 0,000$** je vykazovaná souvislost statisticky signifikantní. Na základě provedené statistické analýzy **přijímáme hypotézu alternativní a odmítáme hypotézu nulovou**. Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **U dětí, které uvádí, že není osobám mladším 18 let zákonem zakázáno pořizování vlastních**

„sexy, erotických“ fotografií, videí, na kterých jsou částečně svlečeni nebo úplně nahí, roste ochota ke sdílení vlastních intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa.

9.8 Vztah mezi odesíláním, přijímáním a sdílením intimních materiálů

V další fázi statistických analýz nás zajímala případná závislost mezi odesíláním, přijímáním a sdílením intimních materiálů. Ke zjištění stupně závislosti mezi jednotlivými proměnnými (rizikovými faktory) reprezentovanými otázkami 1–9 výzkumného nástroje jsme využili Spearmanův koeficient pořadové korelace.

Otázky 1–9 výzkumného nástroje zařazené do korelační analýzy:

Otázka 1: *Poslal/-a jsi někdy někomu provokativní „sexy, erotickou“ textovou zprávu?*

Otázka 2: *Poslal/-a jsi někdy někomu SVOU provokativní „sexy, erotickou“ fotografii, na které jsi částečně svlečený/-á nebo úplně nahý/-á?*

Otázka 3: *Poslal/-a jsi někdy někomu SVĚ provokativní „sexy, erotické“ video, na kterém jsi částečně svlečený/-á nebo úplně nahý/-á?*

Otázka 4: *Dostal/-a jsi někdy provokativní „sexy, erotickou“ textovou zprávu?*

Otázka 5: *Dostal/-a jsi někdy provokativní „sexy, erotickou“ fotografii, na které je někdo částečně svlečený nebo úplně nahý?*

Otázka 6: *Dostal/-a jsi někdy provokativní „sexy, erotické“ video, na kterém je někdo částečně svlečený nebo úplně nahý?*

Otázka 7: *Umístil/-a jsi někdy na internet svou provokativní „sexy, erotickou“ textovou zprávu?*

Otázka 8: *Umístil/-a jsi někdy na internet svou provokativní „sexy, erotickou“ fotografii, na které jsi částečně svlečený/-á nebo úplně nahý/-á??*

Otázka 9: *Umístil/-a jsi někdy na internet své provokativní „sexy, erotické“ video, na kterém jsi částečně svlečený/-á nebo úplně nahý/-á?*

Provedená korelační analýza otázek 1–9 poukazuje na **pozitivní korelace všech otázek**, lze tedy konstatovat, že **odesílání, přijímání a sdílení intimních materiálů spolu úzce souvisí**. Z dat je například

patrné, že **se vzrůstajícím přijímáním intimních materiálů roste jejich odesílání i následné sdílení.**

9.9 Dítě jako šířitel a oběť šíření intimních materiálů

V kontextu s obdržením intimní fotografie a videa nás zajímalo, zda a od koho děti dále **šíří** tento materiál na internetu.

Obdrženou intimní fotografii, případně video **dále šíří 9,2 % dětí (522 dětí z 5 675)**, přičemž nejčastěji uváděly, že tak činí u materiálů získaných od krátké známosti (15,21 %), od člověka (chlapce/dívky), se kterým se znaly jen na internetu (14,83 %), dále od člověka (chlapce/dívky), kterému se líbily a chtěl s nimi chodit (14,83 %), a od člověka (chlapce/dívky), se kterým se znaly pouze na internetu (14,83 %).

Tabulka 8: *Od koho děti šířily intimní fotografie a videa na internetu*

Kategorie	Děti šířící intimní materiál na internetu	
	Četnost	Rel. četnost (%)
Od krátké známosti.	40	15,21
Od bývalého přítele/přítelkyně.	39	14,83
Od člověka (chlapce/dívky), kterému jsem se líbil/-a a chtěl se mnou chodit.	39	14,83
Od člověka (chlapce/dívky), se kterým jsem se znal/-a jen na internetu.	39	14,83
Od neznámého člověka.	36	13,69
Od současného kamaráda/kamarádky.	32	12,17
Od současného přítele/přítelkyně.	31	11,79
Od bývalého kamaráda/kamarádky.	30	11,41
N	263	

Rovněž nás zajímalo, zda někdo **šířil/umístil** na internet „sexy, erotickou“ fotografii/video dítěte, na kterých je částečně svlečené nebo úplně nahé. Umístění fotografie/video na internetu potvrdilo **2,64 %** dětí.

Fotografii/video, na níž je dítě částečně svlečené nebo úplně nahé, nejčastěji na internet umístil **bývalý přítel/přítelkyně dítěte (24,84 %)** a **bývalý kamarád/kamarádka dítěte (22,93 %)**. V téměř 20 % případů děti nevěděly, kdo inkriminované materiály na internet umístil. Umístění

intimní fotografie/videoa od člověka, kterého děti znaly pouze z internetu, potvrdilo **12,1 %** dotázaných.

Tabulka 9: Kdo umístil na internet intimní fotografii/video dítěte

Kategorie	Intimní materiál dětí šířený někým na internetu	
	Četnost	Rel. četnost (%)
Bývalý přítel/přítelkyně.	39	24,84
Bývalý kamarád/kamarádka.	36	22,93
Současný kamarád/kamarádka.	32	20,38
Nevím, kdo to byl.	31	19,75
Současný přítel/přítelkyně.	26	16,56
Krátká známost.	25	15,92
Člověk (chlapec/dívka), který se mi líbil a chtěl/-a jsem s ním chodit.	22	14,01
Člověk (chlapec/dívka), se kterým jsem se znal/-a jen na internetu.	19	12,1
N	157	

9.10 Pocity/emoce obětí šíření intimních materiálů

Ve výzkumu nás zajímalo, jaké pocity/emoce prožívají oběti šíření jejich vlastních intimních materiálů na internetu. Nejčastějšími pocity/emocemi dětí, které zažily umístění jejich intimní fotografie/videoa na internet, byly **strach 35,05 %**, **hněv 34,39 %**, **trapnost 33,12 %**, **zklamání 29,94 %**. **26,11 %** dětí pak shodně uvádělo **smutek, vyděšení a nedůvěru vůči ostatním**.

Tabulka 10: Pocity/emoce dětí, které se setkaly se sdílením jejich intimních materiálů na internetu

Kategorie	Pocity/emoce dětí, které se setkaly se sdílením jejich intimních materiálů na internetu	
	Četnost	Rel. četnost (%)
Strach	55	35,03
Hněv	54	34,39
Trapnost	52	33,12
Zklamání	47	29,94

Smutek	41	26,11
Vyděšení	41	26,11
Nedůvěru vůči ostatním	41	26,11
Stud	39	24,84
Nechuť chodit do školy	36	22,93
Úzkost	34	21,66
Pobavení	33	21,02
Sebeobviňování	32	20,38
Nejistotu	31	19,75
Štěstí	28	17,83
Překvapení	27	17,20
Vzrušení	24	15,29
Pocit zmaru	22	14,01
Rozpaky	22	14,01
Pocit osamění	20	12,74
N	157	

9.11 Přepínání rolí mezi obětí šíření intimních materiálů a jejich šířitelem

Jak jsme popisovali v teoretické části, šíření intimních materiálů může mít výrazně negativní vliv na emocionální rozpoložení jedince. V další části námi realizovaných statistických analýz nás proto zajímalo, zda existuje souvislost mezi setkáním se s šířením intimního materiálu v roli oběti a následným šířením intimního materiálu v roli šířitele, příp. pachatele.

Věcná hypotéza:

H15: Mezi setkáním se s šířením intimního materiálu na internetu v roli oběti a následným šířením intimního materiálu v roli šířitele (příp. pachatele) u českých dětí je statisticky významný vztah.

Statistické hypotézy:

H₀: Četnost šíření obdrženého intimního materiálu od přítele, známého, kamaráda apod. dítěte je u skupiny dětí, které se setkaly s šířením intimního materiálu na internetu v roli oběti, i u skupiny dětí, které se s šířením intimního materiálu na internetu v roli oběti nesetkaly, stejná.

H_A: Četnost šíření obdrženého intimního materiálu od přítele, známého, kamaráda apod. dítěte je u skupiny dětí, které se setkaly s šířením intimního materiálu na internetu v roli oběti, i u skupiny dětí, které se s šířením intimního materiálu na internetu v roli oběti nesetkaly, rozdílná.

Při statistické analýze jsme vycházeli z dat získaných na základě následujících otázek výzkumného nástroje.

Otázka 1: *Umístil někdo na internet Tvou „sexy, erotickou“ fotografii/video, na kterých jsi částečně svlečený/-á nebo úplně nahý/-á?*

Otázka 2: *Umístil/-a jsi na internet „sexy, erotickou“ fotografii/video, na kterých je někdo částečně svlečený nebo úplně nahý/-a?*

Výsledky deskriptivních statistik těchto položek jsme uvedli v předchozí části monografie. Pro **analýzu kvalitativních znaků** jsme využili možností statistických postupů pro analýzu nominálních dat, jednalo se o Pearsonův & M-V chí-kvadrát pro provedení chí-kvadrát testu a Fí (tabulky 2x2) & Cramérovo V & C pro změření těsnosti závislosti.

Pro analýzu zjištěných kvalitativních znaků jsme nejprve vytvořili kontingenční tabulku s vypočtenými četnostmi pro jednotlivé kombinace variant zkoumaných znaků a s vypočítanými procenty z celkového počtu, procenty z počtu v řádku a procenty z počtu ve sloupci.

Možnou závislost mezi zjištěnými (naměřenými) kvalitativními znaky jsme ověřovali pomocí chí-kvadrát testu, který je ovšem u asociačních tabulek použitelný pouze za podmínky, že rozsah daného výběrového souboru je větší než 40 ($n > 40$). Námi získaná data podmínku pro použití chí-kvadrát testu splňovala.

Na základě provedené statistické analýzy lze konstatovat, že **setkání se s šířením intimního materiálu na internetu v roli oběti má souvislost s šířením obdrženého intimního materiálu** od přítele, známého, kamaráda apod. dítěte.

Vypočítaná hladina významnosti **$p = 0,000$** je pro oba typy chí-kvadrát testu nižší než stanovená hladina významnosti $\alpha = 0,05$, můžeme tedy na stanovené hladině významnosti **zamítnout hypotézu nulovou a přijmout hypotézu alternativní**, která hovoří o statisticky významné

závislosti mezi zkoumanými znaky. Prokázanou statistickou závislost mezi sledovanými znaky jsme označili jako přímou (vzhledem ke kladným hodnotám koeficientů) a jako středně silnou (vzhledem k absolutní výši vypočtených korelačních charakteristik blízké hodnotě 0,5).

V rámci statistické analýzy jsme následně vypočítali očekávané četnosti, tj. teoretické četnosti, které odpovídají platnosti nulové hypotézy. Porovnáním pozorované a očekávané četnosti u odpovědí respondentů, kteří se stali obětí šíření jejich vlastních intimních materiálů na internetu v roli oběti a zároveň sami šířili obdržené intimní materiály od přítele, známého, kamaráda apod., zjišťujeme, že pozorovaná četnost této odpovědi je výrazně větší než četnost očekávaná ($71 > 13,41$). Výsledná data můžeme interpretovat následovně: **Děti, které se setkaly s šířením jejich vlastních intimních materiálů na internetu v roli oběti, se častěji dopouští následného šíření obdrženého intimního materiálu od přítele, známého, kamaráda apod.**

9.12 Nástroje pro realizaci sextingu

Mezi nástroji využívanými pro sdílení intimních materiálů v prostředí internetu zcela jasně převládá **sociální síť Facebook**, kterou pro realizaci sextingu zvolilo více než 66,74 % dětí. Hned na druhém místě nalézáme **Facebook Messenger** (54,23 %), následovaný stále populárním **Snapchatem** (47,97 %), a to z důvodu domnělé bezpečnosti online komunikace, zejména pak intimního charakteru, viz druhá kapitola. S velkým odstupem se pak v pomyslném žebříčku popularity umístil Instagram, WhatsApp a Skype, dále tradiční SMS, e-mail apod.

Tabulka 11: Nástroje využívané pro provozování sextingu

Kategorie	Sociální síť a služby využívané dětmi k sextingu	
	Četnost	Rel. četnost (%)
Facebook	608	66,74
Facebook Messenger	494	54,23
Snapchat	437	47,97
Instagram	106	11,64
Skype	103	11,31
SMS/MMS	88	9,66
WhatsApp Messenger	87	9,55

E-mail	70	7,68
Lidé.cz	58	6,37
YouTube	56	6,15
Viber	46	5,05
Twitter	44	4,83
Pinterest	28	3,07
LinkedIn	27	2,96
Žádnou	72	7,9
N	911	

9.13 Koho by dítě kontaktovalo v situaci, kdy by byl jeho intimní materiál zneužit

Pokud by došlo ke zneužití intimní fotografie dítěte (např. šířením v online prostředí nebo k vydírání atp.), **svěřilo by se dítě svým rodičům pouze v 38,84 % případů. Téměř třetina respondentů (32,88 %) pak uvedla, že by o svém problému neřekla vůbec nikomu.** Tato zjištění proto považujeme za poměrně alarmující a lze si je vysvětlit přirozeným studem a obavou dítěte, aby se nestalo terčem nežádoucí pozornosti, ponižování, ba dokonce šikany, kdyby se o jeho intimních snímcích dozvěděli právě rodiče, spolužáci, eventuálně širší veřejnost. Ve velmi vysokém procentu případů (27,80 %) by se však děti s důvěrou obrátily na své současné kamarády, kteří ale sami často nevědí, jak by jim pomohli.

Tabulka 12: *Komu by se dítě svěřilo v situaci, kdyby byl jeho intimní materiál zneužit*

Kategorie	Komu by se děti svěřily v případě zneužití jejich intimních materiálů	
	Četnost	Rel. četnost (%)
Rodičům	2251	39,67
Nikomu	1906	33,59
Současnému kamarádovi/kamarádce	1611	28,39
Současnému příteli/přítelkyni	873	15,38
Sourozencům	625	11,01
Učiteli	362	6,38
Online poradně	357	6,29
Bývalému příteli/přítelkyni	116	2,04

Bývalému kamarádovi/kamarádce	87	1,53
Krátké známosti	81	1,43
Policii	17	0,30
N	5675	

9.14 Sexting a webkamery

Mezi nástroje, jež děti často používají ke komunikaci v online prostředí, patří webkamera. Zaměřili jsme se tedy na realizaci sextingu jejím prostřednictvím a zjistili jsme, že se **před webkamerou někdy odhalilo 236 jedinců z 5 675 (4,16 % dětí)** a že **22,29 % z dotázaných sledovalo, jak se před nimi skrže webkameru obnažoval někdo jiný.**

9.15 Povědomí dětí o právní rovině sextingu

V našem výzkumu jsme se zaměřili také na to, jaké mají děti povědomí o právní rovině sdílení intimních materiálů v online prostředí.

31,63 % dětí si myslí, že pořizování vlastních erotických fotografií a videí osobám mladším 18 let není nijak zakázáno, 30,97 % dětí si myslí, že je toto zakázáno pouze osobám mladším 15 let, a 31,52 % se domnívá, že je toto zakázáno všem osobám mladším 18 let. Z výsledků tak plyne jejich **většinová neznalost** (62,6 %), týkající se možných právních následků sextingu. Na jednu stranu jsou si sice velmi dobře vědomy, že mohou mít od 15 let pohlavní styk, na druhou stranu však netuší, že mají zakázáno pořizovat jakýkoliv materiál intimního charakteru (fotografie, videa či psaný text), protože by se tímto dopustily výroby dětské pornografie.

9.16 Názory dětí na sexting

Velkou pozornost jsme v našem výzkumu věnovali názorům dětí na samotnou realizaci sextingu a prostřednictvím škálových položek jsme od nich zjišťovali, co si myslí o rozesílání/sdílení „sexy, erotických“ textových zpráv a fotografií/videí.

Výroky, týkající se názorů dětí na sexting, byly respondenty hodnoceny na pětistupňové Likertově škále (silně souhlasím, souhlasím, ani souhlasím ani nesouhlasím, nesouhlasím, silně nesouhlasím). Pro potřeby statistických analýz a následných interpretací získaných výsledků byly

jednotlivým stupňům na škále přiřazeny následující číselné kódy: (5) silně souhlasím, (4) souhlasím, (3) ani souhlasím ani nesouhlasím, (2) nesouhlasím, (1) silně nesouhlasím.

Stupeň vnitřní konzistence posuzovacích škál (reliabilitu) jsme ověřili prostřednictvím Cronbachova koeficientu alfa. Výsledné Cronbachovo alfa zvolených posuzovacích škál činilo **0,77**, což vzhledem k 13 použitým škálovým položkám znamená vysokou konzistenci a reliabilitu.

Obě skupiny dětí (děti, které realizovaly, i děti, které nerealizovaly sexting) vyjadřovaly na sexting **veskrze negativní názory**, přičemž se nejčastěji ztotožňovaly s těmito výroky: „*Mohl/-a bych toho v budoucnu litovat.*“, „*Kdyby o tom věděli rodiče, byli by zklamaní.*“. Dále respondenti odmítali výroky, že je sexting běžná věc a dělá to každý nebo že by je realizace sextingu mohla proslavit.

V hodnocení všech výroků byl zaznamenán u obou skupin **statisticky významný rozdíl**, viz tabulka 13. **Skupina dětí, která realizovala sexting, je v hodnocení výroků daleko méně kritická než skupina dětí, která sexting nerealizovala.**

Tabulka 13: Tabulka induktivních statistik názorů dětí na sexting

Proměnná	Mann-Whitneyův U Test (w/ oprava na spojitost) Dle proměnné: Realizace sextingu Označené testy jsou významné na hladině $p < ,05000$							
	Sexting ANO	Sexting NE	Z	p-hodn.	Z upr.	p-hodn.	Sexting ANO	Sexting NE
Je to běžná věc, dělá to každý.	3430224	11824302	22,75	0,000	23,81	0,000	884	4639
Je to součást partnerské komunikace.	3405624	11678155	23,16	0,000	23,87	0,000	877	4615
Je to hloupé.	1622430	13527330	-18,23	0,000	-19,09	0,000	875	4629
Je to vzrušující.	3319772	11747533	20,99	0,000	21,52	0,000	880	4609
Je to zábavné.	3370284	11718987	22,40	0,000	23,23	0,000	876	4617
Mohlo by to uškodit v budoucím zaměstnání.	2009366	13118385	-9,76	0,000	-10,28	0,000	884	4616
Mohlo by to uškodit ve škole.	1905830	13210922	-11,61	0,000	-12,60	0,000	875	4623

Kdyby o tom věděli rodiče, byli by zklamaní.	2023374	13093377	-9,36	0,000	-10,38	0,000	883	4615
Mohl/-a bych mít problémy se zákonem.	1955058	13145202	-10,92	0,000	-11,28	0,000	883	4612
Mohlo by mě to proslavit.	2724711	12151074	8,13	0,000	8,50	0,000	872	4582
Mohl/-a bych toho v budoucnu litovat.	1871374	13086341	-11,96	0,000	-13,59	0,000	871	4598
Mohlo by to poškodit dobré jméno mé rodiny.	1841666	13220151	-13,09	0,000	-13,93	0,000	876	4612
Mohlo by to ublížit mému budoucímu vztahu.	1948002	13075420	-10,56	0,000	-11,27	0,000	876	4605

9.17 Negativní zkušenosti dětí se sextingem

Zajímalo nás, zda děti, které realizovaly sexting, zažily ve spojení s odeslanou „sexy, erotickou“ SMS zprávou nebo s fotografií či videem, na nichž jsou částečně svlečené nebo úplně nahé, nějaké **negativní zkušenosti**. A překvapilo nás, jak vysoké procento z nich – 444, tj. **48,84 % z celkového počtu respondentů provozujících sexting v podobě odesílání intimního materiálu** – reagovalo na tuto oblast kladně. Nejčastěji zaznívalo slovní ubližování prostřednictvím internetu/mobilního telefonu (ponižování, urážení, zesměšňování nebo jiné slovní ztrapňování) (50,9 % dětí), následované vyhrožováním nebo zastrašováním pomocí služeb internetu / mobilního telefonu (40,32 % dětí).

Tabulka 14: Negativní zkušenost dětí se sextingem.

Kategorie	Negativní zkušenosti dětí se sextingem	
	Četnost	Rel. četnost (%)
Slovní ubližování prostřednictvím internetu či mobilního telefonu (ponižování, urážení, zesměšňování nebo jiné slovní ztrapňování).	226	50,90
Vyhrožování nebo zastrašování pomocí služeb internetu nebo mob. tel.	179	40,32

Sexting u českých dětí

Slovní ubližování v osobním kontaktu (ponižování, urážení, zesměšňování nebo jiné slovní ztrapňování).	161	36,26
Vydírání (nucení k vykonání nějaké činnosti nebo služby) prostřednictvím internetu či mobilního telefonu.	122	27,48
Vyhrožování nebo zastrašování v osobním kontaktu.	114	25,68
Vydírání (nucení k vykonání nějaké činnosti nebo služby) v osobním kontaktu.	96	21,62
N	444	

Původcem negativního jevu spojeného s fotografiemi/videi, na kterých je dítě částečně svlečeno / úplně nahé, nebo s provokativní intimní textovou zprávou byl nejčastěji **bývalý přítel/přítelkyně (29,28 %)**, přičemž ve stejném procentu děti uváděly i **člověka, kterého vůbec neznaly (29,28 %)**.

Tabulka 15: Původce negativní zkušenosti dětí se sextingem.

Kategorie	Kdo byl původcem negativní zkušenosti dětí se sextingem	
	Četnost	Rel. četnost (%)
Bývalý přítel/přítelkyně.	130	29,28
Nevím, kdo to byl.	130	29,28
Bývalý kamarád/kamarádka.	127	28,60
Krátká známost.	100	22,52
Současný kamarád/kamarádka.	90	20,27
Současný přítel/přítelkyně.	89	20,05
Člověk (chlapec/dívka), který se mi líbil a chtěl/-a jsem s ním chodit.	87	19,59
Člověk (chlapec/dívka), se kterým jsem se znal/-a jen na internetu.	80	18,02
N	444	

10 Sexting u českých dětí – diskuze výsledků výzkumu

Sexting má komplexní a vícevrstevný charakter, čemuž odpovídají různorodé výsledky výzkumných zjištění tohoto fenoménu.

Některé výzkumy se orientují především na **odesílání intimních materiálů** dětmi druhým lidem (Dir et al., 2013; Fleschler Peskin et al., 2013; Lenhart, 2009; Wolak, Finkelhor a Mitchell, 2012), další výzkumné studie sledují navíc i **(sub)dimenzi přijímání či vlastního sdílení intimních materiálů** dětmi s jinými osobami (Bedrošová et al., 2018; Dake et al., 2012; Holla, Jedlickova a Seidler, 2018; Kopecký, 2012; Kopecký, Szotkowski a Krejčí, 2012; Szotkowski, Kopecký a Krejčí, 2013; Levine, 2013; Rice et al., 2012; Temple et al., 2012).

Velmi zajímavé poznatky v této oblasti poskytuje systematická studie zrealizovaná výzkumníky z Kanady, USA a Belgie (Madigan et al., 2018), která analyzuje (s využitím metaanalýzy) 39 dílčích výzkumných studií s celkovým počtem respondentů 110 380. Poukazuje totiž na rozporné výsledky v prevalenci sextingu v podobě odesílání sexuálně laděných zpráv, která osciluje především v závislosti na věku dítěte v intervalu od 3,5 % (Baumgartner et al., 2014) po 45 % (Lee et al., 2015). **Zjednodušeně lze tak říci, že s přibývajícím věkem narůstá počet dětí, které sexting (ve všech podobách) realizují.** Metaanalýza zároveň odhalila, že **prevalence přijímaných zpráv je vyšší než prevalence zpráv odesílaných.**

Podle našeho výzkumného zjištění provozuje sexting v podobě odesílání textových zpráv intimního charakteru 25,92 % českých dětí. Tato forma sextingu je obecně vnímána jako méně závažná, přesto je však – stejně jako ostatní formy – zneužitelná. **Sexting v podobě odesílání intimních fotografií provozuje 15,68 % dětí.** Zde se ale jedná o vysoce rizikové chování, které může vyústit až do trestné činnosti, jako je vydírání, vyhrožování, sexuální nátlak atd. Sexting v podobě **intimních videí pak odesílá jiným osobám 5,9 % českých dětí.** A ačkoli je zjištěná prevalence nižší než u dalších forem, hodnotíme audiovizuální materiály z hlediska rizik stejně jako fotografie. Důvodem je jejich snadné sdílení a v některých případech i virální šíření.

Co se týká dalších (sub)dimenzí sextingu – **přijímání a postování,** můžeme naše výsledky porovnat například se závěry italských výzkumníků

z Sapienza University of Rome (Morelli et al., 2016b), kteří v roce 2016 zrealizovali výzkum na 610 lidech ve věku 13–20 let a podle něhož 77,2 % dotázaných obdrželo sext od jiné osoby a 8,5 % jej sdílelo prostřednictvím sociálních sítí.

V našem výzkumu **přijetí sextu v podobě fotografie potvrdilo 40,65 % dětí a v podobě erotického či pornografického videa 21,04 % dětí**. Více než pětina dotázaných přiznala, že se dostala do situace, kdy se před nimi za pomoci webkamery (videochatu) obnažovala jiná osoba.

Odesílatelem přijímaných materiálů byl nejčastěji **člověk (chlapec/dívka), kterému se dítě se líbilo a chtělo s ním chodit (30,80 %), současný kamarád/kamarádka (30,55 %), neznámý jedinec (24,01 %) nebo kamarád/kamarádka z internetu (21,21 %)**. U posledních dvou případů je potřeba mít se na pozoru, poněvadž sexting bývá realizován i jako odpověď na obdržený sext (Renfrow a Rollo, 2014), což nám potvrdilo **více jak 36 % (36,88 %) dotázaných dětí (!), které uvedly, že svou „sexy“ fotografii, video či zprávu poslaly tzv. na oplátku**. Toho pak zneužívají kybergroomeři neboli sexuální predátoři, kteří za pomoci intimních materiálů pokračují v cílené manipulaci dítěte a začnou jej vydírat, nutit k osobním schůzkám atp., viz 4. kapitola.

Sdílení stejně jako ve výzkumu Morelli et al. (2016b) probíhá za pomoci sociálních sítí, přičemž **vlastní sexty ve formě textu posílají 5,33 % dětí, ve formě fotografie 4,51 % dětí a ve formě videa 2,85 % dětí**.

Dle Warf (2018) jsou **(sub)dimenze sextingu vzájemně propojeny** a existují mezi nimi signifikantní vztahy, např. ti, kteří materiály sexuální povahy přijímají, je také častěji šíří. Pokusili jsme se proto platnost tohoto tvrzení ověřit a na základě provedené statistické analýzy jsme došli k závěru, že **děti, které se setkaly s šířením jejich vlastních intimních materiálů na internetu v roli oběti, se častěji dopouští následného šíření obdrženého intimního materiálu od přítele, známého, kamaráda apod.**

U zmíněné systematické studie Baumgartner et al. (2014) metaanalýza odhalila **vzájemnou korelaci mezi věkem a realizací sextingu** v podobě postupného nárůstu prevalence s přibývajícím věkem

dítěte, přičemž i my můžeme na základě výzkumu potvrdit, že **s přibývajícím věkem dětí skutečně narůstá ochota k odesílání intimních materiálů jiným osobám. Největší nárůst prevalence sextingu** je pak možné pozorovat u věkového rozmezí **15–17 let**, tj. u dětí v pubertě.

Zde se nabízí otázka, jestli má odesílání intimních fotografií či videí souvislost i s **pohlavím dítěte**. Drtivá většina studií – v Evropě například 4. etapa výzkumu EU Kids Online (Bedrošová et al., 2018) – uvádí, že u realizace sextingu není výrazný rozdíl mezi dívkami a chlapci. Ke stejným závěrům dochází také většina studií prevalence sextingu realizovaných mimo Evropu, které neprokazují žádné signifikantní rozdíly mezi pohlavím příjemců a odesílatelů. A totéž potvrzujeme i my v **našem výzkumu, který prokazuje, že chlapci i dívky vykazují stejnou ochotu k odesílání intimních materiálů, a to ve všech formách. Neplatí tedy všeobecně rozšířená představa, že dívky jsou k sextingu ochotnější než chlapci, kterou podporují hlavně média** (Temple et al., 2012) a o které je **přesvědčena i většina (70,86 %) dotazovaných dětí**. Ostatně se **s tímto prekonceptem setkáváme rovněž u dospělých** na besedách všeobecné primární prevence rizikového chování na internetu realizovaných v rámci projektu E-Bezpečí.

Pohlaví však hraje svou roli v situacích, kdy je například dívka k sextingu chlapcem „nucena“, viz Ringrose, Gill, Livingstone a Harvey (2012); Hoy et al. (2012); Lippman a Campbell (2014); Madigan et al. (2018) a jiní autoři, podle nichž je většinou dívka tím, kdo podléhá tlaku partnera a pod záštitou vzájemné důvěry mu poskytuje své intimní materiály, například proto, aby naplnila jeho očekávání a potřeby, nebo se jen vyhnula případné hádce či konfliktu.

V této souvislosti jsme se ve výzkumu zaměřili také na **odhalení přítomnosti nekonsensuálního sextingu**, na jehož existenci a rizika upozorňuje celá řada zahraničních výzkumníků (Baumgartner et al., 2014; Clancy, Klettke a Hallford, 2019; Lester, McSwain a Gunn, 2013). Dochází k němu nedobrovolně, pod nátlakem, například prostřednictvím vydírání, vyhrožování, manipulace atp., a vzniklé materiály sexuálního charakteru jsou poté šířeny bez souhlasu osob, jež zachycují. Zde hovoříme o tzv. **sextortion** neboli vydírání zneužívajícímu intimních materiálů oběti s cílem vylákat z ní další sexty, peníze nebo ji přinutit k osobnímu setkání atp. (Açar,

2016; Canadian Centre for Child Protection, 2017; Kopecký, 2017; Powell a Henry, 2017; Reed, Salazar a Raj, 2018).

Podle našeho výzkumu **více než 6 % českých dětí provozujících sexting bylo k tomuto jednání donuceno jinou osobou a jejich intimní materiál nebyl odeslán dobrovolně.**

V kontextu s následky sextingu, které jsme rozebírali ve 2 kapitole, nás zajímalo, **jaké zažívají děti emoce v případě, že jsou jejich vlastní intimní materiály v podobě fotografií/videí šířeny na internetu.** A mezi nejčastěji udávanými pocity byly **strach 35,05 %, hněv 34,39 %, trapnost 33,12 %, zklamání 29,94 %.** A **26,11 % dětí** pak shodně **uvádělo smutek, vyděšení a nedůvěru vůči ostatním.**

Z hlediska prostředí bývá, např. podle Ringrose et al. (2012), **sexting realizován především na sociálních sítích,** což koresponduje i s výsledky našeho výzkumu. Mezi nástroji využívanými pro sdílení intimních materiálů v prostředí internetu zcela jasně u dotázaných převládá **sociální síť Facebook (66,74 %), dále Facebook Messenger (54,23 %),** následovaný stále populárním **Snapchatem (47,97 %),** a to z důvodu domnělé bezpečnosti jeho online komunikace, zejména pak intimního charakteru. S velkým odstupem se v pomyslném žebříčku popularity umístili Instagram, WhatsApp, Skype, tradiční SMS/MMS nebo třeba e-mail.

Motivaci k tvorbě sextingu ovlivňuje celá řada faktorů, jež podrobně popisujeme ve druhé kapitole monografie. Mnohými autory je však považován za obvyklou součást romantických vztahů (Henderson, 2011; Gala a Kapadia, 2013; Albury a Crawford, 2012; Döring, 2014; Kopecký, 2012; Kopecký a Szotkowski, 2017; Lenhart et al., 2010; Ringrose et al., 2012), například v podobě flirtování, iniciace pohlavního styku nebo vyjádření vzájemné náklonnosti atp. A totéž vyplývá i z našeho výzkumu, podle něž **děti provozují sexting hlavně v rámci partnerských vztahů – 39,74 % dotázaných jej vnímá jako „dárek“ pro přítele/přítelkyni a ve více než třetině případů (37,21 %) slouží k flirtování.** Již zmíněných 36,88 % pak sexting pořizuje jako odpověď na obdržený sext, tj. „sexy“ fotografii, video či zprávu. Méně často bývají intimní materiály rozesílány z popudu legrace, nudy či potřeby dosáhnout ocenění.

Motivací k realizaci sextingu tak není primárně snaha někomu ublížit (tento motiv lze pravděpodobně nalézt u dospělých pachatelů). Je ovšem třeba brát v potaz, že v případě neshod zúčastněných stran mohou nastat rizika s ním spjatá, jako třeba revenge porn s potenciální eskalací sextingu atp. (Walker, Sanci a Temple-Smith, 2013; Walker a Sleath, 2017; Colenbrander, 2016).

V kapitole věnované prevenci jsme se zabývali úlohou rodiče, školy, příp. i vrstevníků dítěte na rozvoj jeho sexuality a sexuálního chování. Ve výzkumu jsme tak tuto oblast refleктоvali a zaměřili se na **faktory, jež mohou ovlivnit prevalenci sextingu** stran jeho (sub)dimenzí. V následujícím textu ovšem shrneme jen výsledky **analýz z hlediska odesílání intimních materiálů dítětem**, které považujeme za nejvíce rizikové.

Nejprve nás zajímalo, jaký vliv má na prevalenci sextingu (ve formě odesílání intimních materiálů) výuka sexuální výchovy, přičemž jsme došli k překvapivému zjištění. **Děti, které uváděly, že se ve škole účastnily sexuální výchovy, vykazují větší ochotu k odesílání intimních materiálů než děti, které uváděly, že se sexuální výchovy nezúčastnily.** Nabízí se tak otázka, jakým způsobem u nich sexuální výchova probíhala, zda bylo téma sexting zařazeno do výuky atp.

Poté jsme se orientovali na problematiku osvěty formou preventivních besed v prostředí škol, eventuálně kampaní zaměřených na různá rizika kybernetického světa, neboť jsme předpokládali, že bude toto téma integrováno do školních preventivních programů (viz 5. kapitola). A došli jsme k obdobnému závěru – **děti, které se besed zúčastnily, i děti, které se besed nezúčastnily, vykazují stejnou ochotu k odesílání intimních materiálů.** Ten bychom mohli vysvětlit například nevhodnými programy všeobecné primární prevence, které děti v průběhu vzdělávání absolvovaly.

Inspirací pro takové programy, příp. i kampaně může být tvorba ze zahraničí (např. *Before you sext, Respect me don't sext me, ThatsNotCool, ThinkUKnow* apod.), kde mají s oblastí sextingu poměrně velké zkušenosti, podložené i odbornými výzkumy. Například Döring (2014) rozebírá pět typů rizik, na něž by měly tyto aktivity cílit, a to na rizika spojená s legalitou (dětská pornografie apod.), sociální rizika (sexting přeroste například

v šikanu), rizika spjatá se vzděláváním (zhoršení přístupu ke vzdělávání) a na rizika související s kariérou (sexting poškozující pracovní uplatnění) a s přímým obtěžováním (např. sexuálním) osoby zachycené na intimním materiálu.

Podstatnou úlohu v prevenci hraje samozřejmě rodič, který by měl dítěti zajistit nejen bezpečné prostředí pro práci s počítačem, ale také mu nastavit pravidla a limity, jež bude při jeho užívání dodržovat. Podle výsledků výzkumu *Rodič a rodičovství v digitální éře* (Kopecký a Szotkowski, 2018) přes 80 % českých rodičů potvrdilo, že sexting považují za velmi důležité téma a že se v rodině snaží o realizaci preventivních aktivit spojených s bezpečným chováním v online prostředí (např. limitují dětem čas trávený na internetu, obsah webových stránek, které navštěvují atp.).

Ve výzkumu jsme se tak na korelaci mezi preventivními a restriktivními aktivitami rodiče ve vztahu k prevalenci sextingu rovněž zaměřili a z jeho výsledků jsme se dozvěděli, že **děti, kterým rodiče limitují čas, strávený na internetu, vykazují menší ochotu k odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa než děti, kterým rodiče čas trávený na internetu nelimitují**. Otázkou však zůstává, zda se omezování času týká pouze běžného domácího počítače, nebo také mobilního telefonu, který je doma připojen na internet prostřednictvím wifi či datového tarifu. Dále výzkum prokázal, že **děti, kterým rodiče omezují přístup k některým stránkám na internetu, vykazují menší ochotu k odesílání intimních materiálů než děti, které přístup omezen nemají**.

Ovšem i přes restrikce rodičů a systémy rodičovské kontroly se mohou děti dostat k „zakázanému“ obsahu, který je umístěn v prostředí videochatovacích portálů, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod. Tam se stát aktivními konzumenty sexuálního obsahu a přitom se vystavit celé řadě rizik, neboť využívání těchto služeb koreluje podle našich výzkumných zjištění s prevalencí sextingu v podobě jeho odesílání: **Děti, které navštěvují video chatové portály, jako jsou např. Omegle, ChatRoulette apod., vykazují větší ochotu k odesílání intimních materiálů v podobě textu, fotografie či videa než děti, které tento typ služeb nepoužívají**. A to platí jak pro děti, které jsou v komunikaci v tomto prostředí pasivní, tak i pro děti, které s neznámými osobami aktivně komunikují.

Obdobnou korelaci lze pak sledovat i v rámci komunikace za pomoci webkamery mimo veřejné chatovací platformy. Jedná se o formu synchronní komunikace, příznačnou pro většinu volně dostupných messengerů, jež děti běžně využívají. Problém ale nastává ve chvíli, kdy se v jejím prostředí během videokomunikace dítě setká místo se svým vrstevníkem s osobou (např. neznámým dospělým člověkem), která se před ním začne obnažovat, popř. ukájet. Naše výzkumná zjištění totiž potvrzují, že **děti, které se v minulosti setkaly při komunikaci před webkamerou s obnažováním, vykazují větší ochotu k odesílání intimních materiálů než děti, které takovou zkušenost nemají.** Považujeme tak tento způsob komunikace za vysoce rizikový, poněvadž materiály spojené s obnažováním či masturbací slouží často jako nástroj k vydírání, vyhrožování, sexuálnímu nátlaku či tzv. kybergroomingu (Açar, 2016; Kloess, Beech a Harkins, 2014; Kopecký, 2017; Kopecký, 2016; Whittle et al., 2013). Pro doplnění – **pětina dětí (22,29 %) potvrdila, že se před nimi někdo prostřednictvím webkamery obnažoval, a 4,07 % dotázaných pak přiznala, že tak učinili také.**

Velmi důležitou oblastí, související s problematikou sextingu, jsou právní limity a restriktce spjaté jak se samotným intimním materiálem, který v rámci sextingu vzniká, tak i s chováním, jehož se jednotliví aktéři dopouštějí.

Většina evropských zemí stanovuje hranici pro legální sexuální styk mezi 14.–15. (17 zemí), případně 16.–17. rok života dítěte (10 zemí) (European Union Agency for Fundamental Rights, 2017), s tím, že zároveň regulují vznik a distribuci intimních materiálů u osob mladších 18 let, čímž vymezují hranici mezi pornografií a dětskou pornografií, které se v rámci sextingu mohou děti dopustit (Akdeniz, 2005; Kierkegaard, 2008; Skorzewska-Amberg, 2011).

Právní aspekty sextingu v českém prostředí jsme podrobně popsali v 7. kapitole, přičemž ve výzkumu nás zajímalo, jaké je právní povědomí dětí v této oblasti a jakou má souvislost s prevalencí sextingu.

Co se týče právního povědomí, tak **31,63 % dětí je toho názoru, že pořizování vlastních erotických fotografií/videí nemají osoby mladší 18 let nijak zakázáno, a 30,97 % si myslí, že je toto zakázáno pouze**

osobám mladším 15 let. Na základě zjištěného lze tak konstatovat, že více než polovina dětí nemá dostatečné právní povědomí o této problematice, čímž naše závěry korespondují s výzkumy ze zahraničí (Murray, 2018; Strohmaier, 2014). Tam také upozorňují na souvislost mezi neznalostí práva a prevalencí sextingu, což můžeme potvrdit, neboť **děti, které si myslí, že je osobám mladším 18 let zákonem povoleno pořizování vlastních intimních materiálů, na kterých jsou částečně svlečeni či zcela nazí, vykazují větší ochotu k realizaci sextingu ve formě odesílání intimních materiálů než děti, které si to nemyslí.**

11 Možnosti minimalizace vzniku a dopadů sextingu

Sexting je dlouhodobě zaznamenáván u dětských (a často také dospělých) uživatelů online služeb v Evropě, USA, ale i v asijských zemích, přičemž **celosvětový systematický monitoring tohoto potenciálně rizikového fenoménu probíhá přibližně od roku 2008**, a to prostřednictvím národních (lokálních) i nadnárodních výzkumných studií. Záměrně uvádíme potenciálně rizikového proto, že u něj **nemusí vždy dojít k rozvinutí rizik v podobě zneužití sextingových materiálů a k jejich nekontrolovanému šíření**. Jak jsme popsali ve 2. kapitole, podle některých autorů je provozování sextingu normální součástí sexuálního vývoje a chování jedince (např. Temple a Choi, 2014 In: Madigan et al., 2018) a pořizování sextů může v mnoha partnerských vztazích sehrát i svou pozitivní roli – ať už jde o prvotní fázi navazování vztahu, např. v podobě získání si pozornosti vyhlédnutého partnera, nebo dobu jeho trvání, např. při fyzickém odloučení partnerů či jako projev vzájemné sexuální touhy, náklonnosti, potěšení, lásky, intimity (Henderson, 2011; Döring, 2014; Gala a Kapadia, 2013; Burkett, 2015; Le, 2016 aj.). Ovšem **s ohledem na podstatu sextingových materiálů je riziko jejich zneužití tak vysoké, že považujeme za nutné integrovat sexting do vzdělávacího systému a preventivních aktivit realizovaných v rodině i ve školním prostředí**.

Pro dítě by měl být do doby školní docházky primárním zdrojem informací v oblasti sexuality člověka především rodič, ten však bývá s jeho vstupem do online světa záhy nahrazen internetovými zdroji nejrůznější kvality. **Základní úlohou rodiče a později také školy** je tak korigovat tyto informace (Pam a Nick, 2019; Pop a Rusu, 2015), tj. poskytovat dítěti informace pravdivé, nezkreslené a co nejvíce objektivní, a zasazovat je do správného rámce, např. s ohledem na věk a aktuální úroveň rozumového vývoje dítěte, pohlaví apod.

Sexuální výchova dítěte zahrnuje čtyři základní složky – fyzickou/fyziologickou (informace o sexuálním životě, o otěhotnění a porodu, o možnostech ochrany před početím apod.), *psychickou* (psychická zralost a odpovědnost, emoce, puberta apod.), *behaviorální* (sexualita jako součást mezilidských vztahů, intimita, sexualita a rodina, výchova dítěte), *právní* (právní limity spojené s intimním kontaktem apod.), **kterými sexting jako potenciálně rizikový fenomén prostupuje**. Jednak úzce souvisí

s fyzickými, psychickými a behaviorálními aspekty lidské sexuality (např. je součástí obvyklého sexuálního chování dítěte, probíhá v různých fázích nejen partnerského vztahu) a jednak hraničí s přestupky či trestnými činy, zejména mravnostního charakteru (např. s dětskou pornografií).

Rodina i škola by tak měly usilovat o **prevenci sextingu, a to ve všech uvedených oblastech, formou edukace dítěte stran rizik sextingu a právních limitů s nimi spojených.**

Jak jsme popsali v páté kapitole, **sexting lze v prostředí školy zařadit do systému výuky** sexuální výchovy, vyučované **v celé řadě předmětů/oblastí**, a do **různých typů preventivních opatření realizovaných v rámci školních preventivních programů** (dříve minimálních preventivních programů).

Obsahově pak může tvořit **samostatné téma nebo být součástí komplexnější problematiky bezpečného chování v online prostředí**, přičemž výuku je možno zajistit jak učiteli z dané školy, tak i specialisty z externích institucí. Pravidlem by ale mělo být, aby došlo k její **realizaci již na prvním stupni základní školy** (Andriani a Badarudin, 2017) – z důvodu stále se snižujícího věku dětí aktivních v online prostředí, viz například kazuistika „Kristýna a Jana“ v podkapitole 2.5.1 s názvem Kauzy z České republiky.

Samotná edukace by neměla stavět na zákazech, strašení dětí či třeba odmítání technologií jakožto nutného zla. Jejím základem by naopak měla být pozitivní komunikace se zajištěnou zpětnou vazbou (diskuse, hraní rolí atp.).

Osvědčenou a vyzkoušenou metodou, která umožňuje dětem přiblížit sexting a jeho rizikovost, je **práce s příběhy dětí, jež sexting prožily v pozici obětí.** V současné době je k dispozici dostatek kauz **ve formě textové** (zejména v zahraničí provázené fotografiemi dětských obětí) **nebo audiovizuální** (*Seznam se bezpečně, Na hory, Jít či nejít, Say No, MartyIsDead* či dokument *V síti* apod.). Tu je však nutné propojit s následnou diskusí, aby na základě názorů dětí a jejich dotazů získal učitel zpětnou vazbu a zároveň tak korigoval obsah filmu, případně jej doplňoval o nová sdělení a fakta.

S kazuistikou lze pak pracovat různými způsoby:

1. Pedagog příběh dětské oběti nedokončí a nechá jej dokončit žáky, a to s různými reakcemi oběti. Děti si tak v průběhu dokončení uvědomí, jaké následky může sexting mít.
2. Pedagog příběh dokončí a žáci vymyslí, jak lze oběti pomoci. Aktivita pak bude zaměřena především na odstranění dopadů sextingu, např. v rámci kyberšikany či kybergroomingu.
3. Pedagog představí žákům profil fiktivního mladého uživatele či uživatelky internetu a cílem žáků bude zkusit popsat, o koho se dle dostupných informací jedná. Učitel dále zjistí, zda by byli žáci/žákyně ochotni dané osobě v online prostředí poskytnout intimní materiál. Poté odhalí skutečnou identitu pachatele, který sexting využil k útoku na dětskou oběť.
4. Pedagog představí žákům profil uživatele internetu a ti budou hledat způsoby, jak si ověřit jeho skutečnou identitu. Závěrem pak společně s vyučujícím shrnou reálné možnosti, jak ověření identity provést.

Další výukové aktivity mohou být orientovány na **zjištění stavu a zajištění podpory právního povědomí ohledně sextingu u dětí na ZŠ a SŠ** (Policie ČR, 2020c). Učitel tak může například otevřít diskusi o tom, od kolika let mohou mít děti sex, zda je trestné o něm komunikovat s dospělou osobou v online prostředí atp. Nutno podotknout, že si v této oblasti nejsou jisty nejen děti, ale i učitelé.

Téma lze také zakomponovat do dalších celků, např. se může učitel s dětmi bavit o tom, co je a co není v online prostředí legální, jaký obsah mohou z internetu stahovat nebo na něm sdílet, zda existují limity ohledně přístupu k sociálním sítím, eventuálně jak jsou v praxi „obcházeny“ atd.

Podstatné je rovněž seznámení dětí s aktivitami vedoucími k řešení dopadů sextingu. Ty by měly **sestávat z činností orientovaných na technické aspekty problému**, tedy na odstranění či blokaci obsahu v online prostředí (jak zablokovat závadný obsah nebo jej smazat, jak si pořídit a uchovat důkazy, jak blokovat samotného útočníka apod.). A **ze způsobů nahlašování incidentu**, např. prostřednictvím online

poraden (jak případ popsat, co potřebují poradci vědět, jak zůstat při nahlášení anonymní apod.).

Velmi důležité a efektivní jsou také **aktivity podporující kreativitu samotných žáků**, které mohou mít formu střednědobých či dlouhodobých projektů a zároveň se tak mohou stát pevnou součástí školních preventivních programů.

Úkolem dětí bude například zpracovat různé typy kampaní cílených na prevenci sextingu, ať už v podobě letáků, plakátů, preventivních videí nebo webových stránek, komiksů atp.

Závěr

Monografie je zaměřena na novodobý, potenciálně rizikový komunikační fenomén zvaný sexting, jehož počátky spadají do roku 2005 (Rosenberg, 2011), kdy tento pojem stvořila média.

V současnosti sexting představuje, alespoň podle našeho názoru, jeden z nejrizikovějších komunikačních jevů, což dokládají již v úvodu zmíněné policejní statistiky (Policie ČR, 2020a), které poukazují na rozmach mravnostních trestných činů v kyberprostoru u osob mladších 18 let, jako jsou výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií, zneužití dítěte k výrobě pornografie, účast na pornografickém představení, ale i navazování nedovolených kontaktů s dítětem. Navíc také upozorňují na fakt, že nezletilí nejsou v těchto případech jen oběťmi, ale i pachateli. V zahraničí – na podkladě medializací tragických kauz dětských obětí rizik sextingu – došla tato problematika tak daleko, že například v mnoha zemích USA vznikly zákony, do nichž byl tento fenomén implementován (blíže viz Hinduja, Patchin, 2019).

V České republice nemáme termín sexting v právních normách definován, svým charakterem však může, zejména pak ve spojení s dalšími rizikovými jevy (komerční sexuální zneužívání, tj. dětská pornografie, prostituce a obchod s dětmi, kybergrooming, webcam trolling, kyberšikana či kyberstalking), naplňovat některé znaky protiprávního jednání na úrovni přestupku, nebo dokonce trestného činu. Jednotlivé případy jsou tak u nás hodnoceny individuálně, s ohledem na pořízený materiál a na okolnosti, za kterých vznikl.

Mnohými autory je provozování sextingu považováno za přirozenou součást chování jedince v rámci jeho obvyklého sexuálního vývoje (např. Temple a Choi, 2014 In: Madigan et al., 2018), kterým může vyjadřovat vzájemnou sexuální touhu, náklonnost, potěšení, lásku, intimitu atp. (Henderson, 2011; Döring, 2014; Gala a Kapadia, 2013; Burkett, 2015; Le, 2016 aj.). Například z hlediska fotografií, v našem případě sextingových, můžeme hovořit o nonverbální komunikaci (Linhart a Petrusek, 1996; Van Dijck, 2008), kterou lze „*relativně přehledně, rychle a efektivně konzumovat*“ (Trestrová, 2014).

Sexting tedy z tohoto důvodu pojmáme jako jev potenciálně rizikový, jelikož nemusí pokaždé dojít k rozvinutí jeho rizik v podobě zneužití či nekontrolovaného šíření sextingových materiálů (revenge porn, sextortion, eskalovaný sexting) (Walker, Sanci a Temple-Smith, 2013; Walker a Sleath, 2017; Colenbrander, 2016). To platí ale jen do doby vzniku neshod zúčastněných stran. A pokud jde o děti, je třeba brát v potaz, že se většinou může jednat o výrobu a jiné nakládání s dětskou pornografií. Proto považujeme za nutné integrovat sexting do vzdělávacího systému a preventivních aktivit realizovaných v rodině i ve školním prostředí.

Seznam použitých zdrojů

AÇAR, K. V. (2016). Sexual extortion of children in cyberspace. *International Journal of Cyber Criminology* [online]. 10(2), 110–126. Dostupné z: <http://www.cybercrimejournal.com/Kemalvol10issue2IJCC2016.pdf>

AKDENIZ, Y. (2005). The Regulation of Pornography and Child Pornography on the Internet. *SSRN Electronic Journal* [online]. Dostupné z: <https://doi.org/10.2139/ssrn.41684>

ALBURY, K. a CRAWFORD, K. (2012). Sexting, consent and young people's ethics: Beyond Megan's Story. *Continuum: Journal of Media & Cultural Studies* [online]. 26(3), 463–473. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10304312.2012.665840>

ALBURY, K., CRAWFORD, K., BYRON, P. a MATHEWS, B. P. (2013) *Young People and Sexting In Australia: Ethics, Representation and the Law* [online]. ARC Centre for Creative Industries and Innovation/Journalism and Media Research Centre, UNSW, Sydney, NSW. Dostupné z: <https://core.ac.uk/download/pdf/30677128.pdf>

ANASTASSIOU, A. (2017). Sexting and Young People: A Review of the Qualitative Literature. *The Qualitative Report* [online]. 22(8), 2231–2239. Dostupné z: <https://nsuworks.nova.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2951&context=tqr>

ANDRIANI, A. a BADARUDIN, B. (2017). Sexual Issues and Prevention Through Sex Education in Primary School. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research* [online]. 2017(58), 44–49. Dostupné z: <https://doi.org/10.2991/icece-16.2017.8>

ASAMOAH, B. (2018). *Sakawa* [dokumentární film]. Dostupné z: <http://www.benasamoah.com>

BARTONĚK, J. (2013). „Jít či nejít?“ Nové video projektu E-Bezpečí. *E-Bezpečí* [online]. Dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/kybergrooming/609-jit-nejit-video>

BATES, S. (2017). Revenge porn and mental health: A qualitative analysis of the mental health effects of revenge porn on female survivors. *Feminist*

Criminology [online]. 12(1), 22–42. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1557085116654565>

BAUMGARTNER, S. E., SUMTER, S. R., PETER, J., VALKENBURG, P. M. a LIVINGSTONE, S. (2014). Does country context matter? Investigating the predictors of teen sexting across Europe. *Computers in Human Behavior* [online]. 34(2014), 157–164. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.01.041>

BEDROŠOVÁ, M., HLAVOVÁ, R., MACHÁČKOVÁ, H., DĚDKOVÁ, L. a ŠMAHEL, D. (2018). *Czech children and adolescents on the internet: Report from a survey at primary and secondary schools* [online]. Project EU Kids Online IV – the Czech Republic. Brno. Dostupné z: https://irtis.muni.cz/media/3122572/eu_kids_online_report.pdf

BĚLÍK, V., HOFERKOVÁ, S. a KRAUS, B. (2017). *Slovník sociální patologie*. 1. vyd. Praha: Grada.

BENOTSCH, E. G., SNIPES, D. J., MARTIN, A. M. a BULL, S. S. (2013). Sexting, substance use, and sexual risk behavior in young adults. *Journal of Adolescent Health* [online]. 52(3), 307–313. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3580005/>

BERSON, I. R. (2002). Grooming Cybervictims The Psychosocial Effects of Online Exploitation for Youth. *Journal of School Violence* [online]. 2(1), 5–18. Dostupné z: <https://www.mensenhandelweb.nl/en/system/files/documents/13%20jul%202015/Grooming%20cybervictims.pdf>

BLATNÍKOVÁ, Š. (2009). *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.

BRZYBOHATÁ, A. (2019). Třetina učitelů tápe v sexuální výchově. Jako pomůcky volí okurky a banány. In: *iDnes.cz* [online]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/sexualni-vychova-na-skolach-pre-dmety.A190926_113028_domaci_brzy

BUCKELS, E. E., TRAPNELL, P. D. a PAULHUS, D. L. (2014). Trolls just want to have fun. *Personality and Individual Differences* [online]. 67, 97–102. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0191886914000324>

BURČÍKOVÁ, P., KUTÁLKOVÁ, P. a HŮLE, D. (2008). *Cool je-- vědět víc: ústavní výchova a rizika komerčního sexuálního zneužívání*. 1. vyd. Praha: La Strada Česká republika.

BURKETT, M. (2015). Sex(t) Talk: a Qualitative Analysis of Young Adults' Negotiations of the Pleasures and Perils of Sexting. *Sexuality* [online]. 19(4), 835–863. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1007/s12119-015-9295-0>

CALVERT, C. (2014). Sex, Cell Phones, Privacy, and the First Amendment. *CommLaw Conspectus* [online]. 27(1), 1–65. Dostupné z: <http://firstamendment.jou.ufl.edu/pubs/SexCellPhonesPrivacyArticle.pdf>

Cambridge Dictionary (2020a). Definitions online. *Meaning of Avatar in English* [online]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/avatar>

Cambridge Dictionary (2020b). Definitions online. *Meaning of Emoticon in English* [online]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/emoticon>

Cambridge Dictionary (2020c). Definitions online. *Meaning of Emoji in English* [online]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/emoji>

Cambridge Dictionary (2020d). Definitions online. *Meaning of Sexting in English* [online]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/sexting>

Cambridge Dictionary (2020e). Definitions online. *Meaning of Revenge Porn in English* [online]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/revenge-porn>

Cambridge Dictionary (2020f). Definitions online. *Meaning of Chatbot in English* [online]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/chatbot?q=ChatBot>

Canadian Centre for Child Protection (2017). Online Sextortion of Teens on the Rise. In: *Canadian Centre for Child Protection* [online]. Dostupné z: <https://www.protectchildren.ca/en/press-and-media/news->

releases/2017 /dontgetsextorted_campaign

CAPPONI, V., HAJNOVÁ, R. a NOVÁK, T. (1994). *Sexuologický slovník*. Praha: Grada.

CILEČKOVÁ, E. (2012). *Sexuální výchova jako předmět výuky na školách*. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. In: SADKOVÁ, T. (2018). Současný stav sexuální výchovy v rámci základního vzdělávání v České republice – systematický přehled teorie a praxe. *Adiktologie* [online]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/ami10n>

CLANCY, E. M., KLETTKE, B. a HALLFORD, D. J. (2019). The dark side of sexting – Factors predicting the dissemination of sexts. *Computers in Human Behavior* [online]. 92(2019), 266–272. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2018.11.023>

COLENBRANDER, A. (2016). *Always a step ahead: The process of handling escalated sexting: An explanatory study of intervention and prevention actors and measures handling escalated sexting* [online]. Master's thesis, University of Twente, Enschede, Netherlands. Dostupné z: https://pdfs.semanticscholar.org/ba5e/5ab4094e4dfef927fe8640e58c031b1115e5.pdf?_ga=2.251497220.320834445.1564925291-1072529912.1564925291

COLLINS, R. L. a ELLICKSON, P. L. (2004). Integrating four theories of adolescent smoking. *Substance Use & Misuse* [online]. 2 (39),179–209. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1081/JA-120028487?journalCode=isum20>

COOPER, K., QUAYLE, E., JONSSON, L.S. a SVEDIN, C.G. (2016). Adolescents and self-taken sexual images: A review of the literature. *Computers in Human Behaviour* [online]. 55, 706–716. Dostupné z: https://www.research.ed.ac.uk/portal/files/21808282/FINAL_Adolescents_and_self_taken_sexual_images_revised2.pdf

CRAWFORD, A. (2013). Computer-generated 'Sweetie' catches online predators. In: *BBC News* [online]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/uk-24818769>

CURNUTT, H. (2012). Flashing Your Phone: Sexting and the Remediation of Teen Sexuality. *Communication Quarterly* [online]. 60(3), 353–369.

Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01463373.2012.688728?scroll=top&needAccess=true>

ČERMÁK, J. (2003). *Nové universum A-Ž: všeobecná encyklopedie*. 1. vyd. V Praze: Euromedia Group – Knižní klub.

Česká televize (2020). V síti: Radikální dokumentární film o zneužívání dětí na internetu aneb „z lovců se stanou lovení“. Celovečerní film, který rozpoutá válku s predátory českého internetu. In: *Česká televize* [online]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/12360773574-v-siti/21856227079/>

Český statistický úřad (2018). Statistická ročenka České republiky 2018. In: *Český statistický úřad* [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/61431878/32019818.pdf/f7a76822-fe74-4caa-8031-6cf5963e125f?version=1.4>

DAKE, J. A., PRICE, J. H., MAZIARZ, L. a WARD, B. (2012). Prevalence and Correlates of Sexting Behavior in Adolescents. *American Journal of Sexuality Education* [online]. 7(1), 1–15. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/15546128.2012.650959>

DEKESEREDY, W. S. a SCHWARTZ, M. D. (2016). Thinking sociologically about image-based sexual abuse: The contribution of male peer support theory. *Sexualization, Media and Society* [online]. 2(4), 1–8. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2374623816684692>

Děti a jejich sexualita: rádce pro rodiče a pedagogy (2014). 1. vyd. Brno: CPress. Autoři citované kapitoly: STRETTI, S. a KAŇÁK, J.

DIR, A. L., COSKUNPINAR, A., STEINER, J. L. a CYDERS, M. A. (2013). Understanding differences in sexting behaviors across gender, relationship status, and sexual identity, and the role of expectancies in sexting. *Cyberpsychology, behavior and social networking* [online]. 16(8), 568–574. Dostupné z: <https://doi.org/10.1089/cyber.2012.0545>

DIVÍNOVÁ, R. (2005). *Cybersex: forma internetové komunikace*. 1. vyd. Praha: Triton.

DÖRING, N. (2014). Consensual sexting among adolescents: Risk prevention through abstinence education or safer sexting? *Cyberpsychology: Journal of*

Psychosocial Research on Cyberspace [online]. 8(1), 1–15. Dostupné z: <https://cyberpsychology.eu/article/view/4303/3352>

DOUG, C. (2019). Wonder why men send photos of their genitals? Here are some theories. In: *CNN health* [online]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2019/02/09/health/reasons-why-men-send-explicit-photos-trnd/index.html>

DROUIN, M. a TOBIN, E. (2014). Unwanted but consensual sexting among young adults: Relations with attachment and sexual motivations. *Computers in Human Behavior* [online]. 31(5), 412–418. Dostupné z: <http://isiarticles.com/bundles/Article/pre/pdf/30025.pdf>

DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z. a MATĚJČEK, Z. (1995). *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. 1. vyd. Praha: Grada.

DUNOVSKÝ, J., MITLÖHNER, M., HEJČ, K. a HANUŠOVÁ-TLAČILOVÁ, J. (2005). *Problematika dětských práv a komerčního sexuálního zneužívání dětí u nás a ve světě*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s.

E-Bezpečí (2012). Jít či nejít? In: *E-Bezpečí* [online]. Dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/jitcinejit/>

E-Bezpečí (2020). Informace o projektu. In: *E-Bezpečí* [online]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/o-projektu/oprojektu>

E-Bezpečí (2010). Peter Chapman vs. Ashleigh Hall (Velká Británie, 2010). In: *E-Bezpečí* [online]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/72-kazuistiky/1429-peter-chapman-vs-ashleigh-hall-velka-britanie-2010>

EILEAN G. M. (2002). Talking about Sexuality: Parent's Communication and Its Influence on their Children's Attitudes and Behaviors. Orono, USA. Electronic Theses and Dissertations. University of Maine. Dostupné z: <https://pdfs.semanticscholar.org/78dc/88d530f2e596cf144c561dfd6eea9c98ebc3.pdf?ga=2.239573632.227613976.1572698253-1105578429.1572698253>

eLAW.cz. (2010). *Nový trestný čin stalking neboli nebezpečné pronásledování*. In: *eLAW.cz – právní portál* [online]. Dostupné z: <http://www.elaw.cz/clanek/novy-trestny-cin-stalking-neboli-nebezpecne-pronasledovani>

English Oxford Living Dictionaries (2020). Definitions online. *Sext, Sexting* [online]. Dostupné z: <https://www.lexico.com/en/definition/sext>

EPRAVO.CZ. (2003). Vládní návrh zákona o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů – důvodová zpráva. In: *EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo* [online]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/vladni-navrh-zakona-o-odpovednosti-mladeze-za-protipravni-ciny-a-o-soudnictvi-ve-vecich-mladeze-a-o-zmene-nekterych-zakonu-duvodova-zprava-20827.html?mail>

EPSTEIN, M. a WARD, L. M. (2008). "Always use protection": Communication boys receive about sex from parents, peers, and the media. *Journal of Youth and Adolescence* [online]. 37(2), 113–126. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1007/s10964-007-9187-1>

EUR-Lex (2011a). Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV. Special edition in Croatian: Chapter 19 Volume 016, 261–274. In: *EUR-Lex Access to European Union law* [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32011L0093>

European Union Agency for Fundamental Rights (2017). Consent for sexual activity with an adult. In: *European Union Agency for Fundamental Rights* [online]. Vienna: Austria. Dostupné z: <https://fra.europa.eu/en/publication/2017/mapping-minimum-age-requirements/sexual-consent>

Europol (2017). Police across Europe issue warning about the online coercion and extortion of children. In: *Europol* [online]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/police-across-europe-issue-warning-about-online-coercion-and-extortion-of-children>. Česká verze In: *Policie ČR* [online]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/policie-vydala-celoevropske-varovani-ve-veci-internetoveho-zneužívání-a-vydirání-dětí.aspx>

FEYERICK, D. a STEFFEN, S. (2009). 'Sexting' lands teen on sex offender list. In: *CNN* [online]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2009/CRIME/04/07/>

sexting.busts/index.html? iref=nextin

FLESchLER PESKIN, M., MARKHAM, C. M., ADDY, R. C., SHEGOG, R., THIEL, M. a TORTOLERO, S. R. (2013). Prevalence and Patterns of Sexting Among Ethnic Minority Urban High School Students. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking* [online]. 16(6), 454–459. Dostupné z: <https://doi.org/10.1089/cyber.2012.0452>

FREUND, K. (1990) *Courtship Disorder*. In: MARSHALL, W. L., LAWS, D. R. a BARBAREE, H. E. (eds) *Handbook of Sexual Assault. Applied Clinical Psychology*. Springer, Boston, MA. P. 195–207.

FRIEDMAN, S. H., SORRENTINO, R. M. a FRIEDMAN, J. B. (2017). Sexting: What are the clinical and legal implications? To best help teens, ask them about sexting and educate them about potential consequences. *Current Psychiatry* [online]. 16(12), 35–41. Dostupné z: <https://mdedge-files-live.s3.us-east-2.amazonaws.com/files/s3fs-public/Document/November-2017/cp01612035.pdf>

GALA, J. a KAPADIA, S. (2013). Romantic relationships in emerging adulthood: A developmental perspective. *Psychological Studies* [online]. 58(4), 406–418. <http://dx.doi.org/10.1007/s12646-013-0219-5>

GLASS, L. (2014). *Lháři a jejich řeč těla: jak prohlédnout finty, přetvářku a lži, které každý den slýcháte od lidí*. 1. vyd. Brno: BizBooks.

GOGGIN, G. (2006). *Cell Phone Culture: Mobile Technology in Everyday Life*. New York: Routledge.

GORDON-MESSER, D., BAUERMEISTER, J. A., GRODZINSKI, A. a ZIMMERMAN, M. (2013). Sexting among young adults. *Journal of Adolescent Health* [online]. 52(3), 301–306. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3580013/>

GREENFIELD, S. (2016). *Změna myšlení: jak se mění naše mozky pod vlivem digitálních technologií*. 1. vyd. Brno: BizBooks. (Přeložil Radek VANTUCH).

GREGUSSOVÁ, M. a DROBNÝ, M. (2013). *Deti v sieti. Ako chrániť seba a naše deti na internete*. 1. vyd. eSlovensko. Dostupné z: http://sheeplive.eu/sites/default/files/deti-v-sieti--prirucka_-_tlac_bez_orezovych_znaciek.pdf

HAGERTY, L. (2000). *The Spirit of the Internet: Speculations on the Evolution of Global Consciousness*. Tampa: Matrix Masters, Inc.

HALADA, J. a OSVALDOVÁ, B. (2017). *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum.

HAMMOND, CH., J., MAYES, L., C. a POTENZA, M., N. (2014). Neurobiology of Adolescent Substance Use and Addictive Behaviors: Prevention and Treatment Implications. *Adolescent Medicine: State of the Art Reviews* [online]. 25(1), 15–32. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4446977/>

HARMER, J. L. a SMITH, J. B. (2007). *The Sex Industrial Complex: America's Secret Combination – Pornographic Culture, Addiction and the Human Brain*. Lighted Candle Society; 1st Edition edition.

HARTL, P. a HARTLOVÁ, H. (2015). *Psychologický slovník*. 3. aktualizované vyd. Praha: Portál.

HASINOFF, A. A. (2013). Sexting as media production: Rethinking social media and sexuality. *New Media & Society* [online]. 15(4), 449–465. Dostupné z: http://queercof.com/genderandtechnoculture/wmst320_readings/sexting_mediaproduction.pdf

HASINOFF, A. A. (2020). Safer sexting tips. In: *Amy Adele Hasinoff* [online]. Dostupné z: <https://amyhasinoff.wordpress.com/sexting-tips/>

HASTINGS, K. (2009). Teenager commits suicide after 'sexting' a nude photo to her boyfriend made her life a misery. In: *Mail Online* [online]. Dostupné z: <http://www.dailymail.co.uk/tvshowbiz/article-1161112/Teenagercommits-suicidesexting-nudephoto-boyfriend-life-misery.html>

HEJTMÁNEK, T. (2015). Jedenáctiletá v síťovaných punčochách a krajkách je porno, řekl znalec. In: *iDNES.cz* [online]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hradec-kralove/zpravy/znalec-potvrdil-detske-porno-v-kauze-atelier.A151208_123136_hradec-zpravy_the

HENDERSON, L. (2011). Sexting and sexual relationships among teens and young adults. *McNair Scholars Research Journal* [online]. 7(1), 31–39. Dostupné z: <http://scholarworks.boisestate.edu/cgi/viewcontent.cgi?article>

=1091&context=mcnair_journal

HERCZEG, J. (2008). Virtuální dětská pornografie – zločin bez oběti? In: VANDUCHOVÁ, M. a GŘIVNA, T. (ed.). *Pocta Otovi Novotnému k 80. narozeninám*. Praha: ASPI Wolters Kluwer.

HINDUJA, S. a PATCHIN, J. W. (2010). Sexting: A Brief Guide for Educators and Parents. In: *Cyberbullying Research Center* [online]. Dostupné z: <https://cyberbullying.org/Sexting-Fact-Sheet.pdf>

HINDUJA, S. a PATCHIN, J. W. (2018). Teen Sexting: A Brief Guide for Parents and Educators. In: *Cyberbullying Research Center* [online]. Dostupné z: <https://cyberbullying.org/sexting-research-summary.pdf>

HINDUJA, S. a PATCHIN, J. W. (2019). State Sexting Laws. In: *Cyberbullying Research Center* [online]. Dostupné z: <https://cyberbullying.org/sexting-laws>

HOLLA, K., JEDLICKOVA, P. a SEIDLER, P. (2018). Sexting and Motives for Sexting Among Adolescents. *Ad Alta-Journal of Interdisciplinary Research* [online]. 8(2), 89–92. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/330324072_SEXTING_AND_MOTIVES_FOR_SEXTING_AMONG_ADOLESCENTS

HÖSCHL, C. (2005). Zodpovědnost, mozek a zákony. Úhel pohledu. In: *Lidové noviny* [online]. Dostupné z: <http://www.hoschl.cz/?text=2459&lang=cz>

HOUCK, CH., BARKER, D. H., RIZZO, CH., HANCOCK, E., NORTON, A. a BROWN, L. K. (2014). Sexting and Sexual Behavior in At-Risk Adolescents. *PEDIATRICS* [online]. 133(2), e276–e282. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/259607216_Sexting_and_Sexual_Behavior_in_At-Risk_Adolescents

HOY, D., BROOKS, P., WOOLF, A., BLYTH, F., MARCH, L., BAIN, C. a BUCHBINDER, R. (2012). Assessing risk of bias in prevalence studies: modification of an existing tool and evidence of interrater agreement. *Journal of Clinical Epidemiology* [online]. 65(9), 934–939. <https://doi.org/10.1016/j.jclinepi.2011.11.014>

HUDSON, H. K. (2011). *Factors Affecting Sexting Behaviors Among Selected*

Undergraduate Students. Southern Illinois. Dissertations. University Carbondale. Department of Health Education and Recreation in the Graduate School. Dostupné z: https://ehs.siu.edu/phrp/_common/documents/announcements-dissertation/Hudson,H.pdf

CHALFEN, R. (2009). 'It's only a picture': sexting, 'smutty' snapshots and felony charges. *Visual Studies* [online]. 24(3), 258–268. Dostupné z: https://www.academia.edu/896976/Its_only_a_picture_sexting_smuttys_napshots_and_felony_charges

CHMELÍK, J. (2003). *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vyd. Praha: Portál.

Interpol (2020a). Online child abuse Q&As. In: *Interpol* [online]. Dostupné z: <https://www.interpol.int/Crime-areas/Crimes-against-children/Online-child-abuse-Q-As>

Interpol (2020b). Crimes against children. In: *Interpol* [online]. Dostupné z: <https://www.interpol.int/Crime-areas/Crimes-against-children/Crimes-against-children>

Interpol (2020c). Victim identification. In: *Interpol* [online]. Dostupné z: <https://www.interpol.int/Crime-areas/Crimes-against-children/Victim-identification>

IT-slovník.cz (2019). ChatBot. In: *IT-slovník.cz* [online]. Dostupné z: <https://it-slovník.cz/pojem/chatbot>

JACKSON, K. (2016). 'I WILL MAKE YOU SUFFER' As four young men take their own lives after falling victim to webcam blackmail rackets, we explore the tragic toll of men 'exposed' by sextortion gangs. The youngest reported victim was just eleven years old. In: *The Sun* [online]. Dostupné z: <https://www.thesun.co.uk/news/2300869/tragic-toll-of-men-exposed-by-sextortion-gangs/>

JAISHANKAR, K. (2009). Sexting: A new form of Victimless Crime? *International Journal of Cyber Criminology* [online]. 3(1), 21–25. Dostupné z: <http://www.cybercrimejournal.com/editorialijccjan2009.pdf>

JESSOR, R. a JESSOR, S. L. (1977). *Problem behavior and psychosocial development: A longitudinal study of youth*. New York: Academic Press.

JESSOR, R., DONOVAN, J. E. a COSTA, F. M. (1991). *Beyond adolescence: Problem behavior and young adult development*. New York, US: Cambridge University Press.

JIANG, C. L., BAZAROVA, N. N. a HANCOCK, J. T. (2011). The disclosure-intimacy link in computer-mediated communication: An attributional extension of the hyperpersonal model. *Human Communication Research* [online]. 37(2011), 58–77. Dostupné z: <https://cpb-us-e1.wpmucdn.com/blogs.cornell.edu/dist/c/6136/files/2014/01/2011-Jiang-Bazarova-Hancock-Self-disclosure-intimacy-link-in-computer-mediated-communication.pdf>

JIRKŮ, M. (2015). *Výuka sexuální výchovy na 1. stupni vybrané základní školy*. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. In: SADKOVÁ, T. (2018). *Současný stav sexuální výchovy v rámci základního vzdělávání v České republice – systematický přehled teorie a praxe*. *Adiktologie* [online]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/131516/>

JOLICOEUR, M. a ZEDLEWSKI, E. (2010). Much ado about sexting. National Institute of Justice. In: *NCJRS National Criminal Justice Reference Service* [online]. Dostupné z: <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/230795.pdf>

JONÁŠOVÁ, I. (2015). Příloha č. 18: Rizikové sexuální chování (č.j.: MSMT-1999/2015). *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

KABALI, H. K., IRIGOYEN, M. M., NUNEZ-DAVIS, R., BUDACKI, J. G., MOHANTY, S. H., LEISTER, K. P. a BONNER JR, R. L. (2015). Exposure and Use of Mobile Media Devices by Young Children. *Pediatrics* [online]. 136(6), 1044–1050. Dostupné z: <https://pediatrics.aappublications.org/content/pediatrics/136/6/1044.full.pdf>

KADLČÍKOVÁ, K. (2012). Příprava učitele na výuku sexuální výchovy. In JANÍK, T., KNECHT, P. a ŠEBESTOVÁ, S. (eds.), *Smíšený design v pedagogickém výzkumu: Sborník příspěvků z 19. výroční konference České*

asociace pedagogického výzkumu. 421–428. Brno: Masarykova univerzita.
Dostupné z: <https://doi.org/10.5817/PdF.P210-CAPV-2012-20>

KALIBOVÁ, P. a KALIBA, M. (2014). *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě v kontextu současného školství*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus.

KASÍK, P. (2019). Dětem škodí obrazovky a displeje. Ale jinak, než si rodiče obvykle myslí. In: *iDNES.cz* [online]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/technet/veda/deti-rodice-doporuceni-obrazovky-mobily-aktivity-spanek-objevovani-who-pediatrici-psychologove.A190507_133335_veda_pka

KASTLEMAN, M. B. (2007). *The Drug of the New Millennium – The Brain Science Behind Internet Pornography Use*. Power Think Publishing; 2nd edition.

KEARNEY, V. (2017). Ronan Hughes: Four years for man who blackmailed teen. In: *BBC News* [online]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-northern-ireland-41088814>

KELLEY, K. (2019). New Data on Sextortion: 124 Additional Public Cases. In: *LAWFARE Hard National Security Choices* [online]. Dostupné z: <https://www.lawfareblog.com/new-data-sex-tortion-124-additional-public-cases>

Kidscape (2011). *Young people's cyber life survey* [online]. Dostupné z: www.kidscape.org.uk/media/79349/kidscape_cyber_life_survey_results_2011.pdf. In: GREENFIELD, S. (2016). *Změna myšlení: jak se mění naše mozky pod vlivem digitálních technologií*. 1. vyd. Brno: BizBooks. (Přeložil Radek VANTUCH).

KIERKEGAARD, S. (2008). Cybering, online grooming and ageplay. *Computer Law and Security Report* [online]. 24(1), 41–55. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.clsr.2007.11.004>

KLETTKE, B., HALLFORD, D. J. a MELLOR, D. J. (2014). Sexting prevalence and correlates: A systematic literature review. *Clinical Psychology Review* [online]. 34(1), 44–53. Dostupné z: https://www.academia.edu/16491730/Sexting_prevalence_and_correlates_A_systematic_literature_review

KLETTKE, B., MELLOR, D., SILVA-MYLES, L., CLANCY, E. a SHARMA, M.

(2018). Sexting and mental health: A study of Indian and Australian young adults. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace* [online]. 12(2). Dostupné z: <https://cyberpsychology.eu/article/view/11410/10160>

KLOESS, J. A., BEECH, A. R. a HARKINS, L. (2014). Online child sexual exploitation: prevalence, process, and offender characteristics. *Trauma, Violence & Abuse* [online]. 15(2), 126–139. Dostupné z: https://research.birmingham.ac.uk/portal/files/18272411/Literature_Review_Manuscript_Revision_2_complete_.pdf

KOHNSTAMM, R. (2009). *Kleine ontwikkelingspsychologie / 3 De puberjaren*. Uitgever: Bohn Stafleu van Loghum. In: HOF v.d., S. a KOOPS, B.-J. (2011). Adolescents and Cybercrime: Navigating between Freedom and Control. *Policy & Internet* [online]. 3(2), 1–28. Dostupné z: <https://www.mensenhandelweb.nl/systeem/files/documents/29%20jul%202015/Adolescents%20and%20Cybercrime%20Report.pdf>

KOHOUT, R. (2017). *Internetem bezpečně: jak se nestát obětí virtuálního predátora*. 1. vyd. Karlovy Vary: You connected, z.s.

KOHOUTEK, R. (2020). Pojem prekoncepce. In: *SCS.ABZ.cz: slovník cizích slov* [online]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/prekoncepce>

KOLÁŘ, M. (2011). *Nová cesta k léčbě šikany*. Praha: Portál.

KOLÁŘ, M. (2015). Příloha č. 6: Školní šikanování. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

KONÁŠOVÁ, K. (2014). *Postoje rodičů a učitelů k sexuální výchově na 1. stupni základních škol v Plzeňském kraji*. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni. In: SADKOVÁ, T. (2018). Současný stav sexuální výchovy v rámci základního vzdělávání v České republice – systematický přehled teorie a praxe. *Adiktologie* [online].

KOPECKÝ, K. (2010). *Cyber Grooming, Danger of Cyberspace*. 1. vyd. Olomouc: Net University Ltd. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/262513617_CYBER_GROOMING_-_DANGER_OF_CYBERSPACE_study

KOPECKÝ, K. (2011). Tragický případ sextingu z USA. In: *E-Bezpečí* [online]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/sexting/254-tragicky-pipad-sextingu-z-usa>

KOPECKÝ, K. (2012). Sexting among Czech preadolescents and adolescents. *New Educational Review* [online]. 28(2), 39–48. Dostupné z: <http://www.scopus.com/inward/record.url?eid=2-s2.0-84864819528&partnerID=tZ0tx3y1>

KOPECKÝ, K. (2014a). Stručný úvod do problematiky online vydírání českých dětí se zaměřením na tzv. sextortion. *Pediatric pro Praxi* [online]. 15(6), 352–354. Dostupné z: <https://www.pediatricpropraxi.cz/pdfs/ped/2014/06/07.pdf>

KOPECKÝ, K. (2015b). Co je webcam trolling? In: *E-Bezpečí* [online]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/71-trivium/1420-co-je-webcam-trolling>

KOPECKÝ, K. (2015c). Digitální rodičovství – starý koncept v novém kabátě. *E-Bezpečí* [online]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rodice-ucitele-zaci/1012-digitalni-rodicovstvi>

KOPECKÝ, K. (2016). Misuse of web cameras to manipulate children within the so-called webcam trolling. *Telematics and Informatics* [online]. 33(1), 1–7. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0736585315000647?via%3Dihub>

KOPECKÝ, K. (2017). Online Blackmail of Czech Children Focused on “Sextortion” (Analysis of Culprit and Victim Behaviors). *Telematics and Informatics* [online]. 34(1), 11–19. Dostupné z: <https://www.science-direct.com/science/article/pii/S0736585316300090>

KOPECKÝ, K. a SZOTKOWSKI, R. (2014). Výzkum rizikového chování českých dětí v prostředí internetu. In: *E-Bezpečí* [online]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/61-vyzkum-rizikoveho-chovani-ceskych-deti-v-prostredi-internetu-2014-prezentace/file>

KOPECKÝ, K. a SZOTKOWSKI, R. (2017). Příloha č. 7: Kyberšikana a další formy kybernetické agrese (č.j.: MSMT-32550/2017-1). *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-apokyny>

KOPECKÝ, K. a SZOTKOWSKI, R. (2017). *Sexting a rizikové seznamování českých dětí v kyberprostoru*. Olomouc: Centrum prevence rizikové virtuální komunikace PdF UP Olomouc. Dostupné z: https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/doc_download/96-

KOPECKÝ, K. a SZOTKOWSKI, R. (2018). Manifestations of addictive behaviour among the child players of the Minecraft game from the perspective of quantitative research. *Pediatric pro Praxi* [online]. 19(1). 35–40. Dostupné z: <https://www.pediatricpropraxi.cz/pdfs/ped/2018/01/07.pdf>

KOPECKÝ, K. a SZOTKOWSKI, R. (2018). *Rodič a rodičovství v digitální éře*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/107-rodic-a-rodicovstvi-v-digitalni-ere-2018/file>

KOPECKÝ, K. a SZOTKOWSKI, R. (2019). *České děti v kybersvětě*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/117-ceske-deti-v-kybersvete/file>

KOPECKÝ, K., SZOTKOWSKI, R. a KREJČÍ, V. (2014). *Risks of Internet Communication IV*. 1. vyd. Olomouc: Palacký University Olomouc. Dostupné z: http://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/doc_download/60-risks-of-internet-communication-iv

KOPECKÝ, K., SZOTKOWSKI, R. a KREJČÍ, V. (2014). Výzkum rizikového chování slovenských a českých dětí v prostředí internetu 2014. In: *E-Bezpečí* [online]. Dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/tiskove-zpravy/914-sedm-z-deseti>

KOPECKÝ, K., SZOTKOWSKI, R. a KREJČÍ, V. (2015). *Rizikové formy chování českých a slovenských dětí v prostředí internetu*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita

Palackého v Olomouci.

KOUKOLÍK, F. (2013). Základy kognitivní, afektivní a sociální neurovědy XXV. O štěstí – hédonický mozek. *Praktický lékař* [online]. 93(1), 10–15. Dostupné z: <https://www.prolekare.cz/casopisy/prakticky-lekar/2013-1/zaklady-kognitivni-afektivni-a-socialni-neurovedy-xxv-o-stesti-hedonicky-mozek-39994>

KRONE, T. (2004). A typology of online child pornography offending. Trends & issues in crime and criminal justice No. 279. In: *Australian Institute of Criminology* [online]. Dostupné z: <https://aic.gov.au/publications/tandi/tandi279>

KÜHN, S. a GALLINAT, J. (2014). Brain Structure and Functional Connectivity Associated With Pornography Consumption: The Brain on Porn. *JAMA Psychiatry* [online]. 71(7), 827–834. Dostupné z: https://jamanetwork.com/journals/jamapsychiatry/fullarticle/1874574?utm_source=Silverchair

LE, L. (2016). *What's your 'sext' drive? Examining female emerging adults' experiences of sharing visual sexual content through communication technologies*. Alberta, Canada. Master's thesis. University of Alberta. Department of Educational Psychology. Dostupné z: https://era.library.ualberta.ca/files/czp38wc63s/Le_Lily_201602_MEd.pdf

LEE, M., CROFTS, T., MCGOVERN, A. a MILIVOJEVIC, S. (2015). Sexting and Young People. Report to the Criminology Research Advisory Council. In: *Criminology Research Grants* [online]. Dostupné z: <https://www.criminologyresearchcouncil.gov.au/reports/1516/53-1112-Final-Report.pdf>

LEE, M., CROFTS, T., SALTER, M., MILIVOJEVIC, S. a MCGOVERN, A. (2013). "Let's Get Sexting": Risk, Power, Sex and Criminalisation in the Moral Domain, *International Journal for Crime and Justice* [online]. 2(1), 35–49. Dostupné z: <https://www.crimejusticejournal.com/article/view/681/434>

LENHART, A. (2009). Teens and sexting. In: *Pew Research Center: Internet & Technology* [online]. Dostupné z: <http://www.pewinternet.org/2009/12/15/teens-and-sexting/>

LENHART, A., PURCELL, K., SMITH, A. a ZICKUHR, K. (2010). *Social media & mobile internet use among teens and young adults* [online]. Pew Internet & American Life Project. Dostupné z: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED525056.pdf>

LESTER, D., MCSWAIN, S. a GUNN, J. F. (2013). Suicide and the Internet: the case of Amanda Todd. *International Journal of Emergency Mental Health* [online]. 15(3), 179–180. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/260372605_Suicide_and_the_Internet_the_case_of_Amanda_Todd

LEVINE, D. (2013). Sexting: A Terrifying Health Risk ... or the New Normal for Young Adults? *Journal of Adolescent Health* [online]. 52(3), 257–258. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2013.01.003>

LINHART, J. a PETRUSEK, M. (1996). *Velký sociologický slovník*. 1. vyd. Praha: Karolinum.

LIPPMAN, J. R. a CAMPBELL, S. W. (2014). Damned if you do, damned if you don't... if you're a girl: Relational and normative contexts of adolescent sexting in the United States. *Journal of Children and Media* [online]. 8(4), 371–386. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17482798.2014.923009>

LUPA.CZ. (2014). Roztahovačky, kam se podíváš, aneb dívky se díví, kde vypluly jejich fotky. In: *LUPA.CZ* [online]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/roztahovacky-kam-se-podivas-aneb-devcata-se-divi-kde-se-objevuji-jejich-fotky/>

MADIGAN, S., LY, A., RASH, C. L., VAN OUYTSEL, J. a TEMPLE, J. R. (2018). Prevalence of multiple forms of sexting behavior among youth: A systematic review and meta-analysis. *JAMA Pediatrics* [online]. 172(4), 327–335. <https://doi.org/10.1001/jamapediatrics.2017.5314>

Mail Online News (2013). The ten year old girl called 'Sweetie' who has caught more than a THOUSAND sexual predators including 110 Britons. In: *Daily mail reporter & Associated press* [online]. Dostupné z: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2487397/Terre-des-Hommes-creates-CGI-girl-called-Sweetie-entice-child-porn-predators.html>

Mall.tv (2020). #martyisdead. In: *Mall.tv* [online]. Dostupné z: https://www.mall.tv/martyisdead?gclid=EAIaIQobChMIz5nozdnN5QIVxbHtCh0KbQgdEAAYASAAEgISWfD_BwE

McCONNELL, C. (2009). Parents file lawsuit over 'sexting' suicide. In: *Fox19.com* [online]. Dostupné z: <https://www.fox19.com/story/10348121/parents-file-lawsuit-over-sexting-suicide/>

Ministerstvo vnitra ČR (2016). Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016–2020. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2016-az-2020.aspx>

Ministerstvo vnitra ČR (2020). Republikový výbor pro prevenci kriminality. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/rvppk-republikovy-vybor-pro-prevenci-kriminality.aspx>

Ministerstvo zdravotnictví ČR (2014). *Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí* [online]. Dostupné z: https://www.mzcr.cz/Verejne/dokumenty/zdravi-2020-narodni-strategie-ochrany-a-podpory-zdravi-a-prevence-nemoci_8690_3016_5.html

MIOVSKÝ, M. et al. (2010). *Primární prevence rizikového chování ve školství*. 1. vyd. Tišnov, Praha: Sdružení SCAN a Univerzita Karlova v Praze.

MIOVSKÝ, M. et al. (2012). *Návrh doporučené struktury minimálního preventivního programu prevence rizikového chování pro základní školy*. 1. vyd. Praha: Klinika adiktologie, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze ve vydavatelství Togga.

MIOVSKÝ, M. et al. (2015). *Prevence rizikového chování ve školství*. 2. přepracované a doplněné vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.

MITCHELL, K. J., FINKELHOR, D., JONES, L., M. a WOLAK, J. (2012). Prevalence and characteristics of youth sexting: a national study. *Pediatrics* [online]. 129(1), 13–20. Dostupné z: <http://unh.edu/ccrc/pdf/CV237.pdf>

MORELLI, M., CHIRUMBOLO, A., BIANCHI, D., BAIOTTO, R., CATTELINO, E., LAGHI, F., SOROKOWSKI, P., MISIAK, M., DZIEKAN, M., HUDSON, H.,

MARSHALL, A., NGUYEN, T. T. T., MARK, L., KOPECKÝ, K., SZOTKOWSKI, R., DEMIRTAŞ, E. T., VAN OUYTSEL, J., PONNET, K., WALRAVE, M., ZHU, T., CHEN, Y., ZHAO, N., LIU, X., VOISKOUNSKY, A., BOGACHEVA, N., IOANNOU, M., SYNNOTT, J., TZANI-PEPELASI, K., BALAKRISHNAN, V., OKUMU, M., SMALL, E., NIKOLOVA, S. P. a DROUIN, M. (2020). The role of HEXACO personality traits in different kinds of sexting: A cross-cultural study in 10 countries. *Computers in Human Behavior* [online]. 2020(113). Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106502>

MORELLI, M., BIANCHI, D., BAIOTTO, R., PEZZUTI, L. a CHIRUMBOLO, A. (2016a). Sexting, psychological distress and dating violence among adolescents and young adults. *Psicothema* [online]. 28(2), 137–142. Dostupné z: <http://www.psicothema.com/pdf/4303.pdf>

MORELLI, M., BIANCHI, D., BAIOTTO, R., PEZZUTI, L. a CHIRUMBOLO, A. (2016b). Sexting Behaviors and Cyber Pornography Addiction Among Adolescents: the Moderating Role of Alcohol Consumption. *Sexuality Research and Social Policy* [online]. 14(2), 113–121. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s13178-016-0234-0>

MŠMT (2004). Pravidla pro rodiče k bezpečnějšímu užívání internetu (č. j.: 11 691/2004-24). *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Dostupné z: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:167iI7HHSZgJ:www.msmt.cz/file/7349_1_1/+&cd=3&hl=cs&ct=clnk&gl=cz

MŠMT (2009). *SEXUÁLNÍ VÝCHOVA – vybraná témata*. Příručka pro učitele. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Dostupné z: https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwiWy-e1hczlAhXEI1AKHYmLAHYQFjAAegQIARAC&url=http%3A%2F%2Fwww.msmt.cz%2Ffile%2F8304_1_1%2F&usg=AOvVaw3rQ8h-casbaxDqinctmdb1

MŠMT (2010a). *Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28* [online]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

MŠMT (2010b). *Doporučení MŠMT k realizaci sexuální výchovy v základních školách* [online]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/doporuceni-msmt-k-realizaci-sexualni-vychovy-v-zakladnich>

MŠMT (2011). *Desatero MŠMT k sexuální výchově*. [online]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/desatero-msmt-k-sexualni-vychove>

MŠMT (2013). *Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013–2018* [online]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/28077>

MŠMT (2014a). *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020* [online]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/strategie-vzdelavaci-politiky-2020>

MŠMT (2014b). *Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020* [online]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/strategie-digitalniho-vzdelavani-do-roku-2020>

MŠMT (2015). Příloha č. 5: Syndrom týraného dítěte – CAN. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-apokyny>

MŠMT (2016). Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016). In: *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/38988/>

MŠMT (2017). *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/43792/>

MŠMT (2018). *Rejstřík škol a školských zařízení* [online]. Dostupné z: <https://rejstriky.msmt.cz/rejskol/>

MŠMT (2019). *Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027* [online]. Praha. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/strategie-a-koncepce-ap-msmt>

MŠMT (2020a). *Metodické dokumenty (doporučení a pokyny)* [online]. Praha. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

MŠMT (2020b). *Prevence* [online]. Praha. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/prevence>

MUELLER, K. E. a POWERS, W. G. (1990). Parent-child sexual discussion: Perceived communicator style and subsequent behavior. *Adolescence* [online]. 25(98), 469–482. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/2375272>

MULLER, M. M. (2014). *Jak ochránit děti před pornografií na internetu*. 1. vyd. Praha: Portál.

MURRAY, S. (2018). Safeguarding children and young people in the online environment: Safeguarding implications in respect of sexting and associated online behaviour. *Journal of Nursing Research and Practice* [online]. 2(2), 26–29. Dostupné z: <https://www.pulsus.com/abstract/safeguarding-children-and-young-people-in-the-online-environmentrnsafeguarding-implications-in-respect-of-sexting-and-as-4517.html>

MYSLIVEČEK, J. (2009). *Základy neurověd*. 2. rozšířené a přepracované vyd. Praha: Triton.

NAKONEČNÝ, M. (2009). *Sociální psychologie*. 2. rozšířené a přepracované vyd. Praha: Academia.

Národní ústav pro vzdělávání (2016). *Rámcový vzdělávací program pro gymnázia* [online]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-gymnazia>

Národní ústav pro vzdělávání (2020). *Témata. Evaluace procesu hodnocení odborné způsobilosti (certifikace) poskytovatelů programů primární prevence rizikového chování ve školách a školských zařízeních* [online]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/pracoviste-pro-certifikace/evaluace-procesu-hodnoceni-odborne-zpusobilosti-certifikace>

Nebud' obět! (2020) [online]. *Nebud' obět! Rizika internetu a komunikačních technologií*. 2019. Dostupné z: <http://www.nebudobet.cz/>

NOLEN-HOEKSEMA, S. (2012). *Psychologie Atkinsonové a Hilgarda*. 3. vyd. Praha: Portál.

Office for Victim of Crime (2001). Internet crimes against children. *OVB Bulletin* [online]. Dostupné z: https://www.ovc.gov/publications/bulletins/internet_2_2001/NCJ184931.pdf

OLATUNDE, O. a BALOGUN, F. (2017) Sexting: Prevalence, Predictors, and Associated Sexual Risk Behaviors among Postsecondary School Young People in Ibadan, Nigeria. In: *Frontiers in Public Health* [online]. Dostupné z: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpubh.2017.00096/full>

OLDMEADOW, J. A., QUINN, S. a KOWERT, R. (2013). Attachment style, social skills, and Facebook use amongst adults. *Computers in Human Behavior* [online]. 29(3), 1 142–1 149.

Oxford Dictionaries (2009). Home. *Word of the Year 2009* [online]. Dostupné z: <https://en.oxforddictionaries.com/word-of-the-year/word-of-the-year-2009>

PAM, A. a NICK, J. F. (2019). Sexualities education and sexual citizenship. In: AGGLETON, P., COVER, R., LEAHY, D., MARSHALL, D. a RASMUSSEN, M.L. (eds.) *Youth, Sexuality and Sexual Citizenship*. Abingdon: Routledge, 118–133. Dostupné z: <https://doi.org/10.4324/9781351214742-12>

PATCHIN, J. W. a HINDUJA, S. (2006). Bullies Move Beyond the Schoolyard: A Preliminary Look at Cyberbullying. *Youth Violence and Juvenile Justice* [online]. 4(2), 148–169. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Sameer_Hinduja/publication/258201014_Bullies_Move_Beyond_the_Schoolyard_A_Preliminary_Look_at_Cyberbullying/links/554cbf9b0cf29f836c99ea10/Bullies-Move-Beyond-the-Schoolyard-A-Preliminary-Look-at-Cyberbullying.pdf

PAVLAS MARTANOVÁ, V. et al. (2012). *Standardy odborné způsobilosti poskytovatelů programů školské primární prevence rizikového chování*. 1. vyd. Praha: Klinika adiktologie, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze. Dostupné z: http://www.pppkv.cz/dokumenty/STANDARDY_OZPPRCH.pdf

PLATZNEROVÁ, A. (2015). Příloha č. 16: Sebepoškozování (č.j.: MŠMT-1999/2015). *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumeny-doporuceni-a-pokyny>

Policie ČR (2020a). *Kyberkriminalita* [online]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/kyberkriminalita.aspx>

Policie ČR (2020b). Pomoc obětem TČ. *Nebezpečné pronásledování (stalking)* [online]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/pomoc-obetem-tc-nebezpecne-pronasledovani-stalking.aspx>

Policie ČR (2020c). Pomoc obětem TČ. *Počítačová mravnostní kriminalita* [online]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/pocitacova-mravnostni-kriminalita.aspx>

Policie ČR (2017). *#SayNo! - Celoevropská kampaň proti zneužívání dětí online* [online]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/sayno-celoevropska-kampan-proti-internetovemu-sexualnimu-natlaku-a-vydirani-deti-rekni-ne.aspx>

PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J. (1990). *Nezralá sexualita: O sexuální výchově a sexuálních projevech dětí a mládeže*. 1. vyd. Praha: Avicenum.

POP, M. V. a RUSU, A. S. (2015). The Role of Parents in Shaping and Improving the Sexual Health of Children – Lines of Developing Parental Sexuality Education Programmes. *Procedia – Social and Behavioral Sciences* [online]. 209(2015), 395–401. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.11.210>

Poradna projektu E-Bezpečí (2018). Statistika poradny. In: *E-Bezpečí* [online]. Centrum PRVoK PdF UP. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/poradna/statistika-poradny>

POŠTULKA, V. (2007). *Dějiny pornografie v datech*. Praha: XYZ.

POWELL, A. a HENRY, N. (2017). *Sexual Violence in a Digital Age*. London: Palgrave Macmillan.

PRŮCHA, J., MAREŠ, J. a WALTEROVÁ, E. (2013). *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. A rozš. vyd. Praha: Portál.

QUANDT, T. a VOGELGESANG, J. (2017). Jugendliche sehen mit etwa 14 Jahren zum ersten Mal Pornos. In: *WELT* [online]. Dostupné z: <https://www.welt.de/newsticker/news1/article170030310/Jugendliche-sehen-mit-etwa-14-Jahren-zum-ersten-Mal-Pornos.html>

RABUŠIC, L. (2009). Expertíza dotazníku výzkumu akademických pracovníků vysokých škol ČR. Brno. Fakulta sociálních studií. Masarykova univerzita. In: *MŠMT* [online]. Dostupné z: https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwia4YbZqozkAhXKepoKHWbXBT0QFjAAegQIARAC&url=http%3A%2F%2Fwww.msmt.cz%2Ffile%2F8246_1_1%2Fdownload%2F&usg=AOvVaw0NV0aSiP_L8fGC-Ep6Ztjv1

REAVY, P. (2019). Utah family sharing sextortion suicide story 'likely saved some lives,' police say. In: *Deseret News Utah* [online]. Dostupné z: <https://www.deseretnews.com/article/900065102/utah-family-uncovering-sextortion-secret.html>

REED, E., SALAZAR, M. a RAJ, A. (2018). Nonconsensual Sexting and the Role of Sex Differences. *JAMA Pediatr* [online]. 172(9), 890. Dostupné z: <https://jamanetwork.com/journals/jamapediatrics/article-abstract/2688778>

REID CHASSIAKOS, Y., RADESKY, J., CHRISTAKIS, D., MORENO, M. A. a CROSS, C. (2016). Children and Adolescents and Digital Media. *Pediatrics* [online]. 138(5), e1–e18. Dostupné z: <https://pediatrics.aappublications.org/content/pediatrics/138/5/e20162593.full.pdf>

REID, E. M. (1991). Electropolis: Communication and Community on Internet Relay Chat. Honours Dissertation, University of Melbourne. In: *#irchelp* [online]. Dostupné z: <http://www.irchelp.org/communication-research/academic/academic-reid-e-electropolis-1991.html>

REJZEK, J. (2015). *Český etymologický slovník*. 3. vyd. (druhé přepracované a rozšířené vydání). Praha: Leda.

RENFROW, D. G. a ROLLO, E. A. (2014). Sexting on campus: minimizing

perceived risks and neutralizing behaviors. *Deviant behavior* [online]. 35(11), 903–920. Dostupné z: https://www.academia.edu/10788249/Sexting_on_Campus_Minimizing_Perceived_Risks_and_Neutralizing_Behaviors

RICE, E., RHOADES, H., WINETROBE, H., SANCHEZ, M., MONTTOYA, J., PLANT, A. a KORDIC, T. (2012). Sexually Explicit Cell Phone Messaging Associated With Sexual Risk Among Adolescents. *Pediatrics* [online]. 130(4), 667–73. Dostupné z: <https://doi.org/10.1542/peds.2012-0021>

RINGROSE, J., GILL, R., LIVINGSTONE, S. a HARVEY, L. (2012). A qualitative study of children, young people and “sexting”: a report prepared for the NSPCC. London. National Society for the Prevention of Cruelty to Children. In: *LSE Library Services* [online]. Dostupné z: <http://eprints.lse.ac.uk/44216/>

ROSENBERG, E. (2011). In Weiner's Wake, a Brief History of the Word 'Sexting' – More than you ever wanted to know about a word that is not going away anytime soon. In: *The Atlantic* [online]. Dostupné z: <https://www.theatlantic.com/national/archive/2011/06/brief-history-sexting/351598/>

RUBINSZTEIN-DUNLOP, S., ROBINSON, L. a DREDGE, S. (2019). Meet the scammers: Could this be your online lover? In: *ABC News (Australian Broadcasting Corporation)* [online]. Dostupné z: <https://www.abc.net.au/news/2019-02-11/ghana-meet-the-scammers/10785676>

SADKOVÁ, T. (2018). Současný stav sexuální výchovy v rámci základního vzdělávání v České republice – systematický přehled teorie a praxe. *Adiktologie* [online]. 18(1), 48–58. Dostupné z: https://www.addictology.cz/wp-content/uploads/2018/10/Pages-from-Adiktologie_I_24-48-58-1.pdf

SALEH, B., GRUDZINSKAS, A. a JUDGE, A. (2014). *Adolescent Sexual Behavior in the Digital Age: Considerations for Clinicians, Legal Professionals and Educators*. Youth-Produced Sexual Images, “Sexting,” and the Cellphone. Oxford: Oxford University Press.

SAWYER, S., AZZOPARDI, P. a WICKREMARATHNE, D. (2018). The age of adolescence. *The Lancet Child & Adolescent Health* [online]. 2(3), 223–228. Dostupné z: [https://doi.org/10.1016/S2352-4642\(18\)30022-1](https://doi.org/10.1016/S2352-4642(18)30022-1)

SBlog (2014). Seznam se bezpečně! a Ben Cristovao představují projekt „Nahá celebrita“. In: *Seznam.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/internet-a-pc/clanek/seznam-odhalil-nahou-celebritu-222349>

SBlog (2018). Film Na hory z produkce Seznam se bezpečně upozorňuje na problematiku kyberšikany. In: *Seznam.cz* [online]. Dostupné z: <https://blog.seznam.cz/2018/05/film-na-hory-z-produkce-seznam-se-bezpecne-upozorňuje-na-problematiku-kybersikany/>

Sex-Lexis.com (2016). The Language of Love, Lust, Sex. In: *Sex-Lexis.com* [online]. Dostupné z: <http://www.sex-lexis.com/Sex-Dictionary/flash>

Sexting.cz (2020) [online]. E-Bezpečí. Dostupné z: <http://sexting.cz>

Seznam se bezpečně 2 (2012). [dokumentární film]. In: *Televize Seznam* [online]. Dostupné z: <https://www.televizeznam.cz/video/seznam-se-bezpecne/seznam-se-bezpecne-2-231357>

SCHLENDER, B. a TETZELI, R. (2015). *Steve Jobs: zrození vizionáře*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. (Přeložil Daniel Helekal, Martin D. Antonín).

SCHUBERT, J. (2010). Klasická testová teorie reliability v metodologii výběrových šetření. *Data a výzkum – SDA Info* [online]. 4(2), 105–122. Dostupné z: http://dlib.lib.cas.cz/6489/1/DaV10_2_s105_122.pdf

SIEGEL, D. J. (2016). *Rozbouřený mozek: dospívání, teenageři a jejich výchova*. 1. vyd. Praha: Stanislav Juhaňák – Triton. (Přeložila Eva Klimentová).

SINGH, K. (2014). 7 Crucial Tips to Practice Safe Sexting. In: *Mashable* [online]. Dostupné z: <https://mashable.com/2014/09/27/sexting-safety/?europe=true#Jsr2yYbGT8q3>

SKORZEWSKA-AMBERG, M. (2011). Regulations, Pornography in cyberspace – European. *Masaryk University Journal of Law and Technology* [online]. 5(2),

261–272. Dostupné z: <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/treaties/Html/201.htm>

SOBOTKOVÁ, V. (2014). *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. 1. vyd. Praha: Grada.

STANLEY, J. a KOVACS, K. (2003). Child abuse and the Internet. *Ninth Australasian Conference on Child Abuse and Neglect*. Sydney. In: KRONE, T. (2004). A typology of online child pornography offending. *Trends & issues in crime and criminal justice* [online]. No. 279. Canberra: Australian Institute of Criminology. Dostupné z: <https://aic.gov.au/publications/tandi/tandi279>

STANLEY, N., BARTER, C., WOOD, M., AGHTAIE, N., LARKINS, C., LANAU, A. a ÖVERLIEN, C. (2016). Pornography, sexual coercion and abuse and sexting in young people's intimate relationships a European study. *Journal of Interpersonal Violence* [online]. 33(19), 2919–2944. Dostupné z: https://pdfs.semanticscholar.org/e07c/1dc4fa0cc81fea513c4df270a85da5bd6789f.pdf?_ga=2.137822068.53788453.1561745450-172812132.1561745450

STRÁNSKÝ, M. J. (2013). Jak Facebook ničí mozek. In: *Národní* [online]. Dostupné z: <https://narodni.cz/publikovane-texty/o-mozku/jak-facebook-nici-mozek-2/>

STREICHMAN, J. (2011). What is sexting? In: *Examiner.com* [online]. Dostupné z: <http://www.examiner.com/mental-health-education-in-phoenix/what-is-sexting>

STROHMAIER, H., MURPHY, M. a DEMATTEO, D. (2014). Youth sexting: Prevalence rates, driving motivations, and the deterrent effect of legal consequences. *Sexuality Research and Social Policy* [online]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s13178-014-0162-9>

SULER, J. R. (2004a). Personality Types in Cyberspace. In: *The Psychology of Cyberspace* [online]. Dostupné z: <http://truecenterpublishing.com/psycyber/personatypes.html>

SULER, J. R. (2004b). The Online Disinhibition Effect. In: *The Psychology of Cyberspace* [online]. Dostupné z: <http://truecenterpublishing.com/psycyberdisinhibit.html>

SZOTKOWSKI, R. a KOPECKÝ, K. (2018). *E-Bezpečí: Sexting jako riziková forma komunikace (přůvodce studiem)*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Dostupné z: https://www.pdf.upol.cz/fileadmin/userdata/PdF/VaV/2018/odborne_seminare/E-Bezpeci_Sexting_jako_rizikova_forma_komunikace.pdf

SZOTKOWSKI, R. a KOPECKÝ, K. (2018). *Kyberšikana a další druhy online agrese zaměřené na učitele*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/odborne-studie/103-kybersikana-a-dalsi-druhy-online-agrese-zamerene-na-ucitele/file>

SZOTKOWSKI, R., KOPECKÝ, K. a KREJČÍ, V. (2013). *Nebezpečí internetové komunikace IV*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/58-nebezpeci-internetove-komunikace-iv-2012-2013/file>

ŠILEROVÁ, L. (2003) *Sexuální výchova: jak a proč mluvit s dětmi o sexualitě*. 1. vyd. Praha: Grada.

ŠMAHEL, D. (2003). *Psychologie a internet – děti dospělými, dospělí dětmi*. 1. vyd. Praha: Triton.

ŠTĚRBOVÁ, D. (2009). *Sexuální výchova a osvěta u osob s mentálním postižením: strategie odborných služeb a modelový protokol sexuality a vztahů*. 1. vyd. Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov. In VOLFOVÁ, I., KOZÁKOVÁ, Z. a VELEMÍNSKÝ, M. (2008). *Prevence sexuálního zneužívání dětí a adolescentů se specifickými potřebami*. Praha: Triton.

ŠTĚRBOVÁ, D. et al. (2012). *Sexuální výchova – multidisciplinární přístup: medicína, psychologie, pedagogika, právo, demografie*. Ostrava: CAT Publishing ve spolupráci se Společností pro plánování rodiny a sexuální výchovu. (příspěvek WEISS, P. a ZVĚŘINA, J. (1999) Zdroje informací o sexualitě u obyvatel ČR. *Československá psychologie*, 43(1), 61–66.)

ŠTRUNC, P. (2018). Sexuoložka Fifková: Závislost na pornu a masturbaci je obrovský problém, bojím se o muže. In: *Reflex* [online]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/video/86392/sexuolozka-fifkova-zavislost-na-pornu-a-masturbaci-je-obrovsky-problem-bojim-se-o-muze.html>

TAMIR, D. a MITCHELL, J. P. (2012). Disclosing information about the self is intrinsically rewarding. *Proceedings of the National Academy of Sciences* [online]. 109(21), 8038–8043. Dostupné z: <https://www.pnas.org/content/109/21/8038>

TÄUBNER, V. (1996). *Nejstřeženější tajemství – sexuální zneužívání dětí*. 1. vyd. Praha: Trizonia.

TAYLOR, M. a QUAYLE, E. (2003). *Child pornography: an internet crime*. Hove: Brunner-Routledge. In KRONE T. A (2004). Typology of online child pornography offending. *Trends & Issues in crime and criminal justice* [online]. 279(279). Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/237371926_A_Typology_of_Online_Child_Pornography_Offending

TAYLOR, M., HOLLAND, G. a QUAYLE, E. (2001). Typology of paedophile picture collections. *The Police Journal* [online]. 74(2), 97–107. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/237641206_Typology_of_Paedophile_Picture_Collections

Televize Seznam (2018). Na Hory. *Televize Seznam* [online]. Dostupné z: <https://www.televizeznam.cz/video/seznam-se-bezpecne/na-hory-231372>

Televize Seznam (2020). Seznam se bezpečně. *Televize Seznam* [online]. Dostupné z: <https://www.televizeznam.cz/porad/seznam-se-bezpecne>

TEMPLE, J. R. a CHOI, H. (2014). Longitudinal Association Between Teen Sexting and Sexual Behavior. *Pediatrics* [online]. 134(5), e1287–e1292. Dostupné z: <https://doi.org/10.1542/peds.2014-1974>

TEMPLE, J. R., LE, V. D., VAN DEN BERG, P., LING, Y., PAUL, J. A. a TEMPLE, B. W. (2014). Brief report: Teen sexting and psychosocial health. *Journal of Adolescence* [online]. 37(1), 33–36. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0140197113001486>

TEMPLE, J. R., PAUL, J. A., VAN DEN BERG, P., LE, V. D., MCELHANY, A. a TEMPLE, B. W. (2012). Teen sexting and its association with sexual behaviors. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine* [online]. 166(9), 828–833. Dostupné z: <https://doi.org/10.1001/archpediatrics.2012.835>

Terre des Hommes (2015). Programmes. 'SWEETIE 2.0: STOP WEBCAM CHILD SEX' [online]. Dostupné z: <https://www.terredeshommes.nl/en/programmes/sweetie-20-stop-webcam-child-sex>

Terre des Hommes (2020) [online]. Cologny/Geneva, Switzerland. Dostupné z: <https://www.terredeshommes.nl>

TĚŠÍNSKÁ, M. (2019). Sexem si přivydělává zhruba 30 tisíc Češek. I díky internetu. In: *Česká pozice* [online]. Dostupné z: http://ceskapozice.lidovky.cz/sexem-si-privydelava-zhruba-30-tisic-cesek-i-diky-internetu-pn6-/tema.aspx?c=A190209_145421_pozice-tema_lube

The Irish Times (2015). NI teen who took his life being blackmailed, parents say. Nigerian gang tricked Ronan Hughes into posting intimate photos of himself online. In: *The Irish Times* [online]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/news/crime-and-law/ni-teen-who-took-his-life-being-blackmailed-parents-say-1.2251295>

The National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy (2008). Sex and tech: results from a survey of teens and young adults. In: *The Dibble Institute* [online]. Dostupné z: https://www.dibbleinstitute.org/pdf/Sex_Tech_Summary.pdf

TRESTROVÁ, V. (2014). Teoretik vizuální komunikace Filip Láb: Fotografie dnes funguje jako slovo. In: *Novinky.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/328537-teoretikvizualni-komunikace-filip-lab-fotografie-dnes-funguje-jako-slovo.html>

United Nations (1989). Úmluva o právech dítěte. In: *United Nations* [online]. Dostupné z: <https://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/umluva-o-pravech-ditete.pdf>

UZEL, R. (2004). Vliv pornografie na delikventní chování mládeže. In: *Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu* [online]. Dostupné z: <http://old.planovanirodiny.cz/view.php?cislocianku=2006010916>

VALKENBURG, P. M., SCHOUTEN, A. P. a PETER, J. (2005). Adolescents' identity experiments on the internet. *New Media & Society* [online]. 7(3), 383–402. Dostupné z: <https://pdfs.semanticscholar.org/4a60/c37864d6eeeddf6ec41abcda78f4ff999e2.pdf>

VALLOVÁ, M. (2012). *Ověřování účinnosti některých metod sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ*. Diplomová práce. Technická univerzita v Liberci. In: SADKOVÁ, T. (2018). *Současný stav sexuální výchovy v rámci základního vzdělávání v České republice – systematický přehled teorie a praxe. Adiktologie* [online]. Dostupné z: https://dspace.tul.cz/bitstream/handle/15240/8651/mgr_15933.pdf?sequence=1

VAN DER HOF, S. a KOOPS, B.-J. (2011). Adolescents and Cybercrime: Navigating between Freedom and Control. In: *Policy & Internet* [online]. 3(2), 1–28. Dostupné z: <https://www.mensenhandelweb.nl/system/files/documents/29%20jul%202015/Adolescents%20and%20Cybercrime%20Report.pdf>

VAN DER HOF, S., GEORGIEVA, I., SCHERMER, B. a KOOPS, B.-J. (eds.). (2019). *Sweetie 2.0: Using Artificial Intelligence to Fight Webcam Child Sex Tourism*. Berlin: Springer.

VAN DIJCK, J. (2008). Digital Photography: Communication, Identity, Memory. *Visual Communication* [online]. 7(1), 57–76. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/228637685_Digital_Photography_Communication_Identity_Memory

VANÍČKOVÁ, E. (2004). *Komerční sexuální zneužívání dětí*. 1. vyd. Praha: Česká společnost na ochranu dětí.

VITOVSKÁ, I. (2018). Za výrobu dětské pornografie dostal šest let. In: *Pardubický deník.cz* [online]. Dostupné z: <https://pardubicky.denik.cz/zlociny-a-soudy/za-vyrobu-detske-pornografie-dostal-sest-let-20180721.html>

VODÁKOVÁ, A. (1972). Kriteria validity. *Sociologický časopis* [online]. 8(6), 626–636. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/41128556?seq=1#page_scan_tab_contents

VODÁKOVÁ, A. (2018). Validizace. In: NEŠPOR, R. Z. (ed.) *Sociologická encyklopedie*. Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Validizace>

VOKURKA, M. a HUGO, J. (2000). *Praktický slovník medicíny*. 6. rozšířené vyd. Praha: Maxdorf.

VYBÍRAL, Z. (2000). *Psychologie lidské komunikace*. 1. vyd. Praha: Portál.

VYBÍRAL, Z. (2009). *Psychologie komunikace*. 2. vyd. Praha: Portál.

Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků (2005). In: *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaskey-k-zakonu-o-pedagogickych-pracovnicich>

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních (2005). In: *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR* [online]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/vyhlaskey-1>

WALKER, K. a SLEATH, E. (2017). 'A systematic review of the current knowledge regarding revenge pornography and non-consensual sharing of sexually explicit media'. *Aggression and Violent Behavior* [online]. 36(September-October), 9–24. Dostupné z: https://pure.coventry.ac.uk/ws/portalfiles/portal/11449881/Systematic_Review_Non_Consensual_Sharing_AVB_Revisions_2.pdf

WALKER, S., SANCI, L. a TEMPLE-SMITH, M. (2013). Sexting: Young women's and men's views on its nature and origins. *Journal of Adolescent Health* [online]. 52(6), 697–701. Dostupné z: [https://www.jahonline.org/article/S1054-139X\(13\)00085-2/fulltext](https://www.jahonline.org/article/S1054-139X(13)00085-2/fulltext)

WALLACE, P. (1999). *The Psychology of the Internet*. Cambridge: Cambridge University Press. In: DIVÍNOVÁ, R. (2005). *Cybersex: forma internetové komunikace*. 1. vyd. Praha: Triton.

WALRAVE, M., OUYTSEL, J. VAN, PONNET, K. a TEMPLE, J. R. (2018). *Sexting: Motives and Risk in Online Sexual Self-Presentation*. 1. ed. Basingstoke: Palgrave Macmillan Ltd.

WARF, B. (2018). The SAGE Encyclopedia of the Internet – Sexting. In: *The SAGE Encyclopedia of the Internet* [online]. Thousand Oaks: SAGE Publications, Inc. Dostupné z: <https://doi.org/10.4135/9781473960367>

WATERCUTTER, A. (2011). Oxford dictionary defines Sexting,

Cyberbullying. In: *Wired* [online]. Dostupné z: <https://www.wired.com/2011/08/oxford-dictionary-sexting/>

WEINSCHENK, S. (2009). 100 Things You Should Know About People: #8 — Dopamine Makes You Addicted To Seeking Information. In: *The Team W Blog – Behavioral science, Brain Science, And Design* [online]. Dostupné z: <https://www.blog.theteamw.com/2009/11/07/100-things-you-should-know-about-people-8-dopamine-makes-us-addicted-to-seeking-information/>

WEINSCHENK, S. (2012). *100 věcí, které by měl každý designér vědět o lidech*. 1. vyd. Brno: Computer Press.

WEINSCHENK, S. (2018). The Dopamine Seeking-Reward Loop or "Why Can't I Stop Scrolling On My App Feeds?". In: *Psychology Today* [online]. Dostupné z: <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/brain-wise/201802/the-dopamine-seeking-reward-loop>

WEISS, P. et al. (2005). *Sexuální zneužívání dětí*. 1. vyd. Praha: Grada.

WEISS, P. (2008). *Sexuální deviace: klasifikace, diagnostika, léčba*. 2. vyd. Praha: Portál.

WEISS, P. (2017). *Poruchy sexuální preference*. 1. vyd. Praha: Galén.

WEISS, P. a ZVĚŘINA, J. (2009). Sexuální chování české populace. *Urologie pro Praxi* [online]. 10(3), 160–163. Dostupné z: https://www.urologiepropraxi.cz/artkey/uro-200903-0002_Sexualni_chovani_ceske_populace.php

WEISS, P. et al. (2010). *Sexuologie*. 1. vyd. Praha: Grada.

WEST, J. H., LISTER, C. E., HALL, P. C., CROOKSTON, B. T., SNOW, P. R., ZVIETCOVICH, M. E. a WEST, R. P. (2014). Sexting among Peruvian adolescents. *BMC Public Health* [online]. 14(1), 1–7. Dostupné z: <https://core.ac.uk/download/pdf/81631743.pdf>

WHITTLE, H., HAMILTON-GIACHRITSIS, C., BEECH, A. a COLLINGS, G. (2013). A review of online grooming: Characteristics and concerns. *Aggression and Violent Behavior* [online]. 18(1), 62–70. Dostupné z: <https://>

www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1359178912001097?via%3Dihub

WILSON, G. (2017). *Your Brain on Porn: Internet Pornography a the Emerging Science of Addiction*. 2. vyd. Kent: Commonwealth Publishing.

WOLAK, J. a FINKELHOR, D. (2011). *Sexting: A Typology* [online]. University of New Hampshire Scholars' Repository: Crimes against Children – Research Center. Dostupné z: <https://scholars.unh.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1047&context=ccrc>

WOLAK, J., FINKELHOR, D. a MITCHELL, K. J. (2012). How Often Are Teens Arrested for Sexting? Data From a National Sample of Police Cases. *Pediatrics* [online]. 129(1), 4–12. Dostupné z: <https://pediatrics.aappublications.org/content/pediatrics/129/1/4.full.pdf>

Worldometers (2020). *Světová statistika v reálném čase* [online]. Dostupné z: <http://www.worldometers.info/cz/>

WYCKOFF, S. C., MILLER, K. S., FOREHAND, R., BAU, J. J., FASULA, A., LONG, N. a ARMISTEAD, L. (2008). Patterns of sexuality communication between preadolescents and their mothers and fathers. *Journal of Child and Family Studies* [online]. 17(5), 649–662. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1007/s10826-007-9179-5>

XING, X., DANG, J., HAN, R., LIU, X. a MISHRA, S. (2010). Intrusions into Privacy in Video Chat Environments: Attacks and Countermeasures. In: *Cite Seer X* [online]. University of Colorado at Boulder. Department of Computer Science. Dostupné z: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.178.5594&rep=rep1&type=pdf>

YBARRA, M. L. a MITCHELL, K. J. (2014). “Sexting” and its relation to sexual activity and sexual risk behavior in a national survey of adolescents. *Journal of Adolescent Health* [online]. 55(6), 757–764. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1054139X14003073?via%3Dihub>

YEUNG, T. H., HORYNIAK, D. R., VELLA, A. M., HELLARD, M. E. a LIM, M. S. (2014). Prevalence, correlates and attitudes towards sexting among young

people in Melbourne, Australia. *Sexual Health* [online]. 11(4), 332–340. Dostupné z: <http://www.publish.csiro.au/SH/SH14032>

Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník (2009a). In: *Sbírka zákonů* [online]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=40&r=2009>

Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník (2009b). Bezrestnost dítěte, § 203. Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti (Část 2, Hlava 3). In: *Sbírka zákonů* [online]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=40&r=2009>

Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník (2009c). Bezrestnost dítěte, § 203. (Část 2, Hlava 4). In: *Sbírka zákonů* [online]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=40&r=2009>

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) (2004). In: *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR* [online]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-15-2-2019>

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. (2016). In: *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/novela-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich>

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). (2004). In: *Sbírka zákonů* [online]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=218&r=2003>

ZHOU, L., BURGOON, J. K., ZHANG, D. a NUNAMAKER, J. F. (2004). Language dominance in interpersonal deception in computer-mediated communication. *Computers in Human Behavior* [online]. 20(3), 381–402. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0747563203000517?via%3Dihub>

Anotace

Monografie komplexně nahlíží na problematiku sextingu, který je jedním z potenciálně nejnebezpečnějších jevů současnosti.

V úvodní kapitole rozebírá komunikační základnu tohoto fenoménu, tzn. psychologické aspekty komunikace v kyberprostoru, disinhibiční efekt a další zvláštnosti spoluvytvářející podmínky nejen pro vznik sextingu, ale i jiných, souvisejících rizikových komunikačních jevů, které jsou následně uváděny do kontextu se strategickými vzdělávacími a preventivními dokumenty. Následující kapitola, věnovaná sextingu, poukazuje na terminologickou nejednotnost sextingu, popisuje jeho prevalenci, typologii, motivaci k realizaci a potenciální rizika, jež jsou demonstrována na konkrétních kauzách z Česka i ze zahraničí. Ostatní kapitoly na ni navazující pak dávají sexting do kontextu s dalšími nebezpečnými komunikačními jevy, jako jsou komerční sexuální zneužívání (zejm. dětská pornografie), kybergrooming, webcam trolling, kyberšikana, a kyberstalking. Prostor je také věnován otázce uchopení sextingu v systému primární prevence, strategiím řešení jeho rizik na úrovni dítěte, rodiče i školy a taktéž právnímu rozboru.

Výzkumná část monografie je logickým vyústěním teoretických úvah a shrnuje výsledky výzkumného šetření zvaného Sexting u českých dětí, které bylo realizováno na vzorku 5 675 respondentů ve věku od 11 do 17 let a jehož cílem bylo zmapovat všechny tři vzájemně propojené (sub)dimenze sextingu, tj. přijímání, odesílání a postování/sdílení intimních materiálů u českých dětí, a prokázat jejich souvislost s vybranými proměnnými.

Závěrečná část monografie pak v Diskuzi shrnuje výsledky realizovaného výzkumu, které srovnává s vybranými teoretickými vstupy a výsledky výzkumů z České republiky i ze zahraničí. A v kapitole Možnosti minimalizace vzniku a dopadů sextingu nastiňuje, jak předcházet rozvinutí rizik v podobě zneužití sextingových materiálů a jejich následnému nekontrolovanému šíření.

Annotation

The monograph takes a comprehensive look at the issue of sexting, one of the most potentially risky modern communication phenomena.

The introductory chapter analyses the communication base of this phenomenon, i. e. psychological aspects of cyberspace communication, disinhibitory effect and other peculiarities contributing not only to the development of sexting, but also to other related risk communication phenomena which are subsequently brought into context with strategic educational and preventive documents. The following chapter, devoted to sexting, points out the terminological inactivity of this phenomenon, describes its prevalence, typology, motivation to realize and potential risks, which are demonstrated on specific cases from the Czech Republic and abroad. The chapters after that put sexting in context with other dangerous communication phenomena, such as commercial sexual abuse (focusing on child pornography), cybergrooming, webcam trolling, cyberbullying, cyberstalking. Space is devoted to grasp of sexting in the primary prevention system, which also offers possible strategies to address it (at the level of the child, parent and school) in case of risks associated with it, including legal analysis.

The research part represents a logical result of theoretical considerations and summarizes the results of research survey which called - Sexting among Czech children which was conducted on a sample of 5 675 respondents aged 11 to 17 years. The aim was to map all three interconnected (sub) dimensions of sexting, i. e. receiving, sending and posting / sharing intimate materials in Czech children, and to prove their connection with selected variables.

The final part of the monography summarizes in the Discussion the results of realized research and it compares the selected theoretical inputs and research results from the Czech Republic and abroad. And in the chapter of Possibilities of Minimizing the Origin and Impacts of Sexting, it outlines how to prevent risks of misuse of sexting materials and their subsequent uncontrolled spread.

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Szotkowski, René, 1977–

Sexting u českých dětí / René Szotkowski a kol. -- 1. vydání. -- Olomouc :

Univerzita Palackého v Olomouci, 2020. -- 1 online zdroj

České a anglické resumé

Nad názvem: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. --

Obsahuje bibliografii a bibliografické odkazy

ISBN 978-80-244-5794-9 (online ; pdf)

* [316.624.3:364.634]:004 * 364.636:004 * 316.346.32-053.2 * 364.633-053.2 *
37.03:364-212 * 364-212 * 316.6:001.891 * (437.3) * (048.8:082)

– sexting

– kyberšikana

– děti a mládež -- Česko

– sexuální zneužívání dětí

– prevence (sociální problémy)

– sociálněpsychologický výzkum

– kolektivní monografie

364 – Sociální problémy vyžadující podporu a pomoc. Sociální zabezpečení [18]

René Szotkowski a kol.

Sexting u českých dětí

Výkonná redaktorka Mgr. Emílie Petříková

Odpovědná redaktorka Barbora Vodičková

Grafický návrh obálky Kamil Kopecký

Text neprošel redakční jazykovou úpravou.

Vydala Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc

www.vydavatelstvi.upol.cz, www.e-shop.upol.cz

Výtiskl Tisk servis, Gen. Sochora 1764/22, 708 00 Ostrava-Poruba

1. vydání

Olomouc 2020

ISBN 978-80-244-5793-2 (print)

ISBN 978-80-244-5794-9 (online: PDF)

doi: 10.5507/pdf.20.24457932

VUP 2020-0294 (tisk)

VUP 2020-0295 (online: PDF)